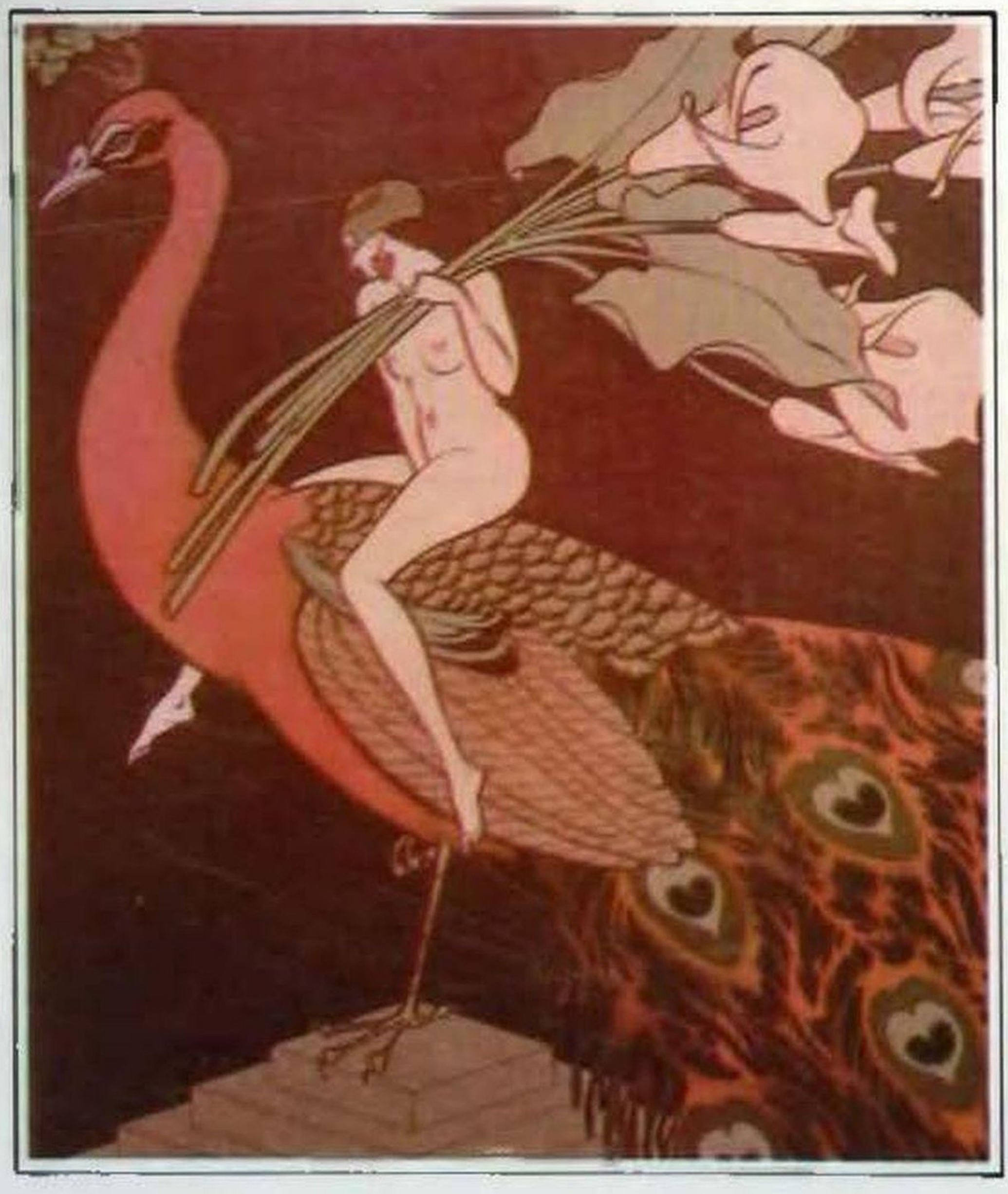
Yukio Mişima

ŞAFAK TAPINAĞI

BEREKET DENİZİ: 3

CAN

Türkçesi
PÜREN ÖZGÖREN

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevinde basıldı. (1994)
Dizgi: Serap Kılıç

Yukio Mişima

ŞAFAK TAPINAĞI

BEREKET DENİZİ: 3

ROMAN

Türkçesi

PÜREN ÖZGÖREN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı

Akatsuki no Tera

İngilizce adı

The Temple of Dawn

ISBN 975-510-498-4

© E.Dale Saunders ve C.Segawa Seigle'nin yaptığı
The Temple of Dawn adlı İngilizcesinden Türkçeye çevrilmiştir.
Bu çevirinin yayın hakları Can Yayınları'ndadır. (1993)

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Bangkok'un yağış mevsimiydi. Hava sürekli, ipince yağan bir yağmurla yüklüydü; yağmur damlaları çoğu kez parlak bir ışık demetinin içinde dans ediyordu. Göğün orasında burasında mavi delikler hiç eksik olmuyordu; bulutlar güneşin çevresinde en yoğun biçimde kümelendiğinde bile, çevrelerindeki göğün rengi göz kamaştıracak kadar maviydi. Yaklaşan bir fırtına öncesinde gökyüzü uğursuz, tehdit edici bir karanlığa bürünürdü. Fırtına habercisi bir gölge, yer yer palmiyelerle beneklenmiş, alçak damlı, yeşilin ağır bastığı kenti örterdi.

Kentin adı Ayutthaya hanedanlığı zamanından kalmadır; zeytin ağaçlarının bolluğu yüzünden buraya ilkin *bang*, 'kent', *kok*, 'zeytinler' dendi. Eski zamanlardaki bir başka adıysa Krung Thep ya da 'Melekler Kenti'dir. Deniz düzeyinden bir buçuk metre kadar yüksek olan başkentin taşımacılığı tam anlamıyla kanallara bağımlıdır. Toprak yığılarak yollar inşa edilirken, ister istemez kanallar ortaya çıkar. Bir ev yapmak için toprak kazıldığında hemen havuzcuklar oluşur. Bu gölcükler doğal olarak derelerle birleşir; dört bir yana akan bu 'kanalların' hepsi de, kent sakinlerinin teni gibi kahverengi bir ışıltıyla parlayan Menam'ın anasularına ulaşır.

Kent merkezinde Avrupa tipi üç katlı, balkonlu yapılar ile yabancıların tekelindeki iki ya da üç katlı, çok sayıda tuğla yapı vardır. Bir zamanlar kentin en güzel yönlerinden biri olan ağaçların, otoyol yapılırken yol üstüne rastlayanları kesildi, bazı caddelerse kısmen asfaltlandı. Güneşin güçlü ışınlarını engelleyen mimoza ağaçları yollarda koyu gölge havuzcukları oluşturur, bu havuzcukları siyah matem tülleriyle örter. Sıcaktan pörsümüş yapraklar, şiddetli bir yağmurun ar-

dından ansızın canlanır, tazelenerek başlarını kaldırırlar.

Varlıklılığı açısından bu kent, Çin'in güneyindeki kentleri andırır. İki kişilik, üç tekerli sayısız bisiklet-taksi yan ve arka perdeleri indirilmiş olarak durmaksızın gider, gelir. Bangkap yakınlarındaki çeltik tarlalarından gelen mandalar, sırtlarına tünemiş kargalarla birlikte bazan caddelerden geçirilir. Arasıra cüzzamlı bir dilencinin parlak teni, gölgede koyu bir lcke gibi parlar. Oğlan çocukları ortalıkta neredeyse çırılçıplak koşuşturur, kızlarsa cinsel organlarını örten metal bir plaka takarlar. Sabah pazarında değişik meyveler, çiçekler satılır. Çin bankalarının önünde, bambu jaluziler gibi havada asılı duran, saf altından zincirler pırıl pırıl parlar.

Ama akşam çökünce Bangkok artık aya, yıldızlarla dolu gökyüzüne kalır. Kendi elektrikleri olan otellerin dışında yalnızca varlıklı kişilere ait jeneratörlü evler sağda solda neşeyle ışıldar. İnsanlar daha çok, lâmba ve muma başvurur. Irmak boyunca sıralanmış, hepsi de alçak olan evlerin Budist mihraplarında tek bir mum bütün gece boyunca yanar; bambu zeminli binaların derinliklerinde yalnızca Budist tasvirlerin yaldızı donuk donuk parlar. Heykelciklerin önünde kalın, kahverengi tütsü çubukları yanar. Karşı kıyıdaki evlerin mum ışıkları ırmağa yansır, bu hafif ışıklar arada bir geçen bir teknenin gölgesiyle kesilir.

1939'da, yani geçen yıl Siyam adını resmen değiştirip Tayland oldu.

Bangkok'a Doğunun Venediği denmesinin nedeni, bu iki kent arasındaki herhangi bir dış benzerlik değildir; ne tasarım ne de büyüklük açısından kıyaslanabilirler. Böyle denmesinin nedeni, her ikisinin de deniz taşımacılığı için çok sayıda kanala sahip olması, bir de pek çok kutsal yapıyı barındırmasıdır. Bangkok'ta yedi yüz tane tapınak vardır.

Budist *pagodaları*[1] yeşillikler arasından yükselir, şafağın

1. Uzakdoğuda kat kat, piramit biçiminde yükselen çatıları olan tapınaklar. (Ç.N.)

ilk ışığını onlar yakalar, akşam güneşinin ışınları en son onlara vurur; ışıkla birlikte çeşitli renklere bürünürler.

On dokuzuncu yüzyılda 5. Rama Çulalongkorn tarafından yaptırılan Wat Bençamabopit, yani Mermer Tapınak, gösterişsiz bir yapı olmasına karşın en yeni ve kesinlikle en görkemli tapınaktır.

Şimdiki hükümdar, 3. Rama ya da Kral Anada Mahidol 1935 yılında, on bir yaşındayken tahta çıktı, ama kısa süre sonra eğitimi için Lozan'a gitti; şimdi on yedi yaşında ve hâlâ orada, kendini derslerine adamış durumda. Yokluğunda, Başbakan Luang Phiboon bütün gücü eline geçirdi; geriye bir tek adı kalan parlamentonun tek işlevi öğüt vermek artık. İki kral naibi seçildi: Prens Açitto Apar yalnızca bir süs, oysa ikincisi, Prens Prude Panoma gerçek gücü elinde tutuyor.

Kendini Budizme adamış olan Prens Açitto Apar boş zamanlarında tapınakları ziyaret ederdi. Bir akşam Mermer Tapınağa gitmek istediği açıklandı.

Tapınak iki yanı Hakhon Pathom yolundaki mimoza ağaçlarıyla sınırlanmış bir derenin kıyısında yükseliyordu. Mermer Tapınağın Kimer tarzındaki, beyaz kristal alevlere benzeyen kanatları olan, bir çift taş atın koruduğu kızılımsı kahverengi kapıları açıktı. Giriş ile zümrüt yeşili, pırıltılı çimenliğin ortasına kurulmuş olan ana binanın arasında uzanan, iri kaldırım taşı döşenmiş, dümdüz yolun her iki yanında da kıvrık çatılı, klasik Java tarzında bir çift köşk vardı. Yemyeşil çimenlikte, yuvarlak budanmış mimoza ağaçları çiçeğe durmuştu; köşklerin saçaklarındaki şen, beyaz aslanların ayaklarının altından alevler fışkırıyordu.

Ana yapının tam önündeki, Hint mermerinden yapılmış beyaz sütunlar, kapı gözcüsü bir çift mermer aslan, Avrupa tipi alçak parmaklık, binanın yine mermerden yapılmış ön yüzü, batmakta olan güneşin göz kamaştırıcı ışınlarını yansıtıyor, sarı ve kırmızı renkteki zengin süslemeleri belirginleştiren, bembeyaz bir tuval oluşturuyordu. Sivri kemerli pence-

relerin iç çerçeveleri kırmızıya boyanmış; yükselen, çerçeveleri yutan, şatafatlı, altın alevlerle çevrilmişti. Ön cephedeki beyaz sütunlar bile sütun başlıklarından ansızın fırlayan parlak sarı renkte, sarmal *naga* yılanlarıyla bezenmişti. Başlarını kaldırmış olan altın yılanlar, kat kat sıralanmış, kırmızı Çin tuğlasından yapılma, yukarıya kalkık çatıların sınır çizgilerine dizilmişti; her çatının sivri uçları, bir kadın ayakkabısının sivri topuğu gibi ince, altın bir yılan kuyruğu oluşturuyor, birbirleriyle yarışırcasına yukarıya, mavi göğe, ta gökkubbeye doğru yükseliyordu. Bunca altın güneşte yine de donuk donuk parlıyor, sivri çatılarda gezinen güvercinlerin aklığını arttırıyordu.

Ancak ürkmüş beyaz kuşlar giderek kararan göğe doğru ansızın havalandıklarında, is parçacıkları gibi kapkaraydılar. Tapınağın süslemelerinde yinelenen altın alevlerin isi, kuş kesilmişti.

Bahçede kule gibi yükselen palmiyeler şaşkınlıktan donakalmışa benziyordu; ormanlardaki su kaynaklarını andıran pınarlar yeşilliklerini gerilmiş yaylar gibi uzaklara, gökyüzüne doğru fırlatıyordu.

Bitkiler, hayvanlar, taş, metal ve Hint kırmızısı uyum içinde birbirine karışmış, ışıkta oynaşıyordu. Girişi koruyan beyaz aslanların mermer kafaları bile ayçiçekleri gibi görünüyordu. Testere gibi tırtıklı, çekirdeğe benzeyen dişleri açık ağızlarını doldurmuştu; aslan suratları kızgın, beyaz birer ayçiçeğiydi.

Prens Açitto Apar'ın beyaz Rolls Royce arabası kapının önüne yanaştı. Kırmızı üniformalar giymiş, Genç Erkekler Askeri Bandosu, köşklerin yanındaki çimenlikte yerini almış, esmer yanaklarını şişire şişire aletlerini çalıyordu. Boruların parlatılmış ağızları, parlak üniformalı gençleri en ince ayrıntılarına kadar yansıtmaktaydı. Hiçbir müzik aleti tropikal güneşe bundan dalıa uygun düşemezdi.

Beyaz fraklı, kırmızı kuşaklı bir uşak Prensi izliyor, çimen rengindeki bir güneş şemsiyesini bu soylu başın üstünde

tutuyordu. Beyaz subay ceketinin göğsüne madalyalar dizilmiş olan Prens tapınağa mavi kuşaklı, elinde bağışlar tutan bir teşrifatçıyla, on kraliyet muhafızının eşliğinde girdi.

Prensin ziyaretleri genellikle yirmi dakika kadar sürerdi. Bu sırada seyirciler çimenlerin üzerinde bekleşir, güneşten kızarırlardı. Uzaktan, iç bölümlerden bir Çin viyolünün sesi nefis bir şarkıyla birlikte duyuldu, şemsiyeyi taşıyan uşak girişe doğru ilerledi. Tepesine zarif, altın bir pagoda tutturulmuş olan şemsiyeyi omzuna kadar kaldırdı, keşişlerin başlıklarına benzeyen, kanatları enselerine kadar inen başlıklar takmış dört muhafız da taş basamaklara dizildi. Binanın görülemeyen iç kısmı öyle karanlıktı ki, içeride yanan mumların titrek ışıkları zar zor seçilebiliyordu. *Sutra*[1] söyleyen sesler birdenbire yükseldi, sonra tek bir zil sesiyle kesiliverdi.

Uşak yeşil şemsiyeyi açtı, dışarıya çıkan Prensin başının üstünde saygıyla tuttu, muhafızlarsa kılıçlarını kaldırarak selâma durdular. Prens kapıdan hızla geçti, Rolls Royce'una bindi.

Prensin gidişini izleyenler bir süre sonra dağıldı, askeri bando gitti; tapınağı usul usul akşam sessizliği kapladı. Safran rengi giysili rahipler ırmak kıyısında geziniyor, kimisi kitap okuyor, kimisiyse sohbet ediyordu. Sararmış al çiçekler, çürümüş meyveler, karşı kıyıdaki mimozaları ve akşam göğündeki güzel bulutları yansıtan suda yüzüyordu. Güneş tapınağın ardına çekildi, çimenlik karardı. Sonunda, giderek solan akşam beyazlığını yalnızca mermer sütunlar, aslanlar ve tapınağın ön cephesi korur oldu.

* * *

Wat Po.

İnsan orada kendine yol açmak için, on sekizinci yüzyıl sonlarında yapılmış pagodalarda ve 1. Rama zamanında ya-

---

1. Sanskrit dilinde yazılmış, Budizmi öven vecizeler. (Ç.N.)

pılmış olan anasalonda akan insan selini yarmak zorundadır.

Alev alev yanan güneş. Masmavi gökyüzü. Anagalerinin kocaman, beyaz sütunları hâlâ ak bir filin bacakları gibi benek benek.

Pagoda pürüzsüz cilası güneşi yansıtan, küçük porselen parçalarıyla bezenmiştir. Büyük, mor pagodada kiremit gibi döşenmiş mavi mozayikler vardır, ayrıca sayısız seramik parçasından oluşan mavimsi mor yüzeye binlerce sarı, kırmızı, beyaz yapraklı çiçek resmedilmiştir: Göğe doğru yükselen, seramikten bir İran halısı.

Bir tarafta, yeşil bir pagoda var. Kara benekli pembe memeleri sarkmış, gebe bir köpek güneşin çekiciyle paramparça olmuş gibi, taş döşeli yolda sendeleyerek ilerliyor.

Nirvana Salonunda, Şakyamuni'nin altın kaplama, dev heykeli uzanmış, altın kıvrımlı kütlesini mavi, yeşil, sarı, beyaz mozayikten, kutu biçimindeki bir yastıkta dinlendiriyor. Altın kolu, başını desteklemek için epeyce ileriye uzanmış, altın topuklarıysa loş salonun öteki ucunda parlıyor.

Tabanlarının altı saf sedefle kaplı, gökkuşağının bütün renklerini yansıtan parlak deniz kabuklarıyla döşenmiş; siyah bir fon üzerindeki her dilimde Buda'nın yaşamından betimler var: Hepsi de şakayıklar, deniz kabukları, mihrap süslemeleri, bataklıklardan yükselen sivri kayalar, nilüferler, dansçılar, tuhaf kuşlar, aslanlar, beyaz filler, ejderler, atlar, turnalar, tavuskuşları, üç yelkenli gemiler, kaplanlar ve anka kuşlarıyla bezeli.

Açık pencereler, cilalı pirinç levhalar gibi parlıyor. Donuk turuncu giysilere bürünmüş, esmer geniş omuzları çıplak olan rahipler ıhlamur ağaçlarının altından geçiyor.

Hava, tropikal bir hastalığa yakalanmış gibi. Pırıl pırıl, yeşil mangrov ağaçları, havada yetişen köklerini pagodaların arasındaki durgun gölcüğe sarkıtmışlar. Güvercinler suyun ortasındaki, kayaları maviye boyanmış adalardan birine tünemiş, vakit öldürüyorlar. Kayanın yüzeyine kocaman bir kelebek resmedilmiş, tepedeyse küçük, uğursuz, siyah bir pago-

da var.

Kraliyet sarayının koruyucu tapınağı olan Wat Phre Keo'nun ünü içindeki o tek heykelden kaynaklanıyor: Zümrütten bir Buda heykeli. Bina, 1785'teki yapılışından bu yana hiçbir zarar görmemiş.

Her iki yanda, yarı kadın yarı kuş, altın bir *garuda*, yaldızlı helezonlar halinde yükseliyor; mermer basamakların tepesinde yağmurdan parlıyor. Yeşil bordürlü, Çin kırmızısı çiniler ışıklı yağmurda her zamankinden de parlak.

Mahamandapa'nın galeri duvarları, *Ramayana*'dan alınma öyküleri betimleyen resimlerle kaplı.

Resimli öyküde, erdemli Rama'nın kendisi değil de, rüzgâr tanrısının alev gibi dalgalı kıvrımlarla süslü oğlu, maymun tanrı Hanuman görünüyor. O altın güzel, dişleri yasemin çiçeklerinden yapılma Sita, korkunç *rakşasa* kralı tarafından kaçırılıyor. Rama korkunç, kımıltısız gözleriyle pek çok savaşa girip çıkıyor.

Rengârenk saraylar, maymun tanrılar, canavarların dövüşleri, Güney Çin Okulu ya da o loş, kasvetli Venedik manzaraları tarzında boyanmış dağların önünde yer alıyor. Karanlık *paysage*'ın üstünde gökkuşağının yedi rengini taşıyan bir tanrı, bir ankanın sırtına binmiş, süzülerek uçuyor. Altın giysili bir adam, kıpırtısız duran, üstü örtülü atını kamçılıyor. Başını sudan çıkarmış korkunç bir balık, köprünün üzerinde duran askerlere saldırmak üzere. Uzakta soluk mavi bir göl görünüyor. Hanuman'a gelince; kılıcını kınından çekmiş, bir çalılığın ardına sinmiş, karanlık ormandan sessizce geçen, altın eğerli, beyaz bir ata çaktırmadan yaklaşıyor.

"Bangkok'un gerçek adını biliyor musunuz?"

"Hayır, bilmiyorum."

"*Krung thep phra mahanakom amon latanakosin mahintara şiayutthaya mafma pop noppala raçatthani prilom*."

"Ne demek bütün bunlar?"

"Çevirmek neredeyse olanaksız. Tayland adları tapınak süslemelerine benzer; gereksizce debdebeli, tumturaklı, sırf

şatafat olsun diye şatafatlıdır.

"Evet, *krung thep* kapaca 'başkent' demektir, *pop noppa-la* ise 'dokuz renkli elmas'; *raçatthani* 'büyük şehir', *prilom* ise 'zevkli' anlamında bir şey. Abartılı ve gösterişli adlar seçip bir kolyedeki boncuklar gibi yan yana dizerler.

"Krala basit bir 'evet' derken bile, ülkenin teşrifat kuralları sizi şöyle demeye zorlar: *phrapout çao ka kollap pronkan saikrao sai klamon*, kabaca şöyle çevrilebilir: 'Aciz ve itaatkâr kulunuz siz Majestelerine saygıyla boyun eğer.'"

Honda, benekli Hint kamışı bir koltuğa rahatça yerleşmiş, kayıtsız bir neşeyle Hişikawa'nın sözlerini dinliyordu.

İtsui Ürünleri Limited Şirketi bu ansiklopedik, ama biraz tuhaf ve sevimsiz –bir zamanlar sanatçı olduğu su götürmez– adamı çevirmenlik ve rehberlik yapması için Honda'ya göndermişti. Honda kırk altısına bastığı için, özellikle böyle sıcaktan kavrulan bir ülkede, işleri başkasına bırakmayı, kendisine karşı düşünceli bir davranış olarak görüyordu.

Bangkok'a İtsui Ürünlerinin isteği üzerine gelmişti. Japon yasalarına dayanan ticari bir işlem kapandıktan sonra, yurtdışındaki alıcıyla bir anlaşmazlık çıkarsa, dava yabancı bir mahkemede görülse bile, davaya uluslararası sivil hukuka göre bakılır. Ayrıca yabancı avukatların hepsi Japon yasalarından habersizdir. Bu tür davalara, içinden çıkılması güç Japon hukuk kurallarını o ülkenin avukatlarına açıklamak ve davanın bir karara bağlanmasına yardımcı olmak üzere bazı seçkin Japon danışmanlar davet edilir.

İtsui Ürünleri, ocakta Tayland'a yüz bin sandık Calos marka ateş düşürücü ilaç ihraç etmişti. Bunlardan otuz bini rutubetten zarar görmüş, renkleri değişmiş, etkisini yitirmişti. Sandıklara tarih atılmış, belli bir süre sonra ilaçlarm etkisinde azalma görüleceği belirtilmişti, ama artık bunun önemi kalmamıştı, çünkü ilaçlar bozulmuştu. Bu tür sorunlar aslında, anlaşma hükümlerine uymamaya ilişkin yasaya başvurularak çözülürdü, ama alıcı dolandırıcılık davası açmıştı. Medeni Kanunun 715. maddesine göre İtsui Ürünleri, taşe-

ron ilaç şirketince gönderilen mallardaki herhangi bir hatanın kefili olarak, tazminat ödeme sorumluluğunu elbette üzerine almalıydı. Ancak uluslararası medeni hukuku ilgilendiren bu tür konularda şirket, Honda gibi uzman bir Japon avukatın yardımı olmaksızın hiçbir şey yapamazdı.

Honda'ya Oriental Otelde –yerliler Orienten Oten diyorlardı– Menam Irmağına bakan, nefis manzaralı bir oda ayrılmıştı. Tavandaki büyük, beyaz vantilatör odayı havalandırıyordu, ama gece çökünce en iyisi bahçeye, ırmak kıyısına inmek ve oradaki biraz daha serin esintilerden yararlanmaktı. Bu akşam, rehberlik etmek için gelmiş olan Hişikawa ile birlikte içkilerini yudumlarlarken Honda, rehberini dinlemeyi yeğledi. Üzerine bir yorgunluk çökmüştü; kaşık bile ağır geliyordu parmaklarına, konuşmaksa gümüş kaplama bir kaşığı kaldırmaktan çok daha yorucuydu.

Güneş ırmağın karşı kıyısında, Wat Arun'un, yani Şafak Tapınağının arkasında batmaktaydı. Her şeyi kaplayan akşam kızıllığı, ufukta yükselen iki ya da üç sivri kulenin karaltısının dışında, dümdüz, kesintisizce uzanan Ton Buri Ormanının üstündeki engin göğü doldurmuştu. Orman örtüsü bir pamuk gibi kızıllığı emiyor, onu gerçek bir zümrüt rengine dönüştürüyordu. Altı düz kayıklar geçiyor, kargalar sürüler halinde toplanıyor, ırmağın suları çürümüş gül rengini hâlâ koruyordu.

"Bütün sanatlar akşam kızıllığına benzer," dedi Hişikawa, düşüncesini belirtmeye her hazırlanışında yaptığı gibi, bir an susup sözlerinin dinleyicisinin üzerindeki etkisini tartarak. Bu suskunluk anları Honda'yı, Hişikawa'nın hiç kesilmeyen gevezeliklerinden bile daha çok sıkıyordu.

Esmer Siyamlı yanakları, Siyamlı'ya hiç yakışmayan solgun benzi, gergin cildiyle Hişikawa'nın profili karşı kıyıdan gelen güneşin son ışıklarında parlıyordu.

"Sanat, dev bir akşam kızıllığıdır," diye yineledi. "O, bir döneme ait, en iyi şeylerin yanık kahverengi bağışıdır. Günışığında serpilen en arı mantık bile akşam göğündeki anlam-

sız renk patlamasıyla yok olup gider; sonsuza kadar süreceği varsayılan tarih bile ansızın sonunun geldiğini ayrımsar. Artık güzellik herkes için vardır; insanca çabaların hepsini değersiz kılar. Akşam parıltısından, dalga dalga gelen akşam bulutlarından hemen önce 'daha iyi bir geleceğe' yönelik bütün zırvahklar bir anda silinir gider. Geriye kalan, yalnızca şu andır; hava renk tarafından zehirlenmiştir. Peki ne başlamaktadır? Hiçbir şey. Her şey sona ermektedir.

"Ortada madde filan yoktur. Gecenin kendine özgü yapısı vardır elbette; ölümün ve cansız varoluşun evrensel özü. Günün de kendi özü vardır; insanca olan her şey güne aittir.

"Ama akşam kızıllığının hiçbir maddesi yoktur. O bir şakadan, biçim, ışık ve rengin anlamsız, ama etkileyici bir şakasından başka bir şey değildir. Bakın... şu mor bulutlara bir bakın. Doğa, şu mor kadar cömert bir renk şölenini pek ender sunar. Akşam bulutları, bakışık olan her şeye karşı bir hakarettir, ama düzenin bu biçimde yok edilişi çok daha önemli bir başka şeyin çözülüşüyle yakından ilintilidir. Dingin, beyaz gündüz bulutu ahlâksal yüceliğe benzetilebilirse, o zaman bu şamatacı renklerin ahlâkla hiçbir ilgisi yoktur.

"Sanatlar, sonun o en büyük görüntüsünü önceden haber verir; sonu her şeyden önce onlar hazırlar, biçimlendirir. Ağzının tadını bilen kişiler, iyi şaraplar, güzel biçimler, pahalı giysiler – insanların düşleyebileceği bütün aşırılıklar, sanatların içine tıkılmıştır. Bunlar biçimlenmeyi bekliyorlar: İnsan yaşamını bir anda yağmalayıp yok etmek için kullanılacak bir biçim. İşte bu biçim, akşam kızıllığıdır. Peki ne amaçla? Aslında hiçbir amaçla.

"En ince şey, en küçük ayrıntı, en titiz estetik yargı – şu portakal rengindeki bulutlardan birinin, tanımlanması olanaksız ustalıktaki çizgilerinden söz ediyorum – geniş gökkubbenin evrenselliği ile bağıntılıdır; onun en gizli yönleri renkler yoluyla dışa vurulmuş, dıştaki yönleriyle birleşince de akşam kızıllığı olmuş.

"Bir başka deyişle, akşam kızıllığı bir dışavurumdur. Dı-

şavurum ise akşam kızıllığının tek işlevidir.

"Onda insana özgü en küçük bir utangaçlık, neşe, öfke, hoşnutsuzluk bile tanrısal bir biçimde dile gelir. Bu büyük işlem sırasında insanın genelde görülemeyen barsakları dışlaşır, barsakların rengi bütün gökyüzüne yayılır. En gizli sevecenlik ve yiğitlik, *Weltschmerz*[1] ile birleşir, sonunda acı, kısa ömürlü bir içki âlemine dönüşür. İnsanların gün boyunca inatla yücelttiği sayısız mantık kırıntısı, gökkubbenin o engin, coşkusal patlamasının, tutkuların görülmeye değer boşalımının içine sürüklenir; insanlar bütün sistemlerin ne kadar abes olduğunu ayrımsar. Bir başka deyişle, her şey en çok on, ya da on beş dakikalığına dışa vurulur, sonra da biter.

"Akşam kızıllığı çabuk geçer; uçarcasına. Belki o, dünyanın kanatlarını oluşturmaktadır. Bir sinek kuşunun çiçeklerden bal emmek için uçarken, gökkuşağının renklerini alan kanatları gibi, dünya da bize yükselebilme gücünü kısacık bir an için göstermektedir; akşam kızıllığında her şey esrimiş, kendinden geçmişçesine uçar... sonunda yere düşer ve ölür."

Honda, Hişikawa'nın söylediklerini yarım kulakla dinlerken karşı kıyı, ufukta belli belirsiz bir parıltı bırakarak yavaştan alacakaranlığa gömülmeye başlamıştı bile.

Hişikawa bütün sanatların bir akşam kızıllığı olduğunu mu ileri sürmüştü? Peki ama, tam karşıdaki Şafak Tapınağı ne güne duruyordu?

* * *

Honda bir gün önce sabah erkenden, bir tekneyle ırmağın karşı kıyısına geçmiş ve Şafak Tapınağını ziyaret etmişti.

Bu işi tam gün ağarırken, yani en uygun zamanda yapmıştı. Hava hâlâ karanhkçaydı, doğan güneşin ilk ışıklarını yalnızca pagodanın ucu yakalıyordu. Gerideki Thon Buri

---

1. (Alm.) Dünyanın içinde bulunduğu durumdan dolayı, insanı kaplayan kötümserlik, umutsuzluk. (Ç.N.)

Ormanı kuşların keskin çığlıklarıyla doluydu.

Yaklaşınca, pagodanın baştan aşağıya, kırmızı ya da mavi cilalı Çin porselenleriyle süslenmiş olduğunu ayrımsadı. Her kat bir parmaklıkla ötekilerden ayrılmıştı; ilk katın üzerindeki parmaklık kahverengi, ikincisi yeşil, üçüncüsü ise morumsu maviydi. Oraya yerleştirilmiş olan sayısız porselen çanak, çiçek desenleri oluşturuyordu: Sarı olanlar, çanak biçimindeki taç yaprakların çıktığı göbekleri simgeliyordu. Kimisinin göbeğinde ters çevrilmiş, lavanta rengi şarap kadehleri vardı; rengârenk, altın çanaklarsa taç yapraklarını oluşturuyordu. Bu tür çiçekler bir zincir halinde binanın tepesine kadar yükseliyordu. Yaprakların hepsi çinidendi; zirveden aşağıya dört ana yönü gösteren, dört beyaz fildişi sarkıyordu.

Pagodadaki gereksiz tekrarlar, şatafat neredeyse boğucuydu. Kat kat süse boğulmuş, zirveye doğru yükselen kule, rengi ve parıltısıyla insana, başının üstünde sayısız düş tabakası dolanıp duruyormuş gibi bir duygu veriyordu. Oldukça dik olan basamakların duvar eteklikleri kabartmalarla yoğun biçimde süslenmişti, her kat insan yüzlü kuş kabartmalarının üzerinde duruyordu. Bunlar her bir katı düş, umut, dua katmanlarının altında ezilmiş, başka katların da ağırlığını taşıyan, göğe doğru piramit gibi yükselen, çok renkli bir pagoda oluşturuyordu.

Şafağın Menam Irmağına dökülen ilk ışıklarıyla birlikte on binlerce porselen parçacığı, ışığı yakalayan pek çok minik aynaya dönüştü: Karman çorman ışıldayan, kocaman, sedeften bir yapı.

Pagoda uzun süre, güçlü bir sesle çınlayan bir sabah çanı olarak kullanıldı: Gündoğumunu yanıtlayan, tannan sesler. Hepsi de tıpkı şafağın kendisi gibi güzelliği, gücü ve patlamayı çağrıştırmak için yaratılmıştı.

Menam Irmağına kırmızı kırmızı vuran uğursuz, sarımsı kahverengi sabah ışığına pagoda da parlak yansısını düşürüyor, bunaltıcı bir günün daha başladığını haber veriyordu.

"Artık tapmaklar yeter. Bu gece sizi eğlenceli bir yere götüreceğim," dedi Hişikawa. Honda dalgın dalgın, artık büsbütün karanlığa gömülmüş olan Şafak Tapınağına bakıyordu.

"Wat Po'yu, Wat Phra Keo'yu gördünüz. Üstelik Mermer Tapınağa gittiğinizde, Naibin ziyaretini görecek kadar da şanslıydınız. Dün sabah da Şafak Tapınağını gördünüz. İnsan meraklıysa tapınak ziyaretlerinin sonu gelmez, ama bana kalırsa siz yeterince tapınak gördünüz."

"Hmmm, öyle galiba," diye yanıtladı Honda, baştan savarcasına. Daldığı derin düşüncelerin yarıda kesilmesini istemiyordu.

Aklı Kiyoaki'nin Düş Güncesindeydi; epeydir bir göz atmamış, yolculuk sırasında oyalanmak için okurum belki, diye düşünerek valizinin dibine atıp buraya getirmişti. Dayanılmaz sıcak, duyduğu yorgunlukla birleşince şu âna kadar buna fırsat bulamamıştı. Ancak çok uzun zaman önce okuduğu bir düşteki parlak, tropikal renkler bütün canlılığıyla gözlerinin önündeydi.

Böylesine meşgul olduğu bir dönemde bu Tayland yolculuğunu kabul etmesinin nedeni, aslında iş değildi. Okul günlerinde, o en duyarlı olduğu çağda, Kiyoaki'nin sayesinde Siyamlı iki prensle tanışmış, Çantrapa'nın aşk öyküsünün acıklı sonuna ve Prens Pattanadid'in zümrüt yüzüğünün kaybolusuna tanık olmuştu.

Honda yazgısının yalnızca gözlemlemek olduğunu kavrayınca çok bunalmıştı; belleğindeki puslu resmi sonunda güçlü, dayanıklı bir çerçeveye oturtabilmişti. Bir gün Siyam'ı ziyaret etmek zorunda olduğuna çok önceden, kesinkes karar vermişti.

Öte yandan, kırk altı yaşına gelmiş biri olarak, en hafif duygulanımlardan bile sakınır olmuş, farkına varmaksızın duygularını hileli ve abartılı bulmaya başlamıştı. Son tutkusu, İsao'yu, yani Kiyoaki'nin ruhunu taşıyan delikanlıyı kurtarmak olmuştu. Bunun için yargıçlıktan bile vazgeçmişti.

Oysa çabası boşa çıkmış, özverinin hiçbir işe yaramadığına inanmasıyla sonuçlanan, yıkıcı bir deneyim yaşamakla kalmıştı.

Başkalarını düşünme ülkülerini bir kenara bırakınca çok daha iyi bir avukat oldu. Artık en küçük bir tutkusu bile kalmadığı için, üstlendiği davaları peş peşe kazanıyordu. İster medeni, isterse ceza davası olsun, müvekkili zengin değilse Honda onun davasını üstlenmiyordu. Honda ailesi, babasının zamanına oranla çok daha zenginlemişti.

Kendilerini toplumsal adaletin doğal temsilcisi sayan zavallı avukatlar öyle gülünçtü ki. Honda, iş insanları kurtarmaya gelince yasaların ne kadar yetersiz kaldığının farkındaydı. Açık konuşmak gerekirse, avukat tutmayı beceremeyenlerin yasaları çiğneme hakkı da yoktu; oysa çoğu insan hata yapıyor, gereklilik ya da aptallık yüzünden yasaları çiğniyordu.

Bazan Honda'ya, insanların büyük çoğunluğuna yasal ölçütler vermek insanoğlunun akıl edebildiği en küstah oyun gibi geliyordu. Suçun işlenme nedeni zorunluluk ya da budalalıksa, insan bu tür yasaların dayandırıldığı töre ve geleneklerin de budalaca olduğunu ileri süremez miydi acaba?

İsao'nun ölümüyle sona eren Şowa Kutsal Rüzgâr Birliği olayından sonra benzeri pek çok olay yaşandı, ama Japonya'daki iç karışıklık ancak 26 Şubat 1936 olaylarıyla son buldu. Hemen ardından başlayan Çin Sorunu beş yıl süren savaştan sonra bile bir sonuca ulaşamadı. Şimdi Japonya, Almanya ve İtalya'yı birleştiren antlaşma güçlü bir uyarı sağlıyordu; Japonya ile ABD arasındaki savaş tehlikesi ise sık sık tartışmalara konu oluyordu.

Ama Honda ne akıp giden zamanla, ne siyasal kavgalarla ne de savaş tehdidiyle ilgileniyordu artık, bu konulara duyduğu bütün ilgiyi yitirmişti. Yüreğinin derinliklerinde birşeyler yıkılmıştı. Yağmur fırtınaları gibi ortalığı kasıp kavuran, sıradan insanları sırılsıklam eden, yazgının çakıl taşlarını fark gözetmeksizin kamçılayan olayları durdurmaya gücünün yetmeyeceğini biliyordu. Bütün yazgıların önünde sonunda

acı olup olmadığından da emin değildi. Tarih ilerleyebilmek için kimisinin isteğini yerine getirmek, kimisinin isteğini de geri çevirmek alışkanlığındaydı. Geleceğin ne kadar üzücü olduğunu bilmekse herkesi mutlaka düş kırıklığına uğratmayabiliyordu.

Ancak Honda'nın gerçek bir nihilist ya da alaycı olduğu sanılmamalı. Geçmişe oranla çok daha neşeli ve keyifliydi. Yargıçken çok özen gösterdiği konuşma biçimi bile oldukça değişmişti; giyim kuşam konusundaki beğenisi daha özgürleşmişti. Kareli avcı ceketi bile giyiyordu, şaka yapmaya, daha eliaçık davranmaya başlamıştı. Ama insanı sıcaktan bunaltan bu ülkeye geldi geleli, şakacılığından eser kalmamıştı.

Şimdi yüzünde yaşına uygun, ciddi, ağırbaşlı bir anlam vardı. Gençliğindeki o keskin çizgili profilini çoktan yitirmiş, bir zamanlar yıkanmış pamuklu kumaş kadar gergin olan cildi lüksü tadınca, Şam atlasının dokusunu almıştı. Hiçbir zaman yakışıklı bir erkek olmadığının bilincindeydi, bu nedenle yaşlılığın yüzüne geçirdiği o donuk tülden fazlaca rahatsız olmadı.

Üstelik şimdi geleceğine, genç birinin asla olamayacağı kadar egemendi. Genç erkeklerin gelecek üzerine bunca çene yormasının nedeni basitti; gelecek henüz ellerinde değildi çünkü. Bazı şeylere ancak ipin ucunu koyvererek sahip olunabileceği ise, gençliğin bilmediği bir sırdı.

Tıpkı Kiyoaki'nin yaşadığı döneme söz geçirememesi gibi, Honda da kendi dönemini etkileyememişti. Kiyoaki'nin coşkulu duygular denizinde boğulup gittiği sırada, genç erkeklerin gerçek savaş meydanlarında ölceği yeni bir dönem başlamıştı. Bir başka deyişle, Kiyoaki ile yeniden doğmuş biçimi olan İsao, aykırı savaş alanlarında, aykırı bir ölümle ölmüşlerdi.

Peki ya Honda? Onda ölümün izi filan yoktu! Ne ölmeyi tutkuyla istemiş, ne de ölümün saldırılarından sakınmıştı. Ama şimdi, tropikal güneşin geçmek bilmez günler boyunca üstüne fırlatıp durduğu ateşten oklara birden hedef olunca,

çevresini saran o güzel, yoğun, verimli yeşilliğin, ölümün sersemletici bolluğu olabileceğine basbayağı aklı yatıyordu. "Yıllar önce, yirmi yedi, ya da yirmi sekiz yıl önce, Japonya'ya okumaya gelen Siyamlı iki prensle tanışma onuruna erişmiştim. Biri, 6. Rama'nın küçük kardeşi olan Prens Pattanadid, ötekiyse kuzeni Prens Kridsada'ydı; yani 6. Rama'nın torunlarından biri. Şu anda ne yaptıklarını çok merak ediyorum. Bangkok'a gelirken onları görebilmeyi umuyordum, ama beni çoktan unutmuş olan kişilere kendimi zorla anımsatmak, küstahlık olacakmış gibi geliyor."

"Neden daha önce söylemediniz?" dedi çok bilmiş Hişikawa; Honda'mn dilini çözmek için coşkuyla. "İstediğiniz hcr şeye bir çözüm bulabilirim."

"Prensleri görebilir miyim dersiniz?"

"O kadarını bilemem. Amcaları 8. Rama onlara çok düşkün, şu anda ikisi de Lozan'da, onun yanındalar. Kraliyet ailesinin çoğu üyesi İsviçre'de zaten. Saray iyice boşaldı."

"Bunu duyduğuma üzüldüm."

"Ama Prens Pattanadid'in ailesinden birini görebileceğimizi sanıyorum. Tuhaf bir öykü bu. Majestelerinin yedi yaşındaki kızı, nedimeleriyle birlikte Bangkok'ta oturuyor. Zavallı çocuk, Rozet Sarayı denilen bir yerde resmen tutuklu."

"Peki, ama neden?"

"Ailesi onu yurtdışına götürmeye utandı; geri zekâlı olduğuna inanıyorlar. Prenses konuşmayı öğrendiği günden beri şunları söylüyor: 'Ben aslında Siyamlı bir prenses değilim. Ben bir Japonun yeniden doğmuş haliyim, gerçek evimse Japonya'da.' Kim ne derse desin, çocuk öyküsünü asla değiştirmiyor. Karşı çıkıldığında, sinir krizleri geçiriyor. Söylentilere bakılırsa maiyetindekiler onun bu düşlerini kabullenmiş ve onu neye isterse ona inanacak biçimde yetiştirmişler. Huzuruna kabul edilmek oldukça güç, ama aileyle tanışıklığınız bulunduğu için, birşeyler ayarlayabilirim belki –tabii bu, kızdan sorumlu olanlara nasıl yaklaşacağıma bağlı."

2

Zavallı küçük, deli Prensesin öyküsünü dinleyen Honda, huzura kabul edilmek için hemen harekete geçmedi.

Kıza parlak, küçük, altın bir tapınak gibi istediği an ulaşabileceğini biliyordu. Tapınaklar nasıl uçup gidemezse, Prenses de hep orada olacaktı. Delilik, bu ülkenin mimarisine ya da o tekdüze, zarif, sonsuz bir görkemle sürüp giden danslarına benziyordu galiba. Bir başka gün, dedi kendi kendine, ruh durumum değiştiğinde, huzura kabul edilmeyi isterim.

Honda'nın işi ağırdan alması, kısmen tropikal ülkelerde duyumsadığı boşvermişlikten, kısmen de ilerlemiş yaşından kaynaklanıyordu. Saçları ağarmaktaydı; neyse ki çocukluğundan beri biraz miyoptu, yoksa gözleri de eski keskinliğini çoktan yitirmiş olacaktı. Gözlük takmadan pekâlâ idare edebiliyordu.

Yaşı ona deneyimlerinden çıkardığı sonuçları kıstas olarak kullanma olanağı tanıyor, pek çok durumun nasıl sonuçlanacağını önceden tahmin edebiliyordu. Aslına bakılırsa, doğal afetler dışında ne kadar beklenmedik görünseler de bütün tarihsel olaylar ancak uzun bir olgunlaşma süresinden sonra gerçekleşirler. Tarih, bir evlenme teklifi alan genç bir kız kadar ikirciklidir. Honda'ya göre, isteklerine tam anlamıyla uyan ve tam istediği hızda gerçekleşen her olayda, her zaman üstü örtük bir yapaylık bulunurdu. İşte bu yüzden, davranışlarını tarihin yasalarına dayandırmak istiyorsa, her şeye sakıngan bir biçimde yaklaşmak zorundaydı.

İnsanın istediği hiçbir şeyi elde edemediği, kararlılığının boşa çıktığı öyle çok duruma tanık olmuştu ki. Bu kadar şiddetle istenmeseydi belki ele geçirilebilirdi, denecek şeyler bile salt çok istendiği için insanın elinden kayıp gidebiliyordu. İntiharın büsbütün insanın kendi iradesine ve ta-

sarısına bağlı bir şey olmasına karşın, İsao intiharını başarıyla gerçekleştirebilmek için bir yılını hapiste geçirmek zorunda kalmıştı.

İsao'nun işlediği cinayet ve intiharı, parlak takım yıldızlarıyla dolu bir gece göğündeki pırıl pırıl akşam yıldızları, o haberci yıldızlar gibi sonu 26 Şubat Olayına varan yolu aydınlatmışa benziyordu. Suikastçiler işi sağlama almak için gündoğumunu beklemişler, oysa her şey gece olup bitmişti. Oysa şimdi geriye bakınca, o gecenin boşa harcanmış olduğu, eylemcilerin hiçbirinin aklından bile geçmeyen gergin, boğucu bir sabahın gelip çöreklendiği görülüyordu.

Japonya, Almanya ve İtalya'nın yaptığı antlaşma milliyetçilerin bir kısmıyla, Fransız ve İngiliz yanlılarını kızdırmış, ancak Avrupa'yı, Batıyı sevenleri, hatta Pan-Asya düşüncesini savunan bazı eski kafalıları mutlu etmişti. Japonya Hitler ile değil, Almanya'nın ormanlarıyla, Mussolini ile değil, Roma tapınağıyla evleniyordu. Alman, Roma ve Japon mitolojisini birleştiren bir ittifaktı bu: Doğu ile Batının güzel, erkeksi, dinsiz tanrıları arasında kurulan bir dostluk.

Honda böylesine duygusal bir önyargıya elbette kapılmadı, ama zamanın ürkerek de olsa olgunlaştığını, bir düşün giderek biçimlendiğini duyumsuyordu. Şimdi burada, Tokyo'dan uzakta bu hiç beklenmedik aylakhk ve boş zaman onda garip bir bitkinliğe yol açmıştı, geçmiş olayların anılarına dalmayı önlemek elinden gelmiyordu.

Çok uzun zaman önce, on dokuz yaşındaki Kiyoaki'ye açıkladığı düşüncesinden hâlâ vazgeçmemişti. İnsan amacının özü, tarihte yer alma isteğidir. On dokuz yaşındaki bir çocuğun kişiliğine ilişkin bu içgüdüsel korkusunun oldukça isabetli bir kehanet olduğu ortaya çıkmıştı. Honda c sırada görüşünü açığa vururken gerçekte kendi doğasına duyduğu umutsuzluğu dile getiriyordu. Bu umutsuzluk, yaşlandıkça arttı, sonunda müzmin bir hastalığa dönüştü. Oysa kişiliği en küçük bir değişime uğramadı. Aklına Geşu Tapınağının Başrahibesinin önerdiği iki ya da üç Budist kitaptan biri olan,

Gerçekliğin Kuruluşuna İlişkin Üç Tez'in *Üç Karşılık*[1] başlıklı bölümünden, son derece ürkütücü iki dize geldi:

Biri kötülük yapmaktan hoşlanıyorsa,
Nedeni, kötülüğün henüz olgunlaşmamış olmasıdır.

Honda, Bangkok'ta büyük bir nezaketle konuk edilişinden, duyup gördüklerinden, hatta yiyip içtiklerinden tasasız, tropikal bir zevk almaya başladı. Ama bu, elli yıla yaklaşan ömründe hiç kötülük yapmadığı anlamına gelmezdi elbette. Onun şeytanı henüz dalından kendi kendine düşmeye hazır, kokulu bir meyve kadar olgunlaşmamıştı anlaşılan.

Honda Güney Budist Öğretisinin ortaya attığı arı nedensellik kavramını da içeren Tayland Teravada Budizminde, gençliğinde kendisini derinden etkilemiş olan Manu yasalarıyla aynı nedenselliğin bulunduğunu ayrımsadı. Teravada Budizmi, Hindu tanrıların tuhaf suratlarıyla doluydu. Kutsal *naga* yılanı, tapınakların saçaklarım süsleyen beyaz yüzlü, kırmızı kanatlı, altın gövdeli, yarı dev yarı kartal, efsanevi *garuda* yedinci yüzyıla ait Hint destanı *Nagananda*'dan alınma öyküleri ısrarla anlatıyor, *garuda*'nın bir evlâda yakışan dindarlığı ise Hint *Vişnu*'su[2] tarafından yüceltiliyordu.

Bu ülke, Honda'nın o eski öğrenme arzusunu kamçılamıştı.

Teravada Budizminin ruh göçü gizemini nasıl açıkladığını öğrenmek istiyordu. Ona, bir ömür boyu sürdürdüğü ussallığını bir kenara itme olanağı sağlayan da işte bu öğreti oldu.

Araştırmacılara göre Hindistan'daki din felsefesi altı döneme ayrılıyordu:

1. *Rig Veda* dönemi.
2. *Brahmanlar* dönemi.

---

1. *Üç Karşılık*: Bir önceki yaşamda yapılmış olanların, şimdi yapılanların, bir sonraki dünyaya gelişte ve daha sonraki yaşamlardaki karşılıkları. (Ç.N.)
2. Hintlilerin üç büyük tanrılarından ikincisi. (Ç.N.)

3. İ.Ö. sekizinci ile beşinci yüzyıllar arasını kapsayan, ülkü olarak Brahma'nın birliğini benimseyen, kendine dönük düşün çağı olan, *Upanişadlar* dönemi. Bu, bütün canlılar ve *atman*,[1] yani 'ruh' için son yerdir. Doğum ve ölümlerden oluşan döngü, yani *samsara* düşüncesi ilkin bu dönemde açıkça ortaya atılmış, davranışların (*karma*) önlenemez sonuçlar doğurduğu kavramıyla birleşince de nedensellik yasası oluşmuştur. Bunun *atman* düşüncesiyle birleşmesinden de, düşünsel bir sistem doğmuştur.

4. Farklı düşünce okulları arasındaki bölünme dönemi.

5. M.Ö. 3. ve 1. yüzyıllar arasında Teravada Budizminin yetkinleşme dönemi.

6. Bunu izleyen ve Mahayana Budizminin geliştiği, beş yüz yıllık dönem.

Sorun, Manu Yasalarının derlendiği beşinci dönemdeydi. Honda gençken, *samsara* öğretisinin yasalara bile uygulandığını ayrımsayınca çok şaşırmıştı. *Karma* düşüncesinin daha sonra Budizme yansıyan biçimi, *Upanişadlar* döneminden büsbütün farklıydı. Fark, Budizmin *atman*'ı yadsımasında yatıyordu ve bu yadsıma bu dinin özüydü.

Budizmi öteki dinlerden ayıran üç özellikten biri, bütün *dharma*'ların[2] özgeci olmasıdır. Budizm özgeciliği savundu, yaşamın temel unsuru olarak kabul edilen *atman*'ı yadsıdı. Bunu, 'ruh' kavramının dışlanması izledi; ruh *atman*'ın öteki dünyadaki uzantısıdır. Budizm, ruhu zaten kabul etmez. Canlılarda ruh denen öz, cevher yoksa, cansız maddelerde de yoktur elbette. Nasıl denizanasında hiç kemik yoksa, öteki yaratıklarda da doğuştan gelen bir cevher yoktur.

Ancak bu durumda ortaya şu can sıkıcı soru çıkıyor: İyi davranışlar sonradan iyi, kötü davranışlarsa kötü bir varoluş üretiyorsa ve her şey ölümden sonra hiçliğe dönüşüyorsa, yeniden canlanan şey neydi peki? Ruhun olmadığını kabul

---

1. Can, ruh, nefes. (Ç.N.)
2. Doğruluk, erdem, hakkaniyet. (Ç.N.)

edersek, doğum-ölüm döngüsünün temeli neydi?

Teravada Budizmi, pek çok okul arasında üç yüz yıllık bir tartışma ve çekişme dönemi başlattı, bu tartışmaların sonunda hiçbiri doyurucu, mantıklı bir sonuca ulaşamadı. Hepsi de Budizmin yadsıdığı *atman* ile benimsediği *karma* arasındaki çelişkiler yüzünden şaşkındı.

İnsanlığın bu soruya güvenilir, düşünsel bir yanıt alabilmek için *Yuişiki*, ya da 'salt akıl' denilcn Mahayana öğretisini beklemesi gerekti. Ancak Teravada Sautrantika öğretisi gelişince, 'tohuma koku sürme' kavramı ortaya atıldı; buna göre iyi ya da kötü bir davranışm etkisi insanın aklında kalır; parfüm kokusunun giysilere sinmesi gibi, bunlar da insana siner, onun kişiliğini biçimlendirir. Bu biçimlendirme gücü, nedensellik kuramının kaynağıdır. Bu öğreti, daha sonraki *Yuişiki* inanışının habercisidir.

Honda Siyamh prenslerin yüzlerinden eksik olmayan gülümsemenin, hüzünlü gözlerinin ardında neyin yattığını şimdi anlıyordu. Ağır, altın bir kayıtsızlığın, ağaçların altındaki uyuşturucu esintilerin yarattığı bir duyguydu bu –örgütlü mantık sistemlerinden sürekli bir kaçış. Bu görkemli tapınaklar, çiçekler ve meyveler ülkesinin, güneşin altında ezilmiş, isteksiz insanları imanla Buda'ya taptılar, bütün yürekleriyle yeniden doğuşa inandılar.

Bir düşünürün keskin zekâsına sahip olan kişi, Prens Kridsada değil, zeki Prens Pattanadid'di. Ama duyguları öyle şiddetliydi ki, o yansız zekâsını olduğu gibi silip süpürüvermişti. Honda'nın Kiyoaki'nin ailesine ait, yazlık villada geçirdikleri günlerden en iyi anımsadığı şey, Prensin sözleri değil de, Çantrapa'nın ölümünü öğrendiği andaki solgun görüntüsüydü. Prensin güneşten yanmış kolu, koltuğun beyaz kenarından gevşekçe sarkıyordu. Başını omzuna dayamış olduğu için, Honda renginin solup solmadığını göremiyordu, ama hafifçe aralanmış dudaklarının arasından parlak, beyaz dişlerini seçebiliyordu. Aşkın ustalıklı okşamaları için yaratılmışa benzeyen uzun, zarif, esmer parmakları gevşek gevşek salla-

nıyordu, neredeyse yeşil yaz çimenlerine değecekti; beş parmağı Prensin ölmüş aşkını ölümde de kısacık bir an için izler gibiydi.

Honda, prenslerin Japonya'ya ait izlenimlerinin pek de hoş şeyler olmadığından emindi, ama aradan geçen zaman onlara Japonya'yı özletmiş olabilirdi. Dışlanmaları, dil güçlükleri, göreneklerin farklılığı, Prens Pattanadid'in zümrüt yüzüğünü kaybetmesi, Prenses Çantrapa'nın ölümü Japonya'daki yaşantılarının tadını tuzunu kaçırmıştı. Onlara son darbeyi vuran da, Soylular Okulundaki o göz korkutucu Kılıç Ekibi ruhuydu. Bu ruh, salt prensleri değil, Honda ile Kiyoaki gibi sıradan öğrencileri, Beyaz Huş Ağacı adındaki edebiyat topluluğunun liberal, insancıl üyelerini de soğutmuştu okuldan. Gerçek Japonya'yı prenslerin arkadaşlarının arasında bulmak ne yazık ki olanaksızdı, ona düşmanlarının arasında rastlamak çok daha olasıydı; prenslerse elbette bunun ayrımında değillerdi. Kızıl ipeklere bürünmüş, genç bir savaşçı kadar mağrur; kavgaya kışkırtılan, hakareti kabullenmektense ölmeyi yeğleyen bir delikanlı kadar duyarlı; uzlaşmaz bir Japonya. İsao Kiyoaki'den farklıydı, çünkü o bu köktenci dünyanın tam ortasında yaşamış ve ruhun varlığına inanmıştı.

Ellisine yaklaşan Honda'nın artık bir üstünlüğü vardı: Önyargılarının çoğundan kurtulmuştu. Yetkeden de. Bir zamanlar kendisi bir yetkeydi, düşüncenin ete kemiğe bürünmüş biçimiydi.

Kılıç Ekibi ruhu, yüzyılın ikinci on yılında bile üniformalı bir gençliği simgeliyordu; bütün döneme egemen olmuştu. Asla onun bir parçası olmayan Honda bile, artık olgunlaştığı için, o gençlik günlerini belleğinde saldırgan bir ruhla özdeştirmekte duraksamıyordu.

Bu saldırganlık, damıtılmış ve incelmiş olarak İsao'nun dünyasını oluşturmuştu. Honda bu dünyayı onunla paylaşmamış, yalnızca bir seyirci gibi izlemişti. İsao'nun gençliğe özgü, her şeyden soyutlanmış olarak savaşan bilinci, kendi ken-

dini yok etmişti; bunu bilen Honda, kendisine bu biçimde yaşama izni veren şeyin, dışarıdan alınmış olan Batılı düşüncenin gücü olduğunun ayrımındaydı. Döllenmemiş düşünce, ölüm getirir.

Bir insan yaşamak istiyorsa, İsao'nun yaptığı gibi arılığa körü körüne saplanıp kalmamalı. Bütün kaçış yollarını kendine kapamamalı, her şeyi dışlamamalıdır.

İsao'nun ölümü kadar hiçbir şey Honda'yı, katışıksız, arı bir Japonya sorununu daha derinden araştırmaya zorlamamıştı. Japonya'da her şeyi, bugünkü Japonya'yı ve Japon halkını dışlamaksızın yaşamanın bir yolu yok muydu? Sonu, birinin cinayet işlemesine, sonra da intihar etmesine varan bu en çetin yoldan başka bir yol? Herkes dile getirmekten korkuyordu, ama İsao davranışlarıyla bunu kanıtlamamış mıydı?

Öte yandan, bozulmadan kalabilmiş en saf kabilelerde bile kan kokusu ve vahşet lekesi vardı. Dünyanın dört bir yanındaki hayvan severlerin suçlamalarına karşın, ulusal boğa güreşini sürdüren İspanyolların tersine Japonlar, geçen yüzyılın sonunda yeni bir kültüre ve törebilime kucak açarlarken, bütün güçlerini eski kuşakların barbarca geleneklerini ortadan kaldırmaya yönelttiler. Bunun sonucunda da özgün, katışıksız, ulusal ruh geri plana itildi, bu ruhun enerjisi zaman zaman şiddet patlamaları biçiminde ortaya çıkıp insanları kendinden daha da soğuttu, tiksindirdi.

Ancak, hangi korkutucu maskeyi takarsa taksın, özde ulusal ruhun arı bir beyazlığı vardı. Honda, Tayland gibi bir ülkeyi dolaşırken, Japonya'ya özgü şeylerin yalınlığını, arılığını her zamankinden de açık seçik ayrımsıyordu; tıpkı dipteki çakıl taşlarının görülebildiği, duru bir su, ya da Şinto ayinlerinin içtenliği gibi. Honda'nın yaşamını böylesine milliyetçi bir ruh belirlemiyordu. Japonların çoğunluğu gibi o da bu ruhu görmezden geldi, yokmuş gibi davrandı ve ondan kaçarak sağ kaldı. Bütün yaşamı boyunca asal ve arı olandan kaçtı: Beyaz ipek, duru, soğuk su, kötü ruhları defeden büyücünün

rüzgârda uçuşan, zigzag çizgili, beyaz kâğıdı, bir *torii*'yle[1] belirlenen kutsal bölge, tanrıların yaşadığı deniz, dağlar, engin okyanus, öylesine arı ve keskin olan, parlak Japon kılıcı. Salt Honda değil, Batılılaşmış Japonların büyük bir bölümü de bu tür aşırı yerel unsurlara katlanamıyordu artık.

Peki, ama ruhun varlığına inanan İsao gerçekten de cennete gitmiş –işte iyi bir sonuç doğuran iyi bir davranışa örnek– ve doğum-ölüm döngüsüne girerek, başka bir insanın bedeninde yeniden canlanmışsa, nasıl açıklanabilirdi bu?

Honda, İsao'nun ölmeye karar verdiği zaman, bir başka yaşamın varlığını hissedip hissetmediğini merak etti. İnsana bunu hissettiren bir belirti vardı mutlaka. Hayatını bu kadar arı bir biçimde, aşırı uçlarda yaşamakta direten bir erkeğin, bir başka varoluş varsayımına ulaşması doğal değil miydi?

Honda'nın aklına Japon türbeleri geldi; bu sıcakta alınana tertemiz, serin su damlacıkları dökülmüş gibi oldu. *Torii*; taş basamakları tırmanan bir ziyaretçi için, olsa olsa anatürbeye açılan bir kapıdır, oysa ayrılırken ona duru, mavi bir gökyüzünün çerçevesi gibi gelir. Bir çerçevenin bir yanda ulu bir türbeyi, öteki yandaysa boş, mavi göğü içermesi ne garipti. *Torii*'nin biçimi, İsao'nun ruhunun biçimine benziyordu.

İsao bir *torii*'yi andıran, sınırları iyi belirlenmiş, ulu, güzel ve yalın bir yaşam sürmüştü. Sonunda da kaçınılmaz bir biçimde, duru, mavi gökyüzüyle dolmuştu.

Ölmekte olan İsao'nun aklı Budizmden ne kadar uzaklaşmış olursa olsun, bu karşıtlık Honda'ya, Japonlarla Budizm arasındaki ilişkiye bir işaretmiş gibi geliyordu. Sanki Menam'ın çamurlu suları, beyaz, ipek bir süzgeçten geçirilmişti.

Honda, Hişikawa'dan, Prensesin öyküsünü dinlediği gece, geç vakit odasındaki valizini karıştırdı ve Kiyoaki'nin mor

---

1. Japonya'da Şinto tapınaklarının ulu ve süslü kapıları. (Ç.N.)

ipeğe sarılı olan Düş Güncesini çıkardı.

Defalarca okuduğu güncenin sayfaları dağılmaya başlamış, Honda onu beceriksizce, ama büyük bir özenle onarmıştı. Kiyoaki'nin aceleci, genç yazısı hâlâ canlıydı, oysa mürekkebi otuz yılda epeyce solmuştu.

Evet, doğru anımsıyordu: Kiyoaki'nin, Siyamlı prenslerin ziyaretinden hemen sonra güncesine yazdığı, Siyam'a ait düşü çok parlaktı.

Kiyoaki, bahçesi harap bir sarayda, zarif bir koltuğa oturmuştu. 'Mücevher öbekleriyle süslü, yüksek, sivri uçlu, altın bir taç' takmıştı. Düşünde, Siyam kraliyet ailesinin bir üyesiydi.

Tavandaki kirişlerin üzerine tünemiş olan bir sürü tavuskuşunun beyaz gübreleri aşağıya dökülüyordu. Kiyoaki, Prens Pattanadid'in zümrüt yüzüğünü takmıştı. 'Küçük bir kızın güzel yüzü' taşa yansıyordu. Honda'nın henüz görmediği küçük, deli Prenses olmalıydı bu; zümrüte yansıyan, gözleri hüzünlü kişi de Kiyoaki'nin kendisiydi herhalde. Honda, Prensesin gerçekten de, İsao aracılığıyla yeniden doğmuş Kiyoaki olduğundan emindi artık.

Kiyoaki'nin, Siyamlı prensleri evinde ağırlayıp onlardan ülkelerine ait, büyüleyici öyküler dinledikten sonra, böyle bir düş görmesinde şaşılacak bir yan yoktu. Ancak Honda, pek çok deneyimden sonra, gördüğü düşün Kiyoaki'nin yeniden doğuşunun bir başka kanıtı olduğuna inanıyordu.

Artık her şey kendi kendini açıklıyordu. Hatalı mantık sorunu bir kez aşıldı mı, her şey birbirine uyuyordu. İsao, başka kehanetleri olup olmadığını Honda'ya söylememiş, Honda da bunu asla keşfedememişti; İsao tutuklu olduğu gecelerde, tropikal ülkedeki o küçük kızı düşlemiş olabilirdi pekâlâ.

Bangkok'ta kaldığı sürece, Hişikawa bütün gereksinimlerini canla başla karşıladı. Honda'nın çabaları sayesinde, dava da çok iyi gidiyordu. Alıcıların bir hatasını bulup çıkarmış-

tı.

Anglo-Amerikan yasalarına dayanan Tayland Medeni Kanununun 473. maddesine göre, aşağıdaki hallerden biri ya da daha fazlası mevcutsa, satıcıların hatanın sorumluluğunu üstlenmeleri gerekmiyordu:

1. Alıcı, malı alırken kusurun farkındaysa, ya da malı usulünç uygun olarak incelediyse.

2. Kusur, malın sevkiyatı sırasında açıkça ortadaysa, ya da alıcı malı, ihtiraz kaydı koymadan teslim aldıysa.

3. Mal, açık arttırmada satıldıysa.

Honda, araştırmalarını derinleştirince, alıcıların birinci ya da ikinci maddeden suçlu bulunabileceklerinin farkına vardı. Bu olasılığın peşine düşüp yeterli kanıt bulabilirse, karşı tarafı davadan vazgeçirmek olasıydı.

İtsui Ürünlerinin ne kadar teşekkür ettiğini söylemeye gerek yok, Honda'nın kendisi de oldukça rahatlamıştı. Prensesin huzuruna çıkmak için, Hişikawa'ya başvurmayı kararlaştırdı. Ama adam öyle can sıkıcıydı ki.

Honda bir sanatçıyla dost olmayı asla istememişti, gerçekten de sanatçı denebilecek bir tek dostu yoktu. Hele böyle uzak bir ülkede bir sanatçı eskisiyle tanışacağı, aklından bile geçmezdi.

Hişikawa'nın yabancılık çeken bir gezgine bunca yardımcı olması, onun bir dediğini iki etmemesi Honda'yı sinirlendiriyordu. Yetmezmiş gibi, bazı yerlere ön kapıdan girmenin olanaksız olduğu bu ülkede, arka kapıdan girmenin bütün yollarını biliyordu. Gerçekten de paha biçilmez bir rehberdi, kendisi de bunun farkındaydı.

Ama Hişikawa, geçmişte ürettiği şey her ne idiyse, sanatçılara özgü o sevimsiz, yapmacık hali hâlâ üstünden atamamıştı. Hayatını kazanmak için gezginlere rehberlik etmek zorundaydı, ama eşlik ettiği kişileri kültürsüz, incelikten yoksun insanlar olarak kabul ediyor, içten içe onları küçümsüyordu. Honda bunun çok iyi farkındaydı; tam da kendisinden beklendiği gibi kabasaba davranarak, için için eğleniyor-

du. Japonya'daki karısından, annesinden, çocuk sahibi olamadığı için duyduğu mutsuzluktan bile bile söz etti. Hişikawa'nın hiç kuşkulanmadan oynadığı duygudaşlık rolünü zevkle izliyordu.

Yalnızca olgunlaşmamakla kalmayıp hamlıklarını çalışmalarına yöneltilen eleştirilere karşı yapay bir özür olarak kullanan sanatçılar, Kiyoaki ya da İsao'nun sergilediği o yalansız dolansız hamlıkla kıyaslandığında, ölçülemeyecek kadar iğrençtiler. Sanatçılar bu hamlığı yaşamları boyunca... ta seksenli yaşlarına kadar sürdürürler. Tıpkı peşleri sıra sürükledikleri kundak bezlerini satışa sürer gibi.

Bundan da kötüsü varsa, o da sözde sanatçılardır; tanımlanamaz kibirleri, salt kendilerine özgü bir dalkavukluk türüyle birleşerek, tembellere özgü bir koku yayar.

Hişikawa başkalarına yapışarak yaşayan bir asalaktan başka bir şey değildi, oysa tropikal bir ülkede yaşayan, zarif, kaygısız bir aristokrat rolü oynuyordu. Honda lokantalarda şarap listesini eline alıp "Faturayı İtsui Ürünleri ödeyeceğine göre..." demesine, sonra da en pahalı şarabı ısmarlamasına sinir oluyordu. Honda şaraba fazla düşkün değildi.

Dilerim bir daha böyle birini savunmak zorunda kalmam, diye dua ediyordu; burada konuktu, rehberinin değiştirilmesini istemesi, görgü kurallarını çiğnemek olurdu.

Bölüm müdürünün mahkemede, ya da bir akşam yemeğinde, "Hişikawa'nın hizmetlerinden memnun musunuz?" diye her soruşunda, sesindeki acılığı gizlemeye çalışarak, "Evet, çok yetenekli biri," diye yanıtlıyordu. Bu yanıt, şişman müdüre yetiyordu anlaşılan. Satır aralarını okumaya hiç niyeti yoktu; Honda'ya artık gına gelmişti.

Ülkesinin yakıcı güneşte parlayan, yemyeşil örtünün altında hızla çürüyen, küf kokulu orman bitkilerini andıran, örtük insan ilişkilerini iyi tanıması Hişikawa'ya, insanlarla ilintili konulardaki çürümenin kokusunu herkesten önce alma yeteneği kazandırmıştı. Gelirinin kaynağı da buydu. Altından yapılma, güçlü sinek kanatlarıyla müdürün tabağındaki ye-

mek artıklarına konabilirdi kolayca.

"Günaydın!"

Yatağının başucundaki dahili telefondan gelen tamdık ses Honda'yı derin uykusundan uyandırdı. Bu sesi her sabah duyuyordu: Hişikawa.

"Sizi uyandırdım mı? Beni bağışlayın. Saray halkı insanı saatlerce bekletir, ama ziyaretçilerin çok dakik olmalarını isterler. Ne olur ne olmaz, diye erkenden aradım. Rahat rahat tıraş olun. Efendim? Kahvaltı mı? Hayır, hayır, bunu dert etmeyin. Eh, doğruyu söylemek gerekirse henüz kahvaltı etmedim, ama şart değil. Ya? Odanızda, sizinle mi? Çok teşekkür ederim. Çağrınızı kabul edecek ve yukarıya geleceğim. Size beş dakika vereyim mi? Yoksa on mu? Neyse bir bayan olmadığınıza göre, teşrifat üzerinde bu kadar durmasak da olur, herhalde."

Hişikawa, Orient Otelin çeşidi bol, zengin kahvaltısını, Honda'nın odasında, onunla ilk kez paylaşmıyordu.

İyi dikilmiş, beyaz ketenden bir takım elbise giymiş olan Hişikawa, az sonra, hasır şapkasıyla göğsünü yelpazeleyerek içeri girdi. Tavandaki pervanenin geniş, beyaz, ağır ağır dönen kanatlarının altında durdu.

"Prensese nasıl hitap etmeliyim?" diye sordu, pijamalı Honda. "Majesteleri, demek uygun düşer mi?"

"Hayır, hayır!" diye karşı çıktı Hişikawa, kendinden emin. "O, Pattanadid'in kızıdır; babası, kralın yarı kardeşi. Pattanadid'in unvanı, Pra Ong Çao'dur, siz İngilizcede 'Majesteleri' diyorsunuz. Ama kızı Mon Çao'dur; siz 'Prenses Hazretleri' diye hitap etmelisiniz. Her neyse, merak etmeyin, ben her şeyin icabına bakarım."

Amansız sıcak, odaya dolmuştu bile. Terden ıslanmış yatağından çıkıp soğuk duşa giren Honda, sabahın ilk tazeliğini teninde duyumsadı. Şaşılacak kadar haz verici bir deneyimdi bu. Mantığın süzgecinden geçirmeden dış dünyayla asla temas etmeyen Honda şu an ona teniyle dokunuyordu; tro-

pikal bitkilerin parlak yeşilini, mimoza çiçeklerinin kırmızılığını, tapınakları süsleyen altın dekoru ya da ansızın çakan mavi şimşeği hisseden teni aracılığıyla çevresindeki dünyayla ilişki kurabiliyordu ancak. Bugüne kadar hiç tatmadığı bir şeydi bu. Sıcak yağmurlar, ılık sağanaklar. Dış dünya rengârenk bir sıvıydı da, Honda sürekli onunla yıkanıp duruyordu sanki. Bütün bunlar, Japonya'dayken aklına gelir miydi hiç?

Kahvaltıyı beklerken Hişikawa bir Avrupalı gibi odada bir aşağı bir yukarı geziniyordu, duvardaki sıradan manzara resmine dudak büktü. Abartılı bir pozla ayakta dururken, yeni cilalanmış siyah ayakkabılarının topukları, halının desenlerini yansıtıyordu. Honda, Hişikawa'mn sanatçıyı, kendisinin ise kültürsüz cahili oynadığı bu oyundan birdenbire sıkılıverdi.

Hişikawa ansızın döndü, cebinden küçük, mor renkte, kadife bir kutu çıkardı. Honda'ya uzattı. "Bunu unutmamahsınız. Doğrudan Prensese verin."

"Nedir bu?"

"Bir armağan. Burada kraliyet ailesi, eli boş gelen ziyaretçileri geri çevirmeyi alışkanlık haline getirmiştir."

Honda kutuyu açınca, çok zarif, inci bir yüzükle karşılaştı.

"Anlıyorum. Hiç aklıma gelmemişti. Anımsattığınız için teşekkür ederim. Borcum nedir?"

"Oh, hiçbir şey. Gerçekten gerekmez. İtsui Ürünlerine, saraya kabul edilebilmek için bu armağanı satın almak zorunda olduğunuzu söyledim. Zaten Müdür yüzüğü bir Japondan gayet ucuza kapatmıştır, eminim. Dert etmeyin."

Honda yüzüğün fiyatı konusunda daha fazla soru sormaması gerektiğini hemen kavradı. İtsui Ürünlerinden, onun kişisel harcamalarını üstlenmesini bekleyemezdi. Borcunu Müdüre daha sonra ödeyecekti. Hişikawa herhalde dolgun bir komisyon istemişti onlardan. Honda bu konuya daha sonra eğilecek, bedeli her neyse, yerel temsilciye ödeyecekti.

"Peki, bu inceliğinizi teşekkürlerimle kabul ediyorum."

Honda doğruldu, küçük kutuyu giyeceği ceketin cebine sokarken, kayıtsızca sordu: "Prensesin adı nedir?"

"Prenses Çantrapa. Duyduğuma göre Prens Pattanadid son kızına, uzun zaman önce ölen nişanlısının adını vermiş. Çantrapa, ayışığı demektir. Ne yazık ki, prensesimiz deli," diye ekledi Hişikawa, çok bilmiş bir tavırla.

3

Honda, Rozet Sarayına giderken arabanın camından, Hitler Gençliği'nin hâki üniformalarına benzer üniformalar giymiş, Yuwaçon Hareketi yandaşı kimi gençlerin yürüdüklerini gördü. Yanında oturan Hişikawa, bugünlerde kentte Amerikan cazının çok ender duyulduğundan, Başbakan Phiboon'un milliyetçiliğinin etkisini giderek arttırdığından yakındı.

Honda'nın Japonya'da da tanık olduğu bir değişimdi bu. Şarabın zamanla sirkeye dönüşmesi, ya da sütün kesilmesi gibi, uzun zamandır görmezden gelinen konular da yavaş yavaş doğanın çeşitli güçlerine karşı bir tepkiye dönüşüyordu. İnsanlar uzun süre aşırı özgürlükten, abartılı bedensel isteklerden korkarak yaşamışlardı. Akşam şarap içmekten kaçınan birinin sabah duyduğu o tazelik. Sudan başka bir şeyin gerekmediğini ayrımsayan birinin duyduğu o gurur. Bu tür canlandırıcı, yeni zevkler insanları baştan çıkarmaya başlamıştı. Bu bağnaz düşüncelerin sonunun nereye varabileceğini düşündükçe Honda'nın aklına kötü kötü şeyler geliyordu. İsao'nun ölümü üzerine fark ettiği bir şey vardı: Tek amaçlılık çoğu kez kötülüğün doğmasına yol açar.

Honda ansızın, İsao'nun ölümünden iki gün önce, sarhoşken söylediği abuk sabuk sözcükleri anımsadı: "Ta güneyde... Çok sıcak... bir güney ülkesinin pembe güneşinde..." Şimdi, sekiz yıl sonra, onunla buluşmak için Rozet Sarayına koşuyordu.

Neşesi, kendisini ıslatacak olan yağmurları bekleyen kavrulmuş, alev alev yanan bir toprağın neşesini andırıyordu.

Honda'ya göre böylesi coşkular tatmak, benliğinin derinlikleriyle yüz yüze gelmeye benziyordu. Korkularının, kaygılarının ve akılcılığının, kendisinin gerçek iç çekirdeğini oluşturduğuna inanırdı; oysa hiçbiri gerçek değildi. İsao'nun intiharını duyunca içini kederin o keskin acısı değil, birden bir yoksunluk duygusu kaplamıştı, ama bu yoksunluk duygusu yerini zamanla İsao'yu yeniden görmenin tatlı beklentisine bırakmıştı. Böylesi anlarda duygularının bir tek insanca öge içermediğinin bilincindeydi. İç benliğini, belki de bu dünyaya ait olmayan, olağanüstü bir zevk yönetiyordu. Böyle olmalıydı, çünkü İsao olayında keder ve ayrılık acısı çekmeyen tek kişi Honda'ydı.

Ta güneyde... Çok sıcak... bir güney ülkesinin pembe güneşinde...

Araba, zarif bir kapının önünde durdu, kapının gerisinde bir çimenlik uzanıyordu. Önce Hişikawa indi, muhafızla Siyamca konuşarak bir davetiye uzattı.

Honda arabanın camından, sekiz kenarh, ok motifleriyle bezenmiş, demir bir kapıyı, onun gerisinde de, güneşin keskin ışınlarım sessizce emen, düzgün, yemyeşil çim tarhını görebiliyordu. Beyaz ve sarı çiçekli, yusyuvarlak budanmış iki-üç çalının gölgesi çimene vuruyordu.

Hişikawa Honda'yı kapıdan geçirdi.

Burayı bir saray diye nitelemek pek doğru olmazdı; soluk sarı gül rengine boyanmış, arduvaz çatılı, iki katlı, küçük bir köşktü. Güçlü, kara gölgesi duvarlardan birine düşen büyük mimoza ağacının dışında, güneşin acımasız parıltısını yumuşatan tek şey, geniş sarı alandı.

Çayırı kesen kıvrımlı patikada ilerlerken, kimseye rastlamadılar. Honda hedefine adım adım yaklaşırken, doğaüstü olduğunu bildiği neşesine karşın, ayak seslerini, ağzının suları akarak sezdirmeden avına yaklaşan bir orman canavarının keskin tırnaklarından çıkan sese benzetti. Evet, salt bu zevk

için doğmuştu o.

Rozet Sarayı, kendi inatçı düşüne hapsolmuştu sanki. Yapının biçimi, bu izlenimi daha da arttırıyordu. Ne kanatları, ne de çıkıntıları olan, küçük bir kutuydu. Zemin katında öyle çok pencere vardı ki, hangisinin giriş kapısı olduğunu çıkartmak güçtü. Her biri, gül biçiminde oyulmuş tahta panolarla kaplıydı, bunların üst tarafında sarı, mavi ve çivit rengindeki sekizgen camlar, küçük, beş taç yapraklı, mor gül biçiminde, Yakın Doğu tarzı pencereleri kuşatıyordu. Bahçeye bakan, kapı gibi uzun pencereler yarısına kadar açıktı.

İkinci katta, zambakh bir panoyla bahçeye açılan üç pencere, üç kanatlı bir resim oluşturuyordu. Ortadaki pencere, yanındakilere oranla daha yüksekti, ama üçü de gül biçimli oymalarla çevrilmişti.

Üç basamakla çıkılan giriş kapısı, aynı tarzda yapılmış, uzun bir pencere biçimindeydi. Hişikawa zili çalarken, Honda mor pencerenin küçük gül camından içeriye bir göz attı. İçerisi, okyanusun dibi gibi koyu eflatun rengindeydi.

Kapı açıldı, yaşlı bir kadm göründü. Honda ile Hişikawa şapkalarını çıkardılar. Kadının ak saçlarla çevrili, düz burunlu, esmer yüzünde Taylandlılara özgü dostça bir gülümseme belirdi. Ama bu gülümseme yalnızca âdet yerini bulsun diyeydi.

Kadın birkaç dakika Hişikawa ile konuştu. Daha önce kararlaştırılmış olan randevuda herhangi bir değişiklik olmadığı anlaşılıyordu.

Bir kabul salonu olamayacak kadar küçük olan odaya dört ya da beş iskemle dizilmişti. Hişikawa kadına bir paket uzattı, kadın da bunu ellerini saygıyla birleştirerek kabul etti. Ortadaki kapıyı açıp onları ferah toplantı salonuna aldı.

Dışarıdaki boğucu sıcaktan sonra salonun küf kokulu, dingin serinliği çok hoştu. Konuklar, aslan pençesi biçiminde ayakları olan, sarı ve kırmızı renkli Çin koltuklarına oturdular.

Prensesi beklerken Honda, salonu gözden geçirme fırsa-

tı buldu. Bir sineğin hafif vızıltısının dışında çıt çıkmıyordu.

Pencereler doğrudan salona açılmıyordu, arada, sütunlu bir galerinin taşıdığı bir asma kat vardı; taht ağır, kıvrımlı bir kumaşla kaplanmıştı. Asma kattaki galeride, tam tahtın üstüne rastgelen yerde Kral Çulangkorn'un bir portresi asılıydı. Galerinin Korint tarzı, maviye boyanmış sütunlarının dikey yarıklarının içine altın döşenmişti; sütun başlıkları ise alışıldık kenger yapraklarıyla değil de, Yakın Doğu tarzındaki altın yaldızlı güllerle bezenmişti.

Rozet biçimindeki desenler sarayın bir ucundan ötekine ısrarla yineleniyordu. Sarıya boyanmış, beyaz çizgilerle çevrilmiş olan galeride altın güllerden yapılma, kafesli korkuluklar vardı. Yüksek tavanın tam ortasından sarkan kocaman avize, altın ve beyaz güllerle süslenmişti. Honda yere bakınca, halıdaki desenlerin de gül biçiminde olduğunu gördü.

Tahtın arkasına bir çift kocaman fildişi yerleştirilmişti -birbirine sarılmış, bir çift beyaz yarımay- tek geleneksel Tayland süslemesi de buydu. Etkileyici, cilalı fildişleri loşlukta sarımsı beyaz bir ışıltıyla parlıyordu.

Honda içeri girerken, uzun pencerelerin evin yalnızca bahçeye bakan ön yüzünü kapladığını fark etmişti. Arka bahçeye bakan, bir koridora dizilmiş olan açık pencerelerse yere kadar inmiyordu, göğüs hizasındaydılar. Hafif bir yel, kuzeye bakan camlardan içeri giriyordu.

Bakışlarını bir pencereden ötekine çeviren Honda birdenbire kara bir gölgenin geçtiğini gördü. Ürperdi. Yeşil bir tavuskuşuydu bu. Kuş pervaza tünedi, yeşilimsi sarı renkteki, parlak, uzun, zarif boynunu uzattı. Gururlu kafasındaki tüylü sorguç, küçücük bir yelpazenin zarif dış çizgilerini andırıyordu.

"Bakalım bizi ne kadar bekletecekler," diye fısıldadı iyice sıkılmış olan Honda, Hişikawa'nın kulağına.

"Hep böyle olur. Aslında bunun hiçbir anlamı yoktur, insanı bekleterek belli bir etki yaratmaya filan çalışmıyorlar.

Bu ülkede hiçbir şeyi aceleye getirmemek gerektiğini artık öğrenmiş olmalısınız. Çulalongkorn'un oğlu, Kral Uraçid zamanında, Majesteleri yatağa gündoğumunda girer, akşamüstüne kadar uyurdu. Her şey yavaş, dingindi; günle gece yer değiştirmişti. Saray Bakanı öğleden sonra dörtte ortaya çıkar, evine ancak sabah olunca dönerdi. Ama tropikal ülkelerde en iyisi de bu galiba. Bu insanların güzelliği, meyvenin güzelliğine benzer; meyve ağır ağır ve zarif bir biçimde olgunlaşmalıdır. Aceleci meyve diye bir şey olamaz."

Honda, Hişikawa'nın her zamanki gibi uzun, fısıltılı söylevinden sıkılmıştı; ağız kokusundan kurtulmak için tam başını çeviriyordu ki, yaşlı kadın göründü. Ellerini saygıyla kavuşturup, Prensesin gelmekte olduğunu haber verdi.

Tavuskuşunun tünediği camdan bir tıslama geldi. Eski Japon mahkemelerinde imparatorun gelişini duyuran, uyarıcı ses değildi bu. Yalnızca tavuskuşunu kovalıyorlardı. Camlara çarpan kanatların sesi duyuldu, sonra kuş gözden kayboldu. Honda, üç yaşlı kadının kuzeydeki koridordan yaklaştığını gördü. Sıra halinde, aralarındaki eşit uzaklığı koruyarak yürüyorlardı. Prensese birinci nedime yol gösteriyordu. Prensesin bir eli kadının elindeydi, öteki elinde beyaz yaseminlerden yapılma bir çelenk tutuyordu. Yedi yaşındaki Prenses Ayışığı, fildişlerinin önündeki büyük Çin koltuğuna doğru getirilirken, kapıda konukları karşılamış olan yaşlı kadın hemen diz çöktü, Tayland dilinde *krab* denilen bir hareketle alnını yere dayadı. Oldukça aşağı sınıftan olmalıydı.

Birinci nedime kolunu Prensesin omzuna doladı ve onunla birlikte ortadaki Çin koltuğuna oturdu. Öteki ikisi tahtın sağındaki, tahta dönük, küçük iskemlelere oturdular. Üçüncü kadın şimdi Hişikawa'nın yanındaydı. Honda başını kaldırıp çevresine bakındığında, yere diz çökmüş olan kadın çoktan ortadan kaybolmuştu bile.

Honda, ayağa kalkıp büyük bir saygıyla eğilen Hişikawa'yı taklit etti, sonra da sarı-kırmızı Çin iskemlesine oturdu. Kadınlar, yetmiş yaşlarında olmalıydı. Prensese gelince;

evin hanımı değil de onların emrinde çalışan biriydi sanki.

Küçük kız, eski moda *panun* yerine, Batı tarzında, beyaz kumaştan dikilmiş, altın sırmalı bir bluzle, *passin* denilen ve Malayalı'ların giydiği eteklere benzeyen, desenli pamukludan bir Tayland eteği giymişti. Ayaklarında altın yaldız süslemeli kırmızı ayakkabılar vardı. Saçları Tayland usulünce kısacık kesilmişti. Bu geleneksel saç modeli, uzun zaman önce erkekler gibi giyinip işgalci Kamboçya ordusuna karşı savaşan cesur Korat kadınlarınca yaygınlaştırılmıştı.

Kızın güzel, zeki yüzünde en küçük bir delilik izi okunmuyordu. Zarif, biçimli kaşlarıyla dudakları emrediciydi, kısa saçlarıysa onu bir prensesten çok bir prense benzetiyordu. Teni yanık altın rengindeydi.

Onun için bu tören, iki erkeğin saygı gösterilerini izlemekten başka bir şey değildi, selâmlamalar bitince, yasemin çelengiyle oynamaya, oturduğu yüksek koltuğun kenarından sarkıttığı bacaklarını sallamaya başladı. Dikkatle Honda'ya baktı, sonra birinci nedimenin kulağına birşeyler fısıldadı, kadın onu tek bir sözcükle yanıtladı.

Honda, Hişikawa'nın işareti üzerine, inci yüzüğün durduğu mor kadife kutuyu çıkardı. Kutu sırasıyla üçüncü, ikinci, sonra da birinci nedimeye geçirildi, en sonunda da Prensesin eline ulaştı. Aradan geçen zaman, yaz sıcağının yarattığı uyuşukluğu daha da arttırmıştı sanki. Birinci nedime kutuyu bizzat incelediği için, Prenses onu kendi elleriyle açmanın çocukça zevkinden yoksun kalmıştı.

Güzel, esmer parmakları yasemin çelengi atıp inci yüzüğe uzandı. Yüzüğü bir süre dikkatle inceledi. Ne bir coşku ne de bir coşkusuzluk içeren, alışılmadık suskunluğu öyle uzun sürmüştü ki, Honda bunun kızın deliliğine bir işaret olabileceğini düşünmeye başladı. Birden yüzünde, sudaki bir baloncuğu çağrıştıran bir gülümseme belirdi; beyaz, çocuklara özgü, düzensiz dişleri ortaya çıktı. Honda rahatlamıştı.

Yüzük yeniden kutusuna konup birinci nedimeye geri verildi. Prenses ilk kez açık seçik, akıllı bir sesle konuştu.

Sözleri, palmiyelerin güneşle beneklenmiş gölgelerinde, daldan dala kayan yeşil bir yılan gibi nedimeden nedimeye iletildi, sonunda Hişikawa tarafmdan çevrilerek Honda'ya ulaştı. Prenses, "Teşekkür ederim," demişti.

Honda, Hişikawa'dan kendi sözlerini çevirmesini istedi: "Uzun zamandır, Tayland kraliyet ailesinin bir hayranıyım. Prenses Hazretlerinin de Japonya'yı sevdiğini biliyorum. İzin verilirse, ülkeme döndükten sonra kendisine bir Japon bebeği göndermek isterim. Kabul eder mi acaba?" Hişikawa'nın Tayland dilindeki sözcükleri oldukça yalındı, ama üçüncü nedimeden ikinciye geçerken uzadı, sözcük sayısı arttı; birinci nedime soruyu Prensese ilettiğinde sözcüklerin sonu gelmeyecek gibiydi.

Prensesin yanıtı kadınların esmer, buruşuk dudaklarından geçerek Honda'ya ulaştığında, en küçük bir kıvılcımdan, coşkudan ya da incelikten yoksundu artık. Sanki Prensesin hayat dolu, cıvıl cıvıl sözcükleri bu işlem sırasında emilmiş, kadınların eskimiş takma dişleri tarafından çiğnenmiş ve Honda'ya yalnızca çirkin bir posa kalmıştı.

"Prenses Hazretlerinin, Bay Honda'nın nazik önerisini memnuniyetle kabul ettiğini söylüyorlar."

Sonra garip bir şey oldu.

Birinci nedimeyi hazırlıksız yakalayan Prenses koltuktan atladı, Honda ile arasındaki bir metrelik mesafeyi hızla geçip pantolonunun paçalarına sarıldı. Honda dehşetle doğruldu Prenses bir yandan hıçkıra hıçkıra ağlıyor, bir yandan da vargücüyle sarılmayı sürdürüyordu. Tir tir titriyordu. Honda eğildi, kollarını ağlayan kızın kırılacakmış gibi görünen omuzlarına doladı.

Şaşkınlıktan donakalan nedimeler kızı geri çekmeyi bir türlü beceremiyorlardı. Baş başa verdiler, kıza bakarak tedirgin tedirgin fısıldaştılar.

"Ne diyor? Tercüme et!" diye bağırdı Honda, donup kalmış olan Hişikawa'ya.

Hişikawa tiz bir sesle çevirdi: "Bay Honda! Bay Honda!

Sizi nasıl da özledim! Öyle kibardınız ki, oysa ben size hiçbir şey söylemeden kendimi öldürdüm. Yedi yıldan beri özür dilemek için bu kavuşmayı bekliyordum. Bir prensesin bedenine girdim, ama ben aslında bir Japonum. Daha önceki yaşamımı Japonya'da geçirdim, gerçek yurdum orası. Bay Honda, lütfen beni Japonya'ya geri götürün!"

Sonunda Prensesi yeniden koltuğuna götürebildiler; kabul töreni her nasılsa doğal akışına döndü. Honda hâlâ ağlayan, şimdi birinci nedimeye yaslanmış olan kızın siyah saçlarına baktı. Dizlerinde hâlâ kızın sıcaklığını, kokusunu hissedebiliyordu.

Kadınlar, Prenses kendisini iyi hissetmediği için görüşmenin sona erdirilmesini rica ettiler, ama Honda Hişikawa aracılığıyla, iki kısa soru sormasına izin vermeleri için yalvardı.

"Geşu Tapınağının Başrahibesinin Matsugae Malikânesine yaptığı ziyaret hangi tarihteydi? O sırada Kiyoaki ile ben, malikâneye ait göldeki adanın üzerindeydik. Hangi yılın, hangi ayıydı?" İlk soru buydu.

Soru iletilince Prenses ıslak yanaklarını nedimenin göğsünden üzgün üzgün kaldırdı, yanağına düşmüş bir tutam saçı geriye itti.

"1912 yılının ekim ayında," diye yanıtladı, hiç duraksamadan.

Honda çok şaşırmıştı, ama kızın daha önceki iki yaşamına ait olayları, aydınlatılmış, parşömen bir resim kadar duru ve ayrıntılı bir biçimde belleğinde saklayıp saklamadığından emin değildi. Çok akıcı bir dille sıraladığı, İsao'ya ait özürlerine karşın, kızın arka plandaki ayrıntıları, koşulları bilip bilmediğinden de emin olamıyordu. Aslına bakılırsa, bu yerli yerindeki sözcükler Prensesin dudaklarından, rastgele seçilip yan yana dizilmişçesine dökülmüştü.

Honda ikinci soruyu sordu: "İsao İinuma ne zaman tutuklanmıştı?"

Prensesin uykusu gelmiş gibiydi, yine de hiç duraksamadan yanıtladı: "1 Aralık 1932'de."

Birinci nedime, "Bu kadarı yeter," diyerek doğruldu. Emrindekini de kalkmaya zorluyordu böylece.

Prenses birdenbire ayağa fırladı, ayakkabılarıyla koltuğun üzerine çıktı ve tiz sesiyle Honda'ya seslendi. Birinci nedime fısıltıyla payladı onu. Prenses bir yandan haykırırken bir yandan da kadının saçlarına yapışmıştı. Hecelerin uyumuna bakılırsa hep aynı sözcükleri yineliyordu. İkinci ve üçüncü nedimeler kollarından tutmak için ona doğru koşunca, Prenses çılgınca ağlamaya başladı; giderek yükselen sesi yüksek tavanlı odada yankılanıyordu. Onu aşağıya çekmeye çalışan yaşlı kadınların arasında çırpınan düzgün, esnek kolları görünüyordu. Yaşlı kadınlar acıyla haykırarak geri sıçradılar. Prensesin sesi daha da yükseldi.

"Neler oluyor?"

"Sizi Müstakil Bang Pa İn Sarayına davet etmek istiyor. Yarın değil ertesi gün oraya gideceklermiş. Hanımlar onu engellemeye çalışıyorlar. Tam bir gösteriye dönüştü bu," dedi Hişikawa.

Prensesle nedimeler tartışmaya başladılar. Kız sonunda başıyla onayladı ve ağlamayı kesti.

Birinci nedime hâlâ soluk soluğa, üstünü başını düzelterek, "Yarın değil yarından sonra ," dedi doğruca Honda'ya hitaben, "Prenses Hazretleri Bang Pa İn Sarayına gidecek. Bay Honda ile Bay Hişikawa da çağrılılar. Kabul etmelerini dileriz. Öğle yemeğini orada yiyeceğimiz için sabah dokuzda burada olabilirseniz, çok seviniriz."

Bu çağrı hemen Hişikawa tarafından Honda'ya çevrildi.

Otele dönerken Hişikawa, Honda'nın derin düşüncelere gömülmüş olduğunu görmezden gelerek, bitip tükenmek bilmez gevezeliklerini sürdürdü. Kendine ressam diyen adamın bu düşüncesizliği, ne kadar duyarsız biri olduğunu kamtlıyordu. Duyarlılığın, gereksiz, kentsoyluluğa özgü bir özellik

olduğuna inanıyorsa ve bu görüşe bağlı kalıyorsa en azından daha tutarlı davranabilirdi; üstelik Hişikawa insan ilişkilerinde gösterdiği, öteki rehberlere oranla çok daha gelişkin bulduğu inceliği ve duyarhhğıyla övünüp dururdu.

"O iki soruyu sormakla çok zekice davrandınız. Soruların ne anlama geldiğini anlayamadım, ama ölen dostunuzun yeniden can bulmuş hali gibi davranan Prensesi deniyordunuz, öyle değil mi?"

Honda baştan savarcasına, "Aynen öyle," diye yanıtladı.

"Peki, yanıtlar doğru muydu?"

"Hayır."

"Biri bile doğru değil miydi?"

"Ne yazık ki ikisi de yanlıştı."

Hişikawa yakasını bıraksın diye Honda yalan söylemişti, üzgün sesi gerçeği gizlemesini sağlıyordu; Honda'nın doğruyu söylediğine inanan Hişikawa kahkahalarla gülmeye başladı.

"Demek öyle? Demek ikisi de yanlıştı? Tarihleri söylerken öyle ciddiydi ki. Eh, bu çok kötü. Ruh göçü meselesi pek de inandırıcı bir şey değil, o halde? Böylesine güzel, küçücük bir Prensesi köşebaşındaki sahtekâr bir falcıymış gibi deneyden geçirmeniz hiç de kibar bir davranış değildi ama. İnsan yaşamında genellikle giz yoktur. Giz yalnızca sanatta kaldı artık, nedeni de gizin bir tek sanatta anlam bulması."

Hişikawa'nın tek boyutlu düşünme biçimi Honda'yı bir kez daha şaşırttı. Gözüne kırmızı bir şey ilişti; arabanın camından bakınca ırmağı, hindistancevizlerinin arasında, alev kırmızı gövdeleriyle yolu izleyen, maymunlarınki gibi dumanlı kızıl bir rengi olan *poinciana* ağaçlarını gördü. Isı dalgaları, ağaçların çevresinde şimdiden titreşmeye başlamıştı bile.

Honda Prensesle iletişim kuramayacağını bile bile, nasıl etsem de Bang Pa İn'e Hişikawa'sız gitsem, diye düşünmeye koyuldu.

4

Honda'nın isteği hiç umulmadık bir biçimde gerçekleşiverdi. "Deli Prensesle ikinci bir toplantıyı hiç mi hiç canım çekmiyor," dedi Hişikawa, babaca bir tavırla. "Ama yanınızda olmazsam başınız derde girebilir. Nedimeler birkaç sözcüğün dışında İngilizce bilmiyorlar."

Her zamanki inceliğini bir yana bırakan Honda, "Bir tek sözcüğünü anlamasam bile," diye karşılık verdi, "Tayland dilini dinlerken müzik dinliyormuşçasına zevk alacağımdan eminim. Her seferinde çeviri belâsıyla uğraşmaktansa, böylesini yeğlerim." Bu sözlerin, Hişikawa ile arasındaki ilişkiye şöyle ya da böyle son vereceğini umuyordu.

Honda o gün yaptığı zevkli geziyi sonradan pek çok kez anımsadı.

Araba, Bang Pa İn'e giden yolun ancak yarısına kadar ilerleyebildi. Yolun kalanını, saray tipi bir gezinti teknesiyle aldılar; tekne hem ırmağın hem de çeltik tarlalarının içinden geçen bir su yolunda ilerliyordu. Zaman zaman bir manda uyanıyor, çeltik tarlalarının bir yerinden başını kaldırıp birden dağ gibi yükseliyor, çamurlu sırtı güneşte bir an parlıyor, bir an sonraysa gözden yitiyordu. Tekne, uzun ağaçlı bir ormanın kıyısından geçerken, ırmak yatağını izleyen dallarda bir aşağı bir yukarı koşuşturan sayısız sincap Prensesi neşelendirdi. Bir keresinde, başını kaldırmış, küçük, yeşil bir yılanın alçaktaki bir daldan ötekine kaydığını gördüler.

Altın uçlu kuleler ormanı delip geçiyordu; inananların yaptığı bağışlar sayesinde hepsi de altınla daha yeni kaplanmıştı. Honda, altın varağın Japonya'da üretildiğini ve Tayland'a ihraç edildiğini biliyordu.

Prenses Ayışığı'nın hiç kesilmeyen çocuksu gevezeliğine son verip teknenin kenarına yaslanarak kıpırtısız kaldığı, boş gözlerini ilerideki bir noktaya diktiği o birkaç anı olanca canlılığıyla anımsıyordu Honda. Kendi eğlencelerine dalmış

olan nedimeler kızın bu tür tuhaf davranışlarına alışıktılar; hiç aldırmıyorlardı. Honda kızın neyi izlediğini ve oldukça sarsılmış olduğunu hemen anladı.

Ufuk çizgisinin arkasından yükselen kocaman bir bulut güneşi örtmüştü. Güneş iyice yükselmiş olduğu için bulut onu kapatabilmek için yanlara doğru iyice genişlemek zorundaydı. Kara bulut güneşi kaplayacak kadar genişlemeye başladı, biraz zorlandıysa da sonunda başardı. Mavi göğün en yüksek noktası beyaz, parlaktı, daha aşağıda kalan bölümün o uğursuz karanlığının ne kadar yanlış olduğunu vurgular gibiydi. Hepsi bu kadar da değildi; bulut uzadıkça fazlasıyla incelmiş, alt yarısında büyük bir gedik açılmıştı; buradan aşağıya pırıl pırıl bir ışık seli dökülüyordu. Bu parlak ışık, kocaman bir yaradan sürekli fışkıran kandı sanki.

Alçak orman, uzaklardaki ufuk çizgisini kaplamıştı. Işıltılı, yemyeşil ön plan, bir başka dünyaya aitti de, buluttaki gedikten süzülen güneş ışığını yakalıyordu sanki. Ancak daha uzakta, siyah kısmın altında kalan orman öyle güçlü bir sağanağın altındaydı ki, ormandan sis yükseliyormuş gibi görünüyordu. Yağmur, karanlık ormanı sisli buğusuyla sarmış, ustaca örülmüş, mantarsı bir ağ gibi havada asılı kalmıştı. Ufkun yalnızca bir bölümünü kaplayan yağmur ağı açıkça görünüyordu, insan rüzgârın kamçıladığı damlaların yatay devinimini fark edebiliyordu. Güçlü sağanak zehirlenmişti de, salt o bölgede yoğunlaşmıştı sanki.

Honda çocuğun neye baktığını hemen anladı: Aynı anda hem zamanı hem de uzamı görüyordu. Sağanağın altında kalan bölge, insan gözünün saptayamadığı bir geleceğe, ya da geçmişe aitti. Duru, mavi göğün altında olmak ve yağmurdan bir dünyayı böylesine apaçık ayrımsamak; farklı zaman dilimleriyle farklı uzamların bir arada var olmasıydı bu. Yağmur bulutu, farklı zamanlar arasındaki boşluğu bir an için görme fırsatı vermişti, aradaki geniş boşluksa iki uzam arasındaki açıklığı kanıtlıyordu. Prenses, evrenin derin yarığına bakıyordu.

Pembe, küçük, ıslak diliyle dalgın, ama ciddi bir ifadeyle Honda'nın verdiği yüzüğü yalıyordu -nedime fark etse, paylardı mutlaka. Küçük Prenses yüzüğü yalayarak bu mucizenin dışa vuruluşuna tanıklık eder gibiydi.

Bang Pa İn.

Honda bu adı asla unutamadı.

Prenses yürürken Honda'nın elini tutmakta diretti; Honda kadınların surat astığını görmezden gelip bu minicik elin kendisini yönlendirmesine izin verdi. Araziyi avucunun içi gibi bilen Prenses onu bir Çin köşküne, bir Fransız çardağına, sonra bir Rönesans bahçesine, bir Arap kulesine, her biri ötekinden güzel, göz okşayıcı yerlere götürdü.

Özellikle geniş, yapay gölün ortasındaki yüzer köşk enfesti; suyun üzerine yerleştirilmiş bir sanat eseri.

Suyun kıyısındaki taş basamaklar, yükselen suyla kaplanmış, en alttaki basamak gölün derinliklerinde kalmıştı. Sudaki yosunlar beyaz mermeri yeşile boyamıştı. Mermerin çevresini saran su bitkileri onu minicik, gümüşsü baloncuklarla örtmüştü. Prenses Ayışığı elleriyle ayaklarını suya sokmak istedi, ama nedimeleri karşı çıktılar. Honda ne dediğini anlamıyordu, ama kızın baloncukları inci yüzüğe benzettiği, onları toplamak istediği belliydi.

Honda durunca Prenses hemen yatıştı ve onun yanına, taş basamaklara oturup gölün ortasında yüzermiş gibi görünen küçük tapınağa baktı.

Tam bir tapınak sayılmazdı, daha çok, tekneyle gezerken durup dinlenmek için kullanılan küçük köşklerdendi. Yel sarımsı kahverengi, solmuş perdeleri ayırdıkça, köşkün boş olduğu görülüyordu.

Yalın binayı altınla işlenmiş, ince, siyah parmaklıklar çeviriyordu. Parmakhkların arasından karşı kıyıdaki ağaçlar, kıvrım kıvrım bulutlar ve aydınlık gökyüzü görünüyordu. Honda manzaraya bakarken, muhteşem bulutlarla parmaklıkların arasından seçilen orman, garip, uzun, dikey renk çiz-

gilerinden oluşmuş bir resme dönüştü. Küçük köşkün damı oldukça süslüydü; pırıl pırıl, incecik, altın kulesi mavi göğe yükseliyordu.

Bunu o zaman mı düşündü, yoksa Prensesin daha sonra köşk için söyledikleriyle mi örtüştü bilmiyordu, ama köşkün ince, siyah çubukları zihninde giderek, dans ederken bir an durup poz veren, altın telkâri mücevherler ve sivri uçlu külâhlar takmış, dansçı kızların abanoz bedenlerine dönüşmüştü.

5

Dilsel bir iletişimin kurulamadığı –özellikle böylesi bir iletişim kurmak için özel bir çabanın harcanmadığı– bu günün anılası olayları zamanla küçük, güzel, hepsi de gösterişli, altın çerçevelerle çerçevelenmiş birer minyatür resim olup çıktı. Honda'nın Bang Pa İn'de geçirdiği gün, bu güzel zevk dakikaları sayesinde, bir daha çıkmamacasına belleğine kazındı. O güneşli anlar birden gözünün önüne geliyor, bazan küçük Prensesin bir anlık bir imgesini getiriyorlardı: Suya batmış basamaklardaki inci baloncuklara uzanan elinin çocuksu tombulluğu; parmaklarındaki ve avuçlarındaki incecik, biçimli çizgiler; yanağına dökülen kısacık, kapkara saçları; uzun, neredeyse hüzünlü kirpikleri; esmer alnında suyun siyah abanoz üzerinde sedef parıltısı gibi oynaşan yansısı. Günün en parlak zamanıydı, havayı arı vızıltıları doldurmuştu. Bahçede gezinen yaşlı kadınlar bile neşeliydi. Bu ânın ruhu, tıpkı bir mercan gibiydi: Çok güzel ve açıkta. Yine de böyle anlarda, Prensesin masum, gölgelenmemiş mutluluğu, daha önceki iki yaşamına ait acılarla, kanlı olaylarla birleşiyordu –tıpkı saraya gelirken uzaktan uzağa gördükleri, ormanın üstündeki hem duru, hem de yağışlı gökler gibi.

Honda kendini, bütün paravanaları kaldırılmış, uçsuz bucaksız bir salonda, zamanın tam merkezinde duruyormuş

gibi hissediyordu. Geniş, alabildiğine özgür bir yerdi; alışık olduğu sıradan evlerden değildi. Dizi dizi siyah sütunlar vardı; gözleri, sesi normalde ulaşılamayacak yerlere kadar ulaşabilirmiş gibi geliyordu ona. Prensesin mutluluğunun yarattığı bu genişlikte, siyah sütunların ardında Kiyoaki, İsao ve beden dcğiştirmiş pek çok ruh duruyor, körebe oynarmışçasına soluk soluğa gizleniyorlardı.

Prenses yine güldü. Sürekli gülümsüyordu zaten, arada bir de pembe dişetlerini gösteren gerçek kahkahalar atıyordu. Her kahkahadan sonra başını kaldırıp Honda'nın yüzüne bakıyordu.

Yaşlı kadınlar, Bang Pa İn'e gelir gelmez resmiyeti bir yana atmışlardı. Katı kuralcılıklarından sıyrılınca, kıkırdaşmaya, konuşup gülüşmeye başladılar. Resmiyeti anımsatan tek şey, yaşlarıydı şimdi. Hep birlikte *betel*[1] topluyor, tohumla dolu bir torbanın çevresine üşüşen, açgözlü, buruşuk papağanlara benziyorlardı. Ellerini kat kat eteklerinin altına sokup kayıtsızca kaşındıkları bile oluyordu. Genç dansçı kızlara öykünerek çalımla, yan yana ilerlerken, gıdaklar gibi sesli sesli konuşuyorlardı. Esmer yüzünü çevreleyen bembeyaz saçları peruğa benzeyen, mumya dansçılardan biri kahkahalarla gülerken, *betel*'in boyadığı dudaklarını uzattı, dans ederken gövdesine yapıştırdığı dirseklerini kaldırdı; bir deri bir kemik kollarının beyaz kemikleri, göz kamaştırıcı bulutların kat kat sıralandığı mavi göğün önünde, keskin birer gölge resmi oluşturdu.

Prenses birşeyler söyleyince kadınlar hemen harekete geçtiler. Çocuğun çevresini sarıp dönen bir yeldeğirmeni gibi onu sürükleyip götürdüler. Honda şaşkın, kalakalmıştı. Küçük bir binaya girdiklerini görünce, neden böyle davrandıklarını anladı. Prensesin çişi gelmişti.

Tuvalete giden bir Prenses! Honda'nın içi keskin bir sevecenlikle dolup taştı. Önceleri küçük bir kız sahibi olmayı,

---

1. Doğu Hindistan'da yerlilerin çiğnediği, fındığa benzer bir yemiş. (Ç.N.)

onu sevip şımartmayı düşlemiş ancak hiç çocuğu olmadığı için, düşleri her zaman sınırlı kalmıştı. Küçük Prensesin tuvalete gitmesini çok sevimli buldu, kendini onun bir akrabasıymış gibi hissetti; yepyeni, duygusal bir deneyimdi bu. Keşke çişini yaparken Prensesin pürüzsüz, esmer kalçalarını tutabilseydi.

Kız döndükten sonra bir süre utangaç davrandı; hiçbir şey söylemedi, Honda'yla göz göze gelmekten de kaçındı.

Öğle yemeğinden sonra gölgede oyunlar oynadılar.

Honda neler oynadıklarını anımsamıyordu. Yalın, tekdüze şarkıları tekrar tekrar söylemişlerdi, ama anlamlarını bilmiyordu.

Tek anımsadığı, Prensesin ağaçların altındaki, yer yer güneşle beneklenmiş çimenliğin ortasında durduğu sahneydi. Yaşlı kadınlar onun çevresini almışlardı; biri tek dizini kaldırmış, öteki ikisi ise bacak bacak üstüne atmış, rahatça oturmuşlardı. Kadınlardan birinin oyuna, salt ötekilerden ayrı düşmemek için katıldığı belliydi; nilüfer yapraklarına sarılmış tütün içip duruyordu. Bir başkasının kucağında, sık sık susadığından yakınan Prenses için sedef kakmalı, vernikli bir matara duruyordu.

Oyun herhalde *Ramayana* ile ilgili bir şeydi. Bir ağaç dalını kılıç gibi kullanan Prenses, sırtını kamburlaştırıp solu-ğunu komik bir biçimde tutarken Hanuman'a benziyordu. Hanımlar ellerini çırparak yeni bir şarkıya başlıyorlar, Prenses de duruşunu değiştiriyordu. Başını hafifçe sallarken, geçici bir yelin karşısında başını eğen zarif bir çiçek, ya da ağaç dallarının arasındaki yolculuğunun tam ortasında durup başını kaldıran bir sincaptı. Sonra yine Prens Rama'ya dönüşerek, altın sırmalı beyaz bluzundan çıkan esmer, zayıf koluyla kılıcını yiğitçe gökyüzüne doğru kaldırdı. Tam o anda bir dağ güvercini alçaldı, kanatlarıyla kızın yüzünü gizledi. Ama kız kıpırdamadı. Honda, kızın arkasında kule gibi yükselen ağacın ıhlamur olduğunu ayrımsadı. Karanlık gövdesinin üzerindeki uzun dalların ucunda sallanan geniş yapraklar, yel ha-

fifçe dokundukça hışırdıyorlardı. Yeşil yapraklar sarı, hiçbiri ötekine benzemeyen damarlarla kaplıydı; içlerine tropikal güneş ışınları işlenmişti sanki.

Prenses sıcaktan bunalmıştı. Oldukça hırçın bir sesle yaşlı kadınlardan bir şey istedi. Birbirlerine danıştılar, sonra kalkıp Honda'ya işaret ettiler. Ağacın gölgesinden çıktılar, kıyıya yanaşmış olan tekneye doğru ilerlediler. Honda, herhalde eve dönüyorlar, diye düşündü, ama yanılıyordu. Kadınlar kayıkçıya birşeyler söylediler, o da hemen gidip desenli pamukludan, genişçe bir kumaş parçası getirdi.

Kumaşı alan kadınlar kıvır kıvır mangrov köklerinin sardığı kıyıyı izleyerek, daha korunaklı bir nokta bulmaya çalıştılar. Kadınlardan ikisi eteklerini kaldırıp suya girdi; su kalça hizasına gelince durdular, iki ucundan tuttukları eteklerini iyice açıp karşı kıyıdaki görüntüyü kapatan bir perde oluşturdular. Arada kalan kadın, artık soyunmuş olan Prensese göz kulak oluyordu. Sudaki ışık, yaşlı kadınların bir deri bir kemik kalmış kalçalarında yansıyordu.

Prenses mangrov köklerinin çevresine toplanmış birkaç küçük balığı görünce neşeyle haykırdı. Nedimelerin, kendisi orada yokmuş gibi davranmalarına şaşıran Honda, bunu da bir Tayland göreneği olarak kabul etti. Kıyıdaki ağaçlardan birinin altına oturup Prensesin yıkanmasını izledi.

Hiç rahat durmuyordu. Pamuklu kumaşın çizgileri arasmdan geçerek dans eden güneş ışınlarının aydınlattığı Prenses, sürekli Honda'ya gülümsüyordu. Kadınlara su sıçratırken, oldukça tombul olan çocuksu karnını gizlemek için hiçbir çaba harcamadı. Kadınlar tarafmdan paylanınca, yüzerek uzaklaştı. Irmağın durgun suyu duru değildi, rengi Prensesin teni gibi sarımsı kahverengiydi. Ama o bile, pamuklu kumaştan süzülen ışıkta sıçradıkça saydam, ışıltılı damlacıklara dönüşüyordu.

Küçük kız bir kez kolunu kaldırdı. Honda elinde olmaksızın kızın sol yanına, genellikle kolların gizlediği zayıf, düz göğsüne baktı. Ama orada olması gereken o üç küçük bene-

ği göremedi. Belki de, güneşten yandığı için lekeler seçilemiyordur, diye düşündü. Fırsat buldukça, gözleri yaşarıncaya kadar kızın böğrüne bakmayı sürdürdü.

6

Honda'nın baktığı dava, gelişmelerin hiç de olumlu yönde olmadığını ayrımsayan davacının davadan ansızın vazgeçmesi üzerine, umulmadık bir hızla sonuçlanıverdi. Honda artık istediği an ülkesine dönebilirdi, ama İtsui Ürünleri gönül borcunun bir ifadesi olarak ona bir ödül vermek istiyordu: Bedava bir yolculuk. Honda Hindistan'a gitmek istediğini belirtti. Yönetim kurulunun üyeleri, yaklaşan savaş yüzünden bunun, Hindistan'ı görmek isteyen birinin son şansı olabileceğini, Honda'yı rahat ettirmek için ellerinden geleni yapacaklarını bildirdiler. Honda içinden, Tanrı vere de Hişikawa gibi bir rehberi yine zorla bana yamamaya çalışmasalar, diye dua etti.

Japonya'daki ailesine haber gönderdi. Saatte yirmi üç ya da yirmi dört kilometre hızla yol alan, buharlı lokomotiflere ilişkin tren tarifesine bakarak, büyük bir keyifle yolculuğunu tasarladı. Haritaya bakıp da, görmek istediği yerlerin -Ajanta mağaraları ile Ganj üzerindeki Benares- birbirinden ne kadar uzak olduğunu görünce, küçük dilini yutuyordu. Ancak her ikisi de, bilinmeyene duyduğu arzunun o manyetik ibresini, eşit oranda etkilemekteydi.

Hişikawa'dan çevirmenlik yapmasını istemek öyle ağrına gidiyordu ki, Prenses Ayışığı ile vedalaşmaktan vazgeçti. Otelin kâğıdına, yolculuğunun ivedi hazırlıkları yüzünden vedalaşmaya gelemeyeceğini yazdı, Bang Pa İn gezisi için teşekkür etti. Mektubu, hareketinden birkaç dakika önce bir haberciyle Rozet Sarayına gönderdi.

Honda'nın Hindistan yolculuğu çok renkli deneyimlerle dopdolu geçti. Ama Ajanta mağaralarında geçirdiği, onu de-

rinden etkileyen o akşamüstüyle, Benares'in sarsıcı görüntüsünü betimlemek, bu yolculuğa ilişkin yeterli fikir verecektir. Bu iki yerde Honda yaşamı için son derece önemli, gerekli şeylere tanık oldu.

7

Tasarısı şöyleydi: Gemiyle Kalküta'ya; bir günlük tren yolculuğuyla 560 kilometre uzaktaki Benares'e; Benares'ten arabayla Moğolsaray'a; sonra trenle, iki günde Manmad'a; oradan da yine arabayla Ajanta'ya.

Ekim başında Kalküta, yıllık Durga şenliğiyle cıvıl cıvıldı.

Hint Tanrılarının en tanınmışı olan, özellikle Bengal ve Assam'da büyük saygı gören Tanrıça Kali'nin de, Afet Tanrısı olan kocası Şiva gibi sayısız adı vardı ve insan ya da hayvan biçiminde defalarca yeryüzüne inmişti. Durga, Kali'nin başkalaşımlarından biriydi; Tanrıçanın kana susamışlığından pek söz edilmezdi. Kali'nin dev gibi heykelleri, kentin dört bir yanında yükseliyordu. Mandaların Tanrısını cezalandırırken; cesur yüzündeki güzel, öfkeli kaşlarını kaldırmış. Geceleri, parlak ışıklara karşı kaskatı duran heykeller, insan yığınlarının aşırı övgülerini topluyordu.

Kalküta, içindeki Kaligat Tapınağıyla, Kali inanışının merkezidir; bu şenlikler sırasında orada yer alan etkinlikler, insanın düş gücüne meydan okur. Honda kente varır varmaz, kendine Hintli bir rehber tuttu ve gidip tapınağı gezdi.

Kali'nin özü, asıl anlamı 'enerji' olan *şakti*'dir. Yeryüzünün bu yüce tanrıça anası, dünyanın dört köşesindeki Tanrılara ululuğunu, kadınsı şehvet düşkünlüğünü ve nefret uyandıran acımasızlığını iletir, bu yolla da onların Tanrısal doğalarını zenginleştirir. Kali, *şakti* için kuşkusuz en gerekli ögeler olan ölüm ve yıkımla betimlenir, salgın hastalıkları, doğal afetleri, yaşayan her şeye ölüm ve yıkım getiren öteki doğa

güçlerini temsil eder. Gövdesi siyah, kanlı dudaklarıysa kıpkırmızıdır. Ağzından zehirli dişler sarkar, boynunu insan kafataslarmdan ya da yeni koparılmış kafalardan oluşan bir kolye süsler. Kocasının yere bitkince uzanıvermiş gövdesinin üzerinde çılgıncasına dans etmektedir. Bu kana susamış Tanrıça susayınca, hastalık ve felâket saçar, onu yatıştırmak için sürekli kurban vermek gerekir. Kurban edilen bir kaplanın onun susuzluğunu yüz yıl, bir insanınsa bin yıl süreyle dindirdiği kabul edilir.

Honda Kaligat'ı bunaltıcı, yağmurlu bir akşamüstü ziyaret etti. Girişin hemen önünde toplanmış olan insan kalabalığı, yağmurun altında gürültüyle itişip kakışıyor, sağda solda bir sürü dilenci dileniyordu. Tapınağın bulunduğu bölüm küçüktü; tapmak tıkabasa insanla dolmuştu. Mermer tabanlı, yüksek türbenin çevresine toplanmış, itişip kakışan, bir ileri bir geri devinen kalabalık öyle sıkışıktı ki, ayakta duracak yer kalmamıştı. Yağmurdan ıslanmış olan mermer kaide, bembeyaz parlıyordu, ama tırmanmaya çalışan duacılar yüzünden çamur lekeleriyle, bir dua eşliğinde alınlara sürülen, okunmuş tarçının bulaşıklarıyla kirlenmişti. Kutsal bir şeye karşı saygısızlıkla dolu bir kargaşa gibi görünse de, bu sarhoş edici şamata sürüp gitmekteydi.

Siyah kolunu tapınağın dışına uzatmış olan bir rahip, kutuya para atan her müminin alnına kırmızı tarçından küçük, yuvarlak, kutsal bir nokta konduruyordu. Bu noktaya bir an önce sahip olmak isteğiyle dalgalanan, sıkıştıran kalabalığın arasında, yağmurdan ıslanıp bedenine yapışmış, mavi sari'sinin altındaki yuvarlak çizgileri iyice belirginleşmiş bir kadın ile, ensesi parlak, esmer kırışıklıklarla dolu, beyaz keten gömlekli bir adam da vardı. Hepsi de rahibin kırmızıya boyanmış, esmer parmağına doğru itişiyordu. Devinimleri, coşkuları, inançları Honda'ya, seçmeci Bolonya okulundan, ressam Annibale Caracci'nin, 'Aziz Rocco'nun Sadaka Dağıtışı' adlı tablosunda betimlenen kalabalığı çağrıştırmıştı. Tapınağın gündüz bile karanlık olan iç kısmında, dışarı sarkmış, kır-

mızı dili ve kafalardan oluşmuş kolyesiyle Tanrıça Kali'nin heykeli mum ışığında titreşiyordu.

Honda rehberinin peşinden, irili ufaklı kaldırım taşı döşenmiş, yağmurdan ıslanmış üç yüz metrekarelik bir arka bahçeye çıktı. Orada yalnızca birkaç kişi vardı. Bir çift sütun, taştan oyulmuş tekne biçiminde bir kaidenin üzerinde alçak kapı payandaları gibi duruyordu. Bir tür yıkanma yerine benzeyen küçük, bölmeli, çevresi kapatılmış bir yer daha vardı. Onların hemen yanında, daha küçük, ama eksiksiz kopyaları duruyordu. Alçak kapı payandaları yağmurdan sırılsıklamdı; altındaki yalakta bir kan gölü oluşmuş, kan lekeleri taş zemindeki yağmur suyuna karışmıştı. Rehber Honda'ya, daha geniş olanların mandaların kurban edildiği sunak olduğunu, ama artık kullanılmadıklarım açıkladı. Daha küçük olanıysa, keçi kurban etmek için kullanılıyordu; özellikle Durga gibi önemli şenliklerde burada dört yüz keçi kesiliyordu.

Honda, daha önce çevresindeki insan seli yüzünden iyice seçemediği Kaligat'a arkadan bakınca, zeminin bembeyaz mermerden yapılmış olduğunu, anatapınakla yan türbelerin Bangkok'taki Şafak Tapınağı gibi parlak renkli çinilerle süslenmiş olduğunu gördü. Yağmur, kabartma tavuskuşlarının üzerindeki nefis çiçek desenlerini ve bol çiçekli, karmaşık desenleri tozdan arıtmıştı; pırıl pırıl, rengârenk desenler aşağıdaki kanlı karmaşanın üstünde kibirle yükseliyordu.

Bir durup bir başlayan, geçici sağanaktan iri damlalar düşüyordu; içeriye dolan yağmur yüklü hava buğulu bir sıcaklık yaratıyordu.

Honda, şemsiyesinin yağmurdan koruyamadığı bir kadının saygıyla diz çökmek için, daha küçük olan mihraba yaklaştığını gördü. Orta yaşlıydı, Hintli kadınlarda sık rastlanan yuvarlak, içten, akıllı bir yüzü vardı. Uçuk yeşil sari'si ıslanmıştı. Elindeki küçük, pirinç güğümde Ganj'ın kutsal suyunu taşıyordu.

Kadın suyu sütunların üzerine döktü, yağmurda bile sönmeyen kandili yaktı ve çevresine al renkte, minicik Java çi-

çekleri serpti. Sonra, kan lekeli taş zemine diz çöktü, alnını eşiğe dayadı, coşkuyla dua etmeye koyuldu. Alnındaki kutsal, kırmızı nokta duası boyunca yağmurdan alnına yapışmış olan saçlarının arasından görünüyordu; bu leke kurban olarak adadığı kendi kanıydı sanki.

Honda çok etkilenmişti, ama duyguları esrimeye yakın, tanımlanamaz bir nefretle karışmıştı. Duygularım tartarken önündeki sahne gözden yitti, salt dua eden kadının çizgileri keskin, neredeyse gizemli bir biçimde netleşti. Ayrıntılar iyice belirginleşir, kapıldığı dehşet iyice artarken, her ikisiyle de başedemeyeceğini hissettiği anda kadının birden yok olduğunu gördü. Bir an hayâl gördüğünü sandı, ama hayır, kadın dövme demirden, karmaşık desenli, kafes biçimindeki kapıdan çıkmak üzereydi. Ancak, dua eden kadınla yürüyüp giden kadın arasında hiçbir bağlantı yoktu.

Bir çocuk, kara bir oğlak getirdi. Oğlağın tüylü, ıslak alnında da kızıl, kutsal nokta parlıyordu. Lekenin üzerine kutsal su dökülürken oğlak başını salladı, kurtulmaya çalışarak arka ayaklarıyla havaya tekmeler savurdu.

Kirli bir gömlek giymiş olan, genç, bıyıklı bir adam gelip hayvanı çocuktan aldı. Elleriyle boynunu tutarken oğlak acıklı acıklı, neredeyse sinir bozucu bir sesle melemeye, kıvranmaya başladı. Kıçındaki siyah kıllar ıslanmış, karışmıştı. Genç adam hayvanın boynunu zorla mihrabın iki kazığının arasına, başaşağı soktu, kazıkların arasına siyah, uzun bir vida geçirdi ve vidayı hapsolmuş hayvanın üstünde sıkıştırdı. Kurban, kalçalarını dikmiş umutsuzca debeleniyor, acınası bir sesle meliyordu. Genç adam keskin yüzü yağmurdan gümüş gibi parlayan, yarımay biçimindeki kılıcını havaya kaldırdı.

Kılıç tam isabetle indi; kopmuş kafa öne doğru yuvarlandı; gözleri açıktı, beyaz dili garip bir biçimde sarkmıştı. Gövdesi kazıkların öteki yanında kalmıştı, arka ayakları çılgın gibi göğsünü tekmelerken, göğsü hafif hafif titriyordu. Şiddetli devinimleri, bir sarkacın her salınımda hafifleyen hareketi gi-

bi, yavaş yavaş azaldı. Boynundan akan kan, görece azdı.

Genç cellat, başsız oğlağın arka ayaklarını kavradı, koşarak kapıdan çıktı. Kurban edilen keçiler dışarıda, sonradan parçalanacakları, barsaklarının sökületeği kazıklara asılıyordu. Gencin ayaklarının dibinde, yağmurun altında, başsız bir oğlak daha yatıyordu. Arka ayakları korkunç bir karabasanın debelenişleri gibi hâlâ seyirmekteydi. Yaşamla ölüm arasındaki, az önce öylesine ustaca, öylesine acısız çiziliveren sınır çizgisi, neredeyse bilinçsizcesine aşılmıştı; geriye bir tek, hayvana eziyet eden karabasan kalmıştı sanki.

Genç adamın kılıç kullanmadaki ustalığı dikkate değerdi; bu kutsal, ama iğrenç mesleğin gereğini imanla, duygusuzca yerine getiriyordu. Kutsallık tıpkı ter gibi, pis gömleğindeki kandan, derin, duru gözlerinin derinliklerinden, iri, köylü ellerinden doğallıkla damhyordu. Bu görüntüye alışık olan şenlik izleyicileri dönüp bakınadılar bile. Kutsallık, kirli el ve ayaklarıyla, kendinden emin, aralarına karıştı.

Peki ya baş? Kesik baş, kapıların ardında, kaba bir yağmur örtüsüyle korunan sunağın üzerinde, armağan olarak sunulmuştu. Yağmurda yanmayı sürdüren kandilin önüne kırmızı çiçekler serpilmişti, çiçeklerin taç yapraklarının kimisi hemen kavruluyordu; Brahma'ya adanmış olan tapınak ateşiydi bu. Ocağın başına yedi ya da sekiz tane keçi kellesi dizilmişti; kesik yerleri, kıpkırmızı Java çiçekleri gibi açmıştı. Bunlardan biri de, birkaç dakika önce meleyen oğlaktı. Hemen arkalarına yaşlı bir kadın çömelmişti, kendini elindeki dikişe vermiş gibi görünüyordu, oysa kara parmakları ölmüş hayvanın içindeki kaygan, parlak barsakları ustaca söküp atmaktaydı.

8

Benares'e giderken, yolda, kurbanların görüntüsü Honda'mn gözlerinin önünde tekrer tekrar canlandı.

Başka bir şeyin hazırlığıymış gibi, alelacele geçiştirilmiş bir kaynaşma sahnesiydi. Honda kurban töreninin orada bitmediğini hissediyordu; sanki bir şey başlamıştı; görünmeyen, daha kutsal, daha korkunç, daha ulu bir şeye bir köprü kurulmuştu. Bir başka deyişle, bu törenler dizisi anlatılamaz birini karşılamak için yere serilen kırmızı, dar, uzun bir halıydı sanki.

Benares kutsal yerlerin en kutsah, Hintlilerin Kudüs'üdür. Ganj'ın nefis bir yarımay çizerek kıvrıldığı, Tanrı Şiva'nın yaşadığı Himalaya Dağlarının eriyen karlarının toplandığı noktada, ırmağın batı kıyısında eski Varanasi, şimdiki Benares kenti bulunur.

Kali'nin kocası Şiva'ya adanmış olan bu kentin, cennete açılan anakapı olduğuna inanılır. Ülkenin her yanından gelen hacıların akınına uğrar. Beş kutsal suyun –Ganj, Dutapapa, Krişna, Jamna ve Sarasvati– birleştiği bu sularda yıkanmakla, cennet mutluluğuna yeryüzünde erişilir.

Suyun yararlarını anlatan *Veda*'larda,[1] aşağıdaki türden pek çok dize vardır:

Su ilaçtır.
Su bedeni hastalıktan arındırır.
Su bedeni dirimle doldurur.

Su öyle şifalıdır ki,
Bütün hastalıkları, kötülükleri sağaltır.

Ya da:

Suda sonsuz yaşam vardır.
Su bedeni korur.
Suda iyileşmeyi sağlayan mucizevi yararlar vardır.

Suyun korkunç güçlerini sakın aklından çıkarma,
Çünkü onlar bedenin ve ruhun ilaçlandır.

Yüreğin duayla, gövdeninse bu dizelerde övülen suyla

1. Hindu dininin en eski, kutsal kitapları. (Ç.N.)

temizlendiğini vurgulayan en kutsal Hint ayinleri, Benares'in sayılamayacak kadar çok *gat*'ında[1] canlandırılır.

Honda Benares'e öğleden sonra vardı, hiç zaman yitirmeden oteldeki odasma yerleşti ve yıkandı. Sonra bir rehberle anlaştı. Uzun tren yolculuğuna karşın kendini yorgun hissetmiyordu; gençliğe özgü garip bir merak onu neşeli, yerinde duramaz bir hale getirmişti. Batan güneşin giderek solan ışığı pencereden görünen her şeyi kaplamıştı. Çıkıp içine dalsa, hemen o anda gizemini kavrayacaktı sanki.

Ancak Benares kutsal olduğu kadar da pis bir kentti. Dar, güneş almayan sokakların iki yanında kızarmış yemek ve tatlı satıcılarının, falcıların, hububat, un tacirlerinin tezgâhları üst üste yığılmıştı; her yanı leş gibi bir koku, rutubet ve hastalık sarmıştı. İnsan sokaklardan geçip ırmak kıyısındaki taş döşeli alana çıkarken, çevresini yere çömelmiş, cüzzamlı dilenciler ordusu sarıveriyordu; ülkenin dört bir yanından hacı olarak gelmiş, burada ölümü bekliyor, bir yandan da dileniyorlardı. Güvercin sürüleri. Akşamüstüne özgü o boğucu hava. Cüzzamlı bir dilenci, içinde birkaç inadeni para bulunan bir kutunun arkasında oturuyor; bir gözü kıpkırmızı, iltihaplı; parmaksız elleri devrilmiş bir dut ağacının kökleri gibi akşam göğüne uzanmış.

Akla gelebilecek her türlü çarpıklık vardı burada. Öteye beriye koşuşturan cüceler, sağda solda çözülememiş, çok eski bir yazı gibi, bir tek ortak simgesi bulunmayan gövdeler. Çarpıklıkların nedeni yozlaşma ya da sefahat değildi; tam tersine bu sefil, eğri büğrü biçimler tazelikleri ve canlılıklarıyla, tiksindirici bir kutsallık yayıyorlardı. Kan ve irin, tıpkı polenler gibi, binlerce şişman, yeşilimsi sarı sinek tarafından taşınmaktaydı.

Irmağa inen yokuşun sağ yanına, üzerinde kutsal işaretler bulunan, rengârenk bir çadır kurulmuştu, bir rahibin yö-

---

1. Bir ırmağa inen basamaklar; bu basamakların tepesine kurulmuş olan, Hinduların ölülerini yakmak için kullandıkları alan, bir tür ibadet yeri. (Ç.N.)

nettiği töreni izleyen kalabalığın hemen yanıbaşındaki bu çadırda, beze sarılmış cesetler vardı.

Her şey devinim halindeydi. Lışkısı, pis kokusu, mikropları ve zehirleriyle insan etine ait en çirkin gerçekler güneşin altında bolca sergileniyordu. Her şey, sıradan gerçeklikten bir buhar gibi yükselip havada asılı kalıyordu. Benares. Parıltıdan nasibini almamış bir hah parçası. Tapınaklar, insanlar ve çocukların gece gündüz, neşeyle havalandırdıkları uçan halı; bin beş yüz tapınak, cinsel birleşmenin olası bütün duruş biçimlerini betimleyen, siyah abanoz kabartmalı, kırmızı sütunlu aşk tapınakları, içindekilerin sürekli, haykıra haykıra sutra söyleyerek, dört gözle ölümü bekledikleri Dullar Evi... kent halkı, ziyaretçiler, gezginler, ölüler, yüzleri çiçek bozuğu çocuklar, annelerinin göğsüne sımsıkı yapışmış, ölen çocuklar...

Alan yokuş aşağı inerek ırınağa ulaşıyor, ziyaretçileri doğal bir biçimde o en önemli *gat*'a doğru yönlendiriyordu: Dasasvameda, yani "On Kurbanlık At". İnanışa göre yaratıcı Brahma bir keresinde burada on tane atı kurban etmişti.

Taşkın suları sapsarı olan ırmak, Ganj'dı! Müminlerin Kalküta'daki kurbanlıkların alınlarına dökmek için küçük, pirinç güğümlere doldurdukları o değerli, kutsal su şimdi Honda'nın gözlerinin önündeki geniş ırmakta akıyordu. Bu, inanılmayacak kadar cömert bir kutsallık şöleniydi.

Hastanın, sağlıklının, sakatın, ölmekte olanın, kısacası herkesin burada ışıl ışıl bir mutlulukla dolması öyle doğaldı ki. Sineklerin, börtü böceğin tombul, neşeli bir pisliğe bulaşmış olması, Hintlilerin kendilerine özgü o vâkur ve anlamlı yüzlerinin boşluğa yaklaştıkça hûşuyla dolması öyle doğaldı ki. Honda sağduyusunu, alev alev yanan akşam güneşiyle, dayanılmaz kokuyla, bataklıklardaki uçucu buhara benzeyen ırmak meltemleriyle nasıl bağdaştırabileceğini merak ediyordu. Şarkı söyleyen sesler, çalan ziller, dilencilerin yakarışları ve hastaların iniltileriyle dokunmuş, kalın bir kumaş gibi her şeyi örten bu akşam havasına dalıp dalamayacağından kuşku-

luydu. Aklının, salt kendisinin bildiği, ceketinin iç cebine gizlediği bir bıçak gibi bu kusursuz kumaşı boydan boya yırtmasından korkuyordu.

Önemli olan şey, bu bıçaktan kurtulmaktı. Gençliğinden beri tek silâhı olarak gördüğü akıl bıçağı, ruhun her dirilişinde açtığı yırtıklar düşünüldüğünde, pek de başarıyla gizlenmiş sayılmazdı. Artık onu mikroba, toza bulanmış olan bu terli kalabalığa sezdirmeden fırlatıp atmaktan başka seçeneği yoktu Honda'nın.

Alanda, yıkananların kullanması için mantara benzeyen, sayısız şemsiye vardı, ama şu anda çoğu kullanılmadan öylece duruyordu, akşam güneşinin ışınları şemsiyelerin altına ok gibi saplanmıştı. Doruğa şafakta ulaşan yıkanma töreninin zamanı çoktan geçmişti. Rehber kıyıya inip sandalcılardan biriyle pazarlığa girişti. Honda'nın bu bitmek bilmez, uzun çekişmenin sonuna kadar bir köşede, akşam güneşinin kızgın demirini sırtında hissederek beklemekten başka çaresi yoktu.

Honda ile rehberi taşıyan kayık sonunda kıyıdan ayrılabildi. Dasasvameda, Ganj'ın batı kıyısına sıralanmış olan pek çok *gat*'ın, aşağı yukarı ortasındaydı. Gezinti tekneleri genellikle önce *gat*'ları görmek için akıntıyı izleyerek güneye iner, sonra da Dasasvameda'nın kuzeyindeki *gat*'lara ulaşmak için geri dönerdi.

Batı kıyısı kutsal sayıldığı için ırmağın doğu yakası fena halde ihmal edilmişti. Orada yaşayanlarm yeniden dünyaya gelince bir eşeğin bedenine girecekleri söylenir, bu nedenle de herkes doğu kıyısından uzak dururdu. Bir tek evin bile gölgesine rastlanmıyordu; tek görünen şey, alçak, yeşil ormandı.

Tekne akıntı yönünde ilerlemeye başlar başlamaz, parlak akşam güneşini birden binalar kesti; gerideki sütunların, direklerin üzerine kurulmuş evlerin, insanı etkileyen bir sürü *gat*'ın oluşturduğu görkemli görüntüyü çevreleyen, göz alıcı bir aylaya dönüştü. Batan güneşe, salt *gat*'a sırtını dayamış

duran Dasasvameda yol veriyordu. Akşam göğü, gül rengindeki yumuşak ışığını ırmağa dökmeye başlamıştı bile; geçen yelkenliler suda loş gölgeler bırakıyordu.

Akşam karanlığından hemen önce havayı dolduran o bol, gizemli ışıltının zamanıydı. Bütün çizgilerin kusursuzlaştığı, her martının bütün ayrıntılarıyla çizildiği, her şeyin gül sarısına boyandığı, ırmaktaki yansımayla gökteki parlaklık arasında isteksiz bir uyumun bir gravürdeki kadar kusursuzcasına hüküm sürdüğü, tam anlamıyla ışığın denetimindeki bir zaman.

Gat'lar, tam da bu tür ışığa uygun, büyük yapılardır. Sarayların ya da büyük katedrallerin merdivenlerine benzeyen, görkemli merdivenleri suya kadar iner; her bina sırtını yekpâre taştan, yüksek bir duvara yaslamıştır. Bu tapınakların arka planım oluşturan sütunlar ve kemerler, duvara yapışıktır; sıra kemerlerde kör pencereler bulunur. Kutsal bir yere özgü soyluluğa sahip olan tek yeri merdivenleridir. Kimi sütun başlıkları Korint, kimisiyse Yakın Doğu tarzındadır; bunlar birbirlerinden oldukça farklıdırlar. Sütunların üzerine, dört metreye kadar çıkabilen enlemesine beyaz çizgiler çizilmiştir, yılhk sel baskınlarında suyun ulaştığı yüksekliği gösterirler; en kötü baskınlar, özellikle 1928 ve 1936 yıllarında yaşananlardı. Her an devrilecekmiş gibi duran yüksek plastronların üst yanında, duvarların tepesinde yaşayan insanlar için, çıkmtılı kemerler yapılmıştır, güvercinler bu taş çıkıntılara tünerler. Giderek solan akşam güneşinin aylası, çatıların üstünde bir an için asılı kalır.

Honda'nın kayığı, Kedar denilen *gat*'a yanaşmak üzereydi. Bir adam, kayığının yakınında ağla balık avlıyordu. Kedar sessizdi, tıpkı suda yıkanan zayıf, abanoz tenli insanlar gibi, basamaklara oturmuş olan izleyiciler de kendilerini duaya ve derin düşünceye kaptırmışlardı.

Honda'nın dikkatini, geniş basamakların tam ortasında duran, yıkanmaya hazırlanan bir adam çekti. Arkasındaki koyu sarı fonda, bir çizgi üzerine dizilmiş görkemli sütunlar

yükseliyordu; giderek solan kızıllıkta, sütun başlıklarındaki süslü kertiklere kadar her şey duru ve belirgindi. Adam kutsallığın orta yerinde duruyordu, ancak ona bir insan denip denemeyeceği kuşkuluydu; teni çevredeki, tepeleri tıraş edilmiş rahiplerin esmer gövdeleriyle büyük bir karşıtlık oluşturuyordu. Yalnızca bu uzun boylu, heybetli, yaşlı adamın teninin rengi pırıltılı bir pembeydi.

Ak saçlarını tepesinde küçük bir topuz halinde toplamıştı, sol eliyle kalçasına doladığı kızıl peştemalı tutuyordu. Bunun dışında her yanı hafifçe pörsümüş, geniş, pembe bir çıplaklıktı. Gözleri, kendinden geçmişçesine, bir noktaya saplanıp kalmıştı, çevresinde kimseler yoktu sanki; dikkatle karşı sahilin üstündeki gökyüzüne bakıyordu. Sağ eli, esrimiş bir halde, yavaşça gökyüzüne uzandı. Yüzü, göğsü, karnı, akşam ışığında taze, pembemsi bir beyazlıktaydı, soylu görünümü onu çevresindeki her şeyden soyutluyordu. Ama bu dünyaya ait kara deri parçaları şurasında burasında, kollarının üst kısımlarında, ellerinin üzerinde ya da baldırlarında kalmıştı, hemen hemen soyulmak üzereyse de lekeler, çiller, çizgiler oluşturuyordu. Bu kalıntılar, parlak gövdesinin daha da güzel görünmesini sağlıyordu. Beyaz bir cüzzamhydı o.

Bir güvercin sürüsü havalandı.

Tekne akıntıya karşı ilerlemeye başlamıştı; bir kuşun devinimi bir anda ötekilere geçiyordu, birçok kanadın peş peşe çırpınışı Honda'yı gafil avlamıştı. Dikkatini, ılılamur ağaçlarının, *gat*'ların arasından ırmağa doğru uzanan, yaprakla yüklü dallarına vermişti. Her yaprağın, yeni ölmüş, yeniden doğmayı bekleyen birinin ruhunu on gün süreyle barındırdığına inanılırdı.

Tekne, Dasasvameda *gat*'ını geride bırakmış, kırmızı kumtaşından yapılma Dullar Evinin önünden geçiyordu. Pencerelerin çerçeveleri yeşil ve beyaz mozaikle süslenmiş, iç kısımları ise yeşile boyanmıştı. Camlardan tütsü sızıyor, zillerin sesi, *kirtana* şarkısı tavanda yankılanıp ırmağa dökülüyordu. Hindistan'ın dört köşesinden gelen dullar ölümü bekle-

mek için burada toplanmışlardı. Hastalıktan bir deri bir kemik kalmış, ortadan kalkarak kurtulmayı uman bu insanlar için son günlerini Benares'teki Mumukşu Bavan, ya da 'Mutluluk Evi'nde geçirmek, en büyük mutluluktu. Her şey son derece elverişli bir biçimde, birbirine yakındı. Ölülerin yakıldığı *gat*, kuzeydeydi, hemen onun arkasında da cinsel ilişkinin binlerce biçimini gösteren heykellerin sıralandığı, Nepalilere ait Aşk Tapınağı vardı.

Honda'nın gözüne, kayığın yanında yüzen, kumaşa sarılı bir paket ilişti. Biçimi, iriliği, uzunluğu insanın aklına, iki ya da üç yaşlarında bir çocuğun cesedini getiriyordu; sonradan, gerçekten de öyle olduğunu söylediler.

Saate bir göz atınca, beşi kırk dakika geçtiğini gördü. Akşam kızılhğı hızla artıyordu. O sırada, tam önünde bir ateş ilişti gözüne; Mani Karnika *gat*'ının cenaze ateşiydi.

Ganj'a bakan *gat*, Hint tarzındaki bir kaidenin üzerine sıralanmış, farklı genişlikte, beş kat yükseltiden oluşmuştu. Tapınak, ortadaki geniş *stupa*'yı[1] çeviren uzunlu kısalı *stupa*'lardan meydana geliyordu; her yapının nilüfer yaprağı biçiminde, İslam üslubunda yapılmış, kemerli bir balkonu vardı. Dev boyutlu, kahverengi tapınak duman isiyle lekelendiği ve yüksek, sıra sütunlar üzerinde durduğu için loş, insansız, dumanla sarılmış, etkileyici dış çizgileri, Honda'nın kayığı yaklaştıkça, gökyüzündeki uğursuz bir sanrı gibi daha da korkunçlaştı. Ancak kayıkla *gat* arasında hâlâ geniş, çamurlu su uzanmaktaydı. Suyun giderek kararan yüzeyinde, Kalküta'da gördüğü kızıl Java çiçekleri de içinde olmak üzere, adanmış çiçekler, tütsüler, çöpler hep birlikte ırmağın aşağısına doğru yüzmekteydi; cenaze ateşinden yükselen alevlerin tersyüz olmuş yansısı suda açıkça oynaşıyordu.

Stupa'lara konan güvercinler karman çorman kanat çırpıyor, gökyüzüne yükselen kıvılcımlara karışıyorlardı. Gökyüzü, griyle karışık bir çivit rengine dönmüştü.

---

1. Üzerinde Budist Tapınağı bulunan tepecik.

Suya yakın, isli, taş bir mağaranın önünde yükselen, Şiva ile karılarından birinin, kocasının onurunu kurtarmak için kendini ateşe atan Sati'nin heykellerinin önüne çiçekler konmuştu.

Cenaze ateşlerine odun taşıyan kayıklar sahile bağlanmıştı; Honda'nın teknesi *gat*'ın merkezinden oldukça uzaktaydı. Parlak ateşin arkasında, tapınağın sıra kemerlerinin iyice altında, küçük bir ateş daha görünüyordu. Bu, kutsal, sonsuza kadar yanacak olan alevdi; her cenaze ateşi ilk kıvılcımını ondan alırdı.

Irmaktan esen yel kesilince, ortalığı bunaltıcı bir sıcak kapladı. Benares'teki her yer gibi buraya da sessizlikten çok gürültü egemendi; insanların hiç kesilmeyen devinimi, haykırışlar, çocuk kahkahaları, sutra söyleyen sesler birbirine karışıyordu. Suda salt insanlar yıkanmıyordu, iskeleti çıkmış köpekler çocukların peşisıra suya giriyor, ateşlerden uzak olan karanlık derinliklerde, bakıcıların haykırışlarla güttüğü mandaların güçlü, parlak sırtları, suların altında kalan basamaklarda beliriveriyordu. Basamakları sendeleyerek çıkarken, ıslak kara sırtları cenaze ateşlerini bir ayna gibi yansıtıyordu.

Bazan alevler beyaz bir dumanla sarılıyor, aradaki gediklerde çırpınan kırmızı diller beliriyordu. Duman tapınağın balkonlarına sızdı, binanın loş girintilerinde canlı bir şeymiş gibi dönmeye başladı.

Mani Karnika *gat*'ı, son arınma noktasıydı; her şey Hint geleneklerince ortada, açıktaki halk *krematoryum*'unda[1] olup bitiyordu. Bu da, mide bulandırıcı bir iğrençlikle, Benares'te kutsal ve arı sayılan her şeyin o kaçınılmaz karışımıyla doluydu. Buranın, dünyanın sonunu belirlediği tartışma götürmezdi.

Kırmızı kumaşa sarılı bir cesedi, Şiva ile Sati mağaralarını birleştiren yumuşak eğimli basamaklara yaslamışlardı. Ganj'ın sularını emmiş olan ceset, yakılma sırasını bekliyor-

---

1. Ölü yakma yeri. (Ç.N.)

du. Kırmızı kumaş bunun bir kadın cesedi olduğuna işaretti. Beyaz kumaş erkekler için kullanılıyordu. Akrabaları, başlarının tepesi kazınmış rahiplerle birlikte bekleşiyorlardı; cenaze ateşi yandıktan sonra cesedin üzerine tereyağ ve tütsü atacaklardı. Biraz sonra, şarkı söyleyen rahipler ile ölünün akrabaları, bambu bir sedyeye yatırılmış, beyaza sarılı bir ceset daha getirdiler. Ayaklarının altında bir sürü çocukla siyah bir köpek kovalamaca oynuyordu. Yaşam olanca canlılığı ve korkunç gürültüsüyle, Hindistan'ın her yerinde olduğu gibi burada da sürüyordu.

Saat altı olmuştu. Ansızın dört ya da beş yerde birden alevler yükseldi. Rüzgâr dumanı tapınak yönüne savurduğu için, iğrenç kokusu kayıktaki Honda'nın burnuna erişmedi, ama Honda her şeyi açık seçik görebiliyordu.

En sağda, bir araya toplanmış olan küller, ırmağın sularınca emilmeye bırakılmıştı. Her gövdeye inatla yapışan kişisel özellikler artık yok olmuştu, bütün gövdelerin külleri birleşmiş, sonunda da Ganj'ın kutsal sularında eriyip gitmişti; böylece dört temel ögeye ve engin Evrene dönüyorlardı. Henüz Ganj tarafından emilmemiş olan alttaki küller, yörenin nemli toprağıyla ayrılmaz bir biçimde kaynaşmıştı. Hintliler mezar yaptırmazlar. Honda birden, Kiyoaki'nin mezarını ziyaret etmek için gittiği Aoyama Mezarlığında içini yalayıp geçen o ürpertiyi, Kiyoaki'nin o mezartaşının altında olmadığını kesinkes anladığı anda duyduğu dehşeti anımsadı.

Cesetler birbiri ardına ateşin üzerine yatırılıyordu. Cesedi bağlayan ipler yandıktan ve kırmızı, beyaz kefenler eriyip gittikten sonra, birden, siyah bir kol uzanıyor, ya da cesetlerden biri uykusunda dönermişçesine ateşin içinde kıvrılıyordu. Cenaze ateşinin üzerine yerleştirilen cesetler önce koyu gri bir renk alıyordu. Kaynayan çaydanlıktan çıkan sese benzeyen bir cızırtı geliyordu sudan. Kafatasları kolay yanmıyordu; ölü yakıcı ikide bir ateşe yaklaşıyor, elindeki bambu sırıkla gövdelerinin çoktan yanıp kül olmasına karşın, hâlâ yanmayı sürdüren kafataslarını itekliyordu. Sırığı kemiklerinin

arasına sertçe daldırırken, güçlü, siyah kollarında alevlerin yansısı titreşiyor, çıkan çatırtılar tapınağın duvarlarında yankılanıyordu.

Ah, insan gövdesini arıtma, parçalarını yeniden dört temel ögeye çevirme işleminin yavaşlığı... direnen insan eti, etin ölümden sonra havada asılı kalan o yararsız kokusu... Alevlerde kırmızı bir şey açılıyor, parlak bir şey kıvranıyor, siyah, tozsu zerrecikler kızgın kıvılcımlarla birlikte dans ediyordu. Alevlerde, bir şey yaratılıyormuş gibi, bir parlayıp bir sönen bir canlılık vardı. Zaman zaman, yanan odunlar gürültüyle çöktüğü ve alevlerin bir kısmı görünmez olduğunda, ölü yakıcı ateşe biraz daha odun atıyordu; bazan da hiç beklenmedik alev sütunları yukarı sıçrıyor, tapınağın balkonlarını yalıyordu.

Üzüntü yoktu. Acımasızlık gibi görünen şey, aslında katıksız sevinçti. Bu, salt samsara ve yeniden doğuş inançlarından kaynaklanmıyordu; insanı durmaksızın yenilenen doğanın bir parçası olarak kabul ediyorlardı. Çeltik tarlası, orada boy atan bitkiler, meyve veren ağaçlar. İnsan elinin biraz yardım etmesi şarttı; tıpkı hasadın ve tarımın insan müdahalesine gereksinmesi gibi. İnsanlar, bu doğal akıştaki sıralarını almak için doğuyorlardı.

Hindistan'da acımasızlık gibi görünen her şeyin kaynağı gizli, coşkun, engin bir neşeyle bağlantılıdır! Honda böylesi bir neşeyi kavramaktan korkuyordu. Bu aşırılıklara tanık olmuş biri olarak, şaşkınlığını hiçbir zaman üstünden atamayacağını da biliyordu. Sanki bütün Benares kutsal bir cüzzama yakalanmış, Honda'nın görüş açısı bile bu sağaltılamaz illete tutulmuştu.

Ama o son noktayı görmüş olduğunu yüreğini kristalden bir ürpertiyle sarsan o ânı yaşadıktan sonra anlayabildi ancak.

Bu, kutsal ineğin yüzünü Honda'ya çevirdiği andı.

Krematoryumda beyaz bir inek vardı, şu Hindistan'm her yerinde, her şeyine izin verilen, kutsal hayvanlardan biri.

Ateşe alışkın olan kutsal inek, ölü yakıcı tarafından kovalanınca tapınağın koyu renk kemerlerinin önünde, alevlerin ulaşamayacağı bir yerde durdu. İçerisi tam anlamıyla karanlıktı; hayvanın beyazlığı saygı uyandıran, ulu bir bilgelikle doluydu. Kıpırdaşan alevleri yansıtan beyaz karnı, Himalaya'nın ayışığında yıkanmış, soğuk karlarını andırıyordu: Duygusuz karla ulu etin, bir hayvanın bedenindeki has bileşimi. Duman alevleri sarmıştı, arada bir, kızıl bir alev parlıyor, ama kıvrıla kıvrıla yükselen duman onu hemen bastırıyordu. İşte tam o anda kutsal inek muhteşem beyaz yüzünü, yanan cesetlerden yükselen dumanın ortasında, Honda'ya çevirdi, doğruca gözlerinin içine baktı.

O akşam Honda yemeğini bitirdikten sonra, ertesi sabah gündoğumunda otelden ayrılacağını bildirdi, bir kadeh içki içtikten sonra uyudu.

Düşleri bin çeşit hayaletle doldu. Düşünde, parmakları daha önce hiç dokunmadığı bir klavyede geziniyor, garip sesler çıkartıyordu. Parmakları bir mühendis gibi, tasarlanmış evrenin şimdiye kadar tanıdığı bütün köşelerini inceliyordu. Birden kristal Miwa Dağı karşısında belirdi, sonra da zirvesinde Tanrıların oturduğu, olanca haşmetiyle yükselen Offing Kayası; bir çatlaktan kan fışkırıyordu; sonra da kırmızı dilini sarkıtmış olan Kali yeryüzüne çıktı. Yanmış bir ceset, güzel bir delikanlı biçiminde yükseldi; saçları ve beli kutsal sakaki ağacının pırıl pırıl, lekesiz yapraklarıyla örtülüydü. Tapınaktaki o tiksindirici sahne bir anda bir Japon türbesinin tertemiz taşlarla kaplanmış, serin bahçesine dönüştü. Bütün düşünceler, bütün Tanrılar hep birlikte, sapından tutmuş, *samsara*'nın dev çarkını döndürüyorlardı. Büyük çark, sarmal yıldız takımı gibi ağır ağır dönüyor, *samsara*'nın etkisinden habersiz olan, tıpkı dünyanın döndüğünden bihaber, günlük yaşantılarını sürdüren insanlar gibi, mutlu, kızgın, üzgün ya da sevinçli insan yığınlarını taşıyordu. Tanrıların eğlence parkında, ışıklarla donatılmış bir dönmedolaptı sanki.

Belki de Hintliler hepsinin ayrımındaydı. Her şeyi bili-

yorlardı. Bu korku Honda'nın peşini düşlerinde bile bırakmıyordu. Nasıl dünyanın dönmesi insanın herhangi bir duyusu tarafından saptanamıyor, ancak bilimsel mantıkla güçbelâ sezilebiliyorsa, *samsara*, yeniden doğuş ve *karma* da aynı biçimde, sıradan algılama ve akılla değil, yalnızca doğaüstü bir güçle, fazlasıyla doğru, düzenli, sezgili bir üst mantıkla ayrımsanabiliyordu belki de. Belki de Hintlileri böylesine kayıtsız, gelişmeye karşı böylesine diretken kılan, sıradan insanları değerlendirmekte kullanılan ortak ölçütler olan neşe, öfke, kaygı ya da zevk gibi insanca duygulardan yoksun kılan şey de bu anlayıştı?

Bunlar, bu ülkeye yeni ayak basmış bir gezginin kaba taslak izlenimleriydi elbette. Düşler bazan en üst düzeydeki simgelerle en pespâye görüşleri kaynaştırırlar. Honda düşlerinde yargıçlık günlerinden kalma, eski alışkanlığını sürdürüyor olabilirdi: Soğuk, yavan, kuramsal süreç istemeyerek de olsa yeniden kendini gösteriyordu işte. Honda'nın mesleksel alışkanlıkları ve kişiliği bir kedinin diline benziyordu; sıcak yiyeceğe karşı aşırı duyarlı, sıcak, tanımlayamadığı maddeleri ise bir an önce soğutan ve düşünsel olarak donmuş yiyeceğe dönüştüren bir dile. Düşlerinde özellikle sakıngan davranan pek çok insan gibi, Honda da aynı bildik, otomatik savunma düzeneğini kullanıyordu.

Düşün belirsizliği, tuhaflığı bir yana bırakılsa bile, gerçekten gördüğü, insanın anlamayı ya da yorumlamayı inatla yadsıdığı şey, çok daha büyük bir sırdı Honda için. Uyandığında bu gerçek, gövdesinde, beyninde hâlâ dolanıp duruyordu. Kendini tropikal bir hastalığa yakalanmış gibi hissetti.

Sakallı rehber, otel koridorunun ucundaki masadan yayılan loş ışığa yakın bir yerde durmuş, gece nöbetçisi olan çocukla şakalaşıp gülüşüyordu. Beyaz keten bir takım elbise giymiş olan Honda'nın yaklaştığını görünce, saygıyla eğildi.

Honda'nın otelden gün ağarırken ayrılmasının nedeni, *gat*'lara toplanmış, doğan güneşe tapınmak için bekleşen kalabalığı görmekti.

Benares, çok'tan oluşan tek anlayışına, yani aşkın bir Tanrı olan Brahma'nın birliğine, çoğu içeren Tek Tanrıya adanmış bir kentti. Güneş, Brahma'nın Tanrısallığının somutlaşmış biçimiydi; güneşin ufukta yükseldiği an Brahma'nın dindarlığı doruğuna ulaşıyordu. Hint dininde kutsal Benares ile cennet eşdeğerdi. Din bilgini Şankara, bir keresinde şöyle demişti: "Tanrı cennetle Benares'i teraziye koyduğu zaman daha ağır çeken Benares yeryüzüne inmiş, daha hafif olan cennetse gökyüzüne yükselmiş."

Hintliler, en yüce Tanrı bilincine güneşte ulaşılacağına inanırlar ve güneşi gerçeğin son simgesi olarak kabul ederler. Bu yüzden Benares'i güneş yuvarlağına tapma, Tanrıdan güneşi yakarına doldurur. İnsanların bilinci, yeryüzüne egemen olan kurallardan sıyrılır. Benares ise dualaların etkisiyle uçan bir halı gibi yükselir.

Dasasvameda bir gün öncesinden farklı olarak insan yığınlarıyla kaynıyordu, sayısız şemsiyenin altında yanan mumlar, gün ağarmadan hemen önceki alacakaranlıkta titreşiyordu. Irmağın karşı kıyısındaki ormanı saran gökyüzünde, bulut dizilerinin altından şafağın yaklaştığı hissediliyordu.

Halk, geniş bambu şemsiyelerin altına peykeler koymuş, Şiva'yı simgeleyen *lingam* taşını kırmızı çiçeklerle süslemişti. Kimisi küçük dibeklerde kırmızı tarçın karıştırıyor, yıkandıktan sonra alınlarını boyamaya hazırlanıyordu. Onlara eşlik eden rahipler bu macunu pirinç kaplarda, tapınağa adanmış ve kutsanmış olan Ganj suyuyla karıştırıyorlardı. Birtakım insanlar, tam güneş doğarken suda olabilmek için basamakları çoktan inmişti. Suyu avuçlayarak kutsadıktan sonra yavaş yavaş bütün gövdelerini suya sokuyorlardı. Kimisi de şemsiyelerin altına diz çökmüş, gündoğumunu bekliyordu.

Günün ilk ışığı ufuk çizgisinin üstünde belirir belirmez, *gat*'taki görüntü tam bir çizgi ve renk cümbüşüne dönüştü; kadınların *sari*'leri, ciltleri, çiçekler, ak saçlar, uyuzlular, pirinç taslar – hepsi birden renk saçmaya başladı. Biçimi bozul-

muş sabah bulutları usul usul yer değiştirerek, gittikçe yayılan ışığa yol verdi. Sonunda, kıpkırmızı sabah güneşinin bir ucunu alçak ormanın üstünde gösterdiği anda, alanı neredeyse Honda'yla omuz omuza sürtünür durumda doldurmuş olan insanların dudaklarından saygı dolu bir uğultu yükseldi. Kimisi dua etmek için yere diz çöktü.

Sudakiler kâh ellerini birleştirip, kâh kollarını iki yana açarak, ağır ağır yükselen, yusyuvarlak ortaya çıkan kırmızı güneşe tapınıyorlardı. Gövdelerinin, morumsu sarı dalgalı ırmağın ta karşı kıyısına düşen gölgeleri basamaklardaki insanların ayaklarına kadar ulaşıyordu. Karşı kıyıda güneş için atılan büyük sevinç çığlıkları duyuldu. Bu arada herkes, görünmeyen bir el tarafından yönlendirilirmişçesine, birbiri ardınca suya giriyordu.

Güneş şimdi yeşil ormanın tam üstündeydi. Aşağıdayken, insanların kendisine bakmasına izin veren bu kızıl yuvarlak şimdi bir anlık bir bakışı bile kabul etmeyen bir parıltı yumağına dönüşmüştü. O artık nabız gibi atan, tehdit edici bir alev topuydu.

Ansızın Honda anladı! İsao'nun intihar ederken düşleyip durduğu güneş buydu!

9

Budizm Hindistan'da, Hıristiyanlık döneminin dördüncü yüzyılından başlayarak hızla geriledi. Hinduizm'in dostça kucaklayarak onu boğduğu söylenir ki, doğrudur. Filistin'deki Hıristiyanlık ve Musevilik, Çin'deki Konfüçyüs ve Tao dinleri gibi Budizmin de bir dünya dini olabilmek için Hindistan'dan sürülmesi gerekmişti. Hindistan'ın daha ilkel bir halk dinine yönelmesi gerekiyordu. Hinduizm Buda'nın adını, Vişnu'nun yeryüzüne indiği on biçimden biri olarak korunduğu tapınağın uzak bir köşesinde, yasak savarcasma barındırmayı sürdürdü.

Vişnu'nun on kez biçim değiştirdiğine inanılır: Matsya, balık; Kurma, kara kaplumbağası; Varaha, yabandomuzu; Narasimha, erkek aslan; Vamana, cüce; Paraşurama; Rama; Krişna; Buda ve Kalki. Brahmanlara göre Vişnu, Buda'nın varlığında, bile bile karşıt bir din yaymış ve yandaşlarının yanlış yola sapmasına neden olmuştur, böylece Brahmanlara gerçek dinlerine geri dönmelerini sağlayan şey sunulmuştur: Hinduizm.

Budizm gerileyince, Hindistan'ın batısındaki Ajanta mağaralarındaki tapmaklar yıkılmış, ancak bin iki yüz yıl sonra, 1819'da İngiliz askerleri tarafından rastlantıyla bulununca, bütün dünyanın ilgisini çekmişti.

Wagora Irmağındaki kayalıklarda bulunan yirmi yedi taş mağara, aslında üç ayrı dönemde oyulmuştu: M.Ö. ikinci, M.S. beşinci ve yedinci yüzyıllarda. Hinayana Döneminde yapılan 8, 9, 10, 12 ve 13. mağaraların dışında kalanlar, Mahayana Budizminin egemen olduğu döneme aittir. Honda Hinduizmin yaşayan kutsal kentini ziyaret ettikten sonra, şimdi de Hindistan'da çoktan sönmüş olan Budizmin kalıntılarını görmek istiyordu.

Gitmesi gereken yer, Ajanta idi. Orası, her nasılsa alın yazısıydı.

Mağaraların, kaldığı otel ve çevresinin insan yığınlarından uzakta, son derece sessiz ve sakin olması sayesinde istediğini gerçekleştirebildi.

Ajanta yakınlarında konaklama olanağı bulunmadığı için, ünlü Ellora yöresini de gezerim, diye düşünerek Aurangabad'daki bir otele yerleşti. Aurangabad, Ellora'dan yalnızca otuz kilometre uzaktaydı, ama Ajanta ile arasında yüz on kilometre vardı.

İtsui Ürünleri, otelin en iyi odasını Honda için ayırtmış, yöredeki en iyi arabayı da Honda'nın emrine vermişti. Bunlar, Sih şoförün saygılı davranışlarıyla birleşince oteldeki İngiliz turistlerin kıskançlık duygularını harekete geçirdi. O sabah, günlük gezilerine çıkmadan önce toplandıkları yemek

salonunda Honda, Britanyahları bu Asyalı yalnız turiste karşı birleşmeye iten suskun muhalefet antlaşmasını açık seçik hissetti. Garsonun önce Honda'nın pastırmalı yumurtasını getirdiğini görünce düşmanlıklarını açıkça belirttiler. Güzel bir sakalı olan, kibirli, yaşlıca bir adam –hiç kuşkusuz emekli bir subay– hemen yandaki masada karısıyla oturuyordu; garsonu çağırıp sertçe uyardı. Ondan sonra Honda'ya en son servis yapıldı.

Sıradan bir gezgin böyle bir durumda hemen alınganlık gösterebilirdi, oysa Honda kendini bu türden önemsiz şeylere inatla kapatmıştı. Benares'i gördü göreli, yüreği kavranması güç, kalın bir zarla kaplanmıştı, bu kalın yüzeye çarpan her şey içeri giremeden, kayıp gidiyordu. Garsonun aşırı saygısı, İtsui Ürünlerinin peşin peşin ödediği dolgun bahşişten kaynaklandığı için, bu tür olaylar Honda'nın yargıçlığı sırasında edindiği o sakıngan ağırbaşlılığı asla etkileyemezdi.

Yapacak hiçbir işi olmayan beş otel işçisi tarafından sabırla temizlenip parlatılan güzel, siyah araba hazırdı, Honda'yı bekliyordu; ön bahçedeki çeşit çeşit çiçek, arabanın parlak yüzeyine yansıyordu. Araba az sonra Honda ile birlikte Batı Hindistan'ın güzel düzlüklerinde ilerlemeye koyuldu.

Geniş düzlükte bir tek insan yoktu. Bazan bir gelinciğin esnek, koyu kahverengi gövdesi, yolun kıyısındaki bataklığa dalarak su sıçratıyor ya da bir tanesi arabanın önünden telâşla kaçıyordu; birtakım uzun kuyruklu maymunlar dalların arasından Honda'yı gözlüyordu.

Honda'nın yüreğini arınma özlemi doldurdu. Hint usulü arınma aşırı derecede tiksindiriciydi. Benares'te tanık olduğu törenlerse, şiddetli bir ateş gibi içini yakıyordu. Bir kepçe duru, soğuk Japon suyunun özlemiyle dolup taşmaktaydı.

Düzlüklerin genişliği içini ferahlattı. Görünürde ne bir çeltik tarlası, ne de ekili bir arazi vardı; yalnızca, mimoza ağaçlarının koyu çivit rengindeki gölgeleriyle beneklenmiş, sonsuz, güzelim otlaklar gözalabildiğine uzanıyordu. Bataklıklar, ırmaklar, sarı, kırmızı çiçekler vardı, hepsinin üstüne

de parlak gök, dev bir kubbe gibi asılmıştı.

Bu doğal dekorda mucizevi ya da aşırı hiçbir şey yoktu. Göz kamaştıran yeşillikten, parlak bir uyuşukluk yayılıyordu. Düzlük ise Honda'nın korkuyla, uğursuz alevlerle dağlanmış yüreğine yatıştırıcı bir etki yapmaktaydı. Kurban kanı fışkırmıyordu; onun yerine, ormandan bir bakireye yakışır beyazlıktaki bir balıkçıl kanat çırparak havalandı. Koyu yeşil gölgeliklerden geçerken, beyazlığı koyuluyor, ama bir an sonra yeniden olanca aklığıyla ortaya çıkıveriyordu.

Gökyüzünde zarif bir biçimde iç içe geçmiş olan bulutlar, düzensiz çizgileriyle ipeksi bir parıltı saçıyorlardı. Maviliğin dibine erişmek olanaksızdı.

Honda'nın hissettiği huzurun büyük bölümü, ortada Budizm filan kalmamış olmasına karşın, az sonra Budist bir bölgeye adım atacağını bilmesinden kaynaklanıyordu.

Benares'in gizemli, çok renkli *mandala*'sını[1] yaşadıktan sonra, epeydir özlemini çektiği Budizm bir buz kalıbı kadar canlandırıcı gelecekti. Düzlüklerin iç açıcı dinginliğinde o bildik Budist sükunetine ilişkin birşeyleri şimdiden hissetmeye başlamıştı.

Birdenbire geçmişi özledi. Yaşayan Hinduizmin egemen olduğu gürültücü bir krallıktan, tapınak gonglarının duyulduğu o tanıdık ülkeye dönüyordu; yok edilmiş ancak bu yıkımdan gerçek bir arınmayla çıkmış olan bir ülkeye. Aklına Buda'nın onu, Benares'te yaşadığı o Mutlak'tan dönüşünü beklediği gelince, aslında Budizmde böyle bir Mutlak kavramıyla karşılaşmayı hiç ummadığını hissetti. Düşleyip durduğu yuvaya dönüş huzuruyla, yavaş yavaş yok olan şeye karşı vazgeçilmesi olanaksız bir yakınlık duyuyordu. Güzel, ışıltılı, masmavi göğün ötesinde Budizmin mezarlığı, unutuluşu adına dikilmiş olan anıt görünmek üzereydi. Honda onu daha görmeden, kaya mağaralarının aşırı kızışmış olan zihnini

---

1. Bir dairenin içine yerleştirilmiş bir kare ile gösterilen, Tanrıların simgelerini simetrik bir düzenlemeyle gösteren grafik, kozmik bir simge. Budistler ve Hindular tarafından bir içe dönüş aracı olarak kullanılır. (Ç.N.)

yatıştıran o loş serinliğini ve oradaki suyun duruluğunu açık seçik hissedebiliyordu.

İnancın bir tür zayıflamasıydı bu. Belki de rengin iğrençliği, etin ve kanın çürümüşlüğü Honda'yı, yalnızlığı içinde taşlaşmış olan bir başka dini aramaya yöneltmişti. Yalın, arı tükeniş uzaktaki bulutların biçiminde bile belirgindi. Burada gölgenin yanılsaması, belki de daha önceki bir yaşamın ödülü olan çok güzel, süslü bir yeşilliğe boğulmuştu. Mutlak sabah sessizliğinin hüküm sürdüğü bu dünyada, arabanın motorundan çıkan tekdüze titreşimlerin bile bozamadığı dingin, akıcı manzara camın gerisinde yavaşça açıldı ve usul usul, ama kesin bir biçimde Honda'nın yüreğini alıp yurduna götürdü.

Bir süre sonra araba, dümdüz otlağı ansızın kesen bir koyağın kenarında durdu. Ajanta'ya yaklaştıklarının ilk belirtisiydi bu. Vadinin dibinde, bir bıçağın keskin ağzı gibi parlayan Wagora Irmağına inen kıvrımlı yolda ilerlediler.

Honda'nın biraz dinlenmek için durduğu çayhane sinek kaynıyordu. Camdan dışarı, hemen önündeki alanın karşısındaki mağaraların girişine baktı. Şimdi sabırsızlığına yenilip oraya gitmesi, aradığı dinginliği bozabilirdi. Bir kart satın aldı, dolmakalemini nemli elinde tutarak, bir süre kartın ön yüzüne kabaca resmedilmiş olan mağaraları inceledi.

Burası da Benares gibi gürültülüydü galiba. Beyaz giysili, gözleri kuşku dolu, esmer insanlar orada burada birikmişti, cılız çocuklar alanda bağıra çağıra hediyelik kolye satıyorlardı. Her yarığa sızmış olan parlak sarı güneş ışığı, bütün alanı doldurmuştu. Karanlık çayhanedeki masanın üzerinde, sineklerin üşüştüğü, üç tane küçük, kurumuş portakal duruyordu. Mutfaktan kızarmış yiyeceklerin o ağır, keskin kokusu geliyordu. Kartı, bir süredir yazmadığı karısı Rie'ye gönderecekti:

Buraya, Ajanta'daki mağara tapınaklarını görmek için geldim. Gezim az sonra başlamak üzere. Önümdeki portakal

suyunu içemiyorum, çünkü bardağın kenarı sinek pislikleriyle dolu. Ama kaygılanma, sağlığına çok dikkat ediyorum. Hindistan gerçekten çok şaşırtıcı bir ülke. Böbreklerine iyi bak, sağlığına özen göster. Anneme sevgiler.

Bu satırlara sevgi dolu denebilir miydi? Honda karısına hep aynı şeyleri yazardı. Yüreğinde bir pus gibi toplanmaya başlayan geçmiş özlemi, sevecenlik, ansızın yazmaya itmişti onu. Ama duygularını sözcüklere dökmeyi denediğinde, cümleleri her zamanki gibi sıradan, kupkuru şeyler olup çıktı.

Rié kocasını her zaman, yolcu ederken yüzünde beliren o sessiz gülümsemeyle karşılar, kocası onu Japonya'da kaç yıllığına bırakırsa bıraksın bu durum hiç değişmezdi. Honda'nın yokluğunda, Rié'nin saçlarındaki aklar artmış olabilirdi, ama onu uğurlayan yüzle karşılayan yüz, resmi bir kimononun yenlerine işlenmiş olan birörnek şahinler kadar kusursuzcasma uyuşurdu.

Arada bir yoklayan böbrek hastalığı kadının profilini az çok bulanıklaştırmıştı – tıpkı gündüz görünen ay gibi. Rié'nin çehresi, Honda'nın şu anda da anımsadığı gibi, seyredilmekten çok, bellekte canlandırılmaya daha uygundu artık. Böyle bir kadını kimse sevmemezlik edemezdi elbette. Honda kartı yazarken ferahladığını hissetti, adlandıramadığı bir şeye gönül borcu duydu. Sevildiğini bilmenin verdiği güvenden büsbütün farklı bir ferahlamaydı bu.

Kartı yazıp bitirince ceketinin cebine koydu, ayağa kalktı. Otelden postalayacaktı. Güneşli alana çıkarken, rehberinin bir suikastçi gibi gizlice yanına sokulduğunu gördü.

Wagora'ya bakan, yeryüzüne çıkmış kaya katmanlarının oluşturduğu uçurumun tam ortasına yirmi yedi taş mağara oyulmuştu. Eğimli yüzey, ırmaktan başlayarak aşama aşama dikleşiyor, bir kayalıktan sonra çimenlik geliyor, sonra da küçük bir koruluğun kapladığı sarp bir kayalığa dönüşüyordu. Beyaz taş döşeli bir patika, mağara girişlerini birbirine bağlıyordu.

İlk mağara bir *çaitya*, yani bir türbeydi. Dört türbenin

ve yirmi üç *vihara*'nın, yani 'keşiş evi'nin yıkıntıları vardı; ilk mağara işte bu dört türbeden biriydi.

Mağaranın içi, tam da Honda'nın beklediği gibi, gündoğumunun küflü, serin havasıyla doluydu. Duvardaki oyuğun içinde Buda'nın büyükçe bir heykeli duruyordu; pürüzsüz, kaygan heykel girişten yansıyan paspas büyüklüğündeki ışıkta, bağdaş kurmuş oturuyordu. İçerisi, tavanı ve duvarları kaplayan resimleri iyice görmeye yetecek kadar aydınlık değildi. Rehberin elindeki fenerin ışığı oradan oraya, ışıktan bir yarasa mağarada uçuyormuşçasına, düzensizce dolaşıyordu. Bedensel zevklerin beklenmedik bir karışımını betimleyen resimler, pek çok kereler ışık vurdukça ortaya çıkıyordu.

Fenerin aydınlattığı noktalarda, altından taç takmış, kalçalarına rengârenk kumaşlar dolamış, çeşitli duruş biçimlerinde, yarı çıplak kadınlar görünüyordu. Çoğunun elinde bir nilüfer sapı vardı. Yüzleri aynıydı; kızkardeşlerin yüzleri gibi. Oldukça uzun, çekik gözleri aralıktı, gözlerin üstlerine yarımay biçiminde kaşlar oyulmuştu. Keskin, düz burunlarının soğukluğu, burun deliklerinin hafif yayıklığıyla yumuşatılmıştı. Alt dudakları şehvetliydi; ağızlarıysa her iki uçtan bağlanmışçasına büzülmüştü. Gördüğü her şey Honda'ya, Bangkok'taki Prenses Ayışığı'nın büyüyünce nasıl bir kadın olacağına ilişkin fikir veriyordu. Duvar resimlerindeki kadınlarla küçük Prenses arasındaki tek fark, kadınların gelişkin gövdeleriydi. Göğüsleri patlamaya hazır, olgun narlardı; altın, gümüş ve değerli taşlardan yapılmış kırılgan kolyeleri ise meyvelere tırmanan sarmaşıklar. Kimisi, kalçalarının kösnül kıvrımını gösterecek biçimde sırtını dönmüş, yarı uzanmıştı, kimisiyse yetersiz kumaşın pek de örtemediği taşkın, kösnül karnını sergilemekteydi. Kadınların bazısı dans ediyordu, bazısı da ölüm döşeğindeydi. Rehber, ezberlenmiş cümleleri peşpeşe sıralarken, bir yandan da fenerinin ışığını bir noktadan ötekine gezdiriyor, ışık uzaklaşınca kadınlar birer birer yeniden karanlığa gömülüyordu.

Honda ilk mağaradan dışarı çıktığında tokmakla sertçe vurulan bir gonga benzeyen tropikal güneşin ışığı duvar resimlerini birden yanılsamalara dönüştürdü. Günışığına çıkınca insan, mağarayı çoktan unutulmuş bir zamanda gezmiş duygusuna kapılıyordu. Gerçekliği vurgulayan tek şey, aşağıda parlayan Wagora ile kayaların kıraç görüntüsüydü.

Honda her zamanki gibi, rehberin duygusuz gevezelikle-rinden sıkılmıştı. Ötekilerin geçmesine izin verdikten sonra bir süre *vihara*'nın artık boşalmış olan, rehberin soğukça geçtiği, öteki gezginlerinse büsbütün görmezden geldiği yıkıntılarının arasında oyalandı.

Görünürde herhangi bir nesnenin bulunmayışı Honda'ya zengin düşgücünün dizginlerini koyverme şansı sağlamıştı. *Vihara* bu amaca çok uygundu. Ne bir heykel, ne de bir duvar resmi; yalnızca mağaranın her iki yanında yükselen kalın, siyah sütunlar. İçerideki karanlık oyuğun ortasına bir mihrap yerleştirilmişti. Yüzleri birbirine dönük, bir çift büyük taş masa girişten ta arkaya kadar uzanıyordu. İçeriye ışık akıyordu; keşişler dışarıya çıkıp biraz hava almak için, üzerinde çalıştıkları, yemek yedikleri masadan henüz kalkmışlardı sanki.

Renk yoktu, bu Honda'nın zihnini dinlendirmişti. Ancak dikkatle araştırınca, taş masadaki küçük bir çatlağın hafifçe kırmızıya boyanmış olduğunu gördü; rengi atmış, küçücük bir lekeydi.

Yoksa burada biri vardı da, az önce ayrılmış mıydı?

Peki, ama kim olabilirdi bu?

Serin mağarada tekbaşına duran Honda'ya, çevresini saran karanlık birdenbire birşeyler fısıldamaya başlamış gibi geldi. Eşyasız, renksiz mağaranın boşluğu Honda'da belki de Hindistan'a geldiğinden beri ilk kez mucizevi bir varoluş duygusu uyandırmıştı. Teninde olanca canlılığıyla hissettiği şey –taze varlığın canlı kanıtı– bu varoluşun giderek azaldığı, yok olduğu, ortadan kalktığı gerçeğiydi. Hayır, bu varoluş mağaradaki her taşı kaplayan küf kokusunun arasında çok-

tan biçimlenmeye başlamıştı bile.

Hayvanlara özgü bir coşkuyu tatmaktaydı. Ne zaman aklında bir şey biçimlenmeye başlasa hissettiği o sevinçle korku karışımı duyguydu bu: Uzaktaki avının kokusunu alan bir tilkinin kurbanına usul usul yaklaşırken duyduğu heyecan. Ne olduğundan emin değildi, ama bulanık belleğinin eli, zihninin gerisine uzanıp o şeyi çoktan sıkıca tutmuştu bile. Honda'nın yüreği, beklentiyle kabardı.

Vihara'dan çıktı, beşinci mağaraya doğru yürüdü. Patika geniş bir kıvrım çiziyor, Honda'nın önünde yeni bir manzara uzanıyordu. Mağaralara giden patika, kayalara oyulmuş olan bazı sütunların arasından geçiyordu. Sütunlar iki çağlayanın gerisine dikildiği için, ıslaktı. Honda beşinci mağaranın yakınlarda olduğunu biliyordu; vadiye bakmak için çağlayanlarda durdu.

Çağlayanlardan biri kayanın yüzeyinden aşağıya akarken kesintiye uğruyor, ötekiyse gümüşten bir şerit gibi kesintisizce dökülüyordu. Her ikisi de dar ve dikti. Wagora'nın sarımsı yeşil uçurumundan dökülen suyun sesi, çevredeki kayalarda çınlıyordu. Mağara girişlerindeki karanlık deliklerin dışında, çağlayanların ardına ve iki yanında kalan her yer aydınlıktı: Açık yeşil mimoza öbekleri, suyu çevreleyen kırmızı çiçekler, suda oynaşan parlak ışık, buğuda oluşan gökkuşağı. Bir sürü sarı kelebek, suya bakan Honda'nın bakışlarıyla çizdiği o düz çizgiye tutunmak istermişçesine, bir aşağı bir yukarı kanat çırpıyordu.

Honda başını kaldırıp çağlayanların tepesine bakınca, yüksekliğe şaştı kaldı. O kadar yüksekti ki, kendini başka boyuttaki bir dünyadaymış gibi hissetti. Çağlayanların her iki yanındaki uçurumun yeşil rengi, yosunlar, bitkiler yüzünden kararmıştı, ama tepesi katıksız, uçuk bir yeşildi. Çıplak kayalar da vardı; sanki bu yumuşak ve parlak yeşillik, bu dünyaya ait değildi. Siyah bir oğlak otluyordu; yukarıda, gökyüzünün mutlak mavisinde ışık saçan bulut kümeleri görkemli bir düzensizlik içinde yükselmekteydi.

Sesler vardı, yine de tam bir sessizlik hüküm sürüyordu. Honda tam bu sessizlikten bunalmıştı ki, çağlayanların gürültüsü olanca yabanıllığıyla kulağına çarptı. Sessizliğin hemen ardından patlayan bu su sesi Honda'yı büyülemişti.

Suyun çarptığı beşinci mağaraya gitmek için sabırsızlanıyordu, ama garip bir korku elini ayağını bağlamıştı. Orada onu bekleyen hiçbir şeyin bulunmadığı kesindi. Yine de Kiyoaki'nin telâşlı, taşkın sözcükleri su damlaları gibi zihnine düşüyordu işte.

"Seni yine göreceğim... Biliyorum... Çağlayanların altında."

Kiyoaki'nin, Miwa Dağındaki Sanko çağlayanlarından söz ettiğini biliyordu. Mutlaka öyle olmalıydı. Oysa şimdi, Kiyoaki'nin sözünü ettiği son çağlayan, Ajanta'daymış gibi geliyordu Honda'ya.

10

Honda'nın Hindistan'dan ayrılırken bindiği, İtsui Denizcilik Şirketine ait olan, *S.S. Southem Seas*, altı kamaralı bir şilepti. Yağmur mevsimi sona ermişti; gemi serin kuzey-doğu muson rüzgârlarına açık olan Siyam Körfezinden geçiyordu. Menam'ın ağzındaki Paknam'ı geçtikten sonra, elverişli akıntıları kollayarak Bangkok'a doğru ilerlemeye başladı. Kasımın yirmi üçündeki bu yağmursuz gök, seramik maviliğindeydi.

Honda, hastalık dolu bir ülkeden, tanıdık bir kente döndüğü için rahatlamıştı. Zihni dingindi, ama yolculuğundan geriye ürkütücü izlenimlerle dolu, ağır bir yük götürüyordu; yolculuğu boyunca, yüreğinde taşıdığı yükün ağırlığıyla, üst güvertedeki parmaklığa yaslanıp kaldı.

Tayland donanmasına ait bir destroyerin yanından geçtiler; hindistancevizi, mangrov ve kamışlarla kaplı, sessiz kıyı boyunca bir tek canlıya rastlamadılar. Sonunda gemi sağına

Bangkok'u, soluna Ton Buri'yi almış limana girerken, Ton Buri tarafında, yüksek direklerin üzerine kurulmuş, damları palmiye kaplı binalar, pırıltılı yaprakların altında muz, ananas, mango ve başka meyveler yetiştiren bahçecilerin esmer tenleri görülmeye başladı.

Zıplayan balıkların pek sevdiği *betel* ağaçları, bahçenin bir köşesinde bolca yetişmişti. Ağaçları görünce Honda'nın aklına, *kimma* yaprağına sarıp çiğnediği *betel* yüzünden dudakları kıpkırmızı olan yaşlı nedime geldi. Yenilikçi Phiboon *betel* yenmesini yasaklamıştı. Yaşlı kadınlar, başkentten uzaklaşınca, Bang Pa İn'de, *betel* fındığı çiğneyerek yasaları açıkça çiğnemişlerdi.

Su taşıyan küçük kayıkların sayısı giderek artıyordu, ticari ve askeri gemilerin direkleri ise uzaktan bir orman gibi görünüyordu. Burası Khlong Toei'ydi: Bangkok'un limanı.

Batmakta olan güneş bulanık sulara tuhaf bir parıltı veriyor, suyu için için yanan bir gül rengine dönüştürüyordu; güneş sudaki petrol atıklarını daha bir yanardöner yapıyor, bu da Honda'ya Hindistan'da sık sık karşılaştığı cüzzamlıların derisinin o düzgün dokusunu anımsatıyordu.

Gemi limana yanaşınca Honda, İtsui Ürünlerinin şişman müdürünü, birkaç memuru, Japon Kulübünün müdürünü, onların arkasında da, gelenlere şapka sallayanların gerisine gizlenirmiş gibi duran Hişikawa'yı seçti. Aynı anda da keyfi kaçtı.

Honda kıyıya ayak basar basmaz, İtsui'nin öteki memurlarına hiç şans tanımayan Hişikawa hemen onun bavulunu kaptı. Benzeri görülmemiş bir dalkavukluk ve gayretkeşlik içindeydi.

"Hoş geldiniz, Bay Honda. Sizi böyle sapasağlam görünce çok rahatladım. Hindistan gezisi sizi epeyce yormuştur herhalde?"

Şube müdürünün bunu oldukça senli benli bir karşılama gibi gördüğü belliydi. Honda Hişikawa'nm yorumunu duymazdan geldi, müdüre teşekkür etti.

"Gezim sırasındaki düzenlemelerinizin kusursuzluğu beni hayretler içinde bıraktı. Sayenizde bir kral gibi yolculuk ettim."

"Britanya ve Amerika'nın kredilerimizi dondurması gibi şeylerin İtsui'yi durduramayacağını siz de bilirsiniz."

Oriental Otele giderken arabada Hişikawa suskundu, müdür Honda'nın yokluğu sırasında halkın gitgide artan yakınmalarından söz ederken, o sürücünün yanında, bavul kucağında, öylece oturuyordu. Müdür Honda'ya İngiliz ve Amerikan kışkırtmaları yüzünden halkın Japonlara karşı cephe aldığını aktarıp dikkatli olması için uyardı. Honda arabanın camından, daha önce sokaklarda kümeleştiklerini hiç görmediği, yoksul kalabalıklar görüyordu.

"Japon ordusunun işgal tehdidine ilişkin söylentiler, yerel düzenin bozulmasıyla birleşince bir sürü şaşkın sığınıncı Fransız Hindiçini sınırından Bangkok'a akıyor."

Otel müdürünün İngilizvari, işinin gerektirdiği o mesafeli tutumu hiç değişmemişti. Honda odasına yerleşip yıkandıktan sonra kendini çok daha iyi hissetti.

Şirket müdürüyle adamları bahçeye bakan salonda, arada bir kanatlı böceklerin gürültüyle çarptığı, ağır ağır dönen pervanenin altına oturmuş, akşam yemeği için Honda'nın aralarına katılmasını bekliyorlardı.

Honda aşağıya inerken, birtakım sözde Japon beyefendilerin Güneydoğu Asya'daki küstah tavırlarını düşünceli düşünceli gözlemledi, kendisinin de onlardan biri olduğunu kendisine anımsattı. Hiçbirinde bir tek olumlu yan bulamadı.

Neden acaba, diye şaştı. Şu anda Honda'nın onların...ve kendi çirkinliğini ilk kez ayrımsadığını söylemek yanlış olmazdı. Bunların da o güzelim gençler, Kiyoaki ve İsao gibi Japon olduklarına inanmak öyle güçtü ki.

Kusursuz kesimli, İngiliz keteninden takım elbiseler, beyaz gömlekler ve boyunbağlarından oluşan şıklıklarıyla yarışmak olanaksızdı. Ama hepsi de ellerinden sarkan, bir tek si-

yah boncukla Japon kordonuna tutturulmuş olan yelpazelerle hiç de zarif olmayan bir hızla serinlemeye çalışıyorlardı. Gülümsedikçe altın dişleri bir yanıp bir sönüyordu; hepsi de gözlüklüydü.

Müdür yapay bir alçakgönüllülükle, işiyle ilgili bir olaydan söz ediyor, ötekilerse pek çok kez dinledikleri bu bayat öyküyü, başlarıyla onaylayarak, hep aynı yorumları yineleyerek dinliyorlardı: "İşte, gerçek cesaret diye buna denir... Gerçek bir yüreklilik örneği..." Hafif kadınları, savaş olasılığını, sonra da fısıltıyla, ordunun baskısını çekiştiriyorlardı. Her şeye, tropikal *sutra*'ların o kaygısız, tekdüze tınısı sinmişti, öte yandan yapay bir canlılıkla, garip bir renklilikle de doluydu her şey. Sürekli yaşadıkları o boşvermişliğe, uyuz kaşıntısına ya da ter damlalarına karşın dimdik duruyor, zaman zaman bilinçlerinin bir köşesinde, bir gece önce tattıkları zevkleri, bu zevklere eşlik eden ve kırmızı bataklık nilüferleri gibi yaralar açan o bulaşıcı hastalığın korkusuyla birlikte anmadan edemiyorlardı. Belki de yolculuk yorgunluğundandı, ama Honda birkaç dakika önce odasındaki aynaya bakarken kendini hiç de onlardan biri gibi hissetmemişti. Tek gördüğü şey, kendisini bir zamanlar dürüstlüğe adamış olan, sonra da hayatını adaletin arka sokaklarmda kazanmaya başlayan, kırk altı yaşındaki bir adamın, çok uzun yaşamış birinin yüzüydü.

Asansörle salonun arasındaki, kırmızı halıyla kaph basamakları inerken, "Çirkinliğim çok özel," dedi içinden. Kendine olan güveni hemen yerine gelmişti. "Nereden bakılırsa bakılsın, ben bir adalet mahkûmuyum; şu tüccarlar gibi değilim."

* * *

O gece bir kanton lokantasında yudumlanan birkaç kadeh şaraptan sonra müdür, Hişikawa'mn önünde Honda'ya şöyle dedi: "Hişikawa canınızı çok sıktığı ve sizi kırdığı için

son derece kaygılı. Bu konuda aşırı bir duyarlılık gösteriyor. Siz gittikten sonra bana, her gün ne hatalar yaptığını, ne potlar kırdığını anlattı. Neredeyse evhama kapılmış durumda. Bazı zayıflıkları olduğunu biliyorum, ama onu çok yararlı bir insan olduğu için vermiştim emrinize. Sizi rahatsız ettiyse kendimi sorumlu tutarım. Dört ya da beş gün sonra gidiyorsunuz –askeri bir uçakta yeriniz ayrıldı– Hişikawa bir vicdan muhasebesi yapmış. Bundan sonra sizi hoşnut etmek için elinden geleni yapacağını söylüyor. Bay Honda, sizden onu bağışlamanızı ve ona bir şans daha tanımanızı rica ediyorum."

Hişikawa masanın öteki ucundan atıldı, yalvarırcasına, "Efendim, lütfen beni canınızın istediği kadar azarlayın," dedi. "Hatalıydım." Başını neredeyse masaya değecek kadar eğdi.

Honda için son derece can sıkıcı bir durumdu.

Müdürün sözleri, şöyle yorumlanabilirdi: Honda için iyi bir rehber bulduğuna inanıyordu, ama Hişikawa'ya bakılırsa, Honda hoşnut edilmesi çok güç biriydi. Honda rehberini değiştirirse, Hişikawa olanca saygınlığını yitirebilirdi. Bu yüzden, Hişikawa'nın hakareti sineye çekmesi, Honda'nın da Tayland'dan ayrılıncaya kadar onun hizmetlerinden yararlanmayı sürdürmesi gerekiyordu. Bunu sağlamanın tek yolu da, bütün suçu Hişikawa'ya yüklemekti. Böylece Honda'nın rezil olması da engellenecekti.

Honda'nın içini birden bir öfke kapladı, ama hemen sonra, müdürün önerisini geri çevirmenin kendisine de bir yarar sağlamayacağım anladı. Hişikawa yaptığı bütün hataları tek tek itiraf etmiş olamazdı. Üstelik neden hoşa gitmediğini kavrayabilecek biri de değildi. Yine de Honda'nın hoşnutsuzluğunu hissetmiş ve sorunu sınırlı yeteneklerinin elverdiği ölçüde tarttıktan sonra, sırtındaki yükten kurtulmak için birşeyler yapmayı kararlaştırmış olmalıydı. Bu kadar duyarsız konuştuğuna bakılırsa, müdürü de kendi tarafına çekmeyi başarmıştı.

Honda şişko müdürün duygusuzluğunu bağışlayabilirdi, ama Hişikawa'nın, Honda'nın kendisinden hoşlanmadığını hisseder hissetmez sergilediği o küstah, aşırı duygusal oyunculuğu bağışlayamazdı.

Birden cam, hemen ertesi gün ülkesine dönmek istedi. Ancak bu aşamada programını değiştirmesi, Hişikawa'dan hoşlanmadığı için, çocukça öç almaya çalıştığına yorulabilirdi. Başka seçeneği kalmadığını anlamıştı. Başta anlayışlı davrandığı için şimdi daha da anlayışlı davranması beklcniyordu.

Bundan böyle Hişikawa'ya makine muamelesi yapmaktan başka çaresi yoktu. Gülümseyerek, müdürün özür dilemesine gerek olmadığını, bundan sonraki birkaç gün içinde, armağan satın almak, istediği kitapları aramak ve Rozet Sarayına veda ziyaretinde bulunmak için yine Hişikawa'nın yardımlarına güvendiğini söyledi. En azından, gerçek duygularını müdürden başarıyla gizlemesini sağlayan o kusursuz yapmacıklığından hoşnuttu.

Bundan sonra Hişikawa'nın tutumu değişti.

Honda'yı önce, İngilizce ve Tayland dilinde, özensizce basılmış kitapların, elinde çok az mal bulunan bir manavın tezgâhındaki gibi, seyrekçe sergilendiği bir kitapçıya götürdü. Eskiden olsa, Tayland halkının kültür düzeyini kibirli bir tavırla eleştirirdi, oysa şimdi hiç sesini çıkarmıyor, istediği kitapları seçmesi için Honda'yı rahat bırakıyordu.

Honda Tayland'ın Teravada Budizmine ilişkin kitap bulamadı, *samsara* ile yeniden doğuşu açıklayan İngilizce bir şey de yoktu. Ama ince bir şiir kitapçığı ilgisini çekti; kötü cins bir kâğıda basılmış olan kitabın özel bir yayın olduğu belliydi, beyaz kapağı güneşten sararmış, kenarları kıvrılmıştı. İngilizce önsözü okuyunca bunun, 1932 Haziranındaki kansız devriniden hemen sonra, bizzat devrime katıldığı anlaşılan genç bir adam tarafından yazılmış şiirleri içerdiğini anladı. Şair, hayatını bile vermeye hazır olduğu devrimi izleyen

düşkırıklığını dile getiriyordu. Seçki, İsao'nun ölümünden bir yıl sonra yayımlanmıştı. Sayfaları çevirdikçe, solmuş satırların yazarının İngilizcesinin henüz yeterince olgunlaşmamış olduğunu gördü.

Kim bilebilirdi?
Gençliğin geleceğe adanmış özverisinden
salt çürümenin o iğrenç yaratığının doğacağını
Kim bilebilirdi?
Bir zamanlar, yeniden doğuşu müjdeleyen tarlalarda
salt zehirli ve dikenli bitkilerinin boy atacağını
Kim bilebilirdi?
İğrenç mahlûk altın kanatlarını yakında açacak,
ve otların üstünde esen yel dört bir yana
veba yayacak.
Yüreğimdeki yurt sevgisi
yağmurdaki mimozalardan daha kırmızı.
Fırınadan sonra saçakları, sütunları, parmaklıkları
istibdadın o beyaz küfü kaplıyor
Dünün bilgeliği, kazancın refah banyolarında
boğuluyor,
ve dünün eylemcisi, işli brokarla kaplı bir tahtırevana
rahatça kurulluyor.
Daha güzel günler görmeyeceğiz
Kabin ve Patani yörelerinde;
ki orada çiçeklenen armut ve ağaç
ve manifan'ın bereketli yaprakları,
tırmanan sarmaşık, dikenli gül ve karanfiller
dolaşık yollara işaret eder;
Orada güneşle yağmur, derin ormanlara yağar;
Gergedanlar, tapirler, mandalar orada yaşar;
Ve bazan susamış bir fil sürüsü
Kemiklerimi âdeta çiğner geçer.
Çiyle ıslanmış bu çalılıkta, kendi ellerimle
Boğazımda parlak, kırmızı bir yarık açmaktan

Daha doğru bir şey olamaz.
Kim bilebilir?
Kim bilecek?
Hüzün şarkımı söylüyorum.

Bu umutsuz, siyasal şiir Honda'yı derinden etkilemişti. İsao'nun ruhunu rahatlatmak için bundan daha iyisini bulamazdı. O kadar doğruydu ki. İsao uzun zamandır düşlediği devrimi gerçekleştiremeden ölmüştü, ama devrim olsaydı çok daha büyük bir düşkırıklığına uğrayacağı kesindi. Başarıp ölmek, yenilip ölmek – İsao'nun davranışlarını belirleyen şey, ölümdü. Ama asıl şanssızlar, kendilerini zamandan soyutlayarak, iki ölümü iki ayrı noktadan serinkanlılıkla karşılaştırma, birini ya da ötekini seçebilme şansı olmayanlardı. İnsan devrimden sonra düşkırıklığına uğrayarak ölmek ile düşkırıklığını yaşamadan ölmek arasında seçim yapamaz. Düşkırıklığına uğramadan ölmüşse, uğradıktan sonra ölmesi diye bir şey olamaz; aynı biçimde, tersi de olanaksızdır. Bu yüzden insanın yapabileceği tek şey, kendisini bekleyen iki ölümü de tartarak, sezgisiyle bir tanesini seçmesidir. İsao düşkırıklığı başlamadan önce ölümü seçmişti. Bu isabetli seçim, siyasal güçten büsbütün yoksun olan bu gencin ne kadar lekesiz bir bilgeliğe sahip olduğunu gösteriyordu.

Ancak düşkırıklığı ve umutsuzluk –ayın öteki yüzünü görmüşçesine– başarılı bir devrimciye egemen olduğunda ölümü, ölümün kendisinden de kötü olan bir vahşetten kaçışa dönüştürür. Bu nedenle şairin ölümü ne kadar içten olursa olsun, devrimin o yıldırıcı akşamüstünde gerçekleşen sağlıksız bir intihar olarak değerlendirilmeliydi.

İşte bu nedenle Honda bu siyasal şiiri İsao'ya adamak istiyordu. İsao en azından güneşi düşleyerek ölmüştü, oysa bu şiirde vurgulanan şafak, çatlak bir gözün altında iltihaplı bir yara açıyordu. Ne olursa olsun, her ikisi de şans eseri aynı döneme rastlayan İsao'nun yürekli ölümü ile bu siyasal şiirin umutsuzluğu arasında sonu gelmez bir iplik uzanıyordu.

İnsanların yaşamlarını feda ettikleri bir geleceğe ait en iyi, en kötü, en güzel ve en çirkin yanılsamalara aynı yerde rastlanabilir; çok daha ürkütücü olan şeyse, hepsinin belki de aynı şey olmasıdır. İsao'nun düşlediği ve uğruna yaşamını bile harcamaya hazır olduğu şey, işte bu şiirde vurgulanan umutsuzluk olmalıydı; önsezileri ne kadar yerindeyse, ölümü de o kadar kusursuzdu çünkü.

Honda olayları bu biçimde değerlendirmeye giderek daha büyük bir eğilim duyduğunun farkındaydı, nedeni de Hindistan'm onu büyülemiş olmasıydı. Hindistan, Honda'nın düşüncelerine zorla da olsa, nilüfer yaprakları gibi çok katlı bir nitelik kazandırmıştı; artık yalın, dümdüz düşünmesine olanak kalmamıştı. İsao'ya yardım etmek için yargıçlıktan vazgeçtiği dönem –her ne kadar Kiyoaki'ye yardım edememiş olmanın verdiği vicdan azabıyla yüklü olsa da– belki de yaşamının en özverili, kendini bir şeye en çok adamış olduğu ilk ve son dönemiydi. Ancak bütün çabalarına karşın İsao'nun boşu boşuna ölmesini engelleyememişti, bu olaydan sonra da elinden gelen tek şey, düşüncelerini yeniden doğuşa tornistan etmek ve geleceğini *samsara*'nın dışında görmekti. 'İnsanca' duyguları kabullenmekte giderek zorlanan Honda'ya son sözü söyleyen de ürkütücü Hindistan olmuştu.

Zaman, ister başarıda olsun isterse başarısızlıkta, insanı ergeç düşkırıklığına götürüyordu; düşkırıklığını önceden sezmekse bir işe yaramıyor, yalnızca insanı karamsarlığa sürüklüyordu. Önemli olan, ölerek de olsa bu sezgiye göre davranmaktı. İsao bunu olağanüstü bir biçimde başarmıştı. İnsan, zamanın çeşitli noktalarına dikilmiş olan cam duvarların gerisini yalnızca eyleme geçerek görebilirdi; bu cam duvarlara insanca çabalarla tırmanmak olanaksızdı, ama duvarların her iki yanından da öteki tarafı görmek olasıydı. Şiddetli arzular, ulu amaçlar, düşler, ülküler yaşanırken, geçmişle gelecek nitelik açısından eşitlenir; onlar artık eşit değerdedir.

İsao'nun tam ölüm ânında böyle bir dünyayı bir anlığına bile olsa görüp görmediği, giderek yaşlanan Honda'nın ar-

tık erteleyemeyeceği bir soruydu -kendi ölüm ânında neyle yüzleşeceğini bilmek istiyorsa elbette. En azından o anda, var olan İsao ile gelecekteki İsao'nun doğruca birbirlerinin gözlerinin içine baktıkları kesindi. Var olan İsao öngörüsüyle karşı taraftakinin, görünmeyenin görkemini kavramış, oradaki gözleriyse bu tarafı özlemle seyretmişti. Var olan İsao'nun gelecekteki İsao'nun zaferini önceden gördüğü kuşkusuzdu; gelecekteki İsao'nun gözleriyse henüz bu zaferi tatmamış olan masum varlığa özlemle dikilmişti. İki İsao, dönüşü olmayan iki varoluştan geçtikten sonra, cam duvarın aracılığı ile birleşmişlerdi. İsao ile siyasal şair, yaşamın içinden geçip ölümü isteyen şairle, geçmişi yadsıyıp ölen delikanlı arasındaki sonsuz bağı akla getiriyordu.

Peki, ama bu varsayım doğruysa, her ikisinin de kendi usullerince şiddetle istedikleri şey neydi acaba? Honda gençliğinden beri, insan iradesinin tarihi etkilemeyeceğine, ancak insan iradesinin asıl doğasının tarihin içinde yer alacağına inanırdı.

En uygun armağan olan bu şiirleri nasıl edip de İsao'nun ruhuna adayabilirdi?

Kitabı alıp Japonya'ya dönmesi ve İsao'nun mezarına bırakması en iyisiydi galiba? Hayır, İsao'nun mezarının boş olduğunu gayet iyi biliyordu.

En iyisi kitabı, İsao'nun yeniden doğmuş biçimi olduğunu açıkça ileri süren küçük Prensese vermekti. En hızlı, en güvenilir ulak oydu. Honda şimdi, zaman duvarını kolayca aşan, ayağına çabuk bir kuryeydi.

Ama ne kadar zeki olursa olsun altı yaşındaki bir kız çocuğu bu şiirlerdeki umutsuzluğu kavrayabilir miydi? Ayrıca, İsao'nun yeniden doğuşunun bu kez bu kadar belirgin olması Honda'yı kuşkulandırıyordu. Üstelik Prensesin güzel, esmer bedeninde, parlak gümşığında bile o üç küçük lekeyi görememişti.

Sonunda, çok iyi cins kumaştan yapılma bir Hint *sarı*'si ile şiir kitabını armağan olarak götürmeye karar verince, Hi-

şikawa'dan Rozet Sarayıyla ilişkiye geçmesini istedi. Prenses, Kral burada olmadığı için bir süredir kapalı tutulan Çakri Sarayını Honda için özel olarak açtıracak ve onu Kraliçeler Salonunda kabul edecekti.

Ancak nedimelerin bir koşulu vardı. Prenses, Hindistan yolculuğu sırasında Honda'nın Tayland'a dönüşünü kaygıyla beklemiş, Japonya'ya giderken onunla birlikte gideceğim, diye tutturmuştu. Yardımcılarının yolculuk için hiçbir hazırlık yapmadıklarından yakınıyordu; onlar da kızı yatıştırmak için hazırlanırmış gibi yapıyorlardı. Bu nedenle Honda'dan, ziyareti sırasında Japonya'ya dönüşüne asla değinmemesini, bir süre daha Tayland'da kalacakmış gibi davranmasını istiyorlardı.

11

Ertesi gün, yani Honda'nın Japonya'ya hareket edeceği gün hava dupduruydu, ama rüzgâr kesildiği için oldukça ısınmıştı.

Saat ondaki randevu için Honda ile Hişikawa, dokuz kırkta, boyunbağı ve ceket yüzünden buram buram terleyerek nöbetçi kulübesinin önünden geçtiler.

Bir İtalyan mimarının eseri olan, Kral Çulalongkorn tarafından 1882'de yaptırılmış saray, neo-Barok ile Siyam mimarisinin muhteşem bir karışımıydı.

İnsanı şaşırtan bir yapıydı; mavi tropikal göğe karşı dikilmiş ön yüzü insanda neredeyse sanrı görüyormuş gibi bir duygu uyandırıyordu. Avrupa tarzında olmasına karşın ışıltılı, aşırı süslü cephesi, tropikal Asya mimarisinin o göz kamaştırıcı, sarhoş edici özelliklerine sahipti. Sol ve sağ yanlarda zarafetle yükselen mermer basamaklara, iki baştaki bronz filler gözcülük ediyordu. Anagiriş, Roma'daki Pantheon'u andırıyordu; kemerlerin üzerindeki etkileyici alınlıkta, Kral Çulalongkorn'un renkli bir portresi asılıydı. Bu noktaya

kadar yarım kabartma mermer ve altın karışımı olan yapı, tam anlamıyla Avrupa tarzında, neo-Barok'tu. Ama üst kata bakınca, pembe mermerli Korint sütunlarından oluşan bir galerinin ortasındaki Siyam tarzı köşk görünüyordu. Tavan, beyaz zemin üzerine bir kahverengi, bir altın rengi dörtgenle satranç tahtası gibi kaplanmıştı, bütün yapı bir gemi güvertesi gibi, etkileyici bir biçimde dışarıya doğru çıkıktı. Çakri hanedanının üstü işlemeli, kollu şamdana benzeyen armasını taşıyordu. Üst katlar kulenin sivri, altın ucuna kadar iç içe geçmeli, kırmızı-sarı, özgün Siyam çatılarıyla piramit biçiminde yükseliyor, gösterişli çinilerle döşenmiş çatı bordürleri dansçıların kalkık omuzları gibi mavi gökyüzüne bakıyordu. Sanki Çakri Sarayının tek amacı sağlam, mantıklı, soğuk Avrupa tabanının, tropikal ülkelere özgü aristokrat düşlerce paramparça edilmesiydi – fazlasıyla karmaşık, gereksiz yere renkli...çıldırtıcı düşler. Boylu boyunca uzanmış, dingin, soğuk, beyaz bir kralın üzerine eğilmiş olan, keskin pençeli, sarı kıllı, kızıl kanatlı ve sivri gagalı bir karabasan gibi.

"Şimdi bu, güzellik mi yani?" dedi Hişikawa, yukarıya kaldırdığı yüzündeki terleri silerken.

"Güzel ya da değil, bizim için ne fark eder? Buraya yalnızca Prensesi görmek için çağrıldık."

Honda'nın beklenmedik sertliği, korku dolu gözlerle ona bakan Hişikawa'yı birden sindirdi. Honda bu etkili yöntemi Bangkok yolculuğunun ilk gününden beri kullanmadığı için pişmandı.

Nöbetçilerin başındaki, rehber görevi yapan subay uzun zamandır kapalı olan sarayı salt garip Prensesi hoşnut etmek için açmanın, onlara ne kadar sorun yarattığından yakındı. Honda, Hişikawa'nın işareti üzerine hemen uygun miktardaki parayı subayın cebine sokuşturuverdi.

Kocaman kapılar açılınca, karanlık bir hol göründü; zemin siyah, beyaz ve gri mozaiklerle kaplanmış, üzerine de yirmi kadar maun kenarh, rokoko koltuk serpiştirilmişti. Tanıdık gibi gelen bir nedime, subayın yerini aldı, konukları

sağdaki geniş kapıya doğru götürdü. Kapı iyi aydınlatılmış, yüksek tavanlı bir salona açılıyordu; avizeleri, İtalyan mermerinden yapılma, çiçek deseni kakmalı masaları, masaların çevresine yerleştirilmiş sarı-kırmızı, 15. Louis tarzındaki koltuklarıyla Avrupa saraylarmdaki salonların katıksız bir kopyasıydı.

Duvarlarda, Kral Çulalongkorn'un, Ana Kraliçenin ve kralın dört karısının tam boy portreleri asılıydı. Hişikawa, bunlardan üçünün kızkardeş olduğunu açıkladı. Portrelerin hepsi de Batılı bir ressam tarafından, Victoria üslubunda yapılmıştı. Yüzleri, ressamın sanatçı dürüstlüğünü, korku dolu cesaretini, utanmaz yalancılığını, kötülüğünü, içtenliğini ve dalkavukluğunu yansıtıyordu –hepsi de gerçekliğin sınırında, sahildeki dalgalarla kumlar gibi bir aradaydı. Soylulara özgü, hüzünlü bir zarafet portrelerin esmer tenlerindeki yoğun duygusallıkla uyum sağlamıştı; giysilerde ve arka planda sezilen tropikal etki resmin aldatıcı bir gerçekliğe sahip olan yüzeyini, göz boyayıcı bir nitelikle belli belirsiz bulanıklaştırmaktaydı.

Ana Kraliçe Thep Sirin'in, bu pörsümüş soylunun yüzü bunu son derece karanlık, zalim bir vâkarla yansıtıyordu. Honda ağır ağır yürüdü, önünden geçtiği her portreyi dikkatle inceliyordu; Hişikawa kralın ilk eşi olan Kraliçe Prefaifim'in, üç kardeşin en küçüğü olduğunu söylemişti. Ondan sonra Kraliçe Sawaeng, sonra da en yaşlıları olan Kraliçe Sunanta geliyordu. En güzellerinin, en yaşlıları olduğu tartışma götürmezdi.

Kraliçe Sunanta'nm, salonun bir köşesinde asılı olan portresi gölgelerin arasına yarı gizlenmişti. Kraliçe bir pencerenin önünde durmuş, elini bir masaya dayamıştı. Camdan, akşam bulutlarıyla dolu puslu gök ve meyvelerle ağırlaşmış portakal dalları görünüyordu.

Masada, içinde küçük bir nilüferin durduğu, gül goncası biçiminde, vitray bir vazo, altın bir ibrik ve şarap kadehleri vardı. Kraliçenin güzel, çıplak ayağı *panun*'un altından seçili-

yordu; işli, pembe ceketinin bir omzundan aşağıya uzun bir kordon sarkıyordu. Göğsünde büyükçe, parlak bir madalyon vardı, elinde de fildişinden bir yelpaze tutuyordu. Yelpazenin püskülüyle yerdeki halı, akşam kızıllığını yansıtıyordu.

Kadının kusursuz, küçük yüzü Honda'yı etkilemişti. Beş portre arasında, Prenses Ayışığı ile benzerlik taşıyan tek portre, buydu. Aynı dolgun, etli dudaklar, nedense ciddi gözler, kısa kesilmiş saçlar. Portreye bir süre daha bakınca, benzerliğin azaldığını hissetti. Ama daha sonra, o ilk izlenim bir akşam karanlığı gibi odanın bir köşesinden sürünerek geldi ve Honda bir kez daha benzerliğe inandı –yelpazeyi tutan küçük, esmer, diri parmaklar, masanın üzerindeki kıvrık el ve nihayet Prensesinkinin tam bir kopyası olan dudaklarla gözler. Ama benzerlik belirginleştiği anda, kum saatindeki kumlar gibi önlenemez biçimde bir kez daha akıp gitti.

O sırada, salon kapılarından biri açıldı, Prensese eşlik eden üç nedime göründü. Honda ile Hişikawa durdukları yerde, büyük bir saygıyla reverans yaptılar.

Bang Pa İn'de geçirdikleri akşamüstü kadınların yüreğini yumuşatmışa benziyordu; hiçbiri bir sevinç çığlığı atarak Honda'ya doğru koşan Prensesi durdurmaya yeltenmedi. Hişikawa, saçılmış taneleri toplayan bir güvercin gibi, Prensesin ağzından dökülen sözcük selini hızlı hızlı çevirmeye başladı:

"Ne kadar uzun kaldınız...Çok yalnızlık çektim. Neden daha sık yazmadınız bana? Hangi ülkede daha çok fil var, Tayland'da mı, Hindistan'da mı? Ben Hindistan'a gitmek istemiyorum, Japonya'ya gitmek istiyorum."

Sonra Honda'nın elini tuttu, onu Kraliçe Sunanta'nın resminin önüne götürdü.

"Bu benim büyükannem," dedi gururla.

"Prenses Hazretlerinin Bay Honda'yı Çakri Sarayına davet etmesinin nedeni, ona özellikle bu portreyi göstermek istemesiydi," dedi birinci nedime.

"Ben Kraliçe Sunanta'dan yalnızca bedenimi aldım. Yü-

reğim Japonya'dan geldi; bedenimi burada bırakmalıyım, anıa ruhum geri gitmeli. Bunun için de ölmem gerekir ama. Tabii bedenimi de götürmek zorundayım, tıpkı en sevdiği bebeğini yanına alan bir çocuk gibi. Anlıyor musunuz, Bay Honda? Gördüğünüz bu beden, yanımda taşıdığım oyuncak bir bebek yalnızca."

Konuşmasındaki çocuksu tavra bakılırsa, Hişikawa'nın çevirdiğinden çok daha yalın şeyler söylemişti besbelli; o konuşurken gözlerindeki duruluk, ne söylediğini anlamasa bile Honda'nın yüreğine işliyordu.

"Bir bebek daha var." Prenses her zamanki gibi, yetişkinlerin ne düşündüğüne hiç aldırmıyordu; Honda'nın yanından ayrılıp hızla salonun ortasına, güneş ışığının pencerelerdeki kafeslerin biçimini almış olduğu yere doğru ilerledi. Boyunun güçbelâ yetişebildiği, göğsüne gelen masanın üzerindeki sürüngen asma desenlerinin dış çizgilerini, sonra da karmaşık desenlerden oluşan çiçekleri ciddi ciddi seyretti. "Bir bebek daha var," diye sürdürdü, şarkı söylercesine. "Tıpkı bana benziyor, ama Lozan'da. Aslında o benim ablam, bir bebek değil. Bedeni Taylandlı, yüreği de. Benden farklı o; ben gerçekte bir Japonum."

Sarı'yi ve şiir kitabını sevinçle kabul etti, ama birkaç sayfasını çevirdikten sonra kitaba bir daha bakmadı. Nedimelerden biri özür dilercesine, Prensesin henüz İngilizce okuyamadığını açıkladı. Honda'nın deneyi başarılı olamamıştı.

Prenses yalvarınca, bir süre Hindistan gezisinden söz etti –salondaki katı resmiyete uygun bir dille elbette. Prenses kendinden geçmişçesine onu dinlerken gözleri yaşlı, hüzünlüydü; yarın buradan gideceğini gizlemek zorunda olduğu, Honda'nın aklından çıkmıyordu.

Acaba Prensesi bir daha ne zaman görebilecekti? Büyüyünce çok güzel bir kadın olacağı belliydi, ama Honda'nın onu görme şansı belki de hiç olmayacaktı. Bu, son şansı olabilirdi. Yeniden doğuş bilmecesi yakında, bir akşamüstü tropikal bir bahçede uçan bir kelebeğin gölgesi gibi belleğinden

uçup gidecekti. Belki de Honda'ya veda etmeden öldüğü için pişmanlık duyan İsao'nun ruhu, özür dilemek için küçük deli Prensesin dudaklarını ödünç almıştı. Honda için Bangkok'tan bu inançla ayrılmak çok daha kolay olacaktı.

Prensesin gözleri, Honda'yı dinledikçe daha da yaşardı; erkeğin gideceği içine doğmuştu sanki. Honda özellikle eğlendirici, çocuksu olayları aktarmaya özen gösteriyordu, ama kızın gözlerindeki acı gitgide derinleşmekteydi.

Honda her cümlenin sonunda durup Hişikawa'nın el kol hareketleriyle cümleyi çevirmesini bekliyordu. Birdenbire Prensesin gözleri şaşkınlıkla açıldı. Kadınlar öfkeyle, neler olup bittiğini anlayamayan Honda'ya baktılar.

Prenses insanın içine işleyen bir çığlık atarak ansızın Honda'ya sarıldı. Nedime yerinden kalktı, Prensesi uzaklaştırmaya çalıştı, ama çocuk yanağını Honda'nın dizlerine bastırıp yüksek sesle hıçkırmayı sürdürdü.

Geçen günkü sahne yineleniyordu. Sonunda kadınlar onları ayırmayı başardılar, gitmesi için Honda'ya işaret ettiler. Hişikawa bu işaretin anlamını aktarırken Honda, hıçkıran Prensese neredeyse bir kez daha yakalanıyordu. Kalktı, masaların, koltukların arasından koşmaya başladı. Küçük kız peşindeydi, kadınlarsa üç yandan kızı yakalamak için atıldılar. On beşinci Louis koltuk yere devrildi; sarayın salonu körlerin savaş alanına dönmüştü.

Sonunda Honda kendini kurtardı, hızla holden geçip anagirişteki mermer basamakları indi. Dışarı çıkmadan önce bir an durup küçük kızın yüksek tavanlarda çınlayan tiz çığlıklarına kulak verdi. "Bayanlar hemen gitmemizi söylüyorlar," dedi Hişikawa, kolundan çekerek. "Onlar ne yapar eder, Prensesi yatıştırmayı becerirler. Hadi, gidelim."

Geniş bahçeden hızla geçtiler. Honda ter içinde kalmıştı.

"Özür dilerim. Herhalde çok şaşırmışsınızdır," dedi Hişikawa, araba hareket edince. Honda hâlâ soluk soluğaydı.

"Yo, şaşırmadım. Her seferinde böyle oluyor," diye ya-

nıtladı, büyük beyaz mendiliyle alnını silerken.

"Prensese, Hindistan'dan buraya uçakla gelmek istediğinizi, ama askeri uçakta yer bulamadığınızı söylediniz."

"Doğru, söyledim."

"İşte o sırada kötü bir çeviri yaptım," diye açıkladı Hişikawa soğukça; hiçbir suçluluk duymadığı açıktı. "Hiç düşünmeden doğruyu söyledim. Japonya'ya döndüğünüzü, ama askeri bir uçağa bineceğiniz için Prensese yer bulamadığınızı, onu yanınızda götüremeyeceğinizi söyledim. Onca yaygara koparmasının nedeni buydu. Gitmemeniz ya da onu da götürmeniz için yalvardı. Nedimeler, sözünüzü tutmadığınız için kızdılar. Hepsi benim suçum. Nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum."

12

Japonya ile Tayland arasındaki düzenli hava taşımacılığı bir yıl önce, 1940'ta sona ermişti. Ancak Japonya'nın Çankayşek'e malzeme ulaştırma yollarını denetlemek için Fransız Hindiçini'ne gözlemci göndermeye başlamasından sonra, Hindiçinililer daha fazla karşı koymadılar ve Saygon üzerinden yeni bir güney havayolu açılarak, zaten var olan Taipei-Bangkok hattına eklendi.

Büyük Japon Havayollarının yönetiminde sivil bir hattı bu. Ama İtsui Ürünleri önemli yolcuları için askeri uçakların daha uygun olduğuna inanıyordu. Belki en rahat yolculuğu sağlamıyorlardı, ama hızlıydılar, motorları kusursuzdu. Üstelik askeri bir uçak, dostlarını karşılamak ya da uğurlamak için havalimanına gelenlere yolcunun önemli, resmi bir yolculuğa çıktığı izlenimi veriyor, aynı zamanda da İtsui'nin ordu üzerindeki etkisinin nerelere varabildiğini gösteriyordu.

Honda tropikal kuşaktan ayrıldığı için üzgündü. Altın pagodalar, yuvaları olan ormanlarda gözden yitince, yeniden doğuşun belirtileri olarak gördüğü şeyler de artık Honda'ya

bir masal ya da düş gibi gelmeye başladı. Prensesin ne kadar küçük olduğu düşünülürse, ağzından çıkan şeylerin bir çocuk şarkısından başka bir şey olmadığı varsayılabilirdi – Honda'nın elindeki pek çok kanıta karşın. Prensesin yaşamöyküsünden habersiz olduğu gibi, çok etkileyici başlangıcının neden-sonuç ögesinden de habersizdi; tıpkı Kiyoaki ve İsao'da olduğu gibi, kızın sonunun da nasıl geleceğini bilmiyordu. Yabancı bir ülkede, bir gezginin meraklı bakışlarla önü sıra akıp giden bir şenliği izlemesi gibi, küçük kızın yaşamından bazı salınelere şöylece tanık olmuştu.

Bir mucizenin bile sıradanlığa gereksinmesi ne garipti! Uçak Japonya'ya yaklaşırken Honda bildik günlük yaşantısına dönmenin ve Benares'teki mucizeden kurtulmanın huzurunu hissetti. Sonunda salt muhakeme yeteneğini yitirmekle kalmamış, duygularını tartmayı bile beceremez hale gelmişti. Prensesi terk ettiği için fazladan bir üzüntü duymuyordu; uçakta yaklaşan savaşı ateşli ateşli tartışan subaylara karşı da içinde ne öfke vardı ne de başka bir duygu.

Karısını havalimanında görünce, elbette sevindi. Japonya'dan ayrılan Honda ile geri dönen Honda, tam da beklediği gibi bir anda kaynaşmış, yekvücut olmuştu. Karısının uykulu, nedense şişmiş gibi görünen solgun yüzü, bu kaynaşmayı etkileyen bir katalizör görevi yapmıştı. Honda'nın yaşadığı iki ayrı dönemin arasındaki zaman boşluğu yok oldu; Hindistan yolculuğunun açtığı derin, henüz taze olan yara hiçbir iz bırakmaksızın kaybolmuş gibiydi.

Karısı, Honda'yı karşılamaya gelen kalabalığın gerisinde duruyordu. Soluk renkli şalını çıkardı.

"Ülkene hoş geldin."

Kocasının önünde eğildi; tanıdık perçemleri neredeyse Honda'nın burnuna değecek kadar yakındı. Saçına bir kuaförde perma yaptırır, berberin verdiği saç biçimini beğenmediği için bu perçemleri kendi eliyle yeniden düzeltirdi. Saçından, perma işleminde kullanılan kimyasal bir maddenin hafif yanık kokusu geliyordu.

"Annen çok iyi. Artık geceleri hava soğuyor, üşütmesini istemedim. Evde sabırsızlıkla seni bekliyor."

Rié sorulmadan kaynanasından söz edince, Honda'nın içine bir sıcaklık yayıldı; kadının sesinde hiçbir zorlama sezilmiyordu. Yaşam yeniden tam olması gerektiği gibiydi.

"Elinden geldiğince çabuk, hatta yarın bir dükkâna gidip bir bebek satın almanı istiyorum," dedi Honda, arabayla eve dönerlerken.

"Peki."

"Tayland'da tanıştığım küçük bir Prensese bir Japon bebeği göndermeye söz verdim."

"Hani, saçları küçük bir kız çocuğununki gibi kesilmiş olan, şu sıradan bebeklerden mi?"

"Evet. Çok büyük olmasın... şu kadar filan," dedi, boyunu göstermek için elini göğüs hizasından tutarak. Bir an için, Prensese geçen ruhun bir erkeğe ait olduğunu vurgulamak amacıyla bir erkek bebek göndermeyi düşündü, ama garip karşılanabilirdi, vazgeçti.

Annesi, Hongo'daki evin girişinde onu bekliyordu; yaşlı, kamburu çıkmış omuzlarını saran koyu renk, çizgili, ipek bir kimono giymişti. Kısa saçlarını simsiyah boyamış, gözlüğünün ince, altın sapını saçlarının üzerinden geçirmişti. Honda hep, bir gün gözlüğünü bu biçimde takınmamasını önereceğim, diye düşünüyor, ama her seferinde bunun hiç de uygun bir zaman olmadığına karar veriyordu.

Tatami kaplı koridordan geçip şu anda karanlık ve soğuk olan evin iç bölümüne doğru ilerledi; annesiyle karısı peşindeydi. Yürüyüşünün, merhum babasının eve döndüğü zamanlardaki yürüyüşünü andırdığını ayrımsadı.

"İyi ki savaş çıkmadan geri dönebildin. Çok kaygılanmıştım." Bir zamanlar Yurtsever Kadınlar Birliğinin en ateşli üyelerinden biri olan annesi, serin gece esintilerinin hissedildiği koridorda soluk soluğa ilerliyordu. Yaşlı kadın savaştan korkuyordu.

Honda iki üç gün dinlendikten sonra, Marunouçi Binasın-

daki ofisine döndü; hareketli fakat huzurlu günler geri gelmişti. Japonya'nın kışı, Honda'nın mevsimlik bir kış kuşuna benzeyen aklını harekete geçirmişti -bunu Güneydoğu Asya'dayken yapması olanaksızdı elbette. Bir turna Japonya'ya, yüreğinin donmuş limanına göç etmişti sanki.

Aralığın sekizinde, sabah, karısı onu uyandırmak için yatak odasına girdi. "Seni her zamankinden erken uyandırdığım için kusura bakma," dedi alçak bir sesle.

"Ne var?"

Annesinin hastalanmış olabileceğini düşünerek telâşla doğruldu.

"Birleşik Devletlerle savaşa girdik. Az önce radyoda..." Rié onu bu kadar erken uyandırdığı için özür diler gibiydi.

O sabah herkes Pearl Harbor baskınına ilişkin haberlerle heyecanlandığı için, iş yerinde kimse doğru dürüst çalışamadı. Honda genç sekreterlerin ardı kesilmeyen, bastıramadıkları kahkahalarına şaşmıştı; kadınlar yurtseverlik duygularını dile getirmek için bedensel sevinç gösterilerine başvurmaktan başka bir yol bilmiyorlar mıydı acaba?

Öğlen oldu. Çalışanlar hep birlikte İmparatorluk Sarayının önündeki alana gidip gitmemeyi tartıştılar. Honda onları gönderdikten sonra kapıyı kilitledi, tekbaşına yürüyüşe çıktı. Ayakları onu sarayın önündeki alana sürükledi.

Marunoçi yöresindeki herkesin aklına aynı şey gelmişti belli ki; geniş bulvar yayalarla doluydu.

Kırk altı yaşındayım, diye düşündü. Ne gövdesinde ne de ruhunda hiçbir gençlik, güç, ya da saf tutku kalmıştı. Belki de on yıl sonra kendini ölüme hazırlamak zorunda kalacaktı. Ölümünün savaş alanında olmayacağı belliydi. Hiçbir askeri eğitim görmemişti, görseydi bile şu an askere alınma tehlikesi yoktu.

Tek yapacağı şey, geride durup gençlerin yurtsever eylemlerini alkışlamaktı. Demek, gidip Hawai'yi bombalamışlardı! Yaşı yüzünden kesinlikle dışlandığı, göz alıcı bir eylemdi bu!

Peki, onu engelleyen tek şey, yaşı mıydı? Hayır. Aslında her türlü şiddet eylemine karşıydı. Herkes gibi o da adım adım ölüme yaklaşarak yaşıyordu; yaşamanın başka yolunu bilmiyordu ki. Hiç koşmamıştı. Bir keresinde bir adamın hayatını kurtarmayı denemişti, ama kendisi bugüne kadar hayatının kurtarılmasını gerektiren bir duruma hiç düşmemişti. Kurtarılmayı gerekli kılan o nitelikten yoksundu. İnsanlar ona ellerini uzatmak zorunda olduklarını düşünmüyorlardı; tehlikede olan görkemli bir şeyi mutlaka kurtarmak zorunda hissetmiyorlardı kendilerini. İnsanlarda bu duyguyu uyandıran nitelik, karizmaydı; ne yazık ki Honda kendine tam anlamıyla güvenen, hiçbir karizması bulunmayan biriydi.

Pearl Harbor saldırısının yarattığı coşkuyu kıskandığını söyleyemek, abartmak olur. Yalnızca, bundan sonraki yaşamının kesinlikle son vereceği bencil, hüzünlü bir tutsaklığa yakalanmıştı, bir daha kusursuzluğa ulaşamayacaktı. Peki, ama yaşamı boyunca bunu gerçekten arzulamış mıydı acaba?

Öte yandan, görkemli ya da kahramansı olan bütün davranışlar, Benares sanrısı karşısında silinip gitmişti işte. Nedeni belki de ruh göçü gizeminin Honda'nın aklını çelmesi, cesaretini kırması, ona bütün gözüpek eylemlerin ne kadar yararsız olduğunu kanıtlamasıydı; sonunda, olanca felsefe bilgisi salt kendini beğenmeye dönüşmüştü. Havai fişeklerden yayılan ışığın çevresinde dönüp duran bir adam gibi Honda da, bu tür toplu galeyanlar karşısında zihninin hemen kabuğuna çekiliverdiğini hissetti.

İmparatorluk Sarayının önünde dalgalanan bayraklar görülüyor, *banzai*[1] çığlıkları ta uzaklardan duyuluyordu. Honda çakıltaşı kaplı alanda göstericilerle arasında epeyce bir boşluk bırakmaya özen gösterdi; sarayın çevresindeki hendeğin kıyılarını kaplayan yapay çimin rengini, çamların kışın aldığı koyu rengi uzaktan uzağa görebiliyordu. Lacivert üniforma-

---

1. Çok yaşa! On bin yıl yaşa! (Ç.N.)

lar giymiş iki kız el ele, gülüşerek geçti; sarayın girişindeki köprüye doğru koşuyorlar, beyaz dişleri kış güneşinde ıslak ıslak parlıyordu.

Yay biçimindeki güzel dudakları, duru havada çekici ve sıcak, bir görünüp bir yiten bir yarık oluşturmuştu. Pearl Harbor Limanını bombalayan kahramanlar zaman zaman işte böylesi dudakları düşlemiş olmalıydılar. Genç erkekler böyledir işte; en şiddetlisini arar, ama en sevecenin çekimine kapılırlar. Aradıkları o en sevecen şey, ölüm olabilir miydi? Honda da bir zamanlar umut veren bir delikanlıydı, ama ölüm onu hiçbir zaman büyülememişti.

Kış güneşinin aydınlattığı, çakıltaşı döşeli alan Honda'nın gözüne ansızın uçsuz bucaksız, kıraç bir düzlük gibi göründü. Kiyoaki'nin otuz yıl önce gösterdiği, üzerinde, 'Savaş Şehitlerini Anma Töreni, Tokuri Tapınağı Çevresi,' yazan fotoğraf bütün canlılığıyla gözlerinin önünde belirdi. Rus-Japon Savaşına ait bütün fotoğraf seçkisinin içinde, Kiyoaki'nin en sevdiği fotoğraf buydu. Bu resim Honda'yı, şu anda önünde duran sahneye zorla sokuyordu, sonunda bütün bilincine egemen oldu. O fotoğraf bir savaşın sonunu belgeliyordu, şimdiyse bir yenisi başlamaktaydı. Ne olursa olsun, uğursuz bir yanılsamaydı bu.

Solda, oldukça uzakta, bir dağ dizisi hafif siste yükseliyordu, engin düzlüklerden oluşan uzun etekleri açılmıştı; karşıdaki ağaç kümeleriyle yer yer beneklenmiş olan ufuk çizgisi sarı loşlukta yok oldu, sağda, dağların yerinde ip gibi dizilmiş ağaçlar yükseliyor, ağaçların arasından sarı bir gökyüzü gizli gizli bakıyordu.

Fotoğrafta görünen arka plan da aynen böyleydi. Ortasında, rüzgârın dalgalandırdığı beyaz bir kumaşla kaplanmış, küçük bir mihrap, onun üzerinde de bir demek çiçekle, boyanmamış tahtadan bir mezar haçı vardı. Başını eğmiş binlerce asker haçın çevresini sarmıştı.

Fotoğraf tam karşısındaydı şu an. Yeniden *banzai* diye haykıran sesler duydu, sallanan bayrakları gördü. Bu görün-

tü yüreğinde tanımlanamayan bir acı bırakmıştı.

13

Honda savaş boyunca bütün zamanını *samsara* ve ruh göçü konularını incelemeye ayırdı; bu konudaki eski kitapları arayıp bulmaktan zevk alıyordu. Yeni yayınların niteliği bozuldukça, kullanılmış kitap satan tozlu dükkânların sayısı artıyordu. İnsanı gündelik yaşamdan uzaklaştıran bir uğraşıyla ilgilenmek, ona ilişkin bilgi toplamak yalnızca bu dükkânlarda olasıydı. Her şeyin artan fiyatına oranla, hem Japonca hem de Batı kitapları hâlâ ucuzdu.

Honda yaşam döngüleri ve yeniden doğuşa ilişkin Batılı kuramları da yorumlayan bu kitaplardan epeyce bilgi edindi.

Kuramlardan biri, M.Ö. beşinci yüzyılda yaşamış olan İyonyalı düşünür Pitagoras'a maledilivordu. Ama onun yaşam döngülerine ait düşünceleri, çok daha önce, Orfeus'un altıncı ve yedinci yüzyıllarda bütün Yunanistan'a yayılan ayinlerinden etkilenmişti. Buna karşılık Orfeus dini de, ilk kıvılcımını, iki yüz yıl süren savaş ve kargaşa yıllarının çılgınlık ateşini tutuşturan Dionisos öğretisinden almıştı. Tanrı Dionisos'un Asya'dan gelmiş, Toprak Ana ve tarım törenleriyle kaynaşmış olması, bu ikisinin aslında aynı kaynaktan çıkmış olabileceğini düşündürüyordu. Toprak Ananın bereketli varlığı, Kalküta'daki Kaligat'ta hâlâ yaşıyordu. Honda bunu gözleriyle görmüştü.

Dionisos doğanın, Trakya'nın kuzey bölgelerinde açıkça görünen yaşam döngüsünü temsil ediyordu. Buraya kış başında gelmiş, kışın doruğa ulaştığı an ölmüş, baharda da yeniden dirilmişti. Dionisos ne kadar yaşam dolu, şehvet düşkünü bir tablo çizerse çizsin, genç ruhların cisimleşmiş biçimiydi -vakitsiz ölen bu güzelim gençlerden biri de Adonis'ti. Adonis'in Afrodit ile mutlak birleşmesi sırasında, Dionisos da Toprak Anayla birleşmişti; bu olay çeşitli ülkelerdeki din-

sel törenlerde değişmeksizin yineleniyordu. Dionisos Delfi'de Toprak Anayla birlikte kutsal sayılırdı, Lerna inancındaki baştanrı da her ikisinin kutsal atasıydı.

Dionisos Asya'dan gelmişti. Cinnet, sefahat, yamyamlık ve cinayet içeren öğretisinin kökleri Asya'daydı; ruhun en önemli sorununu ortaya atmıştı. Bu dinin âni ve şiddetli boşalımları hiçbir saydamlığa izin vermediği gibi, insanda olsun Tanrıda olsun bir tek değişmez, güzel biçime de yer vermiyordu. Bu din, Apollon'a özgü güzellikteki Yunan tarlalarının bereketine, güneşi ve gökyüzünü kararan, onları tahrip eden, ürünlerini tüketen bir çekirge sürüsü gibi saldırıyordu. Honda bunu Hindistan'da yaşadıklarıyla karşılaştırmaktan kendini alamadı.

İğrenç olan her şeyin –sefahat, ölüm, çılgınlık, salgın hastalıklar, yıkımlar...yüreği baştan çıkartıp ruhu dışarıya çekmesi nasıl mümkün olabilirdi? Ruhlar neden sakin, karanlık ve sessiz yuvalarından ayrılarak 'var olmak' zorundaydılar? İnsan yüreği dingin sürekliliği neden geri çeviriyordu?

Tarih boyunca insanların başına gelen işte buydu. İnsanoğlu böyle davranmadığı sürece evrenin bütünlüğüne asla ulaşamayacağını sanmıştı. Sarhoş, soyunuk, giysilerini parçalayıp cinsel organlarmı gözler önüne sererek – ancak böyle davranarak bütünlük denen şeyin yüzeyini kazıyabileceklerine inanıyorlardı galiba.

Bu gerçekten de, *enthusiasmus*, yani kendini Tanrıya adamak ve *extasis*, yani kendinden geçmek denilen ruhsal bir deneyimdi; Orfeuslar daha sonra bu kavramları inceltmiş, bir törene dönüştürmüşlerdi.

Yunan düşüncesini *samsara* ve yeniden doğuş kavramlarına yönelten de, işte bu *extasis* deneyimiydi. Yeniden doğuşun derinlerinde yatan düşünsel kaynak, 'esrime' idi. Orfeus mitolojisine göre Dionisos'a, Dionisos Zagreus deniyordu; Zagreus, Zeus ile Toprak Ananın kızı olan Persefon'un çocuğu, demekti. Dionisos babasının en sevdiği oğuldu, onun yerine geçip evreni yönetmeye yazgılıydı. Söylenceye göre Ze-

us, yani Cennet, Persefon'a, yani Toprağa âşık olunca, onunla sevişebilmek için kendini toprağın çekirdeğini simgeleyen kocaman bir yılana dönüştürmüştü.

Kıza duyduğu aşk, kıskanç karısı Hera'nın öfkesini uyandırdı. Hera yeraltındaki Titanları topladı, onlar da bebek Zagreus'u bir oyuncakla kandırdılar. Ele geçirince de öldürdüler, parçalara ayırıp pişirdiler, yediler. Hera, bebeğin yüreğini Zeus'a sundu. Zeus yüreği alıp Semele'ye verdi, böylece yeni bir Dionisos doğdu.

Zeus, Titanların yaptığı şeye çok kızmıştı, gökgürültüleri ve şimşeklerle onlara saldırdı. Titanların hepsi ortadan kalkınca, küllerinden yeni bir insan doğdu.

Böylece insanlara Titanlara özgü iblisçe nitelikler verilirken, Titanların yediği Zagreus'un eti yoluyla da Tanrısal öğeler geçmiş oldu. Orfeuslar buna dayanarak, insanın *extasis* yoluyla Dionisos'a tapınması, kendisini Tanrılaştırarak Dionisos'un kutsal kökenini yeniden sağlama almak gerektiğini ileri sürerler. Kurban etme törenleri, Hıristiyanların ekmek ve şarap törenlerinde hâlâ sürer.

Trakyalı kadınların öldürüp parçaladığı müzikçi Orfeus, Dionisos'un ölümünü yeniden canlandırır sanki; onun ölümü, sonra da yeniden doğması ve Hades'in gizemleri Orfeus'un önemli öğretilerine dönüşür.

Gövdelerini *extasis* yoluyla terk eden gezgin ruhların, kısa bir süre için Dionisos ayinleriyle ilişki kurabildiğine inandıklarına göre, insanlar bedenle ruhun ayrıldığını biliyorlardı demek. Bedenleri Titanların iblis küllerinden oluşmuştu, ruhları ise Dionisos'un arı özünü içeriyordu. Orfeus öğretisi bundan başka, dünyasal acıların bedenin ölümüyle son bulmadığını, ölü bedenden kaçan ruhun yeniden yeryüzüne dönmeden ve bir başka insanın ya da hayvanın bedenine girmeden önce bir süre Hades'te beklemek zorunda olduğunu öne sürüyordu. Ruh bu nedenle, sınırsız 'yaşam döngüleri'nden geçmeye yazgılıydı.

Kökeninde kutsal olan ölümsüz ruh, insan bedeninin ilk

günahından dolayı karanlık bir geçitten geçmek zorundaydı; bu günah, Titanların Zagreus'u öldürmesiydi. İnsanoğlunun dünyasal yaşamı buna yeni günahlar ekliyor, bunlar da kendilerini yeniliyordu. Böylece insanoğlu sonsuza kadar bu yaşam döngülerinin acısını çekmek zorunda kalıyordu. Ölen bir insanın dünyaya mutlaka bir insan biçiminde dönmesi şart değildi; günahlarının büyüklüğüne göre at, koyun, kuş, köpek, ya da tozlarda sürünmeye yazgılı, soğuk bir yılan olarak yeniden doğabilirdi.

Orfeusluların yerini alan ve onların kuramını geliştirmekle ünlenen Pisagor yanlıları, *samsara*, ruh göçleri ve Evrensel Ruh kuramlarına bağlı kaldılar.

Honda, bu sonuncu ilkenin izine Kral Milinda'nın yaşama ve ruha ilişkin öğretisinde de rastlamıştı; Hint felsefesi üzerinde epeydir kafa yoruyordu. Hint felsefesi, eski Şinto gizemciliği ile de benzeşiyordu.

Teravada Budizmindeki, Buda'nın çeşitli yaşamlarından derlenen neşeli *jataka* masallarına oranla, Batının karamsar İyon hüznüyle gölgelenmiş olan ruh göçü kuramı, aynı kaynaktan çıktıklarını bilmesine karşın Honda'nın içini kararttıyordu. Bunun üzerine, her şeyin değiştiğini ileri süren Heraklitus'a kulak verdi.

Enthusiasmus ile *extasis*, bu geçici birlik düşüncesiyle birleşiyordu. Bu düşünceye göre bir, her şeydi, her şeyden çıkmıştı; her şey de bir'den geliyordu. Zamanı ve uzamı aşan noktada ben, yani ruh ve bedenden oluşan insan yok olmuş, evrenle birlik kolayca sağlanmış ve bu kutsal deneyden geçen insan, her şey olmuştu. Orada insan, doğa, kuş, hayvan, rüzgârda hışırdayan ağaç, balık pullarıyla parlayan ırmak, başı dumanlı dağ, adalarm beneklediği mavi deniz – hepsi de kendilerini toprağa bağlayan varoluştan soyutlanabilir ve uyum içinde birleşebilirdi. İşte Heraklitus'un sözünü ettiği, böyle bir dünyaydı.

Canlıyla ölü,
Uyanıkla uyuyan,
Yaşlıyla genç tektir ve aynıdır.
Biri değişince öteki olur.
O yer değiştirince, bu olur.

Tann gündüz ve gecedir.
Tann yaz ve kıştır.
Tann savaş ve barıştır.
Tann bollık ve kıtlıktır.
O, pek çok şeyin biçimini alır.

Geceyle gündüz tektir.
İyilikle kötülük tektir.
Bir dairenin başıyla sonu tektir.

Bu dizeler, Heraklitus düşüncesinin yüceltilişiydi; ilk okuduğunda Honda'nın gözlerini kamaştırdı. Doğru, içi epeyce ferahlamıştı, ama kamaşan gözlerine bastırdığı ellerini çekmekte duraksıyordu. Bir kere kör olmaktan korkuyordu, sonra öyle duygusaldı ki, henüz düşüncelerinde meydana gelen bu sınırsız aydınlanmaları kabullenecek kadar olgunlaşmadığını hissediyordu.

14

Bunun üzerine Honda gözlerini bir süre için başka bir yöne çevirdi, incelemelerini on yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda İtalya'da yeniden canlanan *samsara* ve ruh göçü kuramlarında yoğunlaştırdı.

Tommaso Campanella adında, on altı ve on yedinci yüzyıllarda yaşamış olan bir keşiş, yaşam döngüsü ve yeniden doğuş kuramlarına inanıyordu. Bu aykırı ve dikbaşlı düşünür, yirmi dokuz yılını hapislerde geçirdikten sonra, Fransa'ya kabul edildi. Yaşamının geri kalanını orada mutlu bir biçimde,

büyük saygı görerek geçirdi. 14. Louis doğunca, keşiş ona bu soylu doğumun, yeniden doğuş kuramını kanıtladığını vurgulayan bir *elogé*[1] adadı.

Campanella, Brahma'nın *samsara* ve ruh göçü kuramını Botero'dan öğrenmişti, ölülerin ruhlarının maymunlara, fillere, hatta ineklere bile geçtiğini de. Ruhun ölümsüzlüğüne ve yeniden doğuşa ilişkin Pisagor inancını ödünç alarak, başlıca çalışması olan *Citta del sole*'nin[2] sakinlerini, 'Moğolların yağma ve zulmünden kaçmak için Hindistan'dan ayrılan zeki insanlar,' olarak tanımladı. Onlara "Pisagorlu Brahmanlar" diyordu, ama *samsara*'ya olan inançlarını belirsiz bırakmıştı. Campanella da, ölümden sonra insan ruhunun ne cehenneme, ne Araf'a, ne de cennete gittiğini öne sürdü.

Yazdığı Kafkas sonelerinin, *samsara* kuramını hafiften hissettirdiği söylenir. Şiirlerinde açığa vurduğu şey, hüzündü. "Ölümümün insanlığa bir gelişme sağlayacağına inanamam; talihsizlik ortadan kalksa bile, kötülük eskisinden daha çok gelişecektir. İnsan duyuları ölümden sonra da, sonsuza kadar yaşayacak; duyular, bu dünyadaki yaşamda çekilen acıları unutur gider. Daha önceki yaşamlarımızın ıstırap içinde mi yoksa huzur içinde mi geçtiğini bile bilemezken, yaşam sonrasını nasıl bilebiliriz?"

Honda Benares'te, özellikle yeniden doğuşu konuşan Avrupalıların bu yaşamın sıkıntıları ve üzüntüleri karşısında karamsarlığa kapıldıklarına tanık olmuştu. Üstelik bundan sonrası için bekledikleri şey neşe değildi, yalnızca unutmayı umuyorlardı.

Öte yandan, Descartes'in ateşli bir karşıtı olan, on sekizinci yüzyıl düşünürü Giovanni Batista Vico, yeniden doğuşu ve sonsuzluğa dönüşü savunmuş, savaşımı sırasında gösterdiği yüreklilik ve militanlık, onunla aynı düşünceleri paylaşan Nietzche'ye yol göstermişti. Honda Vico'nun, Japonya ko-

---

1. (Fr.) Övgü yazısı, methiye. (Ç.N.)
2. Güneş Kenti. (Ç.N.)

nusunda pek az bilgisi olmasına karşın, Japonları kahramanlar diye öven bir paragrafını zevkle okudu: "Japonlar kahramanı yüceltir, tıpkı Pön Savaşları sırasında Romalıların yaptığı gibi. Askeri konularda korkusuzdurlar, üstelik Latinceye çok benzeyen bir dilleri var."

Vico tarihi, kendi tekerrür kavramına göre yorumlamıştı. Kısaca söylemek gerekirse, her uygarlığın son dönemine, 'Önceden Tasarlanmış Vahşeti' ile geldiğine inanıyordu ki bu, daha önceki 'Doğal Vahşet'ten çok daha kötüydü. İkincisi soylu bir arılık içeriyordu, oysa ilki ödlek bir kurnazlıkla, sinsi bir hilekârlığın karışımıydı. Bu nedenle, zehirli 'Tasarlanmış Vahşet' ya da 'Uygar Vahşet', yüzyıllar süren bir gelişmeden sonra 'Doğal Vahşet'in yeniden doğuşuyla kesinlikle yok olmalıydı.

Honda, çağdaş Japonya'nın kısa tarihinde buna uyan bir örnek bulunduğunu hissediyordu.

Vico, Katolik dininin ileri sürdüğü evren düzenine inanıyordu; ama *kamıa* yoluyla oluşma kuramına da yakındı. "Yaratıcı Tanrı ile," diyordu bilinmezci bir biçimde, "yaratılanlar ayrı varlıklardır. Her varlığın var olma nedeni ve özü ayrıdır; yaratılan özü açısından Tanrıdan büsbütün farklı bir varlıktır."

Eğer biri yaratılanı, yani bir varlığı, *darma* ve *atman* kabul ediyor, bir başkası ise ona *karma*'nın varoluş nedeni diye bakıyorsa, o zaman kurtuluşun yolu, yalnızca yaratıcının varlığını bir başka boyutta yakalamaktan geçiyordu.

Vico, Tanrının yaradılışının 'içsel olarak' yaratılana, 'dışsal olarak' da maddeye dönüştüğünü, bu yüzden de dünyanın tam zamanında yaratıldığını öne sürüyordu. Ayrıca Tanrının yansısı olan insan ruhunun, sonsuzluk kavramını anlayabileceğini ve ölümsüz olduğunu söylüyordu. Ruh, bedene hapsedilmemişti; zamanla sınırlı değildi. Ama Vico, sınırsız varoluşun sınırlı şeylerle neden zincire vurulduğu sorusuna bir yanıt getirmiyor, bunun bilinemez bir şey olduğunu ileri sürüyordu. *Samsara* ve yeniden doğuş kuramlarının çıkış

noktası işte bu olmalıydı.

Buna karşılık, bilginin gücünü inatla savunan Hint felsefesi ne tuhaf düşünceleri ne de düşleri yadsımış, kendi bilinemezciliğini asla geliştirmemişti.

15

Honda, Batıya özgü yeniden doğuş inancının yalnız, tekbaşına kalmış düşünürler tarafından, güçsüz bir biçimde savunulduğunu keşfedince, kuzey-batı Hindistan'a M.Ö. ikinci yüzyılda egemen olan Kral Milinda'nın, yaşlı Nagasena ile karşılaştığı zaman, eski Yunanistan'ın Pisagor düşüncesini büsbütün unutmuşçasına, Nagasena'yı sorulara boğmasının son derece doğal olduğunu düşündü. O *samsara* ve ruh göçüne ilişkin, çok daha engin olan Budist kuramlarla ilgileniyordu, üstelik kuşkucuydu da.

Kral Milinda'nın Soruları adlı kutsal Budist kitabın Japonca çevirisinin birinci cildi, hükümdarın başkentini şöyle tanımlıyordu:

> "Yunanlıların gelip yerleştiği ülkelerden birinde, Sagara adında bir kent var. Büyük bir ticaret ve alışveriş merkezi; mor dağları, duru suları, parkları. ormanları ve tarlalarıyla yeryüzünde kurulmuş, hoş, doğal bir cennet; kent halkıysa gerçekten sofu. Üstelik düşmanlarının tamamını püskürtmüşler, en küçük bir güvensizlik ya da baskı hissetmiyorlar. Kralın sarayı çok iyi surlar, görkemli, ürkütücü yan kapılar, yüksek beyaz duvarlar ve derin hendeklerle çevrili; korunması kusursuz. Kentin alanları, caddelerin kesişme noktaları ve pazar yerleri en uygun biçimde tasarlanmış; çok güzel döşenmiş dükkânlar sayısız değerli malla tıkabasa dolu. Yüzlerce hayır hastanesi kente saygınlık katıyor; binlerce konak ve yüksek köşk, Himalayalar gibi bulutlara doğru yükseliyor. Kentin caddeleri insan kaynıyor; çam ağaçları gibi erkekler, çiçek gibi kadınlar, rahipler, savaşçılar, çiftçiler, tüccarlar, serfler– her sınıftan insanlar öbek öbek dola-

şıyor.

Kent, çeşitli dinlere ve öğretilere mensup olan bilginleri, öğretmenleri bağrına basmış; Sagara, yaşlılara, her inançtaki bilginlere kucak açan bir yuva gibi. Sokaklarda büyük, küçük tüccarlar yan yana, Benares'te dokunan, *kotumbari* denen kumaşları ve akla gelebilecek her türlü malı satmaktalar. Çiçek ve tütsü pazarından yükselen çeşit çeşit koku kentin havasını temizliyor. Bazı dükkânlar da dilek inciler, değerli taşlar, altın, gümüş, bakır ya da taştan yapılma eşyalar satıyor. İnsan, göz kamaştırıcı bir elmas madeninin içine dalmış gibi oluyor. Sonra, bir başka yöne dönüyor ve tahılla dolu, kocaman dükkânlara, paha biçilmez mallarla dolu depolara rastlıyorsunuz; her tür yiyecek, içecek ve tatlı satılıyor, tek eksik yok. Kısacası, Sagara zenginlik açısından Uttarakuru ile boy ölçüşebilir; giderek artan refahı Arakamandar ile yani cennet kentiyle kolayca karşılaştırılabilir."

Kendine duyduğu sonsuz güven, konuşma ve tartışma yeteneğiyle Kral Milinda, zekice, ama incir çekirdeğini doldurmayan sözleriyle Hintlileri aşağılıyordu. İşte bu büyüleyici ve görkemli kentin orta yerinde yaşlı Nagasena ile, kendisinden çok daha bilge olan bu yaşlı insanla ilk kez karşılaştı.

"Ey, Bilge Kişi. Sana Nagasena diyorum, peki, ama tam olarak kim bu Nagasena?"

Yaşlı bilge bu soruya bir soruyla yanıt verdi: "Peki Nagasena sence nedir?"

"Ey, Bilge Kişi, bence Nagasena bir bedenin içindekidir; ona bir yel ya da soluk gibi giren bir yaşam ya da ruhtur."

Kralın yanıtı Honda'ya, Pisagorcuların Evrensel Soluk kuramını anımsatmıştı. Yunancada *psyche* 'soluk' demekti; eğer insan ruhu soluk ise, insan hava tarafından yutuluyor, demekti, sonuçta da bütün evreni ayakta tutan, hava ile soluktu. Doğal düşüncenin İyon yorumu da böyleydi.

Yaşlı bilge daha sonra, insanın bir kabuğa, bir flüte ya da bir boruya üflediği soluğun bir kez ağızdan çıktıktan son-

ra neden geri dönmediğini, buna karşın üfleyenin nasıl olup da ölmediğini sordu. Nagasena, Yunan ve Budist düşüncenin arasındaki farklılığı açıkladı:

"Ruh, soluk değildir. Alınan ve verilen soluk, bedenin görünmeyen enerjisi ya da gücü sayılmamalıdır."

Honda hemen, bundan sonraki konuşmayı kestirebilirim, diye düşündü; bir sonraki sayfada yazılanlar gerçekten de bcklediği gibiydi.

Kral sordu: "Ey, Bilge Kişi, hiç kimse ölümden sonra dirilmiş midir?"

"Bazıları dirilir, bazıları dirilmez."

"Peki onlar nasıl insanlardır?"

"Günah işleyenler yeniden doğacak, günahsız ve arı olanlarsa bir daha doğmayacak."

"Peki sen yeniden doğacak mısın, bilge kişi?"

"Öldüğüm zaman eğer yaşama yürekten bağlıysam, yeniden doğacağım, yok değilsem, bir daha doğmayacağım."

"Anlıyorum."

O andan sonra Kral Milinda'nın yüreği öğrenme tutkusuyla yanıp tutuştu, *samsara* ve ruh göçüne ilişkin sorular sormayı inatla sürdürdü. Yaşlı Bilgeyi, Yunan diyaloğunun sarmal sorgulama yöntemiyle sıkıştırdı. Budizmin 'özgecilik' inancına ilişkin kanıtlar istedi, bir 'öz'ü olmayan insanların neden *samsara*'dan geçtiğini; öz'ün *samsara* yasasının öznesi olup olmadığını sordu. Çünkü, *samsara* birtakım nedenler ve sonuçlardan oluşuyorsa –iyi bir amaç, ödül olarak iyi sonuçlar, kötü bir amaçsa kötü sonuçlar doğuruyordu– o zaman nedensel davranışlardan sorumlu olan, ölümsüz bir cisim var, demekti. Ama *Upanişadlar* zamanında kabul edilen *atman*, Nagasena'nın bağlı olduğu okulu oluşturan Abidarma öğretilerinde kesinlikle yadsınıyordu. Nagasena bu kurama, daha sonra gelişen 'Salt Bilinç' okulunun her şeyi ince eleyip sık dokuyan öğretisine sırt çevirdiği için, soruyu ancak şöyle yanıtlayabildi: "*Samsara*'da öz diye bir cisim yoktur."

Honda Nagasena'nın *samsara* ve ruh göçünü açıkladığı meselde, alevi akşam, geceyarısı ve tan vakti değişen, ama bütün gece yanan aynı fitilin ucunda sürdüğü için gene de değişmeyen kutsal bir mumun o tanımlanamaz güzelliğini bulmuştu.

Nagasena'nın o zamanlar öğrettiği şey, *samsara*'nın var olduğu gerçeğiydi ve bunu, yüzyıllarca sonra benimseyen İtalyan düşünürlerle hemen hemen aynı üslupla yapmıştı.

16

Kral Milinda'mn bu konuşmalarında kendisine muhatap olarak bir Budisti seçmesi son derece doğaldı, çünkü o bir yabancı olduğu için Hinduizmden ister istemez dışlanmıştı. Hint kast sisteminde doğmayan biri, kral bile olsa, bu din tarafından yadsınıyordu.

Honda 'samsara' ve 'yeniden doğuş' sözcükleriyle ilk kez otuz yıl önce, Geşu Tapınağının Başrahibesinin vaazını dinledikten sonra, Kiyoaki'nin evinde, *Manu Yasaları*'nı Louis Delongchamps'ın Fransızca çevirisinden okurken karşılaşmıştı. Isa'nın doğumundan önceki ikinci yüzyılla, doğumundan sonraki ikinci yüzyıl arasında kalan dönemde derlenmiş olan bu yasalar, M.Ö. sekizinci yüzyılda Brahma ile *atman*'ın birliğine inanan Upanişadlar tarafından ortaya atılan *samsara* düşüncesinden çıkmıştı. *Brihadaranyaka Upanişad* şöyle diyordu:

> "İyi bir iş yapan bir kişi, gerçekten de yardımsever; kötü bir iş yapansa iblis olacaktır; insan arı davranışlarla arı, kötü davranışlarla kapkara biri olur. Bu yüzden de denir ki: İnsanoğlu *kama*, ya da 'arzu'dan oluşmuştur; *kama*'yı izleyerek iradesini yaratır; iradesini izleyerek *kama*'yı yaratır; *kama* yoluyla da *samsara* meydana gelir."

Honda'nın Benares'te yaşadığı deneyimin daha on do-

kuz yaşındayken, *Yasalar*'ı tanıdığı anda alnına yazıldığı söylenebilir. *Manu Yasaları*, cennetin ve yeryüzünün yaradılışı ile başlayıp *samsara* ile son bulan bütün bir dini, ahlâkı, gelenekleri ve yasaları içeriyordu. Hindistan'daki egemenlikleri sırasında İngilizler uyanık davranarak, bu yasaların Hintliler için işlevselliğini sürdürmesine izin vermişlerdi.

Honda *Yasalar*'ı ikinci kez okuduktan sonra, Benares'te tanık olduğu o yengi dolu şenliğin ve tapınmanın kaynağına ilk kez inebildi. Yasaların son derece etkileyici olan ilk bölümünde, bütün dünyanın atası olan Brahma'nın doğuşu tanımlanmış, Tanrının oluştuğu anda o karanlık karmaşanın ortadan kalktığı, yerini aydınlığa bıraktığı anlatılmıştı. Tanrı önce suyu yaratmış, içine bir tohum atmıştı. Tohum büyümüş ve güneş kadar parlak, altın bir yumurta haline gelmişti. Tanrı bir yıl sonra yumurtayı kırmış, içinden Brahma çıkmıştı. Tanrıyı besleyen su, Benares'in suyuydu.

Manu Yasaları'nda yorumlanan yeniden doğuş ilkesi, insanın yeniden doğuşunu kabaca üç sınıfa ayırıyordu. Bütün bilinçli varlıklara egemen olan üç nitelik vardı: Neşeli ve yüce olan, arı, parlak duygularla dolu bilgelik (*sattva*) bir Tanrı olarak yeniden doğmuştu; iş girişimlerini seven, kararsız, hilekârlığa eğilimli, kösnül zevklere düşkün bir insan olarak yeniden doğan cahillik (*rajas*); tembel, sefih, aylak, acımasız, inançsız olan, kötü bir yaşam süren ve bir hayvan olarak yeniden doğan öfke (*tamas*).

İnsan ruhunun öldükten sonra bir hayvana göçmesine yol açan günahlar ayrıntılı bir biçimde belirtilmişti: Brahma'ya inanan birini öldürenin ruhu bir köpeğin, domuzun, eşeğin, deve, keçi, inek, koyun, geyik ya da bir kuşun bedenine girecekti; bir Brahman'dan bir şey çalan Brahman bin kez bir örümcek, yılan, kertenkele ya da suda yaşayan bir hayvan biçiminde doğacaktı; soylu birinin yatağına tecavüz eden biri yüz kez çimen, çalı, asma, ya da etobur bir hayvan olarak doğacaktı; tahıl çalan biri fare; bal çalan at sineği; süt hırsızı kuş; baharat aşıran köpek; et hırsızı akbaba; yağlı et

hırsızı karabatak; keten hırsızı kurbağa; pamuk hırsızı turna; inek çalan biri iguana; tütsü yürüten sıçan; sebze hırsızı tavuşkuşu; ateş çalanlar balıkçıl; mobilya hırsızları yabanarısı; at hırsızı kaplan; kız kaçıran biri ayı; su hırsızı gugukkuşu; meyve çalan biri de maymun olarak doğacaktı.

17

Öte yandan, Tayland'ın Teravada Budizmi, özgün Pali metinlerinin özünü büyük ölçüde koruyan Güney Budist Kitaplarındaki saf *jataka*, ya da 'doğum öyküleri' kuramlarına dayanmaktaydı.

Daha önceki yaşamlarında bir *bodisattva*[1] olarak hiçbir günah işlememiş olan Şakyamuni'nin bir fare ya da altın bir kuğu biçiminde doğması bile garip karşılanmıyordu.

Tayland'da geçerli olan güneyli öğretiler, Japonya'da on dokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar bilinmiyordu. Bunlar, Buda'mn ölümünden sonraki birinci ile ikinci yüzyıllar arasında, genellikle On Sekiz Teravada Mezhebi denilen pek çok okula bölündüler; İ.Ö. üçüncü yüzyılda Mahinda tarafından Kral Aşoka'nın yönetimindeki Seylan'a getirilen öğretiler Burma, Tayland ve Kamboçya'da hâlâ geçerliliğini korumaktadırlar.

Teravada Kitaplarının Pali'de yazılı olan *vinaya*, ya da 'yasalar' bölümündeki ayrıntılı hükümleri hâlâ Siyamh müritlerin günlük yaşamını düzenlemekte. Keşişler iki yüz elli, rahibeler ise üç yüz elli hükme uymak zorundalar.

Honda, *samsara* ve ruh göçünün Tayland'daki algılanış biçimini, bunun dış dünyanın varlığını iç kavrayışa bağlayan Yuişiki kuramından nasıl ayrıldığını, ne tür özelliklere sahip olduğunu öğrenmek için sabırsızlanıyordu. Küçük Prensesin

---

1. Budalık mertebesine erişen fakat başkalarının ıstırabına duyduğu acıma nedeniyle bu mertebeden vazgeçen kimse; bir tür ermiş, aziz. (Ç.N.)

inancı ne olursa olsun, Bangkok'un her köşesinde rastladığı, safran rengi giysilere bürünmüş olan keşişlerin, *samsara*'nın hangi savlarına inandıklarını bilmek istiyordu. Doymak bilmez bir açlıkla okudu.

Böylece, On Sekiz Teravada Mezhebinin, Kral Milinda ile konuşan yaşlı Nagasena'nın bağlı olduğu Abidarma Okulundan kaynaklandığını öğrendi. *Kral Milinda'nın Soruları*'nın yaygınlaşması üzerine, bazı okullar bu çalışmanın kuzey-batı Hindistan'da, o sıralar Yunan kolonilerinin bulunduğu yerde derlendiğini, daha sonra da doğuya doğru yayılarak Pali'ye uyarlandığı Magada bölgesine ulaştığını öne sürdüler. Sonunda, bazı niteliklerin eklenmesiyle Seylan'a ulaştı, oradan Burma ve Tayland'a geçerek Tayland Mezhebinin *Milindapanda*'sı oldu.

Bu yüzden, *samsara*'nın Tayland'daki yorumunun, Nagasena'nın savunduğu şeyle aşağı yukarı aynı şey olduğu varsayılabilir. Bu mezhebin temel ilkesi, *samsara*'ya yol açan yazgıcı öz'ün düşünce ya da irade olduğudur. Bu, *Agamas* ile de uyuşur; ayrıca ilk Budist düşünceye çok yakındır. Bu mezhebin müritleri, dış dünyada insanı yönlendiren ne iyi ne de kötünün bulunduğunu savunurlar. İnsanı iyi ya da kötü yapan şey, salt zihninin bir ürünü, düşünceleri, ya da iradesidir.

Buraya kadar iyi. Ancak, Abidarma Okulu 'benliksizlik' ya da *anatman* kavramını açıklarken, bütün maddi dünyanın *avyakrita*, yani iyi ya da kötü diye tanımlanamayacağı, niteliksiz olduğu gerçeğinden yola çıkıyordu. Örneğin, bir taşıt aracını ele alalım. Bu araç tam anlamıyla basit malzemelerden oluşmasına karşm, eğer sürücüsü bir insana çarpıp kaçarsa, bir suç aletine dönüşebilir. Bunun gibi, zihinle irade de günaha ve *karma*'ya neden olduğu için, insan esas itibarıyla *anatman*, yani 'benliksiz'dir. Ancak düşünce, beden denilen taşıtta yolculuk eder ve alınyazısını oluşturan altı neden yoluyla *samsara*'yı ve yeniden doğuşu üretir. Bu altı neden şunlardır: Tutku, öfke, yanlış düşünceler, tutkusuzluk, öfkesizlik

ve doğru düşünceler. *Samsara*'nın nedeni düşüncedir, ama o, başkasına göçen bir beden değildir. Bu bedenin ne olabileceği açıklanmıyordu. Bundan sonrası, yalnızca bu dünyanın devamıydı; bir insanın son gecesinde yanan mumun titrek ışığı, bundan sonraki yaşamının ilk ışığıydı.

Honda, Taylandlı küçük Prensesin aklından geçenleri daha iyi anlamaya başlamıştı.

Her yağış mevsiminde Bangkok'un ırmakları taşar, yolla ırmak, ırmakla çeltik tarlaları arasındaki sınır bir anda yok olur. Yollar akarsu, ırmaklarsa bulvar olup çıkar. Henüz çocuk bile olsa, düşler selinin gerçeği kaplaması, geçmişle geleceği ayıran bentleri aşıp bu dünyayı sarması Prenses için hiç de alışılmadık bir olay değildi. Pirinç filizlerinin yeşil uçları suların altındaki tarladan yukarıya uzanıyor, tarla ile ırmağın suları aynı güneşin altmda yıkanıyor, her ikisi de aynı bulut kümelerini yansıtıyordu.

Benzer biçimde, geçmişle geleceğin seli de Prenses Ayışığı'nın bilinçaltında karışmış olabilirdi; bu dünyanın soyutlanmış görüngüleri ise, yağmurdan sonra ayışığını apaçık yansıtan, engin suyun üzerine serpiştirilmiş olan adalar gibi, inanılması en güç olanıydı belki de. Setler yıkılmış, sınırlar ortadan kalkmıştı. Geçmiş, özgürce konuşmaya başlamıştı.

18

Honda'ya şimdi, gençliğinde aklını öylesine karıştıran Yuişiki kuramına kolayca dönebilirmiş gibi geliyordu. Geride, Bangkok'ta bıraktığı o güzelim gizemin de yardımıyla, görkemli bir katedrale benzeyen Mahayana Budizminin yapısını kavrayabilirdi artık.

Yuişiki kuramı, Budizmin atman ve ruh inançlarını yadsıdıktan sonra, yeniden doğuş sırasında göç eden bedene ait kuramsal güçlüklere ilişkin en duyarlı ve en titiz açıklamaları

bulduğu, göz kamaştırıcı, engin bir dinsel-düşünsel yapıydı. Kusursuzca birleşmiş olan bu düşünsel başarı, tıpkı Bangkok'taki Şafak Tapınağı gibi, gündoğumundan hemen önceki o gizemli anda, serinletici yellerle, hafif bir ışıkla dolmuş, uçsuz bucaksız, mavi sabah göğüne doğru sipsivri yükseliyordu.

Samsara ile *anatman* arasındaki çelişki, yüzlerce yıldır çözülemeyen bu ikilem sonunda Yuişiki tarafından açıklığa kavuşturulmuştu. Yaşamdan yaşama geçen beden, hangisiydi? Arı Ülke cennetinde özgürlüğüne kavuşan beden hangisiydi? Ne olabilirdi bu?

Yuişiki'nin Sanskritçe karşılığı olan *vijnaptimatrata*, yani 'salt bilinç' terimi, Hindistan'da ilk kez Asanga zamanında kullanıldı. Asanga'nın adı, altıncı yüzyılın başlarında *Çin kang hsien lun*, ya da 'Vararişi Tezi' ile Çin'de duyulduğu zaman, yaşamı çoktan efsaneleşmişti bile. Yuişiki kuramı, Mahayana Abidarma *sutra*'larından kaynaklanıyordu; daha sonra göreceğimiz gibi bu yazılardaki bir *gata*, ya da dörtlük, Yuişiki inancının çekirdeğini oluşturur. Asanga, Yuişiki ilkelerini başlıca yapıtı olan *Mahayana samparigraha şastra*, yani 'Mahayana Tezlerinin Bir Derlemesi'nde yöntemli bir hale getirdi. Bu arada Abidarma'nın *sutra*'ları, yasalar ve bilimsel tezleri içeren üç bölümlü Budist mezhebinin, sonuncu bölümüne işaret eden, dolayısıyla bilimsel tezlerle eşanlamlı, Sanskritçe bir sözcük olduğunu belirtmekte yarar var.

Genellikle altı duyumuzu kullanarak yaşarız: Görme, duyma, koklama, tatma, dokunma ve düşünme. Ancak Yuişiki Okulu, ortaya yedinci bir duyu atar; en geniş anlamıyla öze ve bireysel kimliği gösteren bütün düşünsel güçlere uygulanan *mana*.[1] Bununla da kalmaz. *Alaya vijnaya*, yani 'bilincin son noktası' kavramına da sahip çıkar. Çinceye 'depo bilinci' olarak çevrilen bu kavramda *alaya*, doğal dünyanın bütün 'tohumlarını' depolar. Kısacası yaşayan biri, *alaya*'nın etkin olduğunu kanıtlamaktadır.

---

1. İnsan ya da maddede bulunabilen doğaüstü bir güç. (Ç.N.)

Bu bilinç, köpüklenen beyaz bir çağlayan gibi durmaksızın akar. Çağlayanı sürekli görürüz, ama su her an değişir. Yeni su, ardı kesilmeksizin, sel gibi akarak, kabararak, buğu saçarak dökülür.

Casubandu, Asanga'nın kuramını etraflıca anlattığı, *Trimşikavi jnaptikarika*, 'Yuişiki'ye Otuz Övgü' adlı yapıtında şöyle der: "Her şey tıpkı bir sel gibi sürekli akış halindedir." Bu, yirmi bir yaşındaki Honda'nın Geşu Tapınağının Başrahibesinden duyduğu, o sıralar Kiyoaki yüzünden pek de kendinde olmamasına karşın, yüreğine kazıdığı bir cümleydi.

Bu düşünce ayrıca, Hindistan'a yaptığı yolculukla, Ajanta'daki Wagora Irmağına hızla dökülen o iki çağlayanın, ona az önce birisi tarafından terk edilmiş gibi gelen *vihara*'dan çıktığı anda gözüne çarpan o iki akarsuyun anısıyla da bağlantılıydı.

Ajanta'daki, büyük olasılıkla o sonuncu çağlayanlarda Honda'nın İsao ile ilk kez buluştuğu Miwa Dağındaki Sanko Çağlayanının ve Başrahibeyle karşılaştığı Matsugae arazisindeki çağlayanın da yansıları vardı.

Alaya bilincine her tür sonucun bütün tohumları ekiliydi. Salt, daha önce sözünü ettiğimiz yedi duyunun sonuçları, yaşam sırasındaki etkinlikleri, düşünsel etkinliklerin sonuçları değil, bu tür düşünsel etkinliklerin amacı olan bedensel olayların tohumları da. Tohumların bilince ekilmesine, 'koku sürmek' deniyordu, tıpkı tütsü kokusunun giysilere nüfuz etmesi gibi, bu işlemden *şuji kunju*, yani 'tohumlara koku sürmek' diye söz edilir.

Usa vurma işlemi, insanın *alaya* bilincini arı ve yansız mı, yoksa başka türlü mü değerlendirdiğine bağlıdır. Eğer yansız diye niteliyorsa, *samsara* ile yeniden doğuşu üreten güç dışsal rastlantıya bağlı bir güç olmalıdır. İnsanı günaha kışkırtan her şey, dış dünyada var olan her şey ya da bütün duyuların aldanışları, karma yoluyla *alaya*'yı sürekli etkiler.

Yuişiki kuramına göre *kamma* gücünün tohumları, yani

karma tohumları, dolaylı nedenler, ya da 'yedek *karma*'dırlar, *alaya* bilinci ise hem göç eden bedenin hem de *samsara* ile yeniden doğuşun üretken gücüdür. Asanga bu düşüncenin ergeç, *alaya* bilincinin büsbütün arı olmadığı, suyla sütün karışımı olduğu, içinde bulunan ve arılığını bozan maddelerin aldanış dünyasını ürettiği, arı kalan kısmınsa aydınlanmayı getirdiği türünden mantıklı bir sonuca ulaşacağını ileri sürüyordu. *Alaya*'daki iyi ve kötü *karma* tohumları, geçmişteki iyi ya da kötü davranışların ödülü olduğu için, buna bağlı olarak gelecekte cisimleşeceklerdi. Yuişiki öğretileri ile Kuşa Okulu arasındaki fark da buydu; Kuşa Okulu *karma*'nın dış gücünü vurguluyordu. Yuişiki, dünyanın yapısını, geliştirdiği şu tek kavramla açıklıyordu: Alaya bilincine ait olan tohumlar bu bilinci üretir, doğal bir yasa oluşturur (benzer nedenlerin benzer sonuçlar doğurması gibi), bu tohumlar karma tohumlarının yardımıyla ahlâk yasasını üretirler (farklı nedenlerin farklı sonuçlar doğurması gibi).

İşte bu nedenle, *alaya* bilinci sezgili varlığın işlediği günahın cezası ve bütün varoluşun temel nedeniydi. Örneğin, bir insanın *alaya* bilincinin cisimleşmesi, o insanın var olması demekti.

Böylece *alaya* bilinci, içinde yaşadığımız dünyanın aldanışlarını oluşturmaktadır. O, bilginin köklerini, algılanabilecek her şeyi kapsayarak, bunların cisimleşmesini sağlar. Dünya bedenle onun Beş Kökünden,[1] doğal ya da cisimsel dünyadan, zihnin ve özün cisimleşmesini sağlayan enerjiden, yani 'tohumlardan' meydana gelmiştir.

İnatla, tek gerçeğimiz olarak düşündüğümüz öz ile ölümden sonra yaşadığına inandığımız ruh, bütün olayları yaratan *alaya* bilincinden doğmuştur; her ikisi de sonunda bu bilince döner. Her şey kavrama yeteneğine indirgenmektedir.

---

1. Duyuların beş organı: Gözler, kulaklar, burun, dil ve bilginin kökü olarak beden. (Ç.N.)

Ancak, *yuişiki*, yani 'salt bilinç' terimine göre, bir nesn nin dünyada gerçekten var olduğuna inanıyor ve her şeyin yalnızca algılamanın bir ürünü olduğunu varsayıyorsak, o zaman *atman*'ı, *alaya* bilinci ile karıştırıyoruz demektir. Çünkü *atman* belli durumlarda değişmez bir şeydir, oysa *alaya* bilinci, 'benliksizliğin' kesintisiz bir akışıdır.

Asanga, *Mahayana samparigraha şastra*'da aldanış dünyasının *alaya* bilinciyle kokulandıktan sonra cisimleşmesine yol açan tohumların üç türünden söz eder.

Birincisi, ad tohumudur.

Örneğin, gülün çok güzel bir çiçek olduğunu söylerken 'gül' tanımı onu öteki çiçeklerden ayırmaktadır. Ne kadar güzel olduğunu araştırmak için gülü alır ve öteki çiçeklerle arasındaki farkı gözlemleriz. Gül, önce bir 'ad' olarak vardır; kavram imgenin doğmasına yol açar, imge gerek cisimle buluşunca da kokusu, rengi ve biçimi belleğimize depolanır. Yoksa, adını bilmediğimiz, yalnızca gördüğümüz bir çiçeğin güzelliğinin bizi ona ilişkin bilgi edinmeye itmesi ve 'gül' adını duyar duymaz onu kavramsallaştırmamız olası mı? Böylece anlamları, adları, sözcükleri ve tanımladıkları cisimleri, ayrıca aralarındaki ilişkileri öğreniriz. Her öğrendiğimiz şey mutlaka güzel adlar ya da her zaman doğru anlamlar değildir, ama kavrama ve düşünme yoluyla kazandığımız her şey, anımsanamayacak kadar uzun bir süreden beri bellekte depolanmıştır ve bunlar dünyasal olayları dışlaştırırlar.

İkinci tohum, benliğe bağlılıktır.

Sekiz bilinçten yedincisi olan *manas*, alaya bilincindeki bencilliği, onunla ötekiler arasındaki farklılıkları ortaya çıkardığı, bencillik mutlak bir bireysel öz'de ısrar ettiği zaman, öteki altı bilinci iterek zamanla bir dizi 'benliğin kokulandırılması'nı üretmiş olur. Honda çağdaş dünyada hem 'ben' denilen şeyin oluşumunun, hem de bencillik felsefesinin yanlışlığının kökenlerini bu ikinci tohumda bulduğunu düşünmekten kendini alamıyordu.

Üçüncüsü, *trailokya* tohumudur.

Trailokya, 'üç dünya' demektir ve kösnül isteği, biçimi ve arı ruhun biçimsizliğini içeren bütün aldanış dünyasını tanımlar. *Lokya*, nedeni ifade eder. Acı çekme ve aldanmanın üç dünyasının nedeni olan bu tohum, *karma* tohumunun kendisidir. Alınyazıları arasındaki fark, şansla şanssızlığın yanlılığı, bu tohumda bulunan ödül ile cezaya bağlıdır.

Böylece *samsara* ve yeniden doğuş inanışlarında göç eden, bir yaşamdan ötekine geçen şeyin *alaya* bilincindeki 'özgeciliğin' engin akışı olduğu açıkça ortaya çıkıyordu.

19

Honda Yuişiki kuramını öğrendikçe, *alaya* bilincinin doğal dünyayı nasıl görünür kıldığına ilişkin hiçbir şey bilmediğini anlıyordu. Yuişiki öğretilerine göre *alaya*'ya bağlı olan nedenle sonuç, belli bir anda birlikte, ama yine de sırayla oluşuyordu. Nedenle sonucu ancak sırayla düşünebilen Honda için bu hem aynı anda, hem de sırayla oluşan neden-sonuç düşüncesini kavramak son derece güçtü. Öte yandan, Yuişiki Okulu da içinde olmak üzere, bütün Mahayana ile Hinayana Budizminin evreni yorumlayışındaki temel farklılığın bu öğretide yattığı açıktı.

Teravada Budizminin dünyası, ırmağın, çeltik tarlalarının, otlakların, kesintisiz, sınırsız bir enginlik oluşturduğu Bangkok'un yağış mevsimine benziyordu. Şimdiki muson selleri geçmişte yaşanmıştı, gelecekte de yaşanacaktı. Al renkli çiçekleriyle bahçeyi boyayan ağaç dün oradaydı, kuşkusuz yarın da orada olacaktı. Varoluşun sürüp gittiği, diyelim ki Honda'nın ölümünden sonra da sürüp gideceği nasıl kesinse, Honda'nın geçmişinin, yinelenen ruh göçleri ile gelecekte de süreceği öyle kesindi. Dünyayı, sorgusuz sualsiz, selleri kabul eden toprağın o tropikal uysallığıyla olduğu gibi kabul

etmek, Teravada'ya inanan insanların ortak özelliğiydi. Onlar varlığımızın geçmişten geldiğini, gelecekte de süreceğini savunuyorlardı; geçmiş, bugün ve gelecek, kökleri dışarıda olan mangrov ağaçlarının sınırladığı, yoğun ve ağır akışlı bir ırmağın, engin, kahverengi sularına benziyordu. Bu öğretiye, geçmiş, bugün ve gelecekteki kesintisiz varoluş kuramı, deniyordu.

Buna karşılık Mahayana Budizmi, özellikle Yuişiki Okulu dünyayı sel gibi akıp giden, gelip geçici ivmeler, ya da durmaksızın akan, beyaz, büyük bir çağlayan olarak yorumluyordu. Dünya bir çağlayan olduğuna göre, hem dünyanın varoluş nedeni hem de insanın onu algılayışının temeli, birer çağlayandı. Bu, her dakika yaşayan ve ölen bir dünyaydı. Varoluşun ne geçmişte ne de gelecekte kesin bir kanıtı vardı; gerçek olan tek şey, insanın dokunabildiği, gözüyle görebildiği şu andı. Bu dünya anlayışı salt Mahayana Budizmine özgüdür; gerçeklik yalnızca şimdiki anda vardır; geçmiş ya da gelecek yoktur.

Peki, ama buna neden 'gerçeklik' denmeliydi ki?

Bir nergisi gözlerimizle görüp ellerimizle dokunabiliyorsak, nergis ile o andaki çevresi en azından ona dokunduğumuz, onu gördüğümüz anda mevcuttur.

Buraya kadarı onaylanabilir.

Peki, ama sonra, biz uyurken birisi nergisi alıp bir vazoya koysa, vazoyu da başucumuza bıraksa, uykumuz sırasında her an çiçeğin varlığını kanıtlayabilir miyiz?

Ama dünyanın var olması *gerek*!

Yedinci duyu, *manas*, benliğe bağlılığa göre dünyanın varlığını onaylayabilir ya da yadsıyabilir. Honda bunu savunabilirdi, çünkü bir benlik vardı ve bu benlik, beş duyu kaybolduktan sonra bile kavramayı sürdürüyordu; işte Honda için dolmakalemi, vazo, mürekkep hokkası, kırmızı cam sürahi, onun üstünde de pencerenin sabah ışığını yansıtan, düzgün bir yay oluşturan çerçevesinin beyaz kirişi, *Yasaların Özeti* kitabı, kâğıt ağırlığı, masa, duvar panosu, çerçevelenmiş resim-

ler vardı –Honda'nın dünyası, bu küçük nesnelerin özenle düzenlenmiş bir uzantısıydı. Ya da, özbilinç (benlik) var olduğu ve algıladığı sürece, dünyanın görünen bir gölgeden, ben'in algıladıklarının bir yansısından ibaret olduğunu söyleyebilirdi; dünya hiçbir şey değildi, dolayısıyla da yoktu. Bu nedenle de ben, kibirli ve gururlu bir biçimde, dünyaya kendisine ait bir şeymiş gibi, tekmelenecek, güzel bir topmuş gibi davranabiliyordu.

Ama dünyanın var olması *gerek*!

Ancak var olabilmesi için onu üretecek, var edecek, nergisi yaratacak, bütün bunların varlığını her an sağlama bağlayacak bir bilinç bulunmalıydı. İşte bu bilinç, tıpkı uzun, karanlık geceler boyunca her an uyanık olan, böylesi gecelerin gerçekten var olduğunu kanıtlayan, gerçekliği ve varoluşu durmaksızın doğrulayan, Kuzey Yıldızı kadar değişmez olan *alaya* bilinciydi.

Ama dünyanın var olması *gerek*!

Yedinciye kadar bütün bilinçler dünyanın var olmadığını ileri sürse, ya da beş duyu büsbütün yok olup ölüm gerçekleşse bile, *alaya* bulunduğu sürece dünya var olacaktır. Her şey *alaya* yoluyla vardır, o var olduğuna göre de her şey vardır. Peki, ama ya *alaya* ortadan kaldırılırsa?

Ama dünyanın var olması *gerek*!

İşte bu nedenle, *alaya* bilinci hiçbir zaman yok edilemez. Bir çağlayandaki su her an farklıdır, ama ırmak şiddetli ve sürekli bir devinimle akar durur.

Aynı şekilde *alaya* bilinci de dünyayı var etmek için daima akmaktatır.

Çünkü dünya, her şeye karşın var olmalıdır!

Peki, ama neden?

Çünkü yalnızca dünyanın varlığı –aldanış dünyası– insana aydınlanma şansı verir.

Dünyanın var olması ahlâksal bir gerekliliktir. Dünyanın neden var olması gerektiğine, *alaya* bilincinin en yüce yanıtı budur.

Dünyanın –aldanış dünyasının– varlığı ahlâksal bir gereklilikse, bütün olayları üreten *alaya* bilinci de bu ahlâksal gerekliliğin kaynağıdır. Ancak olayları doğuran dünya ile *alaya* bilincinin, ya da *alaya* ile aldanış dünyasının birbirine bağlı olduğu kabul edilmelidir. Çünkü *alaya* yoksa, dünya var olamaz; ama dünya yoksa *alaya*, göç eden özün kendisi olan *samsara*'dan ve yeniden doğuştan yoksundur, bu durumda aydınlanmaya açılan kapı sonsuza kadar kapanacaktır.

İşte *alaya* ile dünyanın aynı biçimde bağımlı olduğu bu en yüce ahlâksal gereksinim yüzünden, *alaya* bilinci tam anlamıyla dünyanın var olma gerekliliğine dayanır.

Ama salt şu an, 'şimdi' gerçekse ve ânlık varoluşu doğrulayan son yetke *alaya* ise, o halde bütün dünyasal olayları dışlaştıran *alaya* ancak zamanla uzamın kesiştiği noktada vardır.

Honda güçlükle de olsa, nedenle sonucun hem aynı anda hem de sırayla gerçekleştiğini öne süren, benzersiz Yuişiki kuramının buradan doğduğunu kavrayabiliyordu.

Budist kuramın özgün olabilmesi için, onun Gautama Budası'nın öğretisinin bir parçası olduğunu kanıtlayan, yazılı bir metin bulunmalıydı; Yuişiki okulu bunu, Mahayana Abidarma *sutra*'ları içinde anlaşılması en güç olan, aşağıdaki *gata*'da buldu:

Bütün darma bilinçte depolanmıştır,
Ve bilinç bütün darma'da saklıdır.
İkisi karşılıklı olarak birbirinin nedeni
Ve her zaman birbirinin sonuçlarıdır.

Honda bu dörtlüğü şöyle yorumladı: Alaya bilincinin özelliği olan kesintisiz neden-sonuç yasasına göre, şimdiki zaman diliminde gözlemlenen dünya, bir salatalık gibi, birbiri ardınca gözlenebilen anlık dilimlere doğranmıştı.

Dünya her an doğmakta ve ölmekte, kesişen her zaman parçasında sonsuz doğum ve ölümlerin üç biçimi görünmektedir. Bir tanesi, 'şimdiki dünyayı üreten tohumlar', ikincisi

'tohumları kokulandıran şimdiki dünya', sonuncusu da 'tohumları üreten tohumlar'. İlk biçimde tohum, şu andaki dünyanın cisimleşmesine neden oluyor ve doğaldır ki geçmişten gelen momenti içeriyor. İkincisi, alaya tohumlarının kokulandırdığı şimdiki dünyayı gösteriyor ve gelecekteki olayları oluşturuyor. Kaygının gölgesi elbette geleceğin üzerine düşüyor. Ama bu, bütün tohumların şu an tarafından kokulandırıldığı ve şimdiki olayları üreteceği anlamına gelmiyor. Bazı tohumlar lekelense bile, öteki tohumlarca ele geçirilebilirler. Bunlar, üçüncü cins tohumlardır. Onların nedenleri ve sonuçları eşzamanlı olarak gerçekleşmez, bir zaman dizisi izler.

Dünya kendini bu üç biçimde ortaya koyar ve her şey bir anlık şimdide meydana gelir.

Ancak, birinci ve ikinci tohumlar yeniden ve aynı anda doğmuşlardır, birbirlerini etkilerler, aynı anda da yok olurlar. Salt bu tohumlardan devir alınan anlık kesişme dilimleri, tohumlar bir dilimden ötekine geçerken atılırlar. İnsan dünyasının yapısı anların ince, sayısız diliminden oluşur ve *alaya* bilincinin tohumlarının ince şişine dizilirler. Pek çok ânı simgeleyen bu ince dilimler zamanın her dakikasında hem delinmekte, hem de atılmaktadır.

Samsara ve yeniden doğuş, bir yaşam süresince hazırlanmaz, yalnızca ölümle başlar, ama her saniye, ânlık yeniden yaratılışla ve yok oluşla dünyayı yenilerler.

Böylece tohumlar dünya denen bu dev boyutlu düş çiçeğinin zamanın her noktasında açmasına neden olur, aynı anda da onu fırlatıp atarlar. Ancak tohumların başka tohumlar üretmesi için, daha önce dediğimiz gibi karma tohumlarının yardımına gerek vardır. Karma tohumları; şimdiki ânın 'kokulandırılmasından' oluşurlar.

Yuişiki'nin gerçek anlamı, bütün dünyanın şimdi, şu anda kendini ortaya koymasıdır. Ancak bu ânlık dünya ortaya çıktığı anda ölmekte ve onunla eşzamanlı olarak yeni bir dünya doğmaktadır. Bir an için görünen dünya, bir sonrakine dönüşür, böylece sürer gider. Dünyadaki her şey, *alaya* bilinci-

dir.

20

Honda'nın düşünceleri bu noktaya ulaştığı zaman, çevresindeki her şey, önceden kestirilemeyecek bir görünüm almıştı.

O gün, epeydir süren bir dava yüzünden Şibuya yörcsindeki Şoto'daki bir villaya çağrılmıştı; ikinci kattaki kabul salonunda bekliyordu. Konukların kalabileceği bir yer yoktu, davacı dava açmak için Tokyo'ya geldiği zaman, memleketlisi olan zengin bir adamın evinde kalıyordu. Ev sahibi bombalardan kaçmak için Tokyo'yu çoktan terk etmiş, Karuizawa'ya gitmişti.

Hükümete karşı açılan dava, inanılınayacak kadar yavaş yürütülmekteydi. Aslında, 1899 yılında yürürlüğe konan bir yasaya dayanmaktaydı; tartışmanın kökeni ise yıllar öncesine, Restorasyon sonrasındaki günlere kadar iniyordu. Sanık hükümetti; davalının adı bile meclisin yeniden düzenlenmesiyle Tarım ve Ticaret Bakanlığından, Tarım ve Orman Bakanlığına çevrilmişti. Davacıyı temsil eden avukatlar birkaç kuşağı içeriyordu. Şu anda davayı üstlenmiş olan Honda kazanırsa, asıl anlaşmaya göre davalının payına düşen arazinin üçte birini alacaktı ki bu, Honda'nm ücretini zar zor karşılıyordu. Her neyse, Honda da zaten davanın sonunu görmeyc ömrünün yetmeyeceğine inanıyordu.

İşte bu yüzden, Şibuya'daki villaya gelmesinin asıl nedeni, vakit geçirmekti. Onu buraya çeken şeylerden biri de, müvekkilinin genellikle memleketinden armağan olarak getirdiği terbiyeli tavukla pilavın hayâliydi.

Buraya çoktan varmış olması gereken müvekkili, ortalarda yoktu. Başının trenlerle derde girdiği anlaşılıyordu.

Bu haziran öğleden sonrası, sivil üniforma giymiş, tozluk takmış olan Honda için fazla sıcaktı; uzun, İngiliz tipi,

dikdörtgen pencereyi açtı; biraz serinleyebilmek umuduyla önünde durdu. Hiç askeri deneyimi olmadığı için, tozluklarını düzgün tutmayı bir türlü beceremiyor, tozluklar bacaklarından kayıp bileklerinde toplanıyordu, her adım atışında Honda'ya, hacıların bacaklarına doladıkları torbalardan taşıyormuş gibi geliyordu. Rié gevşek tozlukların, tıkış tıkış tramvaylarda bir yere takılıp Honda'yı düşüreceğinden korkuyordu.

Bugün, tozlukların kıvrımlarından ter akıyordu. Yün elyafından kabaca dikilmiş olan parlak yazlık üniforma kolayca kırışıyor, bir daha da açılmıyordu; Honda oturmaktan sırtının fena halde kırıştığından emindi. Ama çekiştirmenin hiçbir yararı olmayacaktı.

Camdan, haziran güneşinde yıkanan Şibuya İstasyonuna kadar bütün yöreyi görebiliyordu. Hemen yakındaki, evlerin bulunduğu mahalle bir oranda bozulmadan kalabilmişti, ama yaylanın eteğinden istasyona kadar uzanan bayırın şurasında burasında yeni bombalanmış, yarıya kadar yıkılmış, beton yapılar görünüyordu. Yöreyi yerle bir eden hava saldırıları bir hafta önce, 1945 Mayısının yirmi dördü ile yirmi beşi gecelerinde yapılmış, toplam beş yüz tane B29, Tokyo'nun çeşitli yerleşim bölgelerini ateş yağmuruna tutmuştu. Yangının kokusu hâlâ sürüyordu; cehenneme yakışır sahnenin anısı günışığında bile capcanlıydı.

Tıpkı bir krematoryumdaki kokuya benzeyen koku, mutfaklardan ya da şenlik ateşlerinden yükselen, daha sıradan kokularla karışmış, bir ilaç fabrikasına özgü ya da makinelerden çıkan o acı, kimyasal kokuya benzeyen bir karışıma dönüşmüştü. Neyse ki Honda'nın Hongo'daki evi henüz sağlamdı.

Yanmış yıkıntılarda kalan eşyalar paslandı; ezilmiş damlar el sürülmeden, öylece kaldı. Farklı yüksekliklerdeki sütunlar dört bir yanda kararmış kazıklar gibi yükseliyor, hafif yelin kaldırdığı küller havada dönüyordu.

Şurada burada bir şey ansızın parlıyordu– kırılmış pen-

cere camları, yanmış, yamulmuş camlar, kırık şişe parçaları. Bu küçük parçacıklar, toplayabildikleri bütün haziran ışığını biriktiriyorlardı. Honda molozların parıltısını ilk kez görüyordu.

Çökmüş duvarların altında kalan evlerin beton zeminlerini açık seçik görebiliyordu. Yüksek ya da alçak, her zemin akşam güneşiyle aydınlanmıştı. Bu da yıkıntılara, bir gazete kalıbını andıran bir görünüm veriyordu. Ama asıl baskın çıkan renk, gazete kalıplarının o düzensiz griliği değil de, bir çiçek saksısının o açık kızıl-kahve arası rengiydi.

Fazla yeşillik yoktu; bu bölgede daha çok işyerleri bulunurdu zaten. Kaldırımlarda birkaç yanmış ağaç görülüyordu.

Yıkılmış işhanlarımn çoğu camsız olan pencereleri bu yandaydı, aralarından uzaktaki camların yansıttığı ışık seçiliyordu; pencerelerin çerçeveleri, büyük olasılıkla açılan ateşlerden arta kalan is yüzünden kararmıştı.

Yamaçh bir bölgeydi, farklı düzeylerdeki arka sokaklar karmaşık bir ağ oluşturuyordu. Ayakta kalabilmiş olan beton merdivenler hiçbir yere çıkmıyordu. Üstlerinde ya da altlarında hiçbir şey kalmamıştı. Moloz tarlasının da ne başlangıcı vardı ne de sonu; yalnızca basamaklar gidilecek yöne bağlı kalmışlardı.

Her yan sessizdi, ama belli belirsiz bir kımıltı hissediliyordu; sanki her şey yavaşça doğruluverecekti. Honda baktıkça, bir sanrı görüyormuş gibi oldu, sanki sayısız iğrenç yaratığın yağmaladığı kararmış cesetler görüyordu. Bunlar yelin savurduğu, dört yandan yükselen küllerdi. Uçuşan küllerin bir kısmı yıkık bir duvara yapışmış, kalmıştı. Samanların, kitapların, okunmuş kitap satan bir serginin, bir yorgan dikimevinin külleri ayrı ayrı uçuşuyor, rastgele karışık yer değiştiriyor, giderek yok oluşun çehresine bürünüyordu.

Asfalt yolun bir bölümü, patlamış bir borudan fışkıran suyla ıslanmış, siyah siyah parlıyordu.

Gökyüzü garip bir biçimde geniş, yaz bulutları ise lekesiz bir aklıktaydı.

İşte şu anda Honda'nın beş duyusuna sunulan dünya buydu. Daha önce bolca biriktirdiği para, savaş sırasında yalnızca kafasına uyan davaları üstlenmesini sağlamış, boş zamanını tam anlamıyla dolduran *samsara* ve yeniden doğuş incelemeleri, ona sanki bu yok oluşun su yüzüne çıkması için tasarımlanmış gibi gelmeye başlamıştı. Yok edici olan, Honda'nın kendisiydi.

Gözlerinin önündeki bu geniş yok oluş manzarası, dünyanın sonuna benzeyen bu görüntü, ne sondu ne de başlangıç. Bu, kendini her an soğukkanlılıkla yeniden üreten bir dünyaydı. Hiçbir şeyin rahatsız edemediği *alaya* bilinci bu kızılımsı yıkıntıları bir dünya olarak kabulleniyor, bir an sonra onu terk ediyor ve yıkımın renginin her gün, her ay giderek koyulduğu öteki dünyaları da aynı biçimde kabulleniyordu.

Honda bu görüntüyü daha önceki haliyle karşılaştırırken, hiçbir şey hissetmedi. Yalnızca gözleri, yıkıntıların arasındaki kırık cam parçalarının parlak yansılarına değip de bir an için körleşince, camın, bütün yıkıntıların bir başka yıkıntıya yol açmak için bir an sonra görünmez olacağını bütün duyularıyla kesinkes algıladı. Felâkete felâketle karşı durabilir, sonsuz ayrışmanın, dağılmanın ve terk edilmenin hakkından, çok daha büyük, her şeyi kapsayan, her an yenilenen bir yıkıhş gelebilirdi. Ancak Honda bu anlık, kaçınılmaz, topyekûn yıkımı kavramak, kendini belirsiz bir geleceğin soykırımına hazırlamak zorundaydı. Yuişiki kuramından derlediği bu canlandırıcı düşüncelerin onu sevinçten titrediği bir noktaya getirmiş olmasından hoşnuttu.

21

Müvekkili ile görüşmesi bitince, armağanlarını aldı, Şibuya İstasyonuna yollandı. Oraya vardığı zaman, Osaka'nın B29'lar tarafından büyük çapta bombalandığı haberini aldı. Söylentilere bakılırsa, Japonya'nın batısı şimdi ana hedefti.

Tokyo bir anlığına da olsa zaman kazanmışa benziyordu.

Honda hava kararmadan önce biraz daha yürümeyi düşündü. Dogen Tepesinde, Marki Matsugae'nin eski malikânesi vardı.

Bildiği kadarıyla, Matsugae ailesi sahibi olduğu elli dönümlük arazinin kırk dönümünü, yirmili yılların başında Hakone Emlak Şirketine satmıştı. Ancak satıştan elde edilen gelirin yarısı, paranın yatırıldığı on beş ayrı bankanın iflas etmesiyle kısa sürede yitirilmişti. Ailenin evlât edindiği mirasçı –bir hovarda– geriye kalan on beş dönümü çarçabuk elden çıkartmıştı; şu andaki Matsugae köşkü yarım dönümden de az bir araziye kurulmuş olan, sıradan bir evdi artık. Honda kapıya kadar gitmiş, ama aileyle ilişkisi çoktan kesildiği için, bir türlü içeriye girememişti. Geçen haftaki hava saldırısında evin yıkılıp yıkılmadığını merak ediyordu.

Dogen Tepesine çıkan yolun kıyısındaki yanmış evler çoktan temizlenmişti, yokuşu tırmanmak artık sorun değildi. Şurada burada insanların hava saldırılarında açılmış hendeklerin üzerini yanmış kerestelerle, çinko levhalarla örtüp içinde yaşamaya başladıklarını görebiliyordu. Akşam yemeği vaktiydi, yemek pişirmek için yakılan ateşlerden dumanlar yükseliyordu. Biri, patlamış bir su borusundan fışkıran suyu elindeki kaba dolduruyordu. Güzelim akşam kızıllığı gökyüzünü sarmıştı.

Yokuşun tepesinden bir üst bulvara kadar, bütün Minami Daira-dai yöresi, bir zamanlar elli dönümlük Matsugae arazisinin bir parçasıydı. İlk arazi kısa bir süre önce küçük parçalara bölünmüştü, ama şimdi engin akşam göğünün altında, geçmiş günlerdeki görkemli ölçülerine yeniden kavuşan geniş, tek parçalık bir yıkıntıya dönüşmüştü.

Ayakta kalabilen tek bina, askeri polis müfrezesine aitti; kollarında bantlar bulunan askerler durmaksızın binaya girip çıkıyordu. Honda hayâl meyal, bu büyük yapının bir zamanlar Matsugae Malikânesinin hemen yanıbaşındaki yapı olduğunu anımsadı. Gerçekten de bir dakika sonra, Matsu-

gae'lerin kapısının taş sütunlarını seçti.

Kapıdan bakılınca, geriye kalan arazi inanılmayacak kadar küçük görünüyordu, pek çok kira evi için bölünmüştü çünkü. Bahçedeki küçük gölle yapay tepe, bir zamanların görkemli gölünün ve akçaağaçla kaplı dağının minik birer kopyası gibiydi. Arkada taş duvar filan kalmamıştı, tahta parmaklık da yanıp kül olduğu için, çevredeki yanmış kavrulmuş topraklar ta Minami Daira-dai'ye kadar görünüyordu. Honda, eski geniş gölün doldurularak yeni parseller kazanılmış olduğunu gördü.

Eskiden gölün ortasında bir ada vardı, akçaağaçla kaplı tepeden gelen bir çağlayan bu göle dökülürdü. Honda bir keresinde Kiyoaki ile birlikte gölü bir kayıkla geçmiş, Satoko'nun açık mavi bir kimonoya bürünmüş olan bedenini adadan seçebilmişti. Kiyoaki gençliğinin doruğundaydı; Honda da gençti, hatta anımsadığından da genç. Orada bir şey başlamış, bir şey de bitmişti. Geriye hiçbir iz kalmamıştı.

Matsugae toprakları, acımasız, her şeyi fark gözetmeden yok eden bir bombardıman tarafından eski haline getirilmişti. Arazinin sınırları değişmişti, ama ıssız genişliğin karşı tarafında gölün, çağlayanın, anabinanın, Batı tarzındaki ek binanın ve sundurmanın önündeki araba yolunun yeri hâlâ tek tek seçilebiliyordu. Sık sık ziyaret ettiği Matsugae Malikânesinin dış çizgileri Honda'nın belleğine bir daha silinmemecesine kazınmıştı.

Dalgalar halinde yükselen akşam bulutlarının altındaki eğri büğrü, sayısız çinko parçacığı, kırık tahtalar, doğranmış ağaçlar, erimiş camlar, yanmış kaplamalar ya da şöminelerin yalnız iskeletler gibi ayakta duran, açıktaki bacaları, ezilmiş, baklava biçimindeki kapılar –hepsi de koyu, paslı bir kırmızıya boyanmıştı. Çökmüş, yere serilmiş, ölçütlere meydan okuyan yabanıl biçimleri, topraktan fışkırmış ısırgan otlarını andırıyordu. Her şeyi belirginleştiren akşam güneşi, havadaki uğursuzluğu daha da arttırıyordu.

Gökyüzü, çevreye saçılmış bulut kümeleriyle astarlan-

mış, kırmızı ipekten bir kimonoydu. Bulutların tam göbeğine ve büklüm büklüm kenarlarına sızan renk, altın iplikler gibi parlıyordu. Honda bu kadar tekinsiz bir gökyüzünü daha önce hiç görmemişti.

Ansızın bu engin yıkıntıda sağlam kalabilmiş bir taşın üzerine oturmuş olan kadını gördü. Lavanta rengi ipekten yapılma, hafif parlak pantolonunun arkası, akşam güneşiyle *lie-de-vin*'e[1] dönüşmüştü. Batılı kadınlarınki gibi taranmış, parlak, siyah saçları ıslaktı, iki büklüm gövdesi acı çekiyormuşa benziyordu. Ağlar gibiydi, ama omuzları hıçkırıklarla sarsılmıyordu; acı çektiği belliydi, ama sırtında hiçbir ıstırap belirtisi yoktu. Taşlaşmış gibi iki büklüm oturuyordu. Kıpırtısızlığı, düşünceye dalmış biri için fazla uzun sürdü. Honda, saçlarının parlaklığına bakarak, orta yaşlı biri, belki de oradaki evin sahibi, ya da bir akraba olabilir, diye düşündü.

Bir derdi varsa, yardım önermeliyim, dedi içinden. Yaklaşınca, kadının oturduğu taşın yanına koyduğu siyah çantayı fark etti.

Honda elini kadının omzuna koyup sakına sakına sarstı. Biraz sert dürterse, kadının kül gibi yere dökülüceğinden korkuyordu.

Kadın başını yana eğerek Honda'ya baktı. Saçın doğal olmayan ayrımından, bunun siyah bir peruk olduğunu anlamıştı Honda. Kadının dudağındaki rujun cart kırmızısı, kırışıklıkları ve göz çukurlarını örtmek için kalın bir tabaka halinde sürdüğü pudranın üzerinde fazlasıyla belirgindi; ruju eski moda saray usulü sürmüştü: Üst dudak sivri bir tepe gibi, alt dudaksa küçücük. Bu tanımlanamayacak kadar yaşlanmış maskenin altında Tadeşina'nın yüzünü tanıdı.

Hiç düşünmeden, "Siz Bayan Tadeşina'sınız, değil mi?" dedi.

"Sen de kimsin? Bir dakika lütfen," dedi, göğsünden gözlüğünü çıkartırken, Honda kadının zaman kazanmak için

---

1. (Fr.) Şarap tortusu rengi. (Ç.N.)

gözlüğün sapını açıp kulaklarına geçirişindeki kurnazlıkta, bir zamanların Tadeşina'sını apaçık gördü. Gözlükle oyalanıyor, telâşla Honda'nın kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordu.

Ancak numarası işe yaramadı. Gözlükle de olsa yaşlı kadının görebildiği tek şey, karşısına dikilmiş olan bir yabancıydı. Yüzünde ilk kez bir huzursuzluk, aristokratlara özgü bir önyargı -yıllar boyu ustalıkla yansılamayı öğrendiği o nazik, mesafeli anlam- belirdi. Bu kez, soğuk bir resmiyetle konuştu:

"Beni bağışlayın. Son zamanlarda belleğim iyice zayıfladı. Gerçekten de çıkaramıyorum..."

"Ben Honda'yım. Otuz yıl önce Soylular Okulunda, Kiyoaki Matsugae'nin sınıf arkadaşıydım, sık sık buraya gelirdim."

"Oh, Bay Honda! Sizi görmek ne kadar güzel! Nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum... Sizi tanıyamadığım için özür dilerim. Evet, elbette, Bay Honda. Tıpkı gençlik günlerinizdeki gibisiniz. Oh, ne kadar..."

Tadeşina hemen dirseğiyle gözlerini kapadı. Eskiden gözyaşları hep kuşku uyandırırdı, ama şimdi gözlerinin altındaki pudra gözyaşlarını tıpkı yağmur altındaki, beyaz badanalı bir duvar gibi emivermiş, yaşlar mahmur gözlerinden nerdeyse kendiliğinden, sel gibi boşalmıştı. Bir musluktan akan su kadar bol olan, ne sevinçten ne de üzüntüden kaynaklanan bu yaşlar, otuz yıl öncekilerden çok daha inandırıcıydı.

Her şey bir yana, akıl almayacak kadar yaşlanmıştı. Honda cildinde, kalın beyaz pudra tabakasının altındaki o yaşlılık yosununun, bütün bedenini kapladığını görebiliyordu, ama ölmüş birinin cebinde tiktaklarını hâlâ sürdüren bir saat gibi olağanüstü bilincinin kusursuzca işlediğini sezdi.

"Çok iyi görünüyorsunuz. Şimdi kaç yaşındasmız?" diye sordu Honda.

"Bu yıl doksan dördüme bastım. Kulağım biraz zor işitiyor, ama bunun dışında sağlığım yerinde, hiçbir hastalığım yok. Bacaklarım güçlü, bir değneğe dayanarak her tarafa gi-

debiliyorum. Bana yeğenimin ailesi bakıyor, tekbaşıma dolaşmamdan pek hoşlanmıyorlar. Ama ne zaman ve nerede öleceğim umurumda bile değil, bu yüzden de henüz elim ayağım tutarken, olabildiğince çok geziyorum. Hava saldırılarından hiç korkmuyorum. Üzerime bir bomba düşerse, ya da yanıp kül olursam hiç olmazsa acı duymadan, kimsenin başına belâ olmadan ölür giderim. Belki inanmayacaksınız, ama bugünlerde yol kıyısında yatan cesetlere gıpta ediyorum. Şibuya'nın evvelki günkü bombardımanda yerle bir olduğunu duyunca hemen gelip Matsugae arazisinin durumunu görmek istedim. Yeğenimin evinden sıvışıverdim. Acaba hayatta olsalardı Marki ile Markiz bu durumlara ne derlerdi? Bu sefaleti görmeden öldükleri için çok şanslılar."

"Çok şükür benim ev henüz yanmadı, ama annem için ben de aynı şeyi düşünüyorum. Japonya savaşı kazanırken öldüğü için memnunum."

"Aman Tanrım! Anneniz de mi öldü? Bunu duyduğuma gerçekten üzüldüm. Hiç bilmiyordum..."

Tadeşina eski günlerdeki o duygusuz, abartılı kibarlığından hâlâ vazgeçmemişti.

"Ayakura'lara ne oldu?"

Daha soru ağzından çıkar çıkmaz pişman olmuştu Honda. Tam da düşündüğü gibi, yaşlı kadın gözle görülür biçimde durakladı. Bununla birlikte Honda, onun gözle görülür her duygusal davranışının içtenlikten yoksun, salt gösteriş olduğunu bilirdi.

"Evet, Bayan Satoko rahibelik yeminini ettikten sonra Ayakura ailesinin yanından ayrıldım, o günden beri yalnızca Lord Ayakura'nın cenazesine katıldım. Kontes galiba hâlâ hayatta, ama kocası ölünce, Tokyo'daki evi sattı ve Kyoto'da, Şişigatani'deki akrabalarının yanına gitti. Kızı..."

Honda'nın yüreği ansızın titredi, elinde olmadan sordu: "Bayan Satoko'yu hiç gördünüz mü?"

"Evet, onu cenazeden sonra üç kez gördüm. Ziyaretlerim sırasmda bana öyle iyi davranır ki. Geceyi tapınakta ge-

çirmem için ısrar eder. Öyle tatlı ve canayakın ki..."

Tadeşina buğulanmış gözlüğünü çıkardı, yeninden hızla çekip aldığı kalın mendilini bir süre gözlerinin üzerine bastırdı. Mendili çekti; pudranın silindiği yerde kapkara bir halka oluşmuştu.

"Demek Bayan Satoko iyi?" dedi Honda yeniden.

"Öyle, gerçekten de. Hem –nasıl desem– her zamankinden daha güzel ve saf. Yaşlandıkça güzelliği daha bir durulaştı. Bay Honda, lütfen onu ziyaret edin. Sizi görmekten öyle mutlu olacaktır ki."

Honda ansızın Satoko ile Kamakura'dan Tokyo'ya döndükleri o geceyarısını anımsadı.

Satoko bir başka erkeğe aitti, ama daha o zamanlar bile, neredeyse ezici bir biçimde kadınsıydı.

Ergeç olacak şeyleri sezmeye başlamıştı, onları karşılamaya hazırdı; öyle demişti. Gündoğumundan hemen önce, geri planda hızla akan geçmişin çerçevelediği profilini arabanın camında gördüğü o etkileyici an, sanki daha dün gibi Honda'nın gözlerinin önündeydi.

Gerçeğe dönünce, Tadeşina'nın yüzündeki yapay saygının silindiğini, kadının dikkatle kendisini süzdüğünü ayrımsadı. Yay biçimindeki dudaklarını çevreleyen, düğüm atılarak boyanmış ipekli kumaştaki çizgilere benzeyen kırışıklıklar, gülümsemeyi andıran bir hareketle yukarıya doğru hafifçe kıvrılmıştı. Birden gözbebekleri –kar kümeleriyle kaplı, kurumuş bir çift pınar– eski cilveli halini çağrıştıran bir biçimde, yana doğru kaydı.

"Ona âşıktınız, öyle değil mi? Biliyordum."

Honda bunca yıldan sonra yapılan bu tahminden çok, kadının üstünden atamadığı kırıtkanlığa duyduğu hoşnutsuzluk yüzünden sustu. Konuyu değiştirmek için, düşüncelerini müvekkilinden aldığı armağanlara yöneltti. Aklına, bir bölümünü kadınla paylaşabileceği geldi: Bir çift yumurtayla küçük bir tavuk.

Tadeşina, içten sevincini ve şükran duygularını tam da

Honda'nın beklediği biçimde gösterdi.

"Ah, yumurtalar! Bugünlerde yumurta görmek öyle şaşırtıcı ki! Bana sanki bir yıldır yumurta görmemişim gibi geliyor. Tanrım, yumurtalar!"

Bunu izleyen dolambaçlı, karmaşık teşekkür faslına bakılırsa, kadına doğru dürüst yiyecek verilmiyordu. Alışveriş çantasına koyduğu yumurtayı yeniden çıkartıp eline alınca, Honda iyice şaşırdı. Yumurtayı giderek solan, alacakaranlık göğe doğru kaldırarak, şöyle dedi:

"Bunu eve götürmektense –kabalığımı bağışlayın– burada yemeyi yeğlerim."

Yaşlı kadın konuşurken, kararan gökyüzüne doğru kaldırdığı yumurtaya bakıyordu. Titrek, yaşlı parmaklarının arasındaki yumurtanın kusursuz, soğuk kabuğu giderek solan ışığı yakaladıkça, için için yanıyordu.

Tadeşina bir süre yumurtayı okşadı. Çevredeki sesler kesilmişti, yalnızca yumurtayı okşarken kuru cildinden çıkan o hafif ses duyuluyordu.

Kabuğu kırmak için taşın keskince bir yerini ararken, Honda görmezden geldi. Her nedense yersizmiş gibi görünen bu davranışa yardımcı olup olmamakta kararsızdı. Tadeşina yumurtayı, oturduğu taşın kenarına beklenmedik bir ustalıkla çarpıp kabuğu kırdı. İçindekinin tek damlasını bile zayan etmemek için dikkatle ağzına yaklaştırdı, yüzünü ağır ağır kaldırdı ve akşam güneşinden parlayan takma dişlerinin arasından, açık ağzına döktü. Yumurtanın, dudakların arasından kayan parlak sarısı, bir an için göründü, sonra kadının gırtlağından oldukça sağlıklı bir yutma sesi yükseldi.

"Tanrım, bu uzun, çok uzun zamandan beri boğazımdan geçen ilk besleyici gıda. Kendimi yeniden doğmuş gibi hissediyorum. Sanki gençlik güzelliğim geri geldi. Belki inanmazsınız, ama gençken güzelliğim çok ünlüydü."

Sesinin tınısı ansızın içtenleşmişti.

Hemen karanlıktan önce, her nesnenin dış çizgisinin keskin bir biçimde belirginleştiği bir an vardır. İşte tam o an-

dı. Yıkıntıların arasındaki tahta kirişlerin çentikli kenarları, parçalanmış ağaçlardaki yarıkların tazeliği, içlerine yağmur suyu birikmiş, kıvrık çinko levhalar – hepsi de neredeyse tatsız bir canlılık sergiliyordu. Gökyüzünün aşırı boşluğunu kesen tek şey, yatay, kızıl bir çizgiydi; çizgi gökyüzüne yükselen iki ya da üç yanmış, kapkara binanın arasında uzanıyordu. Kızıl lekeler, yıkılmış yapıların camlarında da görülebiliyordu. Sanki biri terk edilmiş, kimsenin yaşamadığı bir evde kırmızı bir lâmba yakmıştı.

"Size nasıl teşekkür etsem? Her zaman sevecen bir insandınız, hiç değişmemişsiniz. Size verebileceğim hiçbir şey yok, ama en azından..."

Kör bir kadın gibi çantasını karıştırdı. Honda'nın durdurmasına kalmadan, Japon usulü ciltlenmiş bir kitap çıkardı ve Honda'nın eline tutuşturdu.

"En azından şu kitabı verebilirim. Ona her zaman değer verdim, hiç yanımdan ayırmadım. Çok etkili bir *sutra*'dır, bir rahip kötülüğü ve hastalığı savuşturması için vermişti bana. Size rastladığıma, sizinle geçmişi konuşabildiğime öyle memnunum ki. Büyük olasılıkla, hava saldırısı sırasında sokağa çıkmanız gerekecek, üstelik ortalıkta bir sürü kötü hastalık kol geziyor. Ama bu *sutra*'yı yanınızda taşırsanız, başınıza hiçbir belâ gelmez. Bunu şükran duygularımın bir ifadesi olarak kabul etmenizi istiyorum."

Honda, teşekkür edercesine, kitabı saygıyla kaldırdı, ön kapaktaki başlığa baktı. Akşam ışığında güçbelâ okunabiliyordu.

Mahamayurividyarajni, 'Büyük Altın Tavuskuşu Bilge Kralın *Sutra*'sı.

22

O günden sonra, Satoko'yu görme isteğini pek seyrek duydu. Bunda, kadının hâlâ çok güzel olduğunu söyleyen Ta-

deşina'nın sözlerinin de payı vardı. Tıpkı kent gibi, bu güzelliğin de yok olduğunu görmekten ödü kopuyordu. Zaten savaş gittikçe kötülüyordu, Orduyla ilişkisi bulunmayanların bir tren bileti edinebilmeleri çok zordu, salt zevk için yolculuğa çıkmaksa olanaksızdı.

Günler geçerken, Tadeşina'nın verdiği Tavuskuşu *Sutra*'sını açtı. Daha önce herhangi bir Özel Budist *sutra*'sı okuma şansı olmamıştı.

Önce küçük, hemen hemen okunamaz harflerle açıklamalar yapılıyor, kullanım kuralları belirtiliyordu.

Tavuskuşu Bilgelik Kralının, Mandala kökeninde, Susiddhi Sarayının güney dalında, altıncı yere sahip olduğu belirtilmişti. Bütün Budaları meydana getirme gücünden dolayı ona aynı zamanda, 'Tavuskuşu Kral, Bütün Budaların Babası' deniyordu.

Honda, o zamana kadar topladığı Budist belgeleri de hesaba katınca, ulu Tanrı düşüncesinin Hint *şakti* inanışından kaynaklandığını anladı. Şakti ayinleri ya Şiva'nın karısı Kali'ye, ya da Durga'ya yönelikti. Kalküta'daki Kaligat'ta gördüğü, kana susamış Tanrıçanın heykeli gerçekten de Tavuskuşu Bilgelik Kralının özgün modeliydi.

Bunu anlayınca, *sutra*'nın bir rastlantı sonucunda eline geçmesi ansızın ilgisini çekti. Özel Budist ayinlerinde *darani*[1] ile *mantra*'nın kullanılmasına karşılık, Hinduizmin eski tanrıları da her tür dönüşüme başvurarak Budist dünyayı ele geçirmişlerdi.

Tavuskuşu Bilgelik Kralının *sutra*'sı kökeninde, Buda'nın dile getirdiği bir büyü olarak kabul ediliyor, yılanları uzak tuttuğuna, böcek zehirlenmesini sağalttığına inanılıyordu.

Tavuskuşu Sutrası'na göre:

> Yeni papaz olmuş bir Kişo, keşişlerin banyo ateşini tutuşturmaya hazırlanırken, tuhaf bir ağacın altından çıkan kara

1. Sihirli formüller. (Ç.N.)

bir yılan gelip sağ ayağının parmağını soktu. Adam bayılıp yere düştü, gözleri göğe dikildi, ağzından köpükler geldi. Ananda, Buda'nın yanına gidip dedi ki: "Onu nasıl iyileştirebiliriz?" Bunun üzerine Buda yanıtladı: "Bir elinize *Büyük Tatagata Tavuskuşu Bilgelik Kralının Büyü Sutrası*'nı alın, keşiş Kişo'yu kucaklayın ve bir yandan mantra'yı söylerken, bir yandan da uygun el işaretlerini yapın; zehir yok olacaktır. Yaraya artık ne kılıç ne de değnek işler. Bütün belâlar savuşturulacaktır."

Salt yılan zehiri de değil, bu *sutra*'nın bütün ateşli hastalıkları, yaraları, acı ve ıstıraplarını da savuşturduğuna inanılıyordu. Dizeleri şarkı söyler gibi yinelemek yeterliydi. Tavuskuşu Bilgelik Kralını salt düşünmekle bile korkular, düşmanlar, felâketler defediliyordu. İşte bu yüzden, Heian Döneminde bu *sutra*'nın Özel Budist ayinlerini düzenleme izni imparatorluk ailesinden salt Yaşlı Toji'ye ve Ninna Tapınağının Başrahibine tanınmıştı. Bu törenlerde doğal afetlerden salgın hastalıklara, doğumlara kadar, olası her duruma karşı ateşli dualar edilirdi.

Resimdeki Tavuskuşu Bilgelik Kralı, tavuskuşunun kendisinin kişileştirilmiş hali gibi göz kamaştırıcı ve görkemli biriydi, onun bir kopyası olan Kali'nin dışarı sarkmış dili ve kesik kafalardan yapılma kolyesiyle o kanlı görüntüsünden öyle farklıydı ki.

Söylendiğine göre sihirli formülü, bir tavuskuşunun ötüşüne öykünmekti, *ka-ka-ka-ka-ka-ka-ka-ka - ma yu kitsu ra tei şa ka* sözlerinden oluşan mantra'nın anlamı ise, 'Tavuskuşunun Ergisi'ydi. Buda'nın Babası, Tavuskuşu Bilgelik Kralının İşareti, denilen ve iki elin sırt sırta birleştirilip iki başparmakla serçe parmakların birbirine bastırılmasıyla yapılan özel el işareti bile tavuskuşunun görkemini hem tanımlıyor hem de yansılıyordu. Bu işaret bir tavuskuşunu temsil ediyordu; küçük parmaklar kuyruğu, başparmaklar kafayı, öteki parmaklar ise tüyleri. Büyülü sözler söylenirken, altı parmağın kıpırdatılış biçimi, bir tavuskuşunun dansını andırıyordu.

Altın renkli tavuskuşunun sırtındaki Bilgelik Kralı arkası sıra, masmavi bir Hint göğünü sürüklüyordu. Etkileyici bulutlarla kaplı tropikal gök, akşamüstlerine özgü sıkıntı, akşam esintileri, hepsi de görkemli ve renkli bir yanılsama yaratmak için gerekliydi.

İki ayağının üzerine dikilmiş olan altın tavuskuşu, önden görünüyordu. Kanatlarını açmıştı, bir ışık aylası gibi duran o muhteşem kuyruğuyla, sırtında taşıdığı Bilgelik Kralını koruyordu. Kral, tavuskuşunun sırtındaki beyaz nilüferin üzerine bağdaş kurmuştu. Sağdaki iki kolundan birinde açmış bir nilüfer, ötekinde ise şeftali biçimindeki *kamıa* meyvesi vardı; soldaki iki kolundan birini yüreğinin üzerine bastırmıştı, dışa dönük avucunda talih meyvesini, ikinci kolunda da bir tavuskuşunun otuz beş tüyden oluşan kuyruğunu taşıyordu.

Bilgelik Kralının yüzünde sevecen bir anlam vardı, gövdesiyse inanılmayacak kadar zarifti. İpek kumaşın altından görünen cildi tıpkı başındaki taç, boynundaki kolye, kulaklarından sarkan küpeler, bileklerindeki bilezikler gibi göz kamaştırıcı mücevherlerle süslenmişti. Sanki bir öğleden sonra uykusundan henüz uyanmıştı; yarı örtük, etli gözkapakları kibirli mahmurluğunu hâlâ sürdürüyordu. Sınırsızca lütuf saçmak, sayısız insanı kurtarmak, onda, Honda'nın Hindistan'ın aydınlık, engin topraklarında keşfettiği tembel uykuculuğa benzer bir ruh hali yaratmıştı belli ki.

Bu bembeyaz, ulu yaratığın tersine, açılmış, bir ışık aylası oluşturan tüyleri öyle renkliydi ki, göz kamaştırıyordu. Bütün kuşlar arasında, tüylerinin rengi akşam bulutlarının rengine en çok benzeyeni, tavuskuşudur. Karmaşık evreni düzenli bir evrene dönüştüren Özel Budist *mandala*'sı gibi bu tüyler de akşam bulutlarının renk karmaşasının, biçimsizliklerinin, üstlerine vuran ışık oyunlarının, sistemli bir biçimde düzenlenişini yansıtıyordu –tıpkı geometrik desenli bir kumaş gibi. Sarı, yeşil, çivit mavisi, mor, kahverengi –oldukça loş olan bu parıltı, batan güneş artık görünmez olduğunda,

akşam kızıllığının sonunu imliyordu.

Kuyruk tüylerinde eksik olan tek renk, kızıldı. Eğer kızıl bir tavuskuşu bulunsaydı ve Bilgelik Kralı onun sırtında otursaydı, kuyruk da tamamen açılmış olsaydı bu, Tanrıça Kali'nin ta kendisi olurdu.

Honda böylesi bir tavuskuşunun, Tadeşina'ya rastladığı yerde, yıkıntıların üstünde, gökteki akşam bulutlarının arasında göründüğüne inanıyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

23

"Ne güzel serviler yetiştirmişsiniz," dedi Honda'nın yeni komşusu. "Burası o kadar kıraç ve ağaçsızdı ki."

Keiko Hisamatsu, etkileyici bir kadındı.

Ellisine yaklaşmıştı, ama söylendiğine göre estetik ameliyat yaptırdığı yüzü, fazlasıyla gergindi; pırıltılı gençliğini koruyordu. Başbakan Yoşida ya da General MacArthur ile hiç çekinmeden konuşabilen o sıradışı Japonlardan biriydi; kocasını çoktan boşamıştı. Şu sıralar, Fuji Dağının eteklerindeki kampta görevli olan, İşgal Güçlerine mensup, genç bir Amerikalı subayla ilişkisi vardı. Gotemba, Ninooka'da epeydir savsakladığı villasını onartmış, arada bir, bir randevu ya da kendi deyimiyle, 'uzun zamandır bekleyen mektupları ağır ağır yanıtlamak' için buraya gelmeye başlamıştı. Villası, hemen Honda'nın villasına bitişikti.

1952 yılının baharında Honda elli yedinci doğumgününü kutladı. Hayatında ilk kez bir villa satın aldı. Villaya taşınmasını kutlamak için yarın bir parti veriyordu; Tokyo'dan konuklar çağrılmıştı. Kendisi de hazırlıklara göz kulak olmak için bir gün önceden buraya gelmiş, yarım dönümden biraz daha büyük olan bahçesini gözden geçirmesi için komşusu Keiko'yu çağırmıştı.

"Evinizin bitmesini sanki kendi evimmiş gibi, sabırsızlıkla bekledim," dedi Keiko; nemden ıslanmış çimenliği geçerken yüksek topuklu ayakkabılarıyla bir su kuşu gibi sekerek. "Bu çimenler geçen yıl ekilmişti. Ne de güzel büyüdüler. Önce bahçeyi yaptınız, sonra da acele etmeden evi. Yalnızca gerçek bir bahçe âşığı yapardı bunu."

"Kalacak yerim yoktu, bu yüzden her gün Gotemba ile burası arasında mekik dokudum," diye yanıtladı Honda. Ka-

lın, biraz eskimiş ceketi, soğuğa karşı boynuna doladığı ipek fularıyla Parisli bir kapıcıya benziyordu.

Honda, Keiko gibi boş bir yaşam süren kadınların yanında kendini biraz huzursuz hissederdi. Önemsiz biri olduğu hemen anlaşılacakmış gibisine gelirdi -bütün yaşamı boyunca çalışıp öğrenmenin, şimdi de, tam yaşlılığa merdiven dayamışken, nasıl yan gelip yatılacağını öğrenmeye çalışmasının bayağılığı.

Burada bir villanın sahibi olarak bulunmasını, 18 Nisan 1899'da İmparatorluk Mührüyle yayınlanan ve 'ulusal toprak, orman ve arazilerin sahiplerine geri verilmesine ilişkin' çok az bilinen bir yasanın, çoktan eskimiş bir maddesine borçluydu.

Temmuz 1873'te bir toprak reformu kararnamesi yayınlanmış ve hükümet görevlileri köy köy gezerek bazı mülklerin sahiplerini saptamaya girişmişti. Vergilerden korkan kimi mülk sahipleri topraklarını inkâr etmiş, bunun sonucunda da hatırı sayılır sayıda özel mülkle, ortak kullanılan arazi sahipsiz kalarak devlete devredilmişti.

Daha sonra yükselen pişmanlık ve öfke dolu feryatlar üzerine, 1899'da çıkartılan bir yasanın ikinci maddesiyle, arazisini geri almak isteyenlerin, arazinin asıl sahibi olduklarını kanıtlamak için gereken yedi belgeden en az bir tanesini getirmeleri istendi. Buna 'devlet belgesi' deniyordu. Yasanın altıncı maddesi ise geçerli bütün yasal davaların, İdari Dava Mahkemesinin yargısına bırakıldığını bildiriyordu.

1890'lı yıllarda bu türden pek çok dava açıldı, ama İdari Dava Mahkemesi yalnızca bir tek duruşmaya izin verdi; temyiz şansı da yoktu. O zamandan beri yasal işlemlerin denetiminde hiçbir düzenleme yapılmadığı için, işler son derece yavaş yürümekteydi.

Düşüncesizce söylenmiş bir yalan yüzünden ortak arazileri devletleştirilmiş olan her köyde, Oaza, yani yönetim kurulu davacı oldu. Köy bir kasabaya dönüşmüş olsa bile Oaza mülkiyet isteminde bulunabiliyor ve bir tür 'sahiplik bölgesi'

olarak kalıyordu.

Fukuşima Bölgesindeki Miharu bölgesinin belli bir köyü için 1900 yılında bir yasa çıkartıldı; duruşmada hem hükümet hem de davacı çok gevşek davrandı. Aradan elli yıl geçti, davalı, yani Tarım ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığına dönüştü; davaya bakan avukatlar birer birer öldü, yerlerini yenileri aldı. 1940 yılında davacı köyden bir delege Tokyo'ya geldi ve bu umutsuz davayı, artık iyice tanınmış bir avukat olan Honda'mn ellerine teslim etti.

Elli yıllık düğüm, Japonya'nın savaşta yenilmesi üzerine çözüldü.

1947'de yürürlüğe giren yeni anayasa ile özel mahkemeler kaldırıldı, İdari Dava Mahkemesi feshedildi. Hâlâ süren bütün davalar Tokyo Yüksek Mahkemesine devredildi, sivil davalar gibi işlem görmeye başladı. Bunun sonucunda da Honda davayı kolayca kazandı. Şanstan başka bir şey değildi bu –doğru zamanda doğru yerdeydi Honda.

Yıllardır elden ele geçen antlaşmaya göre Honda'nın ücreti, köye geri verilen toprakların üçte biriyle ödendi. Ya toprağı olduğu gibi kabul edecekti ya da o günkü değerinden satıp nakite çevirecekti. İkinci yolu seçti. Böylece eline otuz altı milyon *yen* geçti.

Bu olay Honda'nın yaşamını oldukça derinden etkiledi. Savaş sırasında mesleğinden gitgide sıkılmıştı; büyük saygınlığı olan Honda Hukuk Bürolarını kapatmamış, ama bütün işi genç ortaklarına devretmişti; arada bir boy göstermekle yetiniyordu. Sosyal yaşamı da, düşünceleri de değişmişti. Talihinin birden açılmasını; hiç beklenmedik bir anda kırk milyon *yen*'e yakın bir paraya kavuşmasını ciddiye alamıyordu, böylesi bir mucizeyi olası kılan dönemi de ciddiye alamadığı gibi. Olup biteni kayıtsızca karşılamayı seçti.

Hongo'daki evini yıktırıp baştan yaptırmayı düşündü; saldırılarda yansaydı çok daha iyi olacaktı belki de. Ama bu kent onu öyle büyük bir düşkırıklığına uğratmıştı ki, buraya yeni bir şey inşa edip sonsuza kadar ayakta kalmasını bekle-

mek, olanaksızdı artık. Nasılsa bir sonraki savaşta yerle bir olacaktı.

Karısı Rié, bu koskoca evi satıp daha küçük bir daireye taşınmalarından yanaydı. Ama Honda onun hastalığını önc sürcrek, kent dışında, dinlenebileceği, tenha bir yerde bir villa yaptırmaya karar vermişti.

Hakoné'deki Sengokuhara yöresine, bir tanıdıklarının önerisi üzerine bir araziyi görmeye gittiler, ama yörenin ne kadar rutubetli olduğunu öğrenince korkup vazgeçtiler. Kiraladıkları arabanın sürücüsü onları Hakoné Geçidinden geçirince, Gotemba bölgesindeki, kırk yıl kadar önce gelişen Ninooka sayfiyesini keşfettiler. Eskinin ileri gelen kişilerine ait pek çok villa vardı burada. Savaştan sonra, yakındaki Fuji Talim Alanındaki Amerikan İşgal Güçlerinden ve onları izleyen, kaçınılmaz kadın ordusundan çekinerek, kapılarına kilit vurmuşlardı. Honda villaların bulunduğu semtin batısında, bir zamanlar devlete ait olan, ama sonradan toprak reformu ile bölgedeki çiftçilere devredilen boş bir arazi bulunduğunu öğrendi. Oradan ucuza bir yer kapatmak olasıydı.

Hakoné Dağının eteğindeki bütün bölge, Fuji'nin çevresindeki gibi boydan boya volkanik lavlarla kaplanmamıştı. Ama servinin dışında hiçbir şey yetiştirilemeyecek, kıraç bir topraktı. Çiftçiler araziyi ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Honda, tepesi püsküllü uzun kamışlar ve kokulu çalılarla kaplı bir yokuşun hafif bir eğimle vadideki ırmağa ulaştığı bir yeri çok beğendi. Fuji Dağı buradan açıkça görülebiliyordu.

Sorup soruşturunca, fiyatının oldukça uygun olduğunu anladı ve Rié'nin bu konuyu biraz daha düşünmesi için yaptığı öneriye kulak asmadı. İki dönümden biraz az olan parselin peşinatını hemen ödedi.

Rié yörenin, adlandıramadığı o iç karartıcı sertliğinden hiç hoşlanmamıştı. Burada hüzne kapılmaktan korkuyordu. Bu yaşta böylesi duyguların hiçbir yarar sağlamayacağının farkındaydı. Ama keyif düşleri kuran Honda için gerekli

olan şey bu kasvetli ortamdı.

"Önemli değil. Çevreyi temizleyip biraz yeşillik diker, sonra da evi yaparsak, neredeyse fazla neşeli bir yer bile olabilir," dedi.

Ev için yakınlardan marangoz bulmak, ağaçları dikecek, bahçeyi düzenleyecek birilerini tutmak biraz zaman aldı, ama giderler düşüktü. Honda öteden beri gelişigüzel para harcamaya karşıydı. Öte yandan, konuklarından birini ağır ağır dolaştırarak geniş arazisini göstermenin keyfi, uzun zaman öncesinden, ta delikanlılığında, Matsugae Malikânesini ziyaret ettiği günlerden kalma bir özlemdi. İnsanın tenini Hakoné'nin uzun süren, dondurucu kışı gibi ısıran, erken bahar serinliğine aldırmıyordu, çünkü bu, kendi bahçesinin serinliğiydi; soluk gölgeleri geniş çimenliğe düşen iki insanın yalnızlığı da hoşuna gidiyordu, çünkü bu, kendi mülkünün yalnızlığıydı. Honda'ya, özel mülkiyetin gerçek lüksünü ilk kez tadıyormuş gibi geliyordu. Üstelik buna, müsriflik ederek değil, tamamen mantıklı düşünerek ve iyi zamanlama yaparak sahip olmuştu.

Keiko'nun oldukça düzgün profilinde ne kadınca bir işvenin, ne de kayıtsızlığın izi vardı. Yanındaki her erkeğe -bu, elli yedi yaşındaki Honda bile olsa- kendini bir delikanlı gibi hissettirme yeteneğine sahipti. Elli yedi yaşına basmış, kadınlara karşı çekingen ve saygılı, ne pahasına olursa olsun görünüşü kurtarmaya kararlı olan birine bir delikanlının katıksız beğenmişliğini, açık neşesini ve vurdumduymazlığını ancak bir kadın hissettirebilir.

Honda'nın bakış açısına göre yaş, fazla önemsenmesi gereken bir şey değildi. Kırk yaşını geçinceye kadar, yılların artılarına, eksilerine dikkat ederdi. Ama şimdi, bu konunun hiçbir önemi kalmamıştı. Bazan, elli yedi yıllık gövdesinde saf çocuksuluğun apaçık izlerine rastladığında, hiç şaşırmıyordu. Yaşlılık, her nasılsa, iflasını ilan etmek gibi bir şeydi.

Sağlığıyla giderek daha çok ilgilenir olmuştu; hemşirelliği onu ürkütüyordu. Eğer sağduyunun amacı denetimse, ona

duyulan ivedi gereksinim artık ortadan kalkmıştı. Deneyimler, bir tabaktaki sıyrılmış kemiklerden başka bir şey değildi.

Keiko çimenliğin ortasında durmuş, Hakoné'nin doğu yanındaki manzarasıyla, kuzey-batıda kalan Fuji'nin görüntüsünü karşılaştırıyordu. Kadın, krallara yarayış denebilecek bir görkem sergiliyordu; üstüne oturan paltosu, dimdik boynu, kısacası her şeyiyle bir general, bir komutan havasına sahipti. Emrindeki genç subaylar, kimileri yerine getirilmesi pek kolay olmayan, her tür emirle karşılaşıyorlardı kuşkusuz.

Hakoné'nin duru, karla beneklenmiş bayırlarına oranla bulutların yarı örttüğü Fuji, çok kısa ömürlüymüş gibi görünüyordu. Honda bir göz aldatmasının dağı bazan olduğundan daha yüksek, bazan da daha alçak gösterdiğini ayrımsadı.

Yakınlardan bir yerden satın alıp arazisine diktiği ince servilerin kırılgan, kurumuş üst dallarının arasından dağa bakarken, "Bugün ilk kez bir bülbül sesi duydum," dedi.

"Bülbüller martın ortasında gelir," dedi Keiko. "Mayısta guguk kuşlarını da görebileceksiniz. Yani hem görüp hem dinleyeceksiniz. Burası insanın bir guguk kuşunu hem görüp hem de dinleyebildiği tek yer belki de."

"Gelin içeri girelim. Şömineyi yakıp, çay demleyelim," önerisinde bulundu Honda.

"Biraz kurabiye getirdim," dedi Keiko; az önce girişe bıraktığı paketten söz ediyordu. Ginza'daki Owari-ço'nun köşesindeki Hattori Saatçisinin yerine savaştan sonra bir PX açılmıştı; dükkâna serbestçe girebilen Keiko vereceği armağanları genellikle oradan alıyordu. Çok eskiden beri sevdiği İngiliz kurabiyeleri orada ucuza satılıyordu. Kurabiyelerin içine incecik sürülen erik marmeladı, çocukluğundaki beş çaylarının hâlâ sürdüğüne inanmasını sağlıyordu.

Honda, "Değer biçmenizi istediğim bir yüzük var elimde," diyerek, yürümeye koyuldu.

24

Tomurcuklanmış, kokulu defne çalıları verandanın çevresini kuşatmıştı; bir köşedeki kuşevinin çatısı anabinayı örten kırmızı kiremitlerden yapılmıştı. Yemliğin çevresine tünemiş olan minik serçeler, Honda ile Keiko'nun yaklaştığını görünce, iğneyle dürtülmüşçesine, cıvıldayarak uçuştular.

Hole girer girmez, ortası renkli camdan yapılma ikinci bir kapı, onun her iki yanında da geç Edo Dönemindeki Hollanda evlerinin pencerelerine benzeyen kafesli, turuncu kanatları olan pencereler vardı. Dışarıdan bakan biri içeriyi zar zor seçebilirdi. Honda burada durup evin akşam güneşinin canlı renklerine boğulmuş olan içini, kılı kırk yararak döşediği salonu seyretmekten hoşlanıyordu: Bir köy evinden alıp hiç dokunmadan buraya getirttiği kalın kirişler, Kuzey Almanya yapımı yalın, antika avize, basit Otsu halk resimleriyle bezeli kapı aynalıkları, bir piyade neferine ait olan bir zırh, bir yay ve oklar – hepsi de giderek solan sarı bir ışıkla boyanmış, Hollandalı bir ressamın, örneğin Jan Treck'in yaptığı bir Japon manzarası gibi kasvetli ve durgun bir yaşamı çağrıştırıyordu.

Honda, Keiko'yu içeriye davet etti. Şöminenin karşısındaki koltuğa oturttu, sonra da ateşi canlandırmaya çalıştı, ama beceremedi. Şömineyi Tokyolu bir uzman çizmişti; çok iyi tasarımlandığı için dumanın geri dönüp odaya yayılmasına izin vermiyordu. Ancak Honda ne zaman ateş yakmaya kalksa, yaşamı boyunca hiçbir zaman en basit teknikleri ya da becerileri bile geliştirme fırsatını bulamadığını anlıyordu. Gerçekten de en temel araç-gereci bile hiç kullanmamıştı.

Bunu, bu yaşta öğrenmesi garipti. Yaşamı boyunca bir gün bile keyif çatmamış, yan gelip yatmamıştı. Doğayla da hiçbir ilişkisi olmamıştı elbette; okyanusun dalgaları, ağaçların sertliği, kayaların ağırlığı, gemi donanımı, balık ağları, av tüfekleri gibi, çalışan insanların günlük işleri nedeniyle haşır

neşir oldukları, ya da tam tersine, aristokratların yaşam tarzları gerektirdiği için aşina oldukları şeyleri o hiç tanımıyordu. Kiyoaki'ye gelince; o boş zamanını doğaya değil, kendi coşkularına yöneltmişti; büyüseydi tembelin biri olup çıkacaktı.

"Dur, yardım edeyim," dedi Keiko; Honda'nın becerikszliğini bir süre izledikten sonra. Dilinin ucu sert dudaklarının arasından çıkmış, ağırbaşlılıkla öne eğilmişti. Kalçaları, Honda'nın aşağıdan yukarıya doğru bakan gözlerine neredeyse uçsuz bucaksızmış gibi görünüyordu. Kocaman bir Yi vazosu kadar dolgun olan kalçaları, dar etekliğinin parlak mavisi ve beline iyice oturan ceketinin kesimiyle daha bir belirginleşmişti.

Keiko ateşle uğraşırken, yapacak bir işi olmayan Honda daha önce sözünü ettiği yüzüğü almak için odadan çıktı. Döndüğünde vahşi, kızıl alevler çoktan odunlara saldırmaya başlamıştı bile; yanan çıralar işveyle yükselen dumanların arasında dişlerini gıcırdatıyor, yeni kesilmiş odunlardan sızan özsu cızırdıyordu. Alevlerin ışığı, şöminenin tuğlalarında titreşiyordu. Keiko sakin sakin ellerini çırptı, çabasının sonucunu apaçık bir hoşnutlukla süzdü.

"Nasıl?"

"Çok etkilendim," dedi Honda; elini ateşin ışığına doğru uzatıp yüzüğü Keiko'ya verirken. "Az önce sözünü ettiğim yüzük bu. Ne diyorsun? Onu birine armağan olarak aldım."

Keiko, kırmızıya boyanmış, manikürlü tırnaklarıyla tuttuğu yüzüğü camdan giren solgun ışıkta inceledi.

"Bir erkek yüzüğü," dedi.

Koyu yeşil, dört köşe bir zümrüt, etkileyici, yarı hayvan suratlı, bir çift koruyucu *yakşa* biçiminde oyulmuş altın bir çerçevenin içine oturtulmuştu. Keiko, herhalde kırmızı tırnaklarının yansısını yok etmek için, yüzüğü parmak uçlarından uzaklaştırdı, orta parmağına geçirdi. Erkek yüzüğü olmasına karşın, belli ki zarif, esmer bir parmak için yapılmıştı; kadına bile çok bol gelmedi.

"İyi bir taş. Ama eski zümrütlerin iç çatlakları zamanla mutlaka matlaşır. Lekeler alttan yukarıya doğru çıkınca da taşın çatlama tehlikesi vardır. Bu taşta da aynı durum görülüyor. Ama yine de iyi cins bir taş. Kesimi de çok değişik. Bir antika olarak değerli."

"Nereden aldığımı tahmin et."

"Yurtdışından mı?"

"Hayır, Tokyo'daki yıkıntılardan. Prens Toin'in dükkânından."

"Ah, evet, o günler... Bir antikacı dükkânı açana kadar Prens öyle sıkıntılar çekti ki!.. Ben de oraya birkaç kez gitmiştim. İlgimi çeken her parçanın, uzun zaman önce akrabalarının evlerinde gördüğüm bir parça olduğu ortaya çıktı. Ama Prens dükkânı kapatmak zorunda kaldı. Duyduğuma göre oraya hiç uğramazmış; şimdi tezgâhtar olan, eski kâhyası her şeyi yönetiyor, bütün kârı da cebe indiriyormuş. Zaten savaştan sonra saray soylularının bir teki bile herhangi bir işte dikiş tutturamadı. Oysa, Emlâk Vergisi ne kadar ağır olursa olsun, elden çıkardıkları mallarını mutlaka korumaları gerekiyordu. Onları birşeyler için kandıran girişimciler hiç eksik olmadı ki çevrelerinden! Özellikle, daima bir asker olarak kalan Prens Toin'in. Bana, Restorasyon'dan sonra iflas eden, zavallı *samurai*'ları anımsatıyor."

Sonra Honda yüzüğün öyküsünü anlattı.

1947'de, Prens Toin'in savaştan sonra unvanını yitirdiğini ve emlâk vergilerinden bunalan eski soylulardan ucuza sanat eseri topladığını duymuştu. Prens, yabancılar için bir antikacı dükkânı açmıştı. Honda kalkıp dükkâna gitseydi bile, Prens onu anımsamazdı, ama salt meraktan, kendini tanıtmaksızın gidip dükkâna bir göz atmaya karar vermişti. Orada, cam bir kutuda, Siyamh Prens Çao Pattanadid'in otuz dört yıl önce Soylular Okulunun yatakhanesinde kaybettiği, Prenses Çantrapa'nın armağanı olan zümrüt yüzüğü görmüştü.

O sıralar kaybolduğu sanılan yüzüğün gerçekte çalındığı

anlaşılıyordu. Satıcı malın kökenini açıklamamıştı elbette, ama eski soylulardan birinin evinden gelmiş olmalıydı. Satmak zorunda kalan adam Honda ile aynı dönemde okulda öğrenciydi herhalde. Eski bir haktanırlık duygusuyla yüzüğü almak ve kendi elleriyle asıl sahibine geri vermek istemişti Honda.

"Yüzüğü vermek için Tayland'a mı gideceksin? Salt mezun olduğun okulun adını temize çıkarmak için?"

"Bir gün yapacaktım, ama artık gerek kalmadı. Prenses eğitimi için Japonya'ya geldi."

"Ölmüş bir kız buraya okumaya mı geldi?"

"Hayır, hayır, ikinci Çantrapa'dan, yani Ying Çan'dan söz ediyorum," dedi Honda. "Onu yarın vereceğim partiye çağırdım. Niyetim, buraya gelince, yüzüğü parmağına takmak. On yedi yaşında; çok güzel, simsiyah saçları, pırıl pırıl gözleri var. Japoncası oldukça iyi; ülkesinden ayrılmadan önce epeyce sıkı çalışmış olmalı."

25

Honda ertesi sabah uyandığında, villada yalnızdı; soğuktan korunmak için yün bir atkı, bir hırka, bir de kalın, kışlık bir palto giydi. Çimenliği geçip bahçenin batı ucundaki çardağa yürüdü. Fuji'yi gündoğumunda seyretmek için sabırsızlanıyordu.

Dağ, kıpkırmızı kesilmişti. Zirvesi parlak bir lâl rengiyle ışıl ışıldı; düşlerde görülen bir göz aldanması, klasik bir katedralin çatısı, Şafak Tapınağının Japonya'daki eşiydi.

Honda bazan kendi kendine, yalnızlığın mı yoksa saçmasapan bir zevkin mi peşindeyim, diye sorardı. Gerçek bir keyif düşkünü olabilmek için gereken her neyse, o şeyden yoksundu.

Hayatında ilk kez içinde bir yerlerde –hem de bu yaşta!– bir değişme isteği uyanmıştı. Başkalarmın yeniden do-

ğuşunu böylesine yoğun gözlemlemesine karşın, aynı şeyi kendisinin de yaşama olasılığı üzerinde hiç kafa yormamıştı. Şimdiyse, yaşamının son pırıltısının geçmişini iyice aydınlattığı bir yaşa basmak üzereyken, yeniden doğuşun olanaksız olduğu görüşü, yerini pekâlâ mümkün olabileceği kuşkusuna bırakmıştı.

Honda da hiç beklenmedik bir şey yapabilirdi. Bugüne kadar bütün davranışları, hep tahmin edildiği gibi olmuştu; sağduyusu, geceyarısı karanlık bir sokakta yürüyen birinin elinde tuttuğu fener gibi, atacağı her adımı aydınlatmıştı. Hesaplı, sakınımh davranarak şaşırtmacalardan kaçınmayı başarmıştı. En ürkütücü olanı da, ruh göçü mucizesi de içinde olmak üzere bütün gizemlerin, ancak kesilip biçilip sonra da kurutulma biçiminde son bulmasıydı.

Honda'nın şaşırtılmaya gereksinimi vardı. Bu, neredeyse yaşamsal bir zorunluluk haline gelmişti. Mantığı küçümseyip ayaklar altına almak için özel bir hak varsa, bunun salt kendisine tanındığına inanacak kadar mantıklı bir kendini beğenmişliği vardı! Durağan yaşamını aslında hiç de alışık olmadığı, biçimi belirsiz bir karmaşaya dönüştürmeliydi yeniden!

Bunun için gereken bütün bedensel niteliklerini yitirdiğini gayet iyi biliyordu. Saçları seyrelmiş, şakakları kırlaşmış, göbeği ise vicdan azabı gibi şişmişti. Gençken çok çirkin şeyler olarak gördüğü, orta yaşa özgü bütün özellikler şimdi damgasını Honda'nın bedenine acımasızca vuruyordu. Gerçi gençliğinde bile Kiyoaki kadar yakışıklı olmadığının farkındaydı, ama kendisini özellikle çirkin biri olarak da görmemişti. En azından kendini, güzellik âlemindeki olumsuz sayılardan biri olmak ve denklemini buna göre kurmak zorunda hissetmemişti. Çirkinliğinin bunca belirginleştiği bir sırada, çevresindeki dünya neden hâlâ güzeldi? Bu, ölümden de beterdi gerçekten; en kötü ölüm biçimiydi!

Saat altıyı yirmi geçiyordu. Üçte ikisi karla kaplı olan Fuji, şafağın renklerini üstünden atmış, masmavi gökyüzüne

karşı, keskin çizgili güzelliğiyle dikilmişti. Neredeyse fazla belirgindi. Dağdaki karın dokusu narindi, dalgalanışının duyarlı gerilimiyle doluydu. İnsana, yağsız kasların kıpırdanışını anımsatıyordu. Daha alttaki bayırlar sayılmazsa, yalnızca zirveye ve Hoci Tepesine yakın olan yerlerde, iki tane kırmızıya çalan leke vardı. Mavi gök kaskatı ve bulutsuzdu; Honda yukarıya doğru bir taş fırlatsa, göğe çarpan taşın keskin sesi yankılanacaktı sanki.

Fuji bütün eğilimleri etkilemiş, bütün duyguları denetlemişti. Honda'nın karşısında yükselen şey, kuşkunun o bembeyaz özüydü.

Dinginlik, Honda'yı acıktırmıştı. Tokyo'dan alınmış ekmek, az pişmiş yumurta, bahçeden gelen kuş cıvıltılarına kulak verirken hazırlayacağı kahveden oluşan kahvaltıyı dört gözle bekliyordu. Karısı Rié şölene hazırlanmak için saat on birde Ying Çan ile birlikte burada olacaktı.

Honda kahvaltıdan sonra yeniden bahçeye döndü.

Saat sekize yaklaşmıştı. Küçük bulut kümeleri, Fuji'nin öteki yüzünde biriken karlar gibi, yavaş yavaş toplanmaya başladı. Dağın yakın yüzünü gözetlemek istercesine sinsice yayılıyor, ilerledikçe kollarını açıyorlardı. Mavi seramikten gökyüzü onları ansızın yutuverdi. Bu güya önemsiz tuzağa kayıtsız kalınamazdı. Bu tür bulutlar akşamüstüne doğru yeniden toplanıp âni saldırılarını yinelemeye ve sonunda dağı bütünüyle ele geçirmeye kararlıdırlar.

Honda çardakta saat ona kadar dalgın dalgın oturdu. Yaşamı boyunca yanından ayırmadığı kitapları bir yere kaldırmıştı; yaşamı ve coşkuları henüz süzmemiş olan, hammaddelerin düşünü kuruyordu. Hiçbir şey yapmadan, kıpırtısız oturdu. Sol yandan şöyle bir görünen bir bulut az sonra, kuyruğunu sıçrayan bir yunus gibi kaldırmış olan Hoei Tepesi tarafından durduruldu.

Tam zamanında gelmesini tembihlediği karısı, fazlaca gürültülü bir taksiyle göründüğünde saat on birdi. Prenses

Ying Çan yanında yoktu. "Hey Tanrım, yalnızsın!" dedi Honda, arabadan bir sürü paket çıkartan şişman, ekşi yüzlü kadına.

Rié bir an yanıtlamadı, ama gözkapaklarını ağır pancurlar gibi kaldırdı.

"Daha sonra, vaktim olunca açıklarım. Zaten bir dolu dertle boğuştum. Önce şu paketleri taşımama yardım et."

Rié kararlaştırılan saate kadar beklemiş, ama Prenses görünmemişti. Bu, birkaç telefon görüşmesinden sonraydı. Sonra Rié ona ulaşabileceği tek yeri, Yabancı Öğrenci Merkezini aramış ve Prensesin bir gece önce yatakhaneye dönmediğini öğrenmişti. Taylandh bir başka öğrencinin kaldığı Japon ailesinin evine akşam yemeğine gitmişti.

Rié kaygılanmış, Prensesi bulmadan villaya dönüp dönmeme konusunu uzun uzun düşünmüştü. Ama durumu Honda'ya haber vermenin hiç yolu yoktu, çünkü telefon henüz bağlanmamıştı. Bunun üzerine hemen Yabancı Öğrenci Merkezine gitmiş, kıza iletilmek üzere İngilizce bir notla, villanın adresini ayrıntılı bir biçimde gösteren bir haritayı yatakhanenin yöneticisine bırakmıştı. İşler yolunda giderse, Prenses partinin başlayacağı akşam saatlerinde buraya ulaşabilirdi.

"Eh, madem sorun buydu, onu bulmak için neden Makiko Kito'dan yardım istemedin?"

"Ama bir konuğu bu kadar zahmete sokamazdım. Yabancı bir ülkeden gelmiş, hiç tanımadığı bir kızın yerini saptamak, sonra da alıp buraya getirmek Makiko için bile zor olabilirdi. Üstelik onun gibi ünlü birinden bu tür angaryalar istenemez. Salt gelmekle bile bize büyük iyilik yaptığını sanıyordur herhalde."

Honda sustu. Yorum yapmasa da olurdu.

Bir resim, uzun zamandır asılı olduğu duvardan indirildiğinde, geride tam çerçevenin boyunda ve biçiminde bir beyazlık kalır. Ortaya çıkan beyazlık lekesizdir, ama çevresine uymaz; fazla güçlü, fazla zorlamadır. Honda da emekliye ay-

rılıp oyundışı kalınca, adaletle ilgili bütün konuları karısına bırakmıştı. Duvardaki beyazlık sürekli hak talep ediyordu: Haklıyım, doğruyum, beni kim suçlayabilir ki?

Sessiz, uysal eşin portresini duvardan indirten şeylerin başında Honda'nın beklenmedik bir biçimde sahip olduğu servetle, Rié'nin kendisinde ayrımsamaya başladığı, yaşlılıktan ileri gelen çirkinliği geliyordu. Kocası zenginleştikçe Rié ondan korkar olmuştu. Ama korkusu arttıkça küstahlaşmış, herkese bilinçsiz bir düşmanlık beslemeye, sürekli böbreklerinden yakınmaya ve karşısındakilerden her zamankinden de fazla özen beklemeye başlamıştı. Sevgi gereksinimi onu iyice basitleştirmişti.

Villaya varıp da paketleri mutfağa taşır taşımaz, Honda'nın kahvaltısından kalan bulaşığı büyük bir gürültüyle yıkamaya girişti. Yorgunluğun hastalığını azdıracağından emindi, böylece kimsenin ondan iş istememesine karşın, çok çalıştırıldığından yakınabilecekti. Honda hemen şimdi karışmadığı takdirde işlerin sarpa saracağının farkındaydı.

"Neden biraz dinlenmiyorsun? Bunları daha sonra da yıkayabilirsin," dedi sevecenlikle. "Daha çok zamanımız var. Ying Çan başına epeyce iş açtı, öyle değil mi? Gelip yardım etmek istediğini söylemişti. Anlaşılan son anda benim de paçaları sıvamam gerekecek."

"Senin karışman işleri daha da güçleştirir."

Rié ellerini kurulayarak salona döndü.

Öğle güneşinin pencerenin yanına bir leke gibi düştüğü loş salonda Rié'nin kapakları şiş gözleri, bir *No* maskındaki küçük deliklere benziyordu. Kısır bir kadının yerinmeleri, sağaltılamayan, her yıl biraz daha artan pişmanlıklarıyla, kabarmış bir muşamba gibi şişen bedeni. "Haklıyım, ama kazanamadım." Merhum kaynanasına gösterdiği o değişmez nezaketin kaynağı da işte bu aşağılık duygusuydu. Çocukları olsaydı, bir sürü çocuk sahibi olabilseydi, onların yumuşak, tatlı etleri ile kocasını yumuşatabilirdi. Oysa üremenin kendisinden esirgendiği bu dünyada çürüme çoktan başlamıştı; tıpkı

sonbaharda bir akşamüstü karaya vuran bir balığın yavaş yavaş çürümesi gibi. Rié bu zengin kocanın karşısında korkudan tir tir titriyordu.

Honda düşünceli davranmış, olanaksız olduğunu bile bile ummayı sürdüren karısının üzüntüsünü görmezden gelmişti. Şimdi kendisinin de aynı özlemi duyduğunu, bu yüzden karısıyla aynı düzeye indiğini itiraf etmek zorundaydı artık. Ancak içinde yeni yeni uyanan bu tiksinti, Rié'nin varlığını oldukça önemli kılıyordu.

"Ying Çan geceyi nerede geçirdi acaba? Neden başka bir yerde geceledi? Yabancı Öğrenci Merkezinin başında bir müdire var, denetim herhalde çok sıkıdır. Neden yatakhaneye dönmedi? Kiminle beraberdi?" Sorular Honda'nın aklını kurcalayıp duruyordu.

Duyduğu şey, tek sözcükle huzursuzluktu. Bu, sabahları iyi tıraş olamadığı, ya da başının yastıkta rahat etmediği gecelerden sonra, gün boyunca hissettiği huzursuzluğun tıpatıp aynısıydı. Merak edilen bir dosta uzaktan bir seslenişti; her nedense uzaktan, ama yine de yaşamdaki ivedi bir gereksinimi karşılarcasına. Honda'ya, zihnine yabancı bir madde düşmüş gibi geliyordu; Tayland ormanlarının siyah abanozundan oyulmuş, küçük, kara bir Buda heykelciği gibi bir şey.

Karısı konukların nasıl karşılanacağı, gece kalacak olanlara hangi odaların verileceği türünden gereksiz ayrıntılarla boğuşup duruyordu. Bunların hiçbiri umurunda bile değildi Honda'nın.

Rié yavaş yavaş, kocasının aklının başka yerde olduğunu ayrımsadı. Eskiden kocası çalışma odasına kapandığında, en küçük bir kuşku duymazdı, çünkü onu oraya tutsak eden şeyin, hukuk araştırmaları olduğundan emindi; oysa şimdi dalgınlığı görünmez bir ateşin için için yandığına, suskunluğu ise bir tür düzenbazlık hazırladığına işaretti.

Rié'nin gözleri bu dalgınlığın kaynağını bulma çabasıyla kocasının bakışlarını izledi. Ama orada, pencerenin dışında, solmuş çimenlerinde birkaç küçük kuşun oynaştığı bahçe uza-

nıyordu yalnızca.

* * *

Konuklara saat dörtte burada olmaları tembihlenmişti; Honda manzarayı güneş batınadan önce görmelerini istiyordu. Keiko yardım önerisiyle saat birde çıkageldi. Hem Honda hem de Rié bu beklenmedik yardıma sevindiler.

Kocasının bütün yeni dostlarının arasında Rié, gariptir ki, bir tek Keiko'ya yakınlık göstermişti. Sezgileriyle Keiko'nun düşman olmadığını hissetmişti. Nedeni, Keiko'nun sevecenliği, iri göğüsleri, kocaman kalçaları ve sakin konuşma biçimiydi. Parfümünün kokusu bile Rié'nin doğuştan gelen aşağılık duygusuna bir tür güven aşılıyordu; tıpkı fırınlara asılan sertifikalara, herkesin görebileceği biçimde vurulan o resmi, kırmızı onay damgası gibi.

Şöminenin hemen yanına oturan Honda yumuşamıştı, Rié'nin Tokyo'dan getirdiği sabah gazetesini açtı, bir yandan da kadınların mutfaktan gelen mırıltılarına kulak veriyordu.

İlk sayfadaki başlık şöyleydi: YÖNETİMLE İLGİLİ EK ANLAŞMALAR. Buna göre Japonya-Amerika arasındaki barış antlaşması yürürlüğe girdikten sonra, on altı Amerikan hava üssünün varlığı sürecekti. Yandaki sütunda, Amerika'nın kararlılığını vurgulayan Senatör Smith ile yapılmış bir konuşma vardı -JAPONYA'YI KORUMA ZORUNLULUĞU. KOMÜNİST SALDIRILARA İZİN VERİLMEYECEK. İkinci sayfada, Amerika'nın ekonomik eğilimleri şu başlıkla verilmişti: YERLİ ÜRETİMDE KISITLAMA. BATI AVRUPA'DAKİ EKONOMİK DURGUNLUĞUN TERS SONUÇLARI. Başlık kalın puntolarla atılmıştı, kesin bir kaygı ifade ediyordu.

Honda'nın akh bir kez daha Ying Çan'ın ortadan kaybolusuna takıldı. Bütün olasılıkları aklından birer birer geçiriyor, zincirinden boşanmış düşgücü onu huzursuz ediyordu. Gerçeklik, en uğursuzundan en müstehcenine kadar, bir

akik taşının kesitinin çok-katlılığına sahipti. Honda gerçekliğin böyle bir biçim aldığını bugüne kadar hiç görmemişti.

Sayfaları çevirirken gazeteden çıkan hışırtının yüksekliğine şaştı. Şömineye bakan sayfa ısınmıştı, kupkuruydu. Bir süre, bir gazetenin bu kadar ısınmasının olanaksız olduğu düşüncesiyle oyalandı. Şaşkınlığı, gevşemiş gövdesinde derinden derine süren uyuşuklukla garip biçimde bağıntılıydı. Henüz yanmamış olan bir kütüğü sarıveren alevler aklına ansızın Benares'teki cenaze ateşlerini getirdi.

Uzun bir önlük takmış olan Keiko göründü: "Yemekten önce likör, sulu viski, biraz da Dubonnet sunmaya ne dersin? Kokteyl hazırlamak dert şimdi. Kokteylden vazgeçelim."

"Nasıl istersen."

"Peki ya Taylandlı Prenses? Belki içki içmiyordur, onun için alkolsüz birşeyler hazırlayalım mı?"

"Prenses gelmeyebilir," diye yanıtladı Honda sakin sakin.

"Ya?" dedikten sonra Keiko çekildi. Kusursuz kibarlığı yüzünden, keskin zekâsı insanda tekin değilmiş gibi bir izlenim bırakıyordu. Honda bu zarif kayıtsızlığı yüzünden insanın Keiko gibi bir kadını yanhş değerlendirebileceğini, ona hak ettiğinden fazla değer biçebileceğini düşündü.

İlk gelen konuk, Makiko Kito oldu. Yanında, öğrencisi Bayan Tsubakihara vardı; Hakoné Dağlarını Bayan Tsubakihara'nın şoförlü arabasıyla aşıp gelmişlerdi.

Makiko bir şair olarak ününün doruğundaydı. Gerçi Honda bir şairin değerini ölçebilecek durumda değildi, ama Makiko'nun adım en ummadığı kişilerden duydukça, kadının ne kadar sayıldığını anladı. Eski bir *zaibatsu* ailesinden gelen Bayan Tsubakihara elli yaşlarındaydı; Makiko ile aynı yaşlarda. Ama Makiko'ya bir tanrıçaymışçasına saygı gösteriyordu.

Bayan Tsubakihara, yedi yıl önce deniz asteğmeniyken ölen oğlu için hâlâ yas tutuyordu. Honda geçmişine ilişkin hiçbir şey bilmiyordu, ama kadını, matem sirkesinde turşuya

yatırılmış, zavallı bir meyveye benzetiyordu.

Makiko hâlâ güzeldi. Saydam teninde yılların izi görülebiliyordu, ama hâlâ kalkmamış karın tazeliği de vardı; hiç boyatmadığı saçlarına yavaş yavaş sızan aklarsa, şiirlerindeki içtenliği daha bir vurguluyordu. Davranışları doğaldı, ama bir gizem duygusu yayıyordu. Önemli kişilere uygun armağanlar vermeyi, ya da şölen düzenlemeyi hiç savsaklamazdı. Onun için kötü şeyler söyleyebilecek kişileri de böylece kazanırdı. Gerçek coşkuları çoktan kurumuştu, ama kaygılı ve yalnız kadın izlenimi bırakmayı sürdürüyordu.

Onun acısıyla karşılaştırıldığında Bayan Tsubakihara'nın acısı henüz olgunlaşmamış gibi görünüyordu. Kıyaslama gerçekten acımasızdı; Makiko'nun süzülüp bir maskeye dönüşmüş olan estetik hüznü sanat başyapıtları üretirken, çömezinin taze, henüz iyileşmemiş acısı bu ham ve biçimsiz haliyle, duygulu şiirler yaratmak için en küçük bir esin sağlamıyordu. Bayan Tsubakihara'nın bir ozan olarak kazandığı o cılız ün, Makiko'nun desteği olmasaydı bir anda yok olup giderdi.

Makiko yanından hiç ayrılmayan çömezinin bu ham acısından şiirsel bir coşku, artık hiç kimseye ait olmayan, soyutlanmış bir hüzün çıkartıyor, altına da kendi imzasını atıyordu. Hüznün işlenmemiş cevheriyle yetenekli bir sanatçının bileşiminden sayısız sanat eseri çıkıyordu ortaya –yaşlanmış boyunlara her yıl takılan ve o yaşlı boyunları gizlemeyi becerен boyun atkıları.

Makiko, erken geldiği için sinirlenmişti.

Bayan Tsubakihara'ya bakarak, "Şoför çok hızlı sürdü," dedi.

"Gerçekten öyle. Trafik beklediğimiz kadar yoğun değildi."

"Önce bahçeyi görelim. Bu ânı sabırsızlıkla bekliyorduk," dedi Honda'ya. "Siz zahmet etmeyin, biz yavaş yavaş dolaşırız, belki küçük bir şiir bile yazarız."

Honda onları dolaştırmak konusunda ısrar etti, çardak-

ta sunmak için yanına bir şişe likörle, yiyecek ıvır-zıvır aldı. Hava ılımıştı. Vadiye doğru indikçe daralan bahçenin ilerisinde, batıda, Fuji Dağı görülebiliyordu. Baharın pamuksu bulutları dağın üzerine bir tül gibi inmişti, masmavi gökyüzüne keskin çizgilerle çizilmiş olan tek şey, karla kaplı zirveydi.

"Yazın, kuşevinin bulunduğu terasın önüne bir havuz yaptırmak istiyorum," diye açıkladı Honda, yolda.

Ama bayanların yanıtı soğuktu; kendini birden, konuklara çevreyi gezdiren bir otel kâtibi gibi hissetti.

Sanatçılarla uğraşmak Honda'ya her zaman çok güç gelmişti. Makiko ile ilişkisi 1948'de, İsao için düzenlenen on beşinci anma töreninde başlamıştı. Tanışıklıklarının nedeni hiç de beklendiği gibi Japon şiiri değildi. İsao'nun duruşması sırasında, avukatla tanığın –her ne kadar gizli bir suçortaklığını akla getirse de– arasındaki üstünkörü ilişki zamanla bir dostluğa dönüşmüştü, çünkü ikisi de İsao'ya karşı dile getirilmemiş bir sevgi besliyorlardı. Honda ne diyeceğini bilemediği için, ortaya yüzme havuzu gibi budalaca bir konu atmıştı. Makiko, yanındaki öğrencisiyle birlikte yüzünü Fuji Dağına, dağın bahardaki seyrine doyulmaz görüntüsüne çevirmişti.

Honda kadınlarm onu küçük görmediklerini biliyordu, ama yine de onun yanında fazlasıyla rahat ettiklerinin, kendilerini hiç mi hiç kısıtlamadıklarının farkındaydı. Honda, onların ait olduğu dairenin dışındaydı; yaşam biçimlerine yabancıydı. Makiko'nun, zorlu bir davaya bulaşmış olan birine şöyle dediğini duyar gibiydi: "Bay Honda arkadaşımdır. Hayır, şiir yazmaz. Ama çok akıllıdır, hem medeni hem de ceza davalarında üstüne yoktur. Onunla sizin adınıza konuşurum."

Nedense, içten içe Makiko'dan korkuyordu; belki kadın da ondan. Honda ile eski tanışıklığını canlandırmasının nedeni, salt ününü pekiştirmekti. Honda onun gerçek kişiliği konusunda kendini kandırmıyordu; tıpkı yalancı tanıklık yapması gibi, kritik anlarda son derece inandırıcı yalanlar atabileceğinin bal gibi farkındaydı.

Bunun dışında Honda, kadınlar tarafından sevilen, onla-

rın karşı çıkamadığı biriydi. Onun yanında ne kadar da rahat konuşuyorlardı, oysa Rié'nin yaklaştığını görür görmez, hemen havadan sudan söz etmeye başladılar. Honda bir zamanlar çok güzel olan, ama artık genç olmayan bu kadınları, her zaman hüzün dolu sohbetlerini, gittikçe üst üste yığılan geçmiş, anılar ve gerçekler karşısındaki duyarlılıklarının akıllarını nasıl karıştırdığını, kendi isteklerine uydurmak için doğayı ve gerçekleri nasıl çarpıttıklarını gözlemlemekten hoşlanıyordu. Ayrıca, gördükleri her güzellikten, bulduğu her mobilyayı işaretleyen bir icra memuru gibi, hemen bir lirizm çıkarıverme yeteneklerini de seviyordu. Bu, karşılaştıkları her güzellikten kendilerini korumanın bir yoluydu sanki. Honda onların, sendeleyerek karaya çıktıktan sonra, yeniden suya kayıveren, yüzerken hiç beklenmedik bir inceliğe ve çevikliğe kavuşan, suya tam bir teslimiyetle dalan iki su kuşu gibi sıçrayıp oynamalarını izlemekten de hoşlanıyordu. Bir şiir yazdıkları zaman ruhlarını olanca çıplaklığıyla gözler önüne sermekten çekinmiyorlardı. Tıpkı güneşte yanmak için sere serpe yatar gibi. Honda'nın aklına, Bang Pa İn'deki küçük Prenses ile yaşlı nedimeler geldi.

Acaba Ying Çan gerçekten gelecek miydi? Geceyi nerede geçirmişti acaba? Merak, Honda'nın beynine ansızın sert, tahta bir takoz gibi saplanıverdi.

"Ne güzel bir bahçe! Doğuda Hakoné, batıda Fuji. Buralarda oyalanıp tek bir şiir bile yazmamanız büyük bir suç. Biz Tokyo'nun kirli göğünün altında şiir üretmeye zorlanırken, siz burada hukuk kitapları okuyorsunuz. Dünya haksızlıklarla dolu!"

"Yasa kitaplarını bir yana bırakalı çok oldu," dedi Honda, likör sunarken. Kadınların kadehlere uzanan parmaklarının zarif hareketleri, kimonolarının dalgalanışı inanılmayacak kadar hoştu. Aslında Bayan Tsubakihara, bir köle gibi Makiko'ya öykünüyordu; dirseğini hafifçe kaldırmasından, kadehe uzanan yüzüklü parmaklarının kıvrılışına kadar.

"Akio bu bahçeyi görebilseydi kimbilir ne kadar mutlu

olurdu," dedi, ölmüş oğlunu kastederek. "Fuji Dağına hayrandı, daha donanmaya girmeden önce bile, sürekli görebilmek için çalışma odasına dağın bir resmini asmıştı. Ah, gençliğin bu tertemiz zevkleri!"

Oğlunun adını her anışında yanakları bir hıçkırıkla titrerdi; sanki yüreğinin derinliklerinde duyarlı bir düzenek vardı ve bu adı her duyuşunda kendiliğinden, kadının iradesinden bağımsız olarak harekete geçip her seferinde aynı yüz ifadesini üretiyordu. Bir imparatorun adı nasıl saygıyla anılırsa, Akio'nun adı da kadının yanaklarındaki uçucu titremelerle eşanlamlıydı.

Makiko not defterini kucağına koymuş, şiir yazıyordu.

"Bak, hemen bir şiir yazıverdin işte!" diye haykırdı Bayan Tsubakihara, öğretmeninin eğik başına kıskançlıkla bakarak. Bir zamanlar genç İsao'yu çeken bu ince, beyaz, mis kokulu boyun Honda'nın gözlerine giderek solan bir ay gibi yansıdı.

"Şu gelen Bay İmanişi değil mi? O olduğuna eminim!" diye bağırdı Bayan Tsubakihara, çimenliği geçen erkeğe bakarak. Her zamanki güçsüz haliyle, uzun gölgesini ardısıra sürükleyerek yürüyen bu uzun boylu, beyaz alınlı kişinin İmanişi olduğu buradan bile fark ediliyordu.

"Ne korkunç! Yine kabasaba konuşmaya başlar şimdi. Gelir gelmez keyfimizi kaçıracağına eminim", dedi Bayan Tsubakihara.

Kırk yaşlarındaki Yasuşi İmanişi, Alman yazını konusunda uzmandı. Savaş sırasında genç Alman yazarlarını ülkesine tanıtmıştı, şimdiyse hiç konu ayrımı yapmaksızın her türde deneme yazıyordu. Son zamanlarda yazacağı *Cinselliğin Bin Yılı* adlı eserin düşlerini kurmaktaydı, ama yazdığına ilişkin henüz hiçbir iz yoktu. Eserin içeriğini en ince ayrıntısına kadar herkesle öyle çok tartışmıştı ki, yazmaya duyduğu ilgiyi çoktan yitirmişti belki de. Baştan sona tuhaf ve iç karartıcı bir öykü olan *Bin Yıl*'ın onun için ne ifade ettiğini kimse bile-

miyordu. İmanişi Güvenlik Şirketinin kurucusunun ikinci oğluydu, bekâr biri olarak oldukça rahat bir yaşantı sürüyordu.

Yüzü solgun, gergindi, ama canayakın ve konuşkan biriydi; hem sermaye dünyası hem de solcu yazarlar onu eğlendirici bulurdu. Savaşı izleyen ve yerleşik geleneklere, yetkeye, düzene karşı çıkılan bu dönemde, yaşamında ilk kez kişiliğine uyan bir şey keşfettiğine içtenlikle inanıyordu. Bu solgun, bakımsız aydınların başlattığı bir savaşımdı. İmanişi, uzmanlık alanı olarak gördüğü cinsel fantezilerin, politik önemi olduğunu savunuyordu. Bugüne kadar yalnızca Novalis gibi romantiğin tekiydi.

Kadınlar onun soylu tavırlarıyla müstehcenliği yüreklice kaynaştırma biçiminden hoşlanıyorlardı. Ona yozlaşmış diyenler, bu sözleriyle feodal birer kalıntı olduklarını itiraf etmiş sayılıyorlardı. İmanişi aynı zamanda ciddi ilericileri, *Bin Yıl*'da savunduğu geleceğe ilişkin aptalca tasarıları ile düşkırıkhğına uğratmaktan da geri durmuyordu.

Sesini hiç yükseltmezdi, zira bu, konuyu ince duyarlılık bölgesinden uzaklaştırıp düşünsel eyleme dönüştürme tehlikesi taşıyordu.

Öteki konukların gelmesini bekleyen dört konuk, çardakta oturup akşamüstü güneşinin tadını doya doya çıkardılar. Hemen altlarından akan ırmağın çağıltısı, ısrarla dikkatlerini çekmeye uğraşır gibiydi. Honda şu deyişi anımsamadan edemedi: "Her şey bir sel gibi durmaksızın akar."

İmanişi, düşsel krallığına 'Nar Ülkesi' adını vermişti. Bu adı, narın küçük, pembe-kızıl, patlamış çekirdeklerinden dolayı seçmişti. Uyur ya da uyanıkken, krallığını ziyaret ettiğini ileri sürüyor, herkes de oradan haber soruyordu.

"Bugünlerde Nar Ülkesinde neler oluyor bakalım?"

"Halk her zamanki gibi denetim altında. Sorunların tek kaynağı, akraba arası zina olaylarındaki artış. Bekâr bir kadın bir erkeğin genellikle hem teyzesi, hem annesi, hem kızkardeşi, hem de kuzeni. Sonuç olarak, bebeklerin yarısı dün-

yalar güzeliyken öteki yarısı çirkin ve sakat.

"Her iki cinsin güzel olanları, daha çocukken ötekilerden ayrılıyor ve 'Sevilenlerin Bahçesi' denilen bir yerde toplanıyor. Olanaklar sınırsız; yeryüzünde kurulmuş, gerçek bir cennet bu bahçe. Yapay bir güneş sürekli, tam gereken sayıda mor-ötesi ışın yayıyor. Kimse giyinmiyor; herkes bütün zamanını yüzmeye ve öteki beden hareketlerine adamış durumda. Çiçekler alabildiğine açmış, küçük hayvanlar, kuşlar, asla kafese kapatılmıyor. Çocuklar iyi, besleyici gıdalar alıyor, ama hiç şişmanlamıyorlar, çünkü sağlık denetçileri tarafından her hafta denetleniyorlar. Tek görevleri, gittikçe daha çok güzelleşmek. Ama okumak kesinlikle yasak. Çünkü okumak doğal güzelliği bozan bir şeydir; dolayısıyla oldukça anlamlı bir tabu bu.

"Ergenlik çağına gelince, bahçenin dışındaki çirkinlere cinsel eğlence aracı olsunlar diye, haftada bir kez dışarıya çıkartılıyorlar. İki ya da üç yıl süren bu tür bir etkinlikten sonra da yok ediliyorlar. Güzel insanların henüz gençken yaşamlarına son verilmesi, gerçek, kardeşçe bir sevginin kanıtı değil mi sizce de?

"Ülkedeki bütün sanatçıların yaratıcılık güçleri, çeşitli öldürme biçimleri yaratmaya yönelik. Ülkenin dört bir yanında cinsel cinayetlere adanmış tiyatrolar var; buralarda çok güzel oğlanlarla kızlara öyle roller veriliyor ki rol gereği işkence görüyor, öldürülüyorlar. Henüz genç ve güzelken, sadistçe öldürülmüş olan bütün mitolojik ve tarihsel kişilikleri canlandırıyorlar. Ama yeni roller de yaratılıyor elbette. Görkemli, iç gıcıklayıcı kostümler içinde, kusursuz bir aydınlatma, parlak dekorlar ve nefis bir müzik eşliğinde, soylu bir biçimde öldürülüyorlar; ama son nefeslerini verinceye kadar izleyicilerin elinde oyuncak oluyorlar, sonra da cesetleri yok ediliyor.

"Mezarlar mı? Mezarlar, 'Sevilenlerin Bahçesi'nin hemen dışında. Çok güzel bir yer; çirkin, sakat insanlar ayışığında, son derece romantik bir ruh haliyle mezarların arasın-

da geziniyorlar. Güzel olanların mezarlarının başına heykelleri dikildiği için, dünyanın hiçbir yerinde bu kadar çok sayıda güzel gövdenin bulunduğu bir başka mezarlık yok."

"Peki, ama onları neden öldürmek zorundalar?"

"Çünkü kısa bir süre sonra yaşayan insanlardan bıkıyorlar. Nar Ülkesinin insanlarının zekâsı sınır tanımıyor. Bu dünyada iki tür insan bulunduğunu çok iyi biliyorlar: Anımsayanlar ve Ammsananlar.

"Eh, bu kadarını anlattığıma göre, dinlerini de söylemem gerek. Aslında bütün gelenekler, dinsel inançlarından kaynaklanmakta.

"Nar Ülkesinde yeniden doğuşa inanmıyorlar. Çünkü Tanrı kendini, cinsel hazzın doruğunda, o en yüce anda dışlaştırıyor ve onun bu yalnızca bir kez görülmesi, tapınmanın temelini oluşturuyor. Bir insanın yeniden doğduktan sonra daha güzel olması olanaksız. Bu da, yeniden dirilmenin hiçbir anlamı yok, demektir. Kirlenmiş bir gömleğin, yeni bir gömlekten daha beyaz olması düşünülemez, öyle değil mi? Böylece, Nar Ülkesinin Tanrıları bir kez kullamlıp atılıyor.

"Ülkenin dini çok Tanrılı, ama geçici bir biçimde; sayısız Tanrı bütün gövdesel varlıklarını bol keseden kullanıyor, sonsuzluk içinde bir kez dışlaştıktan sonra da ortadan yok oluyorlar. Artık biliyorsunuz: Nar Ülkesi, Tanrı üreten bir fabrika.

"Bu dünyada, tarihi güzel olaylardan oluşan bir zincire dönüştürmek için Tanrıları kurban etmeyi sonsuza kadar sürdürmek şarttır. Tanrı bilimi böyle, işte. Sizce de mantıklı değil mi? Üstelik insanlar, ikiyüzlülüğün ne olduğundan habersizler; güzellikle cinsel çekicilik eşanlamlı. İnsanın Tanrıya ulaşmasının tek yolunun, cinsel istek, yani güzellik olduğunu gayet iyi biliyorlar.

"Biri, bir Tanrıya cinsel istek yoluyla sahip olabiliyor; cinsel sahiplenme ise tam zevk doruğa eriştiği anda gerçekleşiyor. Ancak, orgazm kalıcı değildir, bu yüzden sahiplenmenin bir tek anlamı olabilir: Geçici olan cinsel istek nesnesi-

nin ölümlülüğü ile birleşmek. Bunun en kestirme yolu da, bu nesneyi tam doruğa ulaşıldığı anda ortadan kaldırmaktır. Bu nedenle halk, cinsel sahiplenmenin cinayetle ve yamyamlıkla tamamlandığının bilincinde.

"Bu cinsel sahiplenme çelişkisinin, ülkenin ekonomik yapısını bile belirliyor olması, harika bir şey. Sahip olmanın temel kuralı, 'sevdiğini öldürmek'; bu, herhangi bir sahiplenmenin tamamlanması, aynı anda sahiplenmenin sona ermesine işaret ediyor, demektir. Sahiplenmenin sürdürülmesi ise, aşka karşı gelmektir. Bedensel çalışmaya yalnızca güzel bedenler yaratmak için izin veriliyor; çirkinlere ise çalışmak yasak. Aslında sanayi üretimi tam anlamıyla makineleşmiş; insan gücüne gereksinim yok. Sanatlar mı? Sanatsal tek etkinlik, cinayet tiyatrolarında sayısız ölüm biçimi yaratmak, bir de güzel ölülerin heykelini yapmak. Dinsel açıdan, cinsel gerçekçilik temel üslup; soyutlama büsbütün dışlanıyor. 'Yaşamın' sanata karıştırılması kesinlikle yasak.

"Güzelliğe ulaşmanın tek yolu, cinsel istekten geçiyor, ama bu güzellik ânını sonsuza kadar kaydeden tek şey, bellek... Şimdi, Nar Ülkesinin temel yapısına ilişkin kabaca fikir sahibi oldunuz. Temel kavram bellektir ve bellek bir anlamda ulusal siyasadır.

"Cisimsel bir saydamlık gibi, bir görüngü olan orgazm, bellekte üzellik Tanrısının ölümünden sonra salt cinsel coşkunun en üst derecesini anımsar. İnsanlar yalnızca bu noktaya ulaşmak için yaşarlar. Bu cennetten çıkma mücevhere oranla insanların gövdesel varlığı, ister seven olsun ister sevilen, ister ölen olsun, isterse öldüren, bu noktaya varmak için yalnızca bir araçtır. Ülkenin ulaşmak istediği ülkü işte bu.

"Bellek, ruhumuzun tek cevheridir. Cinsel sahiplenmenin doruğundayken görünen Tanrıya gelince; o artık 'anımsanan', sevgili ise 'anımsayan'dır. Tanrının varlığı ancak zamanı tüketen bu işlemle gerçekten kanıtlanabilir, ilk kez güzelliğe ulaşılır ve cinsel istek damıtılarak, sahiplenmekten bağımsız olan bir aşka dönüşür. *Böylece Tanrılarla insanlar uzam-*

da ayrılmamış olurlar, arna aralarında bir zaman aralığı vardır. Geçici çoktanrıcılığın özü buradadır. Anlıyor musunuz?

"Evet, cinayet kulağa çirkin geliyor, ama belleğe arındırmak, en güçlü, en yoğun biçimde damıtmak için cinayet gerekli. Üstelik bu çirkin, sakat insanlar soylu, gerçekten soylu. Özveri konusunda uzmanlaşmışlar; kendilerini yadsımak için yaşıyorlar. Bu âşıklar –yani öldürenler –yani anımsayanlar– rollerini uysallıkla oynuyor, kendilerine ilişkin hiçbir şey anımsamıyorlar, sevilenlerin güzel ölümlerinin anısına taparak yaşıyorlar. Anımsamak, yaşamlarının tek amacı olmuş. Nar Ülkesi ayrıca servilerin, güzel andaçların ve yasın ülkesi; dünyanın en huzurlu, en sessiz yeri: Bir anılar ülkesi.

"Oraya her gidişimde, bir daha Japonya gibi bir yere dönmek hiç içimden gelmiyor. Orası, insanlığın en tatlı, en sevecen ögeleriyle dolu. Gerçek insan sevgisinin ve barışın yurdu. Sığır ya da domuz eti yemek türünden yabanıl alışkanlıkları yok."

"Bir şey sormak istiyorum. İnsan eti yediklerini söylediniz. İnsanların neresini yiyorlar, peki?" diye sordu, keyiflenmiş olan Makiko.

"Sormanıza gerek yok ki, gayet iyi biliyorsunuz," dedi İmanişi, alçak sesle.

Eski bir yargıcın bu tür sözleri kılını bile kıpırdatmaksızın dinlemesi komikten de öte, diye düşündü Honda. İmanişi gibi birinin varolabileceği aklına bile gelmezdi. Suçbilim uzmanı Cesare Lombroso onunla tanışsaydı, hemen toplum dışına atılmasını emrederdi.

Honda Imanişi'nin cinselliğe duyduğu ilgiden tiksinmişti, ama kendisi de cinselliğin bir başka türüne düşkün değil miydi? Nar Ülkesi, İmanişi'nin imgeleminin bir ürünü olmasaydı, hepsi de Tanrılara ait olan o cinsellik beldesinin birer sakini olmayacaklar mıydı? Tanrının anımsasın diye Hon-

da'yı sağ bırakması, anımsanmaları için de Kiyoaki ile İsao'yu öldürmesi, ilahi bir komediydi. Ama İmanişi yeniden doğuş diye bir şey olmadığını belirtmişti. *Samsara* ölümden sonra dirilişe karşıt bir düşünce olabilirdi; özelliği ise insanın yalnızca bir kez yaşadığını sağlama almaktı belki de? İmanişi'nin özellikle Tanrıyla insan arasında bir zaman boşluğu bulunduğuna ilişkin ve insanın Tanrıyla yalnız anılarında karşılaşabileceğini savunan kuramı, Honda'yı dönüp kendi yaşamına, yaptığı yolculuklara bakmaya zorluyordu; içinde engin, geçmişe duyulan özlem diye tanımlanabilecek bir duygu uyanmıştı.

Nasıl bir adamdı bu İmanişi?

Kapkara içsel sakatlıkları, bile isteye günışığına çıkartmış, hatta bundan zevk almıştı. Kayıtsız yüzünde bir tek kıl bile kıpırdamaksızın, içinin karalığını dışarıya vurmuştu; bunlar onu hiç mi hiç ilgilendirmiyordu sanki.

Uzun zamandır yasal dünyanın bir parçası olan Honda yüreğinin derinliklerinde, kendinden emin olan suçluya karşı her zaman belli bir saygı beslemişti. Doğruyu söylemek gerekirse, kendinden emin olan suçluya pek seyrek rastlanırdı. Aslında Honda, İsao'nun dışında bu türe girebilecek biriyle karşılaşmamıştı.

Zamanla, yaptığından pişman olan suçlulara karşı içten içe bir nefret, bir küçümseme hissetmeye başlamıştı.

İmanişi hangisiydi?

Herhalde hiç pişmanlık duymamıştı, ama onda, ilkel sahibi suçlulara özgü soyluluktan eser yoktu. Kendini beğenmişliği ve çokbilmişliliği ile, itiraf eden, böylece hem itirafın hem de ukalalığın üstünlüklerinden yararlanmaya çalışan, ılımlılığı bir erdem gibi göstermeye çabalayan biriydi. Ah, bu saydam, teşhirci insanın çirkinliği! Honda her şeye karşın, İmanişi'nin çekiciliğine şöyle ya da böyle kapıldığını inatla görmezden geliyordu; oysa onu villaya çağırmasının nedenlerinden biri, adamın yürekliliğine duyduğu bir tür kıskançlıktı.

Bir başka nedeni de, itiraf eden birinin alçaklığı karşısında duyduğu kibir ve sabırla kendini küçültmek değil, İmanişi'nin karşısındakinin ciğerini okuyan gözlerinden korkmasıydı. Honda duyduğu korkuyu gizlice 'yansızlık hastalığı' diye adlandırmıştı. Cehennemin son noktasıydı bu; işlemeyi reddeden bir akıl, zevkli heyecanlarla dolu olan bu cehenneme sonunda balıklama dalıvermişti.

Adamın gözleri balık gözü gibi, diye düşündü; zafer kazanmış bir tavırla kadınlara seslenen İmanişi'nin profilini çaktırmadan süzerken.

Bütün konukların gelmesi, güneş Fuji Dağının solundaki bulutları da boyadıktan sonra, ancak tamamlanabildi.

Dörtlü grup çardaktan ayrılıp eve döndüğü zaman, Keiko'nun Amerikalı teğmen sevgilisinin mutfakta Keiko'ya yardım ettiğini gördüler. Az sonra, yaşlanmaya başlamış, sâbık Baron ile Barones Şinkawa da göründü; daha sonra da sırasıyla diplomat Sakurai, bir inşaat şirketinin sahibi olan Murata, tanınmış gazeteci Kawaguçi, Fransızca şarkılar söyleyen Akiko Kyoya ve geleneksel Japon dansçısı İkuko Fujima geldi. Böylesine renkli bir topluluğa Honda'mn eski evinde rastlamak, düşünülemezdi bile. Yine de kederliydi Honda: Ying Çan ortalarda yoktu.

26

Sâbık Baron Şinkawa, şöminenin karşısındaki koltuğa gömülmüş, öteki konukları soğuk soğuk süzüyordu.

Yetmiş iki yaşındaydı. Evden her ayrılışında söylenir, yakınır, ama gezip tozmaktan da hiç geri durmazdı; bu yaşında bile eğlentilere duyduğu aşkı yitirmemişti. Savaş sonrasındaki tasfiye döneminde sıkıntıdan patlamış, çareyi hiçbir çağrıyı geri çevirmemekte bulmuştu. Bu alışkanlık, tasfiyeyi izleyen yıllarda da sürdü.

Ama artık herkes onu ve geveze karısını, dünyanın en sı-

kıcı konukları olarak görüyordu. Alaycı dili eski sivriliğini yitirmiş, vecizelerle süslü sözleri ise sonu gelmez, yüzeysel konuşmalara dönüşmüştü. İnsanlarm adını bir türlü anımsayamıyordu.

"Şu... neydi adı? Hani şu... siyasal karikatürlere sık sık konu olan adam... anımsayamadınız mı? Hani kısa boylu, şişman, bir tereyağ topu gibi yusyuvarlak olan... Neydi adı? ... sık rastlanan bir isim..."

Karşısındaki dinleyici, Şinkawa'nın unutkanlığın o görünmez canavarıyla yaptığı savaşı yitirdiğini apaçık görürdü. Bu sessiz, asla vazgeçmeyen yaratık arada bir geri çekiliyor, ama kısa bir süre sonra yeniden belirip Şinkawa'nın üstüne tırmanıyor, tüylü kuyruğunu adamın alnına sürtüyordu.

Şinkawa sonunda teslim oldu ve öyküsünü kaldığı yerden sürdürdü.

"...her neyse, bu politikacının karısı gerçekten dikkate değer bir kadındı." Ama can alıcı ögenin, yani adın eksik olduğu öykünün artık hiçbir tadı kalmamıştı. Şinkawa öykünün artık yalnızca kendisine kalan tadını başkalarıyla paylaşmaya öyle hevesliydi ki, ayağını büyük bir öfkeyle yere vururdu. İşte ondan sonra, daha önce hiç tanımadığı, dilenciliğe benzeyen bir duygunun içinde yeşerdiğini hissederdi. Basit, söz oyunlu şakasını değerlendirecek birini bulmak için uğraşırken hiç farkına varmadan, anlayış dilenen, dalkavuk biri olup çıkardı.

Uzun zamandır sahip olduğu o süzülmüş gururdan, acınası bir biçimde vazgeçmeye zorlandı; artık birincil kaygısı, her şeyi hor gören bir tutum takınmaktı –bu küçümsemeyi, tıpkı eski günlerde içtiği puronun dumanı gibi, tam burnunun ucunda sergiliyordu. Aynı zamanda, bu sinsi küçümsemeyi herkesten gizlemek için büyük çaba harcıyor, kimse beni çağırmazsa, diye ödü kopuyordu.

Bazan bir eğlentinin ortasında karısının kolunu çekiştirir, kulağına fısıldardı:

"Beş para etmez bir kalabalık. Uygunsuz bir konuyu, in-

celikli bir biçimde konuşmaktan bile acizler. Japon çirkinliği öyle yayıldı ki, hemen hemen her şeye egemen oldu. Aman, aklımızdan neler geçtiğinden kuşkulanmasınlar!"

Şinkawa'nın bakışları ansızın şöminedeki alevlere saplanıp kaldı; kırk yıl kadar önce Marki Matsugae'nin evindeki bir partiyi ammsamıştı. Orada da evsahibine karşı küçümseme dışında hiçbir şey hissetmediğini anımsadı gururla.

Ama değişen bir şey vardı. Eskiden hor gördüğü insan Şinkawa'ya zarar veremezdi, oysa şimdi, salt orada bulunması bile Şinkawa'yı derinden yaralıyordu.

Bayan Şinkawa hâlâ hayat doluydu.

Yaşlandıkça, kendinden söz etmekten gittikçe artan, tanımlanamaz bir tat almaya başlamıştı. Dinleyici avına çıktığı zaman gözü hiçbir şey görmüyor, bu av şimdi çok moda olan, sınıf ayrımını ortadan kaldırma çabalarıyla pek güzel örtüşüyordu. Dinleyicilerinin niteliğini umursadığı yoktu.

Fransızca şarkılar söyleyen şarkıcıya, bir soyluyla konuşurcasına, abartılı iltifatlarda bulundu, karşılığında da bir dinleyici kazandı. Hiç utanmadan Makiko Kito'nun şiirlerini övdü, sonra da zavallı kadına zorla kendi öyküsünü dinletti. Bir keresinde bir İngiliz, Bayan Şinkawa'nın ozan olduğunu ileri sürerek onu yüceltmişti. Bu görüşünü, kadın Karuuzawa'nın üstündeki yaz sonu bulutlarını Sisley'in bir tablosuyla karşılaştırdığı zaman, belirtmişti adam.

Şöminenin karşısında oturan kocasının yanına giderek, gizemli bir sezgiyle Matsugae Malikânesinden söz etmeye başladı.

"Geriye bakınca, birkaç geyşanın dansını izleyip müzik dinlemekten oluşan eğlentilerin yapıldığı, aptalca ve çağdışı günlerdi, diyorum. İnsanlar o zamanlar düşgücünden ne kadar yoksundular. Japonya'nın gerçekten ilerlediğini söylemek zorundayım; barbarca gelenekler ortadan kalktı, artık kadınların da sosyal olaylarda yer almaları doğal karşılanıyor. Şunlara bir baksana: Kadınlar artık suskun değiller. Eskiden partilerdeki konuşmalar insanı boğacak kadar sıkıcıy-

dı, oysa şimdi kadınlar son derece zekice sohbetler yapıyorlar."

Oysa onun ne şimdi, ne de son kırk yıldır herhangi birinin sözüne kulak verdiği kuşkuluydu. Yıllardır kendisinden başka hiçbir şeyden söz etmeye yeltenmemişti ki.

Bayan Şinkawa ansızın kocasının yanından ayrıldı. Duvarda asılı duran, koyu renk aynaya bir bakış fırlattı. Aynalara bakmaktan hiç korkmazdı. Hepsi de, kırışıklıklarını fırlatıp attığı birer çöp sepetiydi onun için.

Levazım kıtasında teğmen olan Jack, elinden geleni yapıyordu. Konuklar, son derece kibar ve sadık olan bu 'İşgal Güçleri' üyesine hoşlanarak bakıyorlardı. Keiko ona eşi bulunmaz bir beceriyle, bir kralmışçasına davranıyordu.

Jack arada bir kolunu uzatıp kadının beline sarılıyor, göğsüne yaramazca dokunuyordu. Erkeğin kıllı, yüzüklü parmaklarını iterken Keiko'nun yüzünde yumuşak, çarpık bir gülümseme beliriyordu.

"Tam bir çocuk. Yola getirmek olanaksız," dedi kuru, öğretmenlerinki gibi bir ses tonuyla; çevresini süzerek. Jack'in üniformasına hapsolmuş kalçaları oldukça iriydi; konuklar Keiko'nun görkemli kalçalarıyla karşılaştırıp, hangisinin daha geniş olduğunu tarttılar.

Bayan Tsubakihara hâlâ İmanişi ile konuşuyordu. Yaşamında, değerli kederini küçümseyen biriyle ilk kez karşılaştığı için şaşkındı, ama yüzündeki o *aptalca yas ifadesini* değiştirmemişti.

"Ne kadar yas tutarsanız tutun, oğlunuz dirilmeyecek. Üstelik yüreğinizde bir balon var sizin; acıyla öyle şişmiş ki, başka bir şeyin içeri girmesine izin vermiyor. Size güvenli bir duygu veriyor bu, öyle değil mi? İzin verirseniz, biraz daha açık konuşacağım: Bir başkasının balonunuzu şişirme zahmetine katlanmayacağından öyle eminsiniz ki, onu ev yapımı üzüntü benziniyle bizzat doldurmuşsunuz. Bu da sizi, başka bir duyguyla rahatsız edilme kaygısından kurtarıyor."

"Ne korkunç sözler! Ne kadar acımasızca..."

Bayan Tsubakihara, hıçkırıklarını boğduğu mendilin üzerinden İmanişi'ye baktı. İmanişi'ye, kadının gözlerinde, ırzına geçilmesini isteyen masum, küçük bir kızın bakışları varmış gibi geldi.

Murata İnşaat Şirketinin sahibi, Şinkawa'ya abartılı bir iltifatta bulunmuş, ona finans dünyasının büyük patronu, diye seslenmişti. Şinkawa bu kabasaba inşaatçı ile aynı sınıfa sokulmaktan rahatsız olmuştu. Murata yaptırdığı bütün inşaatlara, üzerinde adının yazılı olduğu kocaman levhalar diktirirdi; kendi reklamını yapmak için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Ama bir inşaatçıya onun kadar az benzeyen biri daha bulunamazdı. Solgun, anlamdan yoksun yüzü geçmişini, savaş öncesi günlerinin yenilikçi bürokratını ele veriyordu. Asalak bir ülkücüydü. Ona buna asılmaktan vazgeçip de iş dünyasında başarı kazanır kazanmaz, doğuştan gelen kabalığını engelsizce akıtabileceği, parlak, engin bir okyanusa kavuşmuştu. Murata, dansçı İkuko Fujima'yı metres tutmuştu kendine. İkuko'nun üzerinde parlak taşlarla süslü ipekten, görkemli bir kimono vardı, parmağında beş kıratlık bir elmas ışıldıyordu; gülerken boynuyla sırtını dimdik tutuyordu.

"Çok güzel bir ev, efendim, ama inşaatı bana yaptırsaydınız epeyce kâr ederdiniz. Çok yazık," dedi Murata, tam üç kez.

Diplomat Sakurai ile gazeteci Kawaguçi, Akiko Kyoya'nın iki yanında durmuş, uluslararası sorunlardan söz ediyorlardı. Sakurai'ın balığa benzeyen cildiyle Kawaguçi'nin ihtiyarlık ve pirinç rakısının bozduğu cildi, hem kendileri hem de meslekleri arasındaki karşıtlığı çok iyi vurguluyordu. Şarkıcı Akiko'yu etkilemek için, yanlarında kadın varken erkeklerin hep yaptığı gibi, önemli konuları tartışıyorlardı. Oysa kadın bu gizli çekişmeden de, anlamsız gösterişten de habersiz, bir yandan küçük sandviçlerden atıştırıyor, bir yandan da hüzünlü, kara gözleriyle birbirinin dökülmüş saçlarına, bir ötekinin aşırı özenilmiş saçlarına bakıyordu. Dudaklarını yuvarlamış, sandviçleri birbiri ardına, balık gibi açılmış ağzına

atıyordu.

Makiko Kito, İmanişi'nin yanına gitme zahmetine girip, "Zevkleriniz oldukça tuhaf," dedi.

"Öğrencinizle her sevişmemden önce, sizden izin almak zorunda mıyım? Kendimi annemle sevişiyormuş gibi hissediyorum, içimi bir tür kutsal ürperti sarıyor. Ne olursa olsun, sizinle sevişme yanlışına düşmeyeceğim. Benim için ne düşündüğünüzü yüzünüzden okumak olası. Sizi cinsel açıdan en çok iten erkek tipiyim, öyle değil mi?"

"Öyle olduğunu çok iyi biliyorsunuz," dedi Makiko.

Makiko rahatlamıştı, en çekici sesiyle konuşuyordu. Sonra aralarına, tatami hasırının bordürünü andıran bir suskunluk şeridi soktu.

"Onunla sevişmeyi başarsamz bile, oğlunun yerini asla alamayacaksınız. Olen oğlu onun için son derece kutsal ve güzeldir; kendini oğluna adamış bir rahibe o."

"Eh, bilemiyorum. Bana her şey kuşkulu görünür. Bence yaşayan birinin arı duygular beslemeyi ve onları dışa vurmayı sürdürmek zorunda olması, günahtır."

"İşte bu yüzden onun, ölmüş oğlunun arı duygularına tapındığını söylüyorum ya."

"Ama bunu, hayatta kalabilmek için yapıyor. Bu da kuşku uyandırmaya yeter."

Makiko gözlerini kısıp içten gelen bir tiksintiyle güldü.

"Bu toplantıda gerçek bir erkek yok," dedi. Honda'nın seslendiğini görünce, İmanişi'nin yanından ayrıldı. Bayan Tsubakihara, duvara gömülmüş olan bir bankın üzerine oturmuş, iyice geriye yaslanmış, ağlıyordu. Dışarıda hava epeyce soğumuştu, iri nem damlacıkları pancurlara damlıyordu.

Honda'nın niyeti Makiko'dan, Bayan Tsubakihara'ya göz kulak olmasını rica etmekti. Gözyaşları acıdan çok, içtiği iki yudum likörden kaynaklanıyorsa, duygusal bir sarhoş olup çıkabilirdi.

Rié, beti benzi atmış, kocasına yaklaştı, kulağına fısıldadı:

"Garip bir ses duydum. Az önce bahçeden geldi... Yoksa olmayacak sesler mi duymaya başladım?"

"Baktın mı?"

"Hayır, korktum."

Honda pencerelerden birinin yanına gidip camdaki buğuyu eliyle sildi. Çimenliğin gerisinde, servilerin üstünde görülmeye değer bir dolunay çıkmıştı. Vahşi bir köpek, gölgesini peşisıra sürüyerek dolaşıyordu. Durup kuyruğunu dikti; ayışığında parlayan tüylü, beyaz göğsünü gererek acı acı uludu.

"Duyduğun ses bu muydu?" diye sordu Honda. Kadının çocuksu korkusunun nedeni pek çabuk anlaşılmıştı. Rié hemen kabullenmedi, ama yüzünde hafif, kararsız bir gülümseme belirdi.

Honda biraz daha dinleyince, serviliğin ilerisinden iki ya da üç köpeğin uluyarak karşılık verdiklerini duydu.

Rüzgâr şiddetlenmişti.

27

Geceyarısı olmuştu. Honda ikinci kattaki çalışma odasının camından gökyüzünde yana doğru kayan, küçük, hayalet gibi ayı seyrediyordu. Prenses Ayışığı görünmemişti. Onun yerine ay gelmişti.

Eğlenti geceyarısına doğru bitmişti, geriye bir tek, geceyi burada geçirecek olanlar kalmıştı. Sonra teker teker kendilerine ayrılan yatak odalarına çekildiler. Üst kattaki iki konuk odasından sonra asıl yatak odası ile birleşen çalışma odası geliyordu. Rié konukları uğurlar uğurlamaz, yorgunluğa yenilmiş, şiş parmaklarının uçlarına kadar güçsüz düşmüştü. Kocasına iyi geceler diledikten sonra yatak odasına çekildi. Karısının parmakları, çalışma odasında tekbaşına oturan Honda'nın gözlerinin önünden gitmiyordu; öyle şişmişti ki, donuk donuk parlıyorlardı. Rié parmaklarını, zafer kazan-

mış bir edayla göstermişti.

İçine giderek yayılan kötülük dışına vurmuş, derisini şişirmiş, ellerinin biçimini bozmuş, onlara Honda'nın gözünün önünden uzun zaman gitmeyen, tuhaf bir şişkinlik, adeta çocuksu bir tombulluk vermişti. Honda, evin onuruna yatak odasında özel bir kutlama yapmayı önermiş, ama karısı geri çevirmişti. Önerisi geri çevrilmeseydi ne olurdu acaba? Kibarlık ve acımadan oluşan o mide bulandırıcı yağ tabakasının altında, harap olmuş birşeylerin aktığı kesindi.

Honda, tertemiz bir yazı masasının bulunduğu, pencereleri özellikle geniş tutulmuş, Batı tipindeki çalışma odasını gözden geçirdi. Gerçekten sıkı çalıştığı zamanlar oda hiç de böyle görünmezdi. O zamanlar burada, tıpkı yaşamın kendisi gibi, düzeltilmesi olanaksız bir karmaşa hüküm sürer, oda bir tavuk kümesi gibi kokardı.

Şimdi, tekparça *zelkova* ağacından yapılmış, gösterişli masanın üzerinde, Fas derisinden, İngiliz tarzı bir yazı takımı duruyordu. Kalemliğin içinde uçları düzgünce açılmış, hepsi aynı boyda, bir sürü kurşunkalem vardı; mektup kâğıtlarının üzerindeki kabartmalar, asker öğrencilerin yakasındaki nişanlar gibi dipdiri parlıyordu. Babasından kalan, timsah biçimindeki bronz kâğıt ağırlığı ile bambudan örülmüş, içi boş mektup kutusu da masanın üzerindeydi.

Honda sık sık ayağa kalkıyor, perdeleri hâlâ açık duran pencerenin yanına gidip eliyle camı siliyordu; parıltısı camdan odaya süzülen ay, odanın sıcaklığı yüzünden buğulu ve çarpık görünüyordu. Ayın duru kalmasını sağlayamadığı sürece, yüreğine dolan boşluğun ve bezginliğin giderek genişleyeceğinden, bu kapkara karmaşanın sonunda cinsel isteğe dönüşeceğinden emindi. Yaşam yolculuğunun sonunda onu bekleyen şeyin, tastamam böyle bir manzara olduğunu keşfetmek Honda'yı şaşırtmıştı. Köpeğin dokunaklı uluyuşu yeniden duyuldu; kırılgan serviler rüzgârda hışırdadı.

Karısının uyumak için yandaki odaya çekilmesinin üzerinden epeyce zaman geçmişti. Honda çalışma odasının ışığı-

nı söndürdü, konuk odası ile bu oda arasındaki duvarı kaplayan kitaplığa doğru gitti. Sessizce birkaç Batılı kitabı alıp yere yığdı. Şu anda tam anlamıyla, 'nesnellik hastalığı' diye nitelediği şeyin pençesindeydi. Ona teslim olduğu anda, şu âna kadar kendi safında bulunan bütün toplumu karşısına almak zorunda kalacaktı.

Peki, ama neden? diye düşündü. Bu da, yıllarca yargıç kürsüsünden ya da avukat koltuğundan yansızcasına gözlemlediği, insana özgü davranışlardan biriydi. Elverişli bir noktadan izlemek son derece yasalken, şimdiki gibi gizlice bakması neden suç oluyordu? Açıkça gözlemlemesi bütün toplumun onayını alırken, şu andaki gibi gizlice izlemesi kınamalara, ayıplamalara hedef oluyordu. Eğer bu bir suçsa, nedeni herhalde Honda'nın bundan büyük zevk almasıydı. Ancak bir yargıç olarak deneyimleri ona, zevkin ancak duru bir zihinde, kişisel istekllerden arınmış bir halde bulunabileceğini öğretmişti. Bu soylu bir zevkse, nedeni onu tadarken nabız atışlarının hızlanması olabilir miydi, yoksa suçluluğun özü, yüreğin çarpıntısında mı yatıyordu? Bir insanın bu en içten tepkisi, zevk karşısındaki bu yürek çarpıntısı – yasayı çiğnemenin en önemli unsuru bu muydu acaba?

Bunların hepsi de safsataydı. Honda kitapları raftan alırken, yüreğinde, bir delikanlının hissettiğine benzeyen bir çarpıntı hissediyordu; varlığının toplum karşısında ne kadar güçsüz ve incinebilir olduğu olanca çıplaklığıyla yüzüne vurulmuştu. Yalnız ve çaresizdi. Onu bir yapı iskelesinin üzerinde tutar gibi yüksekte tutan güçler artık yok olmuştu. Bir kum saatinden ağır ağır akan kum gibi, karşı konulamaz, sonsuz iniş başlamıştı. Bu durumda hukuk da toplum da birer düşman kesiliyordu. Biraz daha cesareti olsaydı, burası da çalışma odası değil de taze çimenin yeşerdiği bir park köşesi, ya da evlerin ışıklarıyla beneklenmiş, karanlık bir sokak olsaydı, işte o zaman gerçekten de suçluların en adisi Honda olurdu. İnsanlar alay ederdi: "Yargıçtı, avukat oldu, avukatsa şimdi bir suçlu olup çıktı!" Bütün yaşamı boyunca mahkeme-

lerden kurtulamayan biri olduğunu söylerlerdi.

Kitaplar çekilince duvarda küçük bir delik göründü. Tozlu, karanlık nokta tam Honda'nın gözüne uyacak genişlikteydi. Tozlu koku, çocukluğuna özgü gizli zevklerin o cılız, kırmızı alevini tutuşturmuş, yüreğini yoğun gençlik anılarıyla doldurmuştu. Duvardaki koyu mavi, kadife kumaşın tuvaleti çağrıştıran kokusunu anımsadı. Bir sözlükte keşfettiği o ilk açık saçık sözcük. Gençliğin o hüzünlü, pis kokuları. Heyecanla çarpan yüreğinde, Kiyoaki'yi son felâkete sürükleyen o soylu tutkunun soluk bir karikatürü vardı. Hissettiği şey her neyse, on dokuz yaşındaki Kiyoaki ile elli yedi yaşındaki Honda'yı birleştiren karanlık bir geçitti. Gözlerini yumunca, karanlık kitaplıktan bir görüntü sıçrayıp ortaya çıkıverdi: Sivrisinek sürüsü gibi uçuşan, kırmızı et parçaları.

Çalışma odasının yanındaki konuk odasında Makiko ile Bayan Tsubakihara kalıyorlardı. Ondan sonraki oda İmanişi'ye ayrılmıştı. Honda bu iki odanın arasında bir iletişim kurulduğundan emindi; kapıların gizlice açılıp kapandığını duymuş, sonra da kulağına alçak sesli konuşmalar, suyun yüzeyindeki serpintilere benzeyen fısıltılar gelinişti. Sesler kesilmiş, sonra yeniden başlamıştı. Gecenin derinliğine inen yokuşta birşeyler çökeliyordu; sanki bir boya kutusu devrilmiş, eğimli bir döşemede yuvarlanıyordu.

Nelerin olup bittiğini kestirebiliyordu. Ama gördüğü şeyler, düşlediklerini kat kat aştı.

Yandaki konuk odasında, gizli deliğin bulunduğu duvara paralel iki yatak vardı. Deliğin hemen altındaki yatak Honda'nın görüş alanının dışındaydı, ama ötekini açık seçik görebiliyordu. Gece lâmbasının yanmasına karşın, yatak gölgeliydi.

Honda soluk ışıkta bir çift açılmış gözün kendisine baktığını görünce irkildi. Gözler Makiko'ya aitti.

Beyaz bir gece kimonosu giymiş olan Makiko karşıdaki yatakta oturuyordu. Geceliğinin yakası sımsıkı kapalıydı, gümüşsü saçları yandan gelen ışıkta donuk donuk parlıyordu.

Yüzündeki makyajı silmişti; cildi eski günlerdeki beyazlığını koruyordu. Hâlâ saydam ve gergindi. Yaşını gösteren tek şey, tombul etleri sarkmış olan omuzlarıydı; bunun dışında varlığının hiçbir şeyden etkilenmeyeceğine duyduğu o sarsılmaz güven, soluk alırken düzenli bir biçimde inip kalkan göğsünde bile belirgindi. Sanki gecenin özü beyazlara bürünmüş, orada oturuyordu. Honda kendini, bir gece ayışığında Fuji Dağına bakıyormuş gibi hissetti. Dağın eteğindeki yumuşak eğim, mavi çizgili battaniyenin kabarık kıvrımlarıyla kaplanmıştı. Makiko'nun vücudu yarı yarıya, kolunu gevşekçe yasladığı battaniyenin altındaydı.

Honda'nın odayı dikizleyen gözleriyle karşılaşan gözleri, aslında deliğin olduğu yere bakmıyordu. Biraz daha aşağıya, duvara dayalı olan ikinci yatağa dikilmişti.

Salt gözlerini gören biri Makiko'nun tam karşısında akan bir ırmağa bakarak şiir yazmaya çalıştığını sanabilirdi. Gecenin, insan ruhunun havadaki güçlü karmaşayı sezip onu cisimleştirme savaşımına girişebileceği bir saatiydi. Bu çabası insanın gözlerini, ateş etmeye hazırlanan bir avcının gözlerine benzetir. Bu gözleri gören biri, Makiko'nun ruhunun yüceliğini yadsıyamazdı.

Makiko bir ırınağa ya da bir balığa değil, gölgeli yatakta debelenen gövdelere bakıyordu. Honda, küçük dikiz deliğinin altını görebilmek için o kadar yukarı çekildi ki, başı kitaplığın rafına çarptı. Duvara bitişik olan yatakta olup biteni ancak böyle izleyebiliyordu. Bir erkeğin dar, soluk kalçaları bir kadının kalçalarıyla sarmaş dolaştı. Honda'nın hemen altında, dinçlik dolu olduğu söylenemeyecek, birbirine değdikçe suda yüzen hayvanlar gibi yavaşça dalgalanan, sarkık etli, iki yığın vardı. Hafif ışıkta nemli nemli parlıyorlardı; her ikisinin de hırsla birbirini tükettiği belliydi; apaçık bir sahtekârlık içten ürpertilerle iç içeydi. Cinsel organların çevresindeki nemli kıl kümeleri birbirine değiyor, bir an sonra da ayrılıyordu; ışığın kadının karnına düştüğü yerde, sanki iki gövdenin arasına bir mendil yerleştirilmiş gibi duran beyazlık,

Honda'nın hayranlıkla açılmış gözlerine bir bıçak gibi saplandı.

Durum ne olursa olsun, İmanişi kızışmış bir aydının o acınası kalçalarını hiç utanmadan gözler önüne sermekteydi. Arasından zayıf bir kuyruk sokumunun göründüğü düz, beyaz kalçaların keyifsizce inip çıkışı, dalgalanışı da tıpkı kuramları gibi anlık bir aldanıştı ancak. İçtenlikten yoksun olduğu öyle apaçıktı ki, Honda sinirlendi.

Onunla karşılaştırıldığında Bayan Tsubakihara içtenliğin ta kendisiydi; elleri boğulmak üzere olan birinin elleri gibi ileriye uzanmış, parmakları İmanişi'nin saçlarına umutsuzca yapışmıştı. Sonunda, oğlunun adını haykırdı. Bastırılmış, boğuk bir çığlıktı bu:

"Akio... Akio... Bağışla beni..." Hıçkırıkları sözcükleri boğuyordu; Imanişi'nin kılı bile kıpırdamadı.

Ansızın durumun ciddiyetini ve iğrençliğini kavrayan Honda, dudaklarını ısırdı. Artık belliydi. Bunu yapmasını Makiko mu emretmişti, bilmiyordu, ama Bayan Tsubakihara'nın Makiko için böyle bir gösteriyi ilk kez sahnelemediği kesindi; üstelik bunu salt Makiko için yaptığı da belliydi. Makiko ile Bayan Tsubakihara arasındaki öğretmen-öğrenci ilişkisinin, küçümseme ile tapınma karışımı olan ilişkinin aslı buydu.

Honda bir kez daha Makiko'ya baktı. Kadın sakin sakin seyrediyordu; gümüşsü saçları parlıyor, başının çevresinde dalgalanıyordu. Belki cinsiyetleri farklıydı, ama bu kadın Honda'nın tam bir kopyasıydı.

28

Ertesi gün hava nefis, güneşliydi. Honda ailesi, geceyi orada geçiren üç konuk ile Keiko'yu Fuji-Yoşida'daki Sengen Tapınağına davet etmişlerdi; oraya iki arabayla gidilecekti. Keiko dışında herkes oradan doğruca Tokyo'ya dönecek-

ti; Honda ayrılmadan önce villanın kapısını iyice kilitledi. Tam kapıyı kapatırken, kendisi burada yokken Ying Çan'ın gelebileceği önsezisiyle duraladı, ama bu hiç de güçlü bir olasılık değildi.

Honda o sıralar İmanişi'nin armağan ettiği *Honço monzui*'yi, 'Japonya'da Yaratılan İncelikler' adlı derlemeyi okuyordu. Yoşiko no Miyako'nun 'Fuji Dağı Denemeleri'ni okumak istemiş, İmanişi'den kitabı getirmesini rica etmişti.

"Fuji Dağı, Suruga ilinin sınırları içindedir; bilenmiş gibi görünen zirvesi gökyüzüne doğru yükselir." Bu tür tanımlamalar ilgisini fazla çekmiyordu, ama biraz aşağıda Honda'yı oldukça etkileyen, uzun süre aklından çıkmayan bir bölüm vardı; bir kez okumuş, ondan sonra da bir daha okuma fırsatı bulamamıştı.

Yaşlı bir adam oturup hesapladı: Jokan'ın on yedinci yılının on birinci ayının beşinci günü (İ.S. 875) memurlar ve halk, geleneğe uygun bir kutlama için toplandılar. Öğleye doğru güneş çıktı, gökyüzü inanılmayacak kadar güzel ve duruydu. Seyirciler dağın doruğuna bakınca, beyazlara bürünmüş iki güzel kadının dans ettiğini gördüler. Kadınların ayakları yere değmiyordu, zirveden biraz daha yüksekteydiler. Bütün ülke halkı onları gördü.

Güzel bir havada Fuji Dağında böylesi göz aldanmaları hiç de olanaksız değildi, çünkü dağ sık sık alev püskürtürdü. Dağın meyilli eteğinden başlayan hafif bir esinti tepeye ulaştığında güçlü bir borana dönüşür, mavi göğe doğru kardan bir duman savururdu. Seyircilerin gözüne iki güzel kadın gibi görünen şey de büyük olasılıkla bu kar bulutuydu.

Fuji soğuk, kendinden emindi, ama güvenli soğukluğu ve beyazlığı, her türlü fanteziye de izin verirdi. Buz gibi katılığının ulaştığı son nokta, bir baş dönmesiydi; tıpkı hezeyanların zekânın uç noktasını simgelemesi gibi. Fuji, kusursuzluğun gizemli doruğuydu; güzelliği, belirsiz bir lirizm adınaydı. Aynı anda hem sonsuz hem de ölümlüydü. İki güzel kadının beyaz giysiler içinde orada dans etmiş olması pekâlâ mümü-

kündü.

Bundan başka Honda'nın hoşuna giden bir başka şey de, Sengen Türbesinde korunan ruhun, Konohana Sakuya adındaki bir Tanrıçaya ait olmasıydı.

Bayan Tsubakihara, Makiko ve İmanişi, Bayan Tsubakihara'nın arabasındaydılar, Honda'lar ile Keiko da Honda'nın Tokyo'ya dönüş için kiraladığı arabada. Doğal olanı da buydu, oysa Honda içten içe Makiko ile aynı arabada olup pişmanlıkla kıvranmak istemişti. Makiko'nun yanına oturmak, bir gece önce gördüğü o keskin gözlere, okunu fırlatmak üzere olan bir avcının gözlerine bakmak istiyordu.

Fuji-Yoşida'ya arabayla gitmek pek de kolay değildi. Ulusal otoyol, eski Kamakura Yolu, Subaşiri'den sonra Kagosaka Geçidine tırmanıyor ve Yamanaka Gölünün kuzeyinden geçiyordu. Yolun büyük bölümü asfaltlanmamıştı, çok da virajlıydı. Şizuoka ile Yamanişi'yi ayıran il sınırı, Kagosaka sırtında uzanıyordu.

Yan yana oturmuş olan Keiko ile Rié kadınca sohbetlerini sürdürürken, Honda çocuksu bir merakla camdan dışarıya bakıyordu. Keiko'nun varlığı, Rié'nin yakınmalarını önlediği için, çok yararlıydı. Rié, kapağı açıldığı anda fışkıran bir şişe bira gibiydi. Sabahtan beri Tokyo'ya dönme tasarısına karşı çıkıyor, çocukluğundan beri bu kadar uzun, anlamsız ve gereksiz bir araba yolculuğu yapmadığını ileri sürüyordu.

Aynı Rié, Keiko ile konuşurken oldukça uysal, hatta sevimli biri olup çıkmıştı.

"Böbreklerini kafana takma," dedi Keiko, sözünü sakınmaksızın.

"Öyle mi dersin? Böyle konuşman cesaretimi arttırıyor. Çok garip. Kocamın yapay, abartılı bir acıma ve yapmacık bir ilgiyle tatlı tatlı konuşması beni sinirlendirir oysa."

Keiko, belki de incelik gereği, Rié saldırdığı zamanlar Honda'yı asla savunmazdı.

"Bay Honda'nın aklı, mantık yürütmenin dışında hiçbir şeye ermez, senin de bu konuda yapabileceğin hiçbir şey

yok," dedi.

Sınırı geçer geçmez, dağın kuzey yamacının baştan aşağıya buzlarla kaplanmış olduğu, çekilen buzulların bir yılanın derisi gibi pul pul çatladığı görüldü. Yamaç, tıpkı Rié'nin şişi inmiş ellerine benziyordu.

Honda için şu anda Rié'ye katlanmak biraz daha kolaydı. İki kadının kendisini hiç de övmeyen konuşmalarını dinlemek -özellikle, bunlardan birisi karısıysa- Honda'da, içini yalayıp geçen bir tür rahatlama duygusu uyandırıyordu.

Kagosaka Geçidinin ötesinde kalın bir kar tabakası her şeyi örtmüştü, Yamanaka Gölünün seyrek ağaçlığındaki topraksa donmuş bir ipekle kaplıymış gibi görünüyordu. Çamların iğneleri sararmıştı, duru ve parlak renkli olan tek şey, gölün suyuydu. Honda arkaya bakınca, yöredeki bütün beyazlığın kaynağı olan Fuji'nin beyaz yüzeyinin, yağ sürülmüşçesine parladığını gördü.

Sengen Türbesine vardıklarında, saat öğleden sonra üç buçuktu. Siyah Chrysler arabadan inen üç konuğa bakınca Honda'nm içini, kara bir tabuttan ansızın doğrulan cesetlere bakıyormuş gibi tekinsiz bir duygu kapladı. Bu sabah üçünün de, bir gece öncesinin anılarını silmeleri zorunluydu. Oysa sıkışık arabaya bütün yol boyunca tıkılıp kalmaları, olayı daha da iğrençleştirmişti; tıpkı karın boşluğunda biriken ve ağzı ne kadar sıkı büzülürse büzülsün, hemen boşalmaya başlayan sular gibi. Yolun kıyısındaki karın parıltısı gözlerini kamaştırmış gibi, üçü de gözlerini kırpıştırdılar. Makiko her şeye karşın, dimdik duruyordu. İmanişi'nin soluk, esnek tenini görünce Honda'nın içi bulandı. Bir gün önce öylesine kıvançla sözünü ettiği etin acıklı, düşsel güzelliğine küfretmişti; bir âşık olarak gerekli niteliklerden yoksun oluşu ile yapmıştı bunu. Çirkinliğinin ayrımsanmayacağından öyle emindi ki, sövüp saymaktan çekinmemişti.

Honda ise ne yapıp edip İmanişi'nin çirkinliğine tanık olmuştu. Gören ile hiç farkına varmadan görülen, bu ikili dünyanm sınırlarmda çoktan birleşmişti. Makiko başını kaldı-

rıp üzerine 'Fuji Dağı' yazısı oyulmuş olan, kocaman, taş kapıya baktı, sonra aklına gelen şiirleri not etmek için yanından hiç ayırmadığı defterini çıkardı. Defterin kenarına mor bir iplikle zarif bir kurşunkalem tutturulmuştu.

Altı kişi birbirlerine yardım ederek tapınağa çıkan ıslak, karlı patikada yürümeye başladılar. Güneş dalların arasından bir görünüp bir yitiyor, kar kümelerini aydınlatıyordu. Yeşil çamların geniş dallarından kopan, çoktan ölmüş kahverengi iğneler yere, küçük, inatçı kar kümelerinin üzerinc dökülüyordu. Kendilerini yeşilimsi bir dumanla çevrilmiş gibi hissetmelerine yol açan, buğulu bir ışık vardı. Patikanın öteki ucunda, çevresi karla kaplı, kırmızı, taş bir kapı göründü.

Bu Tanrısal görüntü Honda'nın aklına, İsao İinuma'yı getirmişti. Bir kez daha dönüp Makiko'ya baktı. Kadın şimdi kutsal bir güçle sarıldığı için, Honda onun dün geceki gözlerini bir an için unutabileceği kanısındaydı. Bu değişken gözlere hayran olan İsao herhalde bu gözler tarafından öldürülmüştü.

Keiko her zamanki gibi, her gördüğü şeyi dingin ve ağırbaşlı tavrıyla yorumlamayı sürdürüyordu.

"Ne kadar güzel. Harika. İşte gerçek Japonya!" deyip duruyordu, coşkuyla.

Makiko onun bu kesin konuşma biçiminden ürktüğünü açıkça belli ediyor ve ona nedense ters ters bakıyordu. Rié geriden onları izliyordu.

Bayan Tsubakihara tapınağa ulaşan patikada attığı her sarsak adımla, tüyleri dökülen, kederli bir turnaya daha çok benziyordu. İmanişi'nin uzattığı yardım elini hiç düşünmeden geri çevirmiş, elini Honda'nın kolunun üzerine koymuştu. Şiir filan yazacak durumda değildi.

Üzüntüsü yapmacık olamayacak kadar derindi, hüzünlü profiline bakan Honda ona neredeyse acıyacaktı. Tam o anda öteki yandan, kederli öğrencisine bakan Makiko ile göz göze geldi. Makiko her zamanki gibi, kardan yansıyan ışığın aydınlattığı bu üzgün yüzde bir şiir buldu. Hemen defterine

uzandı.

Fuji Dağına çıkan yokuşu kesen kutsal köprüye vardıkları zaman, Bayan Tsubakihara titrek bir sesle Honda'ya seslendi.

"Lütfen beni bağışlayın. Bunun Fuji Dağının tapınağı olduğu aklıma geldikçe, Akio beni gülümseyerek orada karşılayacakmış sanıyorum. Fuji'yi öyle severdi ki."

Acısı, garip bir biçimde koftu; üzüntü boş bir çardaktan esip geçen bir yel gibi bu içi boşalmış kadının bir yanından girip öteki yanından çıkıyordu sanki. Üstelik doğal olmayan bir suskunluğu vardı; bir ruh çağırma seansından henüz çıkmıştı sanki —ruhun uyanışı karşısındaki dil tutulması. Saçının gölgesi düşmüş, kuru yanakları kurutma kâğıdı kadar emici görünüyordu. Sanki kederi, tıpkı bir soluk gibi özgürce, yanaklarından bir içeriye, bir dışarıya sessizce, engellenmeksizin akıyordu.

Onu izleyen Rié, kendi derdini unutmuştu. Her yanından sağlık fışkırıyordu. Honda böyle anlarda karısının hastalık hastası olduğundan, gövdesindeki şişmelerin bile yapmacık olmasından kuşkulanırdı.

Sonunda, yaklaşık yirmi metre yüksekliğindeki, görkemli, kırmızı kapıya ulaştılar. Kapıdan geçer geçmez kendilerini, kutsal dansların yapıldığı köşkün önünde buldular; köşk kırmızı kapının önüne yığılmış olan topraklı karla çevriliydi.

Köşkün üç yanına, saçakların altına kutsal ip gerilmişti; yüksek çamlardan süzülen parlak güneş ışığı boyasız adak masasına, onun karşısındaki *gohei* kutsal kâğıt şeritlere vuruyordu. Köşk, kafes işi çatısına varıncaya kadar kardan yansıyan ışıkla aydınlanmıştı, ama kâğıt şeritlere vuran ışığın apayrı bir parıltısı vardı. Şeritler rüzgârda hafif hafif dalgalanıyordu.

Bu bembeyaz kâğıtlar bir an için Honda'ya canlıymış gibi geldi.

Bayan Tsubakihara'nın gözlerinden yaşlar boşandı. Hıçkırıklarını duyan kimse şaşırmadı. Gözü kutsal kâğıda ilişir

ilişmez, içini korku kaplamıştı. Kırmızı renkli anatapınağın, Çin aslanları ve ejderha kabartmalarıyla korunan ön cephesine koştu, ağlayarak dua etmeye koyuldu.

Honda savaşın üstünden bunca zaman geçmiş olmasına karşın, yasının neden bir türlü son bulmadığını merak etmekten vazgeçmişti. Tıpkı dün olduğu gibi bugün de bu yası canlı tutan, tazeleyen sırra tanık olmuştu.

29

Ertesi gün Keiko, Gotemba'dan telefon etti. Honda evde yoktu. Rié ise eğlentinin yorgunluğunu hâlâ üzerinden atamamış, yatıyordu. Arayanın Keiko olduğunu öğrenince, kalkıp telefona yanıt verdi.

Keiko, Ying Çan'm o gün tekbaşına Gotemba'ya geldiğini haber vermek için arıyordu.

"Tam köpeğin yanına giderken, sizin villanın önünde dolaşan genç bir hanım gördüm. Nedense Japona benzemiyordu. Seslendim; Taylandlı olduğunu söyledi. Bay Honda'nın çağrılısı olduğunu, ama gelemediğini söyledi. Bugün gelmiş, herkesin hâlâ burada olduğunu sanıyormuş çünkü. Neşesine şaştım, oysa onca yolu tekbaşına gelmişti; üstelik geri dönmek zorundaydı. Benim eve çağırıp çay ikram ettim, sonra da alıp istasyona götürdüm. Onu az önce yolcu ettim. Tokyo'ya varınca Bay Honda'dan özür dileyeceğini söyledi. Ama telefonu kullanmaktan pek hoşlanmıyormuş. Telefonda Japonca konuşmak, başını ağrıtıyormuş. Çok hoş bir kız. Saçları simsiyah, gözleri ise öyle büyük ki."

Keiko biraz daha gevezelik edip davet için Rié'ye bir kez daha teşekkür etti; Amerikah sevgilisiyle dostları için bu gece bir poker partisi düzenlediğini ekledikten sonra, telefonu kapadı.

Honda eve dönünce, Rié konuşmayı ona olduğu gibi

aktardı. Honda dinlerken, içine duman çekiyormuş gibi yüzünü buruşturuyordu. O gece düşünde Ying Çan'ı gördüğünden hiç söz etmedi elbette.

Yaşlılığın yararlarından biri de, insana sabırlı olmayı öğretmesidir. Honda'nın işinden başka, yerine getirmek zorunda olduğu bazı sosyal zorunlulukları da vardı. Ne yapacağı önceden kestirilemeyen Ying Çan'ı sonsuza kadar bekleyemezdi. Gerçi yüzük konusunda karısına güvenebileceğini biliyordu, ama yüzüğü kendi eliyle vermek istiyor, sürekli ceketinin iç cebinde taşıyordu.

Rié on gün kadar sonra Honda'ya, o evde yokken Ying Çan'ın uğradığını söyledi; ziyaretinin nedeni pek açık değildi. Rié eski bir sınıf arkadaşının cenazesine gitmek için, yas kimonosunu giymiş, tam evden çıkarken Ying Çan'ın kapıdan girdiğini görmüştü.

"Yalnız mıydı?" diye sordu Honda.

"Evet, öyle görünüyordu."

"Buraya gelinceye kadar epey yorulmuştur. Bir dahaki sefere onu yemeğe filan çağıralım."

"Gelip gelmeyeceğinden emin değilim," dedi Rié, kuşkucu bir gülümsemeyle.

Honda, telefon ederse kızı zor durumda bırakabileceğinin farkındaydı. Kendince bir tarih saptayıp kıza Şimbaşi Tiyatrosu için bir bilet gönderdi; kararı ona bırakmıştı. Geleneksel Osaka Kukla Tiyatrosunun gezici ekibi Tokyo'daydı, Honda kızın bu gösteriyi izlemesini istiyordu. Gündüz gösterisi için bilet almıştı; niyeti gösteriden sonra kıza İşgal Güçlerince bir süre önce Japon işletmecilere devredilen İmperial Otelde yemeğe davet etmekti.

O günkü gösteri, *Kagami Dağı* ve *Horikawa'nın Maymun Önderi*'ydi. Kızın ne kadar sorumsuz olduğunu bildiği için, ortada göremeyince şaşırmadı. Tekbaşına oturup boş gözlerle 'Kadınlar Kışlası' adındaki sahneyi izledi. *Horikawa*'dan önceki uzun arada, bahçeye çıkıp gezindi. Ilık, duru bir gündü, güzel havadan yararlanmak isteyen pek çok kişi

bahçedeydi.

İnsanların eskiye oranla ne kadar değiştiklerini görmek Honda'yı etkilemişti. Belki de geyşa sayısının çokluğundandı, ama korkunç yıkıntılarm anıları giderek silinirken, kimonolar daha da çarpıcı ve gösterişli bir görünüm almıştı. Savaştan sonra kadınlar, yaşları ne olursa olsun, çok daha renkli giysileri seçiyorlardı. İmperial Tiyatrosunun yirmili yıllardaki izleyicileri ile şu andaki parlak ve canlı kumaş bolluğu karşılaştırılamazdı bile.

Honda'nın canı isteseydi, genç geyşaların en güzelini seçer, onun efendisi olabilirdi. Ona her istediğini almak, onun bir bahar bulutu kadar narin olan kadınsılığının, beyaz, geleneksel *tabi*'sinin içindeki küçük, zarif ayaklarının tadını çıkarmak kimbilir ne zevkli olurdu. Kimonosunun içindeki, kusursuz giyimli bir taşbebek. Bunların hepsi de Honda'nın olabilirdi. Ama sonunun nereye varacağını çok iyi görebiliyordu. Tutkunun kaynar suyu taşacak, ölümün dans eden külleri uçuşarak gözlerini kör edecekti.

Bu tiyatronun çekiciliği, bahçe ile ırmağın birleşme biçiminden kaynaklanıyordu; sıcak yaz aylarında sudan yükselen serin esintilerden yararlanmak olasıydı. Ancak şu anda ırmak durgundu; mavnalar, çerçöp, akıntıyla birlikte ağır ağır sürükleniyorlardı. Honda bombardımanda ölenlerin cesetlerini taşıyan Tokyo'daki ırmakların savaş sırasındaki görüntülerini çok iyi anımsıyordu. Artık fabrika bacalarından duman tütmüyordu, su ise uğursuzcasına temizlenmişti, gökyüzünün ancak ölüm ânında görülebilecek olan o garip mavisini yansıtıyordu. Ona oranla bu çamurlu, kirli su mutluluğun canh simgesiydi.

İki geyşa parmaklığa yaslanmış, ırmaktan esen yelle serinlemeye çalışıyorlardı. Bir tanesi küçük, kiraz yaprağı desenli, ipek kimonosunun beline yine kiraz desenli, siyah bir Nagoya kuşağı bağlamıştı. Kumaşın elle boyanmış olduğu belliydi. Ufak tefek, yuvarlak yüzlü bir kızdı. Öteki, giysi seçimine bakılırsa canlı renklere pek düşkündü. Biraz fazla kal-

kık olan burnundan ince dudaklarına inen soğuk bir gülümseme vardı yüzünde. İki kız abartılı ünlemlerle noktalanan, sonu gelmez bir sohbete dalmışlardı. Ellerinde tuttukları, hiç kıpırdamayan sigaralarından –yaldız uçlu, ithal malı– iki duman buklesi yükseliyordu.

Honda az sonra, gizli gizli karşı kıyıya baktıklarını ayrımsadı. Eskiden Japon Deniz Hastanesi olan, önünde eski amirallerden birine ait heykelin yükseldiği bina şimdi bir Amerikan askeri hastanesine dönüştürülmüştü; Kore Savaşında yaralanan gazilerle doluydu. Bahar güneşi ön bahçedeki, yarı patlamış vişne tomurcuklarının üzerinde parlıyor, ağaçların altında genç askerler tekerlekli sandalyelerle gezdiriliyorlardı. Kimisi değneklerin yardımıyla yürüyor, kimisi de kolları beyaz askıda, ağır ağır dolaşıyordu. Irmağın karşı kıyısından, bu yandaki güzel giyimli, iki genç kadına seslenen yoktu, neşeli Amerikan ıslıkları da duyulmuyordu. Parlak güneş ışığına batmış karşı kıyı tam anlamıyla sessizdi; kayıtsızlık rolü oynayan genç, sakat askerlerin doldurduğu başka bir dünyaya ait bir sahneydi sanki.

Geyşalar karşıtlığın tadını açık açık çıkartıyorlardı. Beyaz pudra ve ipeğe bulanmış, kendini bahar tembelliğine ve doyasıya yaşamaya vermiş olan bu kadınlar, daha dünün yaraları, acıları, kopmuş kol ve bacaklarıyla gururlanan kurbanlarının gösterisini izliyorlardı zevkle. Böylesine ince bir kötülük ve zarif bir ahlâksızlık, ancak onlardan beklenirdi.

Honda bir seyirci olarak bulunduğu yerden, tiyatronun bahçesi ile karşı kıyıdaki görüntü arasındaki karşıtlığın ne kadar çarpıcı olduğunu görebiliyordu. Karşıdaki toz, kan, sefalet, yaralı onur, artık tersine çevrilmesi olanaksız şanssızlık, gözyaşları, yürek acıları ve son yedi yıldır Japonya'ya egemen olan askerlerin parçalanmış erkeklikleri vardı; burada ise yenilmiş ülkenin kadınları aşırı süzülmüş, kibirli şehvetlerini gözler önüne seriyor, kendi terlerinde boğulmuş, eski fatihlerin kanını zevkle emiyorlardı. Onlar açık yaralardan beslenen sineklerdi, *haori*'lerinin siyah, saydam yenlerini göz ah-

cı, siyah kelebeklerin kanatları gibi açıyorlardı. Irmaktan gelen esinti bu iki insan kümesini birleştirmeyi beceremiyordu. Bir türlü içine giremedikleri bu gereksiz parıltıyı yaratmak, bu duygusuz görüntüyü gösterişli ve aşırı kılmak için kanlarını boş yere akıtmış olan Amerikalıların öfkesini kestirmek kolaydı.

Honda kadınlardan birinin, "Gerçek değilmiş gibi görünüyor," dediğini duydu.

"Evet. O kadar acınası bir halleri var ki, bakmaya bile değmez. Yabancılar çok büyük insanlar, oysa şu hallerine bir bak, ne kadar da zavallılar, değil mi? Ama karşılıklı bir sefalet bu. Biz de az çekmedik."

"Eh, yutamayacakları kadar büyük lokma ısırmalarının sonu bu işte," dedi öteki kadın, buz gibi bir sesle. Artmış bir ilgiyle izlediler, ama az sonra ilgileri söndü. Bir yarışmadaymış gibi ikisi de pudralıklarını çıkardılar, bir yandan pudra sürünürken, bir yandan da yan gözle aynaya baktılar. Irmaktaki esintinin yakaladığı, ağır kokulu pudra, *haori*'lerinin kıvrımlarıyla birlikte havalandı, ta Honda'nın ceketinin koluna kadar sürüklendi. İnce bir pudra tabakasıyla kaplı olmasına karşın küçük aynalar, Honda'nın önündeki çalılıktaki minicik karıncaların koşuşturmasını andıran, soluk bir yansı oluşturabiliyordu.

Uzaktan uzağa çalan bir çanın hafif sesi, bir sonraki perdenin başlamak üzere olduğunu haber verdi. Yalnızca *Horikawa*'nın son sahnesi kalmıştı. Bu saatten sonra Ying Çan'ın artık gelmeyeceğini kabullenmiş, geri dönüp tiyatroya doğru ilerlerken ansızın, kızın yokluğundan cinsel bir tat aldığını hissetti.

Ying Çan içerideydi, bir sütunun gölgesine yarı gizlenmiş, içeriye dolan ışıktan sakınmaya çalışır gibiydi.

Honda'nın gözleri karanlığa henüz alışmamıştı, tek görebildiği şey, kızın kapkara saçları, bir de saydam değilmiş, bulanıkmış gibi görünen iri gözlerinin, ışık saçan siyahlığıydı. Saçına sürdüğü yağdan güçlü bir koku yükseliyordu. Ying

Çan düzgün dişlerinin bulanık aklığını göstererek gülümsedi.

30

Akşam yemeğini İmperial Otelde yediler. Otel felâket durumdaydı. İşgal Güçleri, Frank Lloyd Wright'ın yaratıcı dehasını anladıklarını öne sürüyorlardı, ama bahçedeki taş fenerı beyaza boyamaktan çekinmemişlerdi. Yemek salonunun Gotik taklidi tavanı her zamankinden de kasvetli ve kötü durumdaydı. İnsanın içini açan tek şey, yemek masalarının üzerindeki, gösterişle parlayan, beyaz örtülerdi.

Honda siparişi verir vermez hemen ceketinin iç cebindeki küçük kutuyu çıkardı, Ying Çan'ın önüne koydu. Kız açtı, bir çığlık attı.

"Yüzüğün sana iade edilmesi gerekiyordu." Yalın sözcüklerle yüzüğün öyküsünü anlattı. Kız dinlerken yüzünde gezinen gülümseme her seferinde Honda'nın anlattıklarıyla uyuşmuyordu; Honda'ya kız bütün söylediklerini anlamıyormuş gibi geldi.

Masanın üstünden görünen göğüsleri çocuksu yüzüne hiç benzemiyordu, kusursuz bir biçimde gelişmişlerdi; tıpkı bir geminin burnundaki oyma süs gibi. Honda daha görmeden, karşısındaki bu yalın öğrenci gömleğinin içinde, Ajanta'nın duvarlarındaki Tanrıçalardan birinin gövdesinin bulunduğunu biliyordu.

Hafif gibi görünen, ama sıkı etli, koyu renk bir meyvenin dolgunluğuna sahipti... neredeyse boğucu, simsiyah saçlar ve hafif yayık burun deliklerinden üst dudağa inen belirsiz, arzulu çizgiler... Honda'yı dinlerken, kendi gövdesinin söylediklerinden habersizmiş gibi görünüyordu. Kocaman, kapkara gözlerinden zekâ fışkırıyordu; bu gözler ona nedense kör birinin görünümünü veriyordu. Biçimlerin gizemi! Ying Çan'ın fazlasıyla kokulu olduğu belli olan gövdesinde, ta Japonya'ya kadar uzanan bir ormanın büyüsü vardı. Hon-

da, kanbağı denen şeyin belki de insanı sonsuza kadar kovalayan, kalın, biçimden yoksun bir ses olduğunu düşündü. Bazan tutkulu bir fısıltı, bazan kaba bir haykırıştı, ama bütün güzel gövdesel biçimlerin ve onlardan yayılan çekiciliğin tek kaynağıydı bu ses.

Koyu yeşil renkteki zümrüt yüzüğü Ying Çan'ın parmağına taktığı anda, o derin, dalgın sesle kızın gövdesel varlığının sonunda kusursuzcasına kaynaştığına tanıklık ettiği duygusuna kapıldı.

"Teşekkür ederim," dedi Ying Çan, soyluluğunu bozabilecek, yaltaklanır gibi bir gülümsemeyle. Bencilce duyguları anlaşıldığı anda kızın yüzünde hep bu anlam beliriyordu. Ama bu gülümseme daha Honda'nın ayrımsadığı anda uçup gitmişti bile; tıpkı hızla geri çekilen bir dalga gibi.

"Tam olarak anlayamıyorum," dedi Ying Çan, herhangi bir duyguyu açığa vurmaksızın. "Çocukluğuma ait hiçbir şey anımsamıyorum. Gerçekten anımsamıyorum. Hafif kaçık olduğumu söyleyerek benimle alay ediyor, senin az önce söylediklerini yineleyerek bana gülüyorlar. Ama ben her şeyi unuttum. Savaş çıkınca İsviçre'ye gittim, bitene kadar da orada kaldım. Japonya'ya ilişkin anımsadığım tek şeyse, birinin bana gönderdiği o Japon bebeğini ne kadar çok sevdiğim."

O bebeği gönderenin kendisi olduğunu söylemek, Honda'nın dilinin ucuna kadar geldi, ama kendini tuttu.

"Babam, Japonya'daki okulların çok iyi olduğunu söyledi, ben de eğitimim için buraya geldim. Son zamanlarda şöyle düşünüyorum: Ben çocukken belki de insanların aklından geçenleri yansıtan bir ayna gibiydim ve içimdeki her şeyi dışa vuruyordum. Örneğin senin aklına gelen bir şey bende yansımış olabilir. Galiba olan buydu. Sen ne dersin?"

Ying Çan'ın her soruyu, İngilizlere özgü, yüksek bir vurguyla bitirme alışkanlığı vardı. Cümle sonları Honda'ya, Tayland tapınaklarının masmavi göğe yükselen, kırmızı tuğlah çatılarının sivri uçlarındaki altın yılanların, sertçe kıvrılmış kuyruklarını anımsatıyordu.

Birdenbire, yakındaki masalardan birinde oturan bir aile Honda'nın dikkatini çekti. Büyük bir olasılıkla işadamı olan baba, karısı ve yetişkin oğullarıyla yemek yiyordu. Düzgün giysilerine karşın yüzlerinde bir bayağılık okunuyordu. Kore Savaşı sırasında zenginlemiş olduklarını düşündü Honda. Özellikle oğlanların yüzü az önce uyanmış bir köpeğin yüzü gibi sarkık, dudaklarıyla gözleri ise terbiyeden büsbütün yoksundu. Hep birlikte höpürdeterek çorbalarını içiyorlardı.

Arada bir oğlanlar birbirlerini dürterek gizlice Honda'nın masasına bakıyorlardı. Gözleri alaycıydı: Yaşlı bir adam, liseli bir kızı andıran genç metresiyle yemek yiyor. Söyleyecek daha iyi birşeylerinin olmadığı gözlerinden belliydi. Honda elinde olmadan, Ninooka'daki o geceyarısı İmanişi'nin insanı çileden çıkaran yetersizliğini anımsadı ve kendisiyle karşılaştırdı.

Honda böylesi anlarda dünyada ahlâkçılıktan çok daha sert kurallar bulunduğunu hissediyordu. Uyumsuz çiftler asla düşlere kaynaklık edememe, başkalarında salt tiksinti uyandırma gerçeğiyle cezalandırılıyordu. İnsanlığın hümanizmden yoksun olduğu dönemlerdeki insanlar, bütün çirkin yaratıklara karşı, çağdaş insandan çok daha acımasızdı.

Ying Çan yemekten sonra tuvalete gitmek için izin istedi. Honda salonda yalnız kalmıştı. Birden rahatladığını hissetti. Artık bundan böyle Ying Çan'ın yokluğunu, hiç yerinmeksizin kabullenecekti.

Birden aklına geldi: Ying Çan'ın, evdeki kutlama yemeğinden önceki geceyi nerede geçirdiğini hâlâ öğrenememişti.

Kız bir süre salona dönmedi. Honda küçük kızın nedimelerle birlikte Bang Pa İn'de kendini nasıl kaybettiğini anımsadı. Sonra aklına çıplak Prensesin, mangrov kökleriyle sarılı ırmağın kahverengi sularında yüzüşü geldi. Ne kadar dikkatli baktıysa da, kızın sol böğründeki o üç siyah lekeyi görememişti.

Honda'nın istekleri oldukça yalındı, bu duyguya 'aşk' demek doğru olmazdı. Tek istediği şey, Prensesi çırılçıplak

görmekti; bir zamanlar dümdüz olan göğüslerinin geliştiğini, yavru kuşların yuvadan uzanan kafaları gibi dimdik kabardığını biliyordu; pembe göğüs uçlarının hoşnutsuzca somurtuşunu, esmer koltukaltlarımn soluk gölgede nasıl durduğunu, kollarının alt yüzünün duyarlı, kumlu bir sahil gibi dalga izleri taşıdığını görmek, loş ışıkta ergenliğe atılan her adımı ayrımsamak, sonra da bu gövdeyi küçük kızın gövdesiyle karşılaştırarak onun karşısında ürpermek istiyordu. Hepsi bu kadardı işte. Göbek deliği, yumuşacık etine iyice gömülmüş, küçük bir mercan adasıydı herhalde. Bir zamanlar ciddi ve yoğun olan kuytu sessizliği, *yakşa* yerine sık tüylerce korunan, sürekli, nemli gülümsemelere dönüşmüş olmalıydı. Güzel ayak parmaklarmın birer birer açılışı, baldırlarının parlayışı, gelişmiş bacaklarının, yaşam dansının disiplin ve düşlerini içtenlikle desteklemek için uzanışı. Bütün bunları, küçük kızın çıplak gövdesiyle karşılaştırmak istiyordu. Böylece zamanı, zamanın neleri götürüp neleri getirdiğini anlayabilecekti. Dikkatli bir inceleme sonunda da sol yanındaki küçük lekeleri bulamazsa, kıza sonunda bütün yüreğiyle âşık olacaktı. Ruh göçü, Honda'dan bu aşka uzanan yolu tıkıyor, *samsara* ise Honda'nın tutkusunu dizginliyordu.

Ying Çan'ın salona dönmesiyle düşlerinden sıyrıldı ve aklından geçeni hiç düşünmeksizin dile getirdi. Sesi her şeye karşın, kıskançlıktan sertleşmişti.

"Sormayı unuttum. Gotemba'daki davetten önceki geceyi dışarıda geçirmişsin, üstelik Yabancı Öğrenci Merkezine haber vermeden. Geceyi bir Japonun evinde mi geçirdin?"

"Evet öyle," diye yanıtladı Ying Çan, hiç duraksamadan. Honda'nın yanındaki koltuğa oturmuş, sırtını hafifçe kamburlaştırmış, gözlerini sıkıca birleştirdiği güzelim dizlerine dikmişti. "Taylandlı bir arkadaşım orada kalıyordu. Aile benim de kalmam için ısrar etti, ben de kabul ettim."

"Bir sürü gençle dolu, eğlenceli bir ev olmah."

"Pek sayılmaz. Evin iki oğlu, kızı, Taylandlı arkadaşım ve ben, hep birlikte sessiz film oynadık. Babaları Güneydoğu

Asya'da büyük bir şirketi yönetiyor, hepsi de Güneydoğu Asyalılara karşı çok kibarlar."

"Taylandlı arkadaşın erkek mi?"

"Hayır, kız. Neden?"

Ying Çan sorusunun son hecesinde, yine sesini ansızın yükseltmişti.

Honda bu kadar az Japon arkadaş edindiği için onu kınadı. Öğrenim gördüğü ülkenin insanlarıyla tanışmadığı sürece yurtdışında yaşamanın hiçbir yarar sağlamayacağı konusunda kızı uyardı. Honda ile baş başa yemek yemekten sıkılabilirdi; bir dahaki sefere yanında birkaç genç dostunu da getireceğini söylerken aslında bilinçaltı, kızı bir kere daha görmeyi tasarlıyordu. Haftaya bugün, saat yedide İmperial Otelin salonuna gelmesi için kızdan söz aldı. Aklına Rié gelince, kızı evine davet etmekten caymıştı.

31

Honda eve döndü. Arabadan inince, çiseleyen yağmurun şakaklarını ıslattığını hissetti. Uşak onu terasta karşılayıp Bayan Honda'nın yorgun olduğunu, erkenden yattığını bildirdi. Ayrıca bir ziyaretçi, bir saattir ısrarla Honda'yı bekliyordu, şu anda küçük salonda oturmaktaydı. Acaba İinuma adı Bay Honda'ya bir şey anımsatıyor muydu? Honda hemen adamın para istemeye geldiğini sandı.

İinuma'yı son kez, İsao'nun on beşinci ölüm yıldönümünde, yani dört yıl önce yapılan anma töreninde görmüştü. O sıralar İinuma'nın savaştan beş parasız çıktığı belliydi. Yine de tapınaktaki yalın anma töreni son derece etkileyici olmuştu.

Honda'nın aklına ilk gelen, adamın para isteyeceği olmuştu, çünkü onu yıllardır ziyaret etmeyenler şimdi salt para istemek için ortaya çıkıyorlardı. Başarısız avukatlar, birer aylak olup çıkan eski dava vekilleri, yeteneksiz mahkeme mu-

habirleri –hepsi de akın akın geliyorlardı. Honda'nın talihinin yaver gittiğini haber almışlardı, paraya salt şans eseri konduğu için, kendilerinde paylaşma hakkı görüyorlardı. Honda ise, yalnızca gerçekten zor durumda olanlara yardım ediyordu.

Honda'nın salona girdiğini gören İinuma ayağa kalktı, yarı beline kadar eğilerek selâm verdi; ceketinin kırışık sırtı ta kırçıl saçlı ensesine kadar göründü. Fakir adam rolü oynamak ona, yoksulluğun kendisinden daha çok yakışıyordu. Honda oturmasını rica etti, uşağa viski getirmesini söyledi.

İinuma buradan geçerken Honda'yı görme arzusuna kapıldığını öne sürerek, açıkça yalan söyledi. Bir kadehten sonra da sarhoş olmuş gibi yapmaya başladı. Honda yeniden içki doldururken, İinuma sağ eliyle kadehini uzattı, sol eliyle de alttan tuttu. Honda'nın hiç hoşuna gitmemişti bu. Bir fare de ganimetini aynen böyle taşırdı. Sonra İinuma bir fırsatını yakalayıp uzun tiradına başladı.

"Eh, bana öyle geliyor ki, 'ters yönü izlemek' deyimi kimsenin dilinden düşmez oldu. Bence hükümet gelecek yıla kalmaz, anayasayı değiştirme işlemine başlar. Herkesin yeniden askere alınmaktan söz etmesinin nedeni, buna gerçekten de gerek olması. Ama insanı çileden çıkartan şey, ordunun bir türlü açığa çıkarılmaması, hâlâ yeraltında tutulması. Buna karşılık Kızılların gitgide güçlenmesine ne dersiniz? Ya geçen gün Kobé'deki askerlik karşıtı gösterinin karışıklığı? Adına 'askerlik karşıtı gençlik toplantısı' diyorlar, ama garip olan, toplantıya bir sürü Korelinin katılması. Polise sırf taşla değil, acı biber, Molotov kokteyli, bambu mızraklar, kısacası ne bulurlarsa onunla direnmişler. Üç yüz kadar öğrenci, çocuk ve Korelinin Hyogo Polis Karakolunu bastığını ve tutukluların serbest bırakılmasını istediğini duydum."

Honda İinuma'nın sözlerini yarım yalamak dinliyor, içinden para istiyor, diye geçiriyordu. İinuma'ya, Yenilikçiler solcu politikaları ile işleri ne kadar denetlerse denetlesin, Kızıllar ne kadar patırtı yaparsa yapsın, özel mülkiyete dayalı sis-

temin temeli asla sarsılmaz, demek isterdi. Camdan görünen yağmur serpintisi giderek yoğunlaşıyor, evi sanki çok katlı bir yağmur perdesi sarıyordu. Ying Çan'ı bir taksiyle Yabancı Öğrenci Merkezine bırakmıştı. O andan beri de aklından, bu bahar yağmurunun kızın yurttaki odasına kadar sızdığı, orayı da nemlendirdiği düşüncesi çıkmıyordu. Tropik bölgelerde gelişmiş bu gövdeye nem ne tür bir gizli etki yapardı acaba? Prenses nasıl uyurdu? Yüzü tavana dönük, derin derin soluyarak mı? Yoksa dudaklarında bir gülümseme, kıvrılmış olarak mı? Belki de yan yatıp Nirvana Salonundaki Şakyamuni'nin uzanmış altın heykeli gibi, eli başının altında, kaygısızca, parlak tabanlarını göstererek?

"Japon İşçi Sendikaları Genel Kurulunun Kyoto Şubesince düzenlenen Bunaltıcı Yasaları Kaldırma Mitinginde de şiddet uygulanmış," diye sürdürdü İinuma. "Bu durumda, bu yılki Bahar Bayramının barış içinde kutlanacağını düşünmek, çocukça olur. Şiddetin ne ölçüde patlayacağını insan asla kestiremez. Kızıl üniversite öğrencileri okul binalarını ele geçiriyor ve polislere direniyor. Ve bu, tam da Japon-Amerikan Barış Antlaşmasının ve İkiyanlı Güvenlik Paktının imzalanmasından hemen sonra oluyor. Amma da komik!"

Para istiyor, diye düşündü Honda.

"Başbakan Yoşida'mn, Komünist Partiyi yasadışı ilan etme önerisine katılıyorum. Japonya yine karıştı. Artık Barış Antlaşması imzalandığına göre, olaylara seyirci kalırsak kendimizi komünist bir devrimin içinde buluveririz. Amerikan kuvvetlerinin çoğu gitmiş olacak; bir genel grevi nasıl denetleriz? Japonya'nın geleceğini düşündükçe, uykularım kaçıyor. *Beşikte öğrenilen mezara kadar taşınır*; sözü ne kadar doğru."

Para istiyor, diye düşündü Honda bir kez daha. Ama kadehlerin birbirini kovalamasına karşın İinuma bir türlü konuyu açmıyordu.

İki yıl önceki boşanmasına kısaca değindi, sonra lâfı birdenbire eski günlere getirdi, hemen ardından, yargıçlıktan

vazgeçip İsao'nun savunmasını hiçbir karşılık beklemeden üstlenen Honda'ya duyduğu gönlü borcunun ömür boyu süreceğini belirtti. Honda, İinuma'nın İsao'dan söz etmesine dayanamazdı, hemen sözünü kesti.

İinuma birdenbire kalkıp ceketini çıkardı. Oda insanı bunaltacak kadar sıcak değildi, Honda'ya kalırsa adam sarhoş olmuştu. Sonra boyunbağını çözdü, gömleğinin düğmelerini açtı, hatta fanilasını bile çekiştirip alkolden kızarmış göğsünü ortaya serdi. Honda, bir sürü topluiğne gibi ışık saçan, kırlaşmış kıllarını görebiliyordu.

"Doğruyu söylemek gerekirse, buraya gelişimin nedeni, size bunu göstermekti. Beni bundan daha çok utandıran başka bir şey yok. Elimden gelseydi bunu sizden ölünceye kadar gizlerdim, ama bir süredir bunu bir tek size açıklayabileceğimi düşünüyorum; sizi bir güzel güldürecektir. Sizin beni gerçekten anlayacağınızı biliyorum, hatalarımı bile. Nasıl biri olduğumu bilirsiniz. Kendimi, soylu bir biçimde ölen oğlumla karşılaştırdığım zaman, gerçekten utanıyorum. Bu biçimde hayatta kalmanın beni ne kadar küçük düşürdüğünü size anlatamam."

Gözyaşları yanaklarından yuvarlanıyordu. Sözcükler ağzından karman çorman dökülüyordu.

"İşte, savaştan hemen sonra kalkıştığım intihar girişiminin izi. *Seppuku* yapmayı başaramayacağıma inanıp onun yerine göğsüme bir hançer sapladım, ama kalbime isabet ettiremedim. Bir domuz kadar kanım aktı, ancak ölmedim."

İinuma gösteriş yapmak istercesine, morumsu mavi renkteki yara izini okşadı. Aslında Honda bile, bir şeyin geri döndürülemeyecek biçimde son bulduğunu görebiliyordu. İinuma'nın kırmızı, kalın derisi yarayı çevirmiş, yarayı becerikszice kapatarak büzülmüştü; yara yeri, girişiminin başarısızlığını vurguluyordu.

Her neyse, İinuma'nın beyaz kıllarla kaplı sert göğsü, hâlâ bir zamanlarki haliyle övünür gibiydi. Honda sonunda adamın para istemek için gelmediğini kavramıştı, ama amacı-

nı yanlış değerlendirdiği için hiç mi hiç utanmadı. İinuma değişmemişti.

Onun gibi birinin bile umutsuz, pis ve alçaltıcı bir tohumu imbikten geçirip billurlaştırmak zorunda kalması, bu yolla utancı zor bulunur bir mücevhere dönüştürmesi, sonunda da bunu güvenilir bir tanığa göstcrme gereksinimine yenik düşmesi anlaşılır bir şeydi. İster içten olsun, isterse rol yapsın, göğsündeki mor yara izinin son çözümlemede, yaşamından geriyc kalan tek değerli şey olduğu doğruydu. Honda'ya, yıllar öncesinc ait bu soylu davranışın tanığı olarak, istemcdiği bir onur bağışlanmaktaydı.

Ansızın ayılmış görünen İinuma giysilerini giydi, zamanını aldığı için özür dilcdi ve içki için teşekkür etti. Tam gitmek üzcreyken Honda onu durdurdu.

Elli bin *ycn*'lik bir tomarı, adamın bütün karşı koymalarına karşın, zorla, biçimsiz ceketinin cebine sokuşturdu.

İinuma sonunda, "Madem öyle," diyerek, Honda'ya aşırı bir resmiyetle teşekkür etti. "Bu inceliğinizi, şükran duygularımla kabul ediyorum. Bu parayı Seiken Okulunu yeniden kurmak için kullanmak, benim için büyük bir zevk olacaktır."

Honda yağmura karşın, onunla birlikte sokak kapısına kadar gitti. İinuma'nın karaltısı nar yapraklarının altındaki yan kapıdan geçerek kayboldu. Bu Honda'ya nedense, geceleyin Japonya'nın çevresindcki bulanık suları benekleyen sayısız adayı anımsatmıştı. Yağmurdan başka suyu olmayan çılgın, yabanıl, perişan, ıssız bir adayı.

32

Honda yüzüğü Ying Çan'ın parmağına geçirince huzura kavuşacağını sanmıştı, oysa yüreği kaygıyla doluydu.

Nasıl etsem de kızı çıplak görsem, diye düşünüp duruyordu. Kızın, Honda'nın baktığını ayrımsamadan içinden

geldiği gibi davranması ya da kendini kapıp koyvererek yüreğindeki bütün gizleri açığa vurması, tam anlamıyla doğal davranması ne hoş olurdu! Honda da bir biyolog gibi her ayrıntıyı gözlemleyebilirdi. Ama Honda'nın varlığı fark edilirse, her şey mahvolabilirdi.

Kusursuz, kuvarz bir kristal; içinde özgürce oynayan güzel, düşsel bir varlığın dışında hiçbir şey bulunmayan, cam bir kâse. Ying Çan işte böyle bir kâsenin içinde olmalıydı.

Honda, Kiyoaki ile İsao'nun saydam yaşamlarının cisimleştirilmesinde kendisinin de payı bulunduğundan emindi. Gerçi yararsız, etkisiz kalmıştı, ama yine de uzanmış bir yardım eliydi o. Önemli olan Honda'nın kendi rolünden habersiz olmasıydı; kendini zekice davrandım, diye kandırmasına karşın rolünü oldukça doğal bir biçimde, hatta sersemce oynamıştı. Peki ya aydıktan sonra? Ateş gibi yakıcı Hindistan onu hiç esirgemeden eğittikten sonra, yaşama nasıl bir yardım eli sunabilirdi ki? Araya nasıl girebilir, ne tür bir söz verebilirdi?

Üstelik Ying Çan bir kadındı. Bir kabı, cazibenin bilinmeyen karanlığı ile ağzına kadar dolduran bir bedeni vardı. Bu beden Honda'yı baştan çıkartmıştı. Onu sürekli yaşama doğru çekiyordu. Peki, ama ne amaçla, diye sordu Honda kendi kendine. Bilmiyordu, ama nedenlerden biri, çekimine kapıldığı yaşamın yaydığı cazibeyle başkalarını da çekmeye yazgılı olmasıydı; bu yaşam kendi köklerini yok etmeye yazgılıydı. Bir başka neden de, Honda'nın bu kez bir başkasının yaşamına müdahale etmenin olanaksızlığını iyice anlamak zorunda kalmasıydı.

Honda gönlünde yatan aslanın, Ying Çan'a saydam bir kristalin içinde sahip olmak olduğunu elbette biliyordu, ama bu isteğini doğuştan gelen o gözlemleme merakından ayıramıyordu. Bu iki karşıt isteği uyumla uzlaştırmanın ve Ying Çan'ı, yaşam selinin çamurlu sularında yetişmiş olan bu siyah nilüferi ele geçirmenin bir yolu yok muydu?

Bu durumda en iyisi, kızın İsao ve Kiyoaki'nin yeniden

doğmuş hali olduğuna ilişkin açık bir kanıt göstermesiydi. O zaman Honda da saplantısından kurtulabilirdi. Öte yandan kızın, Honda'nın tanık olduğu yeniden doğuş gizemiyle hiçbir ilgisi bulunmasaydı, Honda kıza karşı bu kadar güçlü bir çekim hissetmezdi. Honda'nın tutkusunu katı bir biçimde denetleyen bu gücün, bu olağanüstü güçlü çekimin kökeni belki de *samsara*'ydı. Uyanışın kaynağı ve aldanışın kökeni; her ikisi de *samsara* olabilirdi.

Honda gittikçe şiddetlenen bir arzuyla, hayatının sonuna yaklaşan, doygun, kendinden hoşnut biri olmak istiyordu. Tanıdığı böyle birkaç kişi vardı. Bunların çoğu çıkar sağlamada, sınıf atlamada ya da güç savaşımında son derece sezgili insanlardı; ürkütücü hasımlarının ruh durumunu kavramada ustaydılar. Ama iş kadınlara gelince, yüzlercesiyle yatmış olmalarına karşın, tam bir kara cahildiler. Bu tür erkeklere, çevrelerini para ve güç sayesinde satın aldıkları kadınlarla, dalkavuklarla doldurmak yetiyordu. Kadınlardan yalnızca yüzlerinin bir yanını göstererek, aptallar gibi oturmalarını beklerlerdi. Bu adamlar özgür değiller, bir kafese kapatılmışlar, diye düşündü Honda. Onlar salt *kendi* gözlerinin gördüğü şeylerden yapılmış, dünyayı dışlayan ve dünyaya kapalı bir kafeste otururlar.

Bazı erkekler ise biraz daha akılhdır: Zengin, güçlü, insan doğasına karşı çok daha duyarlı. Bir insana ilişkin her şeyi bilebilir, en yüzeysel belirtileri bile anlamlandırarak, şeylerin özüne inebilirler. Yaşamın tadına, biberli sirkenin acılığıyla varan, üstün ruh-bilimciler. Canları çekerse güzel, küçük avlularına ağaç, kaya, ya da funda dikilmesini buyururlar; dünyanın ve yaşamın iyi düzenlenmiş, iyi ayarlanmış özlerinden oluşan minik, zevkli bahçeleri vardır: Gerçek uzmanlık bahçeleri. Bu bahçeler hile kayaları, işveli Çin çiçekleri, hain at kuyrukları, dalkavuk çeşmeler, küçük bağlılık çağlayanları, sayısız ihanet kayalığı içerir. Onlar bütün gün bu alegorik yapıların önünde oturup, dünyayı ve yaşamı silâhlarından arıtmanın sessiz zevkine dalarlar. Ancak bilgili insanlara

özgü olan acılığı ve üstünlüğü, köpüklü, açık yeşil çayla dolu, paha biçilmez bir fincan gibi ellerinde tutarlar. Honda onlardan biri değildi. O ne kendinden hoşnuttu, ne de emin. Ama artık cahil biri de değildi. Yalnızca, bilinenle bilinmeyen arasmdaki sınır çizgisini görmüştü, bu da onu uyanık biri yapmaya yetiyordu.

Belirsizlik, insanın gençlikten çaldığı, eşi bulunmaz bir hazinedir. Honda, İsao ile Kiyoaki'nin yaşamlarında yer almış, yardım elini uzatmanın büsbütün anlamsız olduğu alınyazılarına tanıklık etmişti. Aldatılmıştı sanki. Alınyazısına inanmak, yaşamın dolandırılmak olduğu inancına götürüyordu insanı. İnsanın varoluşuna gelince... bunun, doyum yoksunluğundan başka hiçbir anlamı yoktu ve Honda bunu Hindistan'da iyice öğrenmişti.

Bununla birlikte, kesinlikle edilgin bir yaşam, ya da yaşamın en son varlıkbilimsel biçimi, Honda'yı fazlasıyla çekiyordu. Üstelik bu tür biçimler olmaksızın yaşamın da olamayacağı türünden, aşırı bir kavramla zehirlenmişti. Honda bir baştan çıkartıcının niteliklerinden yoksundu. Alınyazısı açısından ayartma ve kandırma eylemleri abesti; 'ayartma isteği'nin kendisi de öyle. Bir insan, yazgısı tarafından safça aldatılmanın dışında başka bir yaşam biçimi olmadığını ayrımsarsa, yaşamına nasıl müdahale edebilirdi ki? Böylesi bir varoluşun o arı biçimi, bir kereliğine bile olsa nasıl görülebilirdi? Şu an için, böyle bir varoluş ancak yokluğunda kavranabiliyordu. Kendi evreninde kendine yeten, kendi içinde bir evren olan Ying Çan, Honda'dan uzak tutulmalıydı. O bazan görsel bir yanılsama, bazan cisimleşmiş bir gökkuşağıydı. Yüzü kırmızı, boynu turuncu, göğüsleri sarı, karnı mavi, kalçaları lacivert, baldırları çivit mavisi, ayak parmakları ise eflatundu. Başının üstünde görünmeyen, kızıl ötesi bir yürek, yere sıkıca basan ayaklarının altında ise belleğinin görünmeyen, mor ötesi ayak izleri vardı. Gökkuşağının bittiği yerde, ölüm gökyüzüyle karışmıştı. Eğer 'bilmemek' şehveti uyandıran ilk etkense, bilinemeyen, yani ölüm de son etkendi.

Hiç beklenmedik bir anda paraya kavuşan Honda da herkes gibi parayı kendi keyfi için harcamayı düşünmüştü, ama para ona en çok gereken zevki satın alamazdı. Katılmak, sevmek, korumak, sahip olmak, tekeline almak– bunlar parayı gereksinirdi, doğru, paranın yararı olurdu, ama Honda'nın asıl istediği şey, bunlar değildi.

Honda ucuz sevinçlerin ürpertici zevkler gizlediğini bilirdi: Geçen yıl, bir mayıs gecesi, parkta diz çöktüğü toprağa dökülmüş olan yaprakların gizli kokusu, gizlendiği koruluktaki ağaçların gövdelerini kaplayan nemli yosunların dokunuşu. Taze yapraklar keskin bir koku yayıyordu; sevgililer soyunmuş, çimenlere uzanmıştı.

Arabaların farları koruluğu çevreleyen yolu acımasızca aydınlatıyor, bir görünüp bir yitiyordu. Işıkları kozalaklı ağaçlara vuruyor, gövdeleri birbiri ardınca hızla yalayıp geçiyordu; ışık çimenliği yalayınca Honda ürpermişti. Işık bir an için sıyrılmış, beyaz iç çamaşırlarının neredeyse acımasızca kutsal olan güzelliğini öteki her şeyden ayırdı. Honda yalnızca bir kez, uykulu gözlerle, bir ışık demetinin bir kadının tam yüzüne vurduğunu gördü. Işık noktası yansıdığına göre, kadının gözleri aralık olmalıydı. İnsan varoluşunun ansızın ortaya çıktığı, korkunç bir andı; Honda görmemesi gereken bir şeyi, istemeden görmüştü.

Ürpertilerini sevgililerin ürpertilerine uydurmak, çarpıntılarını onlarınkiyle eşleştirmek, korkularını paylaşmak, bu birleşmenin sonunu gören, ama görülmeyen bir yabancı olarak kalmak. Bu sinsi casusluğa katılanlar, cırcır böcekleri gibi şuraya buraya, ağaçların altına, çalıların arkasına gizlenmişlerdi. Honda bu isimsiz adamlardan biriydi.

Genç erkekler, genç kadınlar... sarmaş dolaş gövdeler... gövdelerin gözler önüne serilmiş, beyaz, alt kısımları... Gölgelerin iyice koyulduğu yerlerde gezinen ellerin yumuşaklığı. Erkeklerin pinpon topları gibi devinen beyaz kalçaları. İnlemelerin neredeyse yasal gerçekliği.

Evet, bir an için varoluşun karanlığını yırtan farlar, kadı-

nın yüzünü hiç beklenmedik bir biçimde aydınlatmıştı. Oysa asıl şaşıranlar, seyredilenler değil, ağaçların gerisine sinmiş, onları seyredenlerdi. Parkın dışında, neon lâmbaların korlar gibi yandığı yerde bir devriye arabasının lirik sireninin sesi duyulunca, seyredilen kadınlar hiç aldırmadılar, erkekler ise devinimlerini hiç aksatmaksızın, kalçalarını genç kurtlar gibi kaldırdılar.

Honda bir keresinde, birlikte yemeğe çıktığı deneyimli bir avukattan, bir karakolda kulağına çalınan bir dedikoduyu dinlemişti. Bu pis rezalet gazetelere yansımamıştı. Olay, yasa çevrelerinden, son derece saygın, üstün konumunun sağladığı saygınlık ve nüfuzdan yararlanan birine ilişkindi. Dikizciliği alışkanlık haline getirince polis tarafından tutuklanmıştı. Altmış dört yaşındaydı. Kimliğini soran genç polis yaşlı adamı, bütün suçlarını itiraf etmesi için insafsızca sıkıştırmıştı. Bahtsız avukat, dikizcilik eğilimini ayrıntılarıyla anlatırken, kelimenin tam anlamıyla utançtan titriyordu. Bu arada görevli tarafından sertçe paylanmaktaydı. Genç polis suçlunun toplumsal konumunun ne kadar yüksek olduğunu öğrenince, adamın yıllardır yararlandığı yetke ile işlediği suçun arasındaki inanılmaz uçurumu iyice vurgulamış, zavallı adamı sırf keyfi için aşağılamaya başlamıştı. Aradaki bu büyük uçurumu kapatmanın bir insan için olanaksız olduğunu biliyordu, yine de adama eziyet etti. Torunu olabilecek kadar genç biri tarafından azarlanan adam başını öne eğip durmadan terli alnını silerek, yaltaklanmaya başladı. Bürokrasinin iyice alt düzeylerinde bir yerde bulunan birinin fırlattığı çamurla tepeden tırnağa sıvandıktan sonra serbest bırakılmış, iki yıl sonra da kanserden ölmüştü.

Honda, ben olsaydım nasıl davranırdım acaba, diye düşündü.

Böylesine aşılmaz görünen bir uçuruma köprü kurmanın yolunu herhalde bulurdu o. Hindistan'da öğrendiği gizli formül işe yarayabilirdi.

Yaşlı yargıç yasal söylemi kullanarak, bu gizli eğlencesi-

nin niteliğini neden açıklamamıştı acaba? Öyle güçlü bir zevkti ki bu, Honda'nın gözlerini yaşartıyordu –yaşamdaki en alçakgönüllü eğlenceydi. Honda yarım kulakla dinlediği şeyler, eğlendirici bir dedikoduymuş gibi davrandı, ama meslektaşının bu konuyu açmasının gerisinde daha derin bir dürtünün bulunup bulunmadığını da yemek boyunca merak etmekten kendini alamadı. Tıpkı anlatıcı gibi Honda da gerekli yerlerde küçümseyerek gülümsemeye özen göstermiş, ama saygınlığı ile suçu arasındaki acımasız karşıtlık kafasını karıştırmıştı. Böyle bir davranış dünyanın gözünde, bir çift aşınmış sandalet kadar değersizdi, oysa bu davranışın özünde bir ciddilik gizliydi ve bu, her türlü zevk için geçerliydi. Bir saatlik işkencenin sonunda Honda, dikizleme alışkanlığının verdiği coşkuyu içinden söküp atmıştı. Neyse ki bu yönünü bilen kimse yoktu. Üstelik tehlikenin bal gibi farkındaydı; aklını kendi eliyle küçük düşürmüştü. Tehlikeli bir serüvenin gerçek tadı akılda yatar, cesaret de ondan kaynaklanır.

Para, ne güvenlik ne de gerçek heyecanlar satın almasını sağlıyordu; peki o halde bu yaşta olan biri taze yaşam bulmak için ne yapabilirdi? Honda'nın yaşamaya duyduğu açlık, yaşı ilerledikçe azalacağına, artmıştı.

İster istemez bir tür aracı kullanmak zorundaydı. Ying Çan şans eseri onunla yatsaydı bile, Honda'nın asıl görmek istediği şeyi göstermeyebilirdi. Öyleyse Honda'nın bu çok gereksindiği şeyi elde etmek için, dolambaçlı, yapay bir yöntem kullanması gerekiyordu.

Bu düşüncelerle bunalmış olan, bir türlü uyku tutmayan Honda bir süredir el sürmediği, kitaplıkta tozlanan *Büyük Altın Tavuskuşu Bilgelik Kralı Sutrası*'nı aldı. Tavuskuşunun başarısı için söylenen *mantra*'yı yüksek sesle okudu: *Ma yu kit-su rai tei şa ka.*

Yanıtı, sözcük oyunlarına dayalı olan bir bilmeceydi bu. Honda savaştan bu *sutra* sayesinde sağ çıktıysa, o zaman bu yolla kazanılmış bir yaşam gözüne her zamankinden de değersiz görünecekti.

33

Keiko *Bilgelik Kralı Sutrası*'na büyük ilgi gösterdi.

"Yılan sokmasına karşı etkili mi, dedin? Öyleyse mutlaka öğrenmem gerek. Gotemba'daki bahçem yılan kaynıyor."

"Açılış bölümünün birazı aklımda. Şöyle diyor: *Ta do ya ta içi miçi çiri miçi çiribiri miçi*."

Keiko güldü: "Çiribiribin şarkısına benziyor."

Kadının bu düşüncesizce tepkisine çocuksu bir öfke duyan Honda sustu.

Keiko'nun yanında, yeğenim diye tanıştırdığı, Keio Üniversitesinde okuyan bir genç vardı. Oğlan ithal malı bir takım elbise giymiş, yine ithal, pahalı bir saat takmıştı. Dar kaşları, incecik dudakları vardı. Honda bu yaşam dolu, çağdaş delikanlıya bakarken, gözlerinde eski kendo takımına bakarken beliren o eleştirel bakışların belirdiğini ayrımsayınca çok şaşırdı.

Keiko her zamanki gibi sakindi. Kraliçelere yaraşır dingin ses tonuyla, herkese emirler yağdırıyordu. Her istediğini, ayrıntılı talimatlar izliyordu.

Honda onun bu huyunu, iki gün önce kente dönüşünü kutlamak için onu Kaikan'a öğle yemeğine götürdüğünde öğrenmişti. Kadına, Ying Çan'ı uygun, mümkünse 'saldırgan' bir delikanlıyla tanıştırmak istediğini söylemiş, tek bir sözcük Keiko'nun kolları sıvamasına yetmişti.

"Anlıyorum," dedi. "Kızın bakire olması senin işine gelmiyor tabii. Bir dahaki buluşmamıza, iflah olmaz yeğenimi de getiririm. Onunla, yan etki filan türünden bir sorunumuz olmaz. Sen de daha sonra kibar, düşünceli, tatlı sırdaş rolünü oynayabilir, kızın tadına rahat rahat bakarsın... Harika bir tasarı!"

Keiko ne zaman 'harika' dese, ortada harika bir şey kalmıyordu. İş cinsel hazza geldi mi, kadında duygudan eser

yoktu –bir fahişe olsaydı, sürekli rol yapması gerekecekti. Fazlasıyla yöntemli biriydi.

Keiko yeğeninin ne kadar çağdaş bir genç olduğunu açıklamaya girişti –adı Katsumi Şimura'ydı. Oğlanın beden ölçülerini New York'a gönderdiğini ve babasının Amerikalı bir dostu aracılığıyla, yılın her mevsimi için Brooks Brothers takım elbiselerinden ısmarladığını anlattı. Salt bu öykü bile genç adam konusunda epeyce şey anlatıyordu.

Tavuskuşu Kralının Sutrası'ndan söz ederlerken Katsumi gözlerini uzak bir noktaya dikti; sıkıldığı açıkça belliydi. İmperial Otelin dışarıya uzanmış kayalar ile asma katın kesiştiği yerdeki alçak salonu, bir türbenin girişini andırıyordu; salonun bir köşesindeki dükkânda cicili bicili, rengârenk Amerikan dergileri, cep kitapları, bir mezarlığa bırakılmış solmuş çiçekler gibi karman çorman, göz alıyordu.

Teyze ile yeğenin, karşısındakini dinlememek gibi ortak bir huyları vardı. Bu huy yeğende apaçık bir kabalık olarak ortaya çıkarken, teyzeninki, aldığı terbiyenin bir parçasıymış gibi görünüyordu. Keiko, sıradan birini dehşetten donduracak itirafları bile aynı kayıtsızlıkla dinleyebilirdi.

"Sorun şu... Ying Çan'ın gelip gelmeyeceğinden emin değilim," dedi Honda.

"Yeni ev şöleninden beri, sende bir fobi haline geldi bu. Lütfen gevşe ve bekle. O gelmese bile biz keyfimize bakalım. Üçümüz yemeğe gideriz. Katsumi fazla ince eleyip sık dokuyan biri değildir."

"Ah, evet... tabii ya," dedi Katsumi kararsızca, kendine özgü aşırı gevrek tonlamasıyla.

Keiko ansızın çantasından yoğun parfümlü bir çubuk çıkardı, bir çift yeşim taşlı küpenin sallandığı kulaklarının arkasına sürdü.

Sanki bu bir işaretmiş gibi, tam o anda salonun ışıkları söndü.

"Tüh! Elektrik kesildi," diye söylendi Katsumi. Elektrik kesildikten sonra bunu söze dökmenin ne gereği var, diye dü-

şündü Honda. Bazı insanlar salt tembelliklerine bir özür olarak konuşuyorlardı.

Keiko elbette bir şey demedi. Parfümü çantasına koydu; çantanın kilidi karanlıkta çıt diye kapandı. Keiko'nun kalçalarının sıkı, taşkın, görkemli eti loşlukta, parfümünden yayılan kokuyla birleşerek gizlice, sınırsızcasına genişliyor gibiydi.

Sessizlik yalnızca bir dakika sürdü. Kazaya uğrayanların, karanlığı itmek istercesine, yapay bir canlılıkla dolu konuşmaları hemen başladı.

"İşgal sırasında," dedi Honda, "Amerikan güçlerinin eldeki pek az elektriği kullanma öncelikleri vardı. Bu yüzden, karartma yapmaktan başka çaremiz kalmamıştı. Bunun hâlâ sürmesi şaşırttı beni."

"Geçenlerde, uzun süren bir elektrik kesintisi sırasında," diye ekledi Keiko, "Yoyogi'den geçiyordum, baktım bir tek Amerikalıların kaldığı Yoyogi Tepeleri ışıl ışıl; karanlığın üstünde yüzen ışıltılı bir küme. Bir başka gezegenden gelmiş insanlara ait bir kasaba gibiydi adeta. Çok güzel, ama ürkütücüydü."

Karanlıktı, ama ön bahçedeki gölün gerisindeki caddelerden geçen arabaların farları girişteki döner kapıyı aydınlatıyordu. Çıkan birinin ittiği kapı dönerken farlar, suyun altındaki karanlığı delen parlak çizgiler gibi, bir an parlayıp söndü. Parkta geceleyin gördüğü sahneyi anımsayan Honda hafifçe ürperdi.

"İnsan karanlıkta ne kadar rahat soluk alıp veriyor," dedi Keiko. Honda'nın içinden, peki ya gündüz, diye sormak geçti. Keiko'nun gölgesi büyüdü, duvara vurdu. Otelde çalışan çocuklardan birinin getirdiği mumlar kül tablalarına konulup masaya yerleştirilince, salon ölümü karşılamak için yakılan ışıkların titreştiği, gerçek bir mezarlığa dönüştü.

Kapının önüne bir taksi yanaştı. Çok güzel, kanarya sarısı bir elbise giymiş olan Ying Çan içeri girdi. Honda bu mucizeye çok şaşmıştı; kız yalnızca on beş dakika gecikmişti.

Ying Çan mum ışığında çok güzeldi. Saçları karanlığın içinde eriyordu; gözlerinde titreşen ışıklar, dişlerinin parıltısı elektrik ışığına oranla çok daha güzeldi. Her soluk alışında kanarya sarısı elbisesinin önü kalkıp iniyor, gölgeleri çoğaltıyordu.

"Beni anımsadın mı? Ben Keiko Hisamatsu. Bir süre önce Gotemba'da tanışmıştık," dedi Keiko. Ying Çan o gün için kadına teşekkür etmedi, yalnızca kibarca başını eğdi.

Keiko, Katsumi'yi tanıştırdı, oğlan kalkıp yerini Ying Çan'a verdi. Honda oğlanın Ying Çan'ın güzelliğinden oldukça etkilendiğini hemen anlamıştı.

Kız kayıtsızca elini uzattı; zümrüt yüzük parmağındaydı, ama amacı bunu Honda'ya göstermek değildi. Taş mum ışığında, az önce uçarak içeri giren bir böceğin yanar-döner kanatları gibi yeşil yeşil parladı. Koruyucu *yakşa*'ların ürkünç, altın yüzleri öfkeliydi, gölgelerle doluydu. Honda'ya, Ying Çan yüzüğü iyiniyetinin bir ifadesi olarak takmış gibi geldi.

Keiko yüzüğü hemen gördü, kızın elini tutup kendine doğru çekti.

"Ne kadar değişik. Tayland işi mi?"

Yüzüğü Gotemba'da yakından incelediğini unutmuş olamazdı, ama davranışları öyle doğal ve inandırıcıydı ki, sanki olay aklından uçup gitmişti.

Honda gözlerini mumlardan birine dikmiş, Ying Çan yüzüğü benim armağan ettiğimi söylecek mi bakalım, diye kendi kendisiyle bahse tutuşmuştu.

Ying Çan kısaca, "Evet, Tayland'dan," dedi. Yanıtı Honda'yı rahatlattı, olayın incelikli bir doğallıkla geçiştirilmesinden hoşlanmıştı.

Keiko yüzüğü çoktan unutmuşçasına, doğruldu.

"Hadi, Manuela'nın yerine gidelim. Nasılsa bir gece kulübüne gideceğiz, bari yemeği de orada yiyelim. Yemekleri gerçekten nefistir."

Katsumi bir Amerikalının adına alınmış, Pontiac marka bir araba kullanıyordu. Gidecekleri yere varmaları iki dakika

bile sürmezdi.

Ying Çan sürücünün yanına, Keiko ile Honda da arkaya oturdular. Keiko'nun arabaya girip çıkarkenki hali görülecek şeydi. Aklı erdiğinden beri bir arabaya herkesten önce o binerdi. Dar eteğine hapsettiği kalçalarını koltukta bir uçtan ötekine asla kaydırmaz, oturacağı yeri saptadıktan sonra bir tek hareketle, hiç duraksamadan, amforaya benzeyen kalçalarım oraya yerleştiriverirdi.

Ying Çan'ın koltuğun sırtına dökülen simsiyah saçları, özellikle arkadan bakıldığında muhteşemdi. Honda'ya, terk edilmiş bir kalenin surlarından aşağıya sarkan sarmaşıkları çağrıştırdı. Kalelerin ayrılmaz bir parçası olan kertenkeleler gün boyunca gölgede dinleneceklerdi...

Bayan Manuela, Japon Yayın Birliğinin karşısındaki binanın bodrum katında küçük, beğenilen bir kulüp işletiyordu. Bu Avrasyalı esmer dansçı, önden inen Keiko ile Katsumi'yi görünce, sadık müşterilerini neşeyle karşıladı.

"Hoş geldiniz! Katsumi de gelmiş! Bu gece çok erkencisiniz. Lütfen rahatınıza bakın." Saat henüz erken olduğu için dans pistinde kimseler yoktu; boşluğu yararak gelen müzik sesi bir kuzey rüzgârı gibi, tavandan sarkan aynalı topun ışıklarını geceyarısı sokaklarda uçuşan kâğıt parçalarıymışçasına, etrafa saçıyordu.

"Ne güzel! Kulüp bize kalmış," dedi Keiko, gösterişli yüzüklerle dolu elini karanlık boşluğa doğru uzatarak. Salonu bir baştan ötekine yalayan bu çığlığın ardından parlak, nefesli çalgıların sesi üzgün üzgün çınladı.

Keiko içki siparişini almaya hazırlanan Bayan Manuela'yı, "Sen zahmet etme," diyerek engelledi. "Lütfen otur." Katsumi ayağa kalkarak kadına bir iskemle tuttu. Keiko, Ying Çan ile Honda'yı kadınla tanıştırdı, Honda'yı göstererek, "Bu beyefendi ile daha yeni dost olduk," dedi. "Japon usulü zevkler ediniyorum."

"İyi yaparsın. Fazla Amerikanlaşmıştın. Artık Amerikan kokusundan kurtulmanın zamanı geldi."

Bayan Manuela abartılı bir biçimde Keiko'nun üstünü başını kokladı, o da gıdıklanmış gibi yaparak karşılık verdi. Ying Çan bu maskaralıklara yürekten güldü, az kalsın su bardağını deviriyordu. Honda biraz şaşırmıştı, Katsumi ile bakıştılar. Delikanlıyla ilk kez göz göze geliyordu.

Keiko ansızın anımsamış gibi, yine ağırbaşlılığını takındı.

"Az önce ışıkların sönmesi bir sorun yarattı mı?" diye sordu ahmakça.

"Tabii ki hayır. Biz zaten yalnız mum ışığı kullanırız," diye yanıtladı Bayan Manuela, çalımlı çalımlı; loşlukta parlayan beyaz dişlerini gösteren dostça gülümsemesiyle Honda'ya döndü.

Orkestra üyeleri yerlerinden kalkınca, Keiko'yu selâmladılar, o da beyaz elini sallayarak karşılık verdi. Her şey onun çevresinde dönüyordu.

Dörtlü grup yemeğini yedi. Honda karanlık yerlerde oturmaktan hoşlanmazdı, ama başka seçeneği yoktu. *Chateaubriand* diliminden akan kan kırmızı olmalıydı, oysa kapkara görünüyordu.

Müşteri sayısı giderek artıyordu. Böyle bir eğlence yerinde gençler gibi davrandığı için kendisine ne gözle bakıldığını düşününce, Honda'nm keyfi kaçtı. Devrim ne kadar çabuk olursa o kadar iyiydi; herkes devrim olacağını söyleyip duruyordu.

Masadakiler hep birlikte ayaklanınca, Honda şaşırdı. Hanımlar tuvalete gitmek için kalkmışlardı, Katsumi ise sırf incelik gereği. Sonra yeniden oturdu, biri elli yedi, öteki yirmi yaşında olan bu iki erkek müziğin ve dansın ortasında, baş başa kalmışlardı. Farklı yönlere bakarak, söyleyecek hiçbir şey bulamadan, öylece oturdular.

Katsumi birden boğuk bir sesle, "Prenses çok hoş," dedi.

"Ondan hoşlandın mı?"

"Japoncayı pek iyi konuşamayan, esmer, ufak tefek ve

çekici tiplerden her zaman hoşlanmışımdır. Nasıl desem?.. Biraz tuhaf zevklerim vardır."

"Gerçekten mi?" dedi Honda, yumuşak bir gülümsemeyle. Ama Katsumi'nin sözleri hiç hoşuna gitmemişti.

"Peki vücudu için ne düşünüyorsun?"

"Eh, fazla dikkat ettim sayılmaz. Cinsel çekicilik açısından mı sordunuz?" dedi hızla, Honda'nın sigarasını Dunhill marka çakmağıyla yakarken.

"Diyelim ki, elinde bir salkım üzüm var. Çok sıkarsan ezilir. Oysa hırpalamadan tutarsan, tanelerin dolgun yüzeyi parmaklarına hafifçe direnir. İşte 'vücut' derken bundan söz ediyordum."

"Galiba anladım," diye yanıtladı genç öğrenci, düşünceli. Yetişkin biri gibi davranmaya, öz güvenini deneyimlerinin ağırlığıyla desteklemeye çalışıyordu.

"Anladıysan, çok iyi. Benim demek istediğim şey buydu," dedi Honda, sohbeti noktalayarak.

Daha sonra Katsumi Ying Çan'ı dansa kaldırdı; art arda üç danstan sonra masaya döndüler.

"Şu üzüm kuramınız aklımdan çıkmıyor," dedi Katsumi Honda'ya, masum bir ifadeyle.

"Neden söz ediyorsunuz?" diye sordu Keiko. Gürültülü müzik, konuşmayı bastırdı.

Honda dans etmeyi bilmese bile, Ying Çan'ı dans ederken izlemeye doyamıyordu. Hareket ederken yabancı bir ülkede yaşamanın getirdiği kısıtlamalardan kurtuluyor, doğal yeteneğini zevkle sergiliyordu. Bedenine göre küçük olan ince boynunu çok iyi oynatıyordu. Ayak bilekleri zarif ve hızlıydı. Parmak uçlarında dans ediyor, dalgalanan eteğinin altındaki güzel bacakları, ıssız bir adadaki bir çift uzun palmiye gibi hafif hafif sallanıyordu. Bir yavaş, bir hızlıydı; bir an duraksıyor, hemen ardından canlanıyordu; dans ettiği sürece yüzündeki gülümseme silinmedi. Bir caz figürü sırasında, Katsumi'nin parmak uçlarında dönerken, gövdesi çoktan dönmüş olmasına karşın, beyaz dişlerinin parıltısı bir yarı-

may gibi havada asılı kaldı.

34

Dünya, uğursuz belirtilerle kaynıyordu.

Bahar Bayramında İmparatorluk Sarayının önünde bir ayaklanma oldu. Polis kalabalığa ateş açınca, durum daha da kötüledi. Altı ya da yedi gösterici birleşip bir Amerikan arabasına saldırdılar; arabayı ters çevirip yaktılar. Saldırıya uğrayan bir polisin bırakıp kaçtığı beyaz motosiklet ânında ateşe verildi. Sarayı çevreleyen hendeğe düşen Amerikalı bir denizci, suya bir batıp bir çıkıyordu; başını her kaldırışında göstericilerin attığı taş yağmuruna tutuluyordu. Sarayın önündeki alanın dört bir yanından alevler fışkırıyordu. Ayaklanma sırasında Amerikalı askerler, tüfekleri ateşe hazır bir halde, Hibiya'daki Genel Karargâhın ve Meiji Hayat Sigortası binasının önünde nöbet tuttular.

Olağandışı gelişmelerdi. Kimse olayların bununla kalacağına inanmıyor, sırada başka, daha büyük çapta isyanların olduğundan kuşkulanıyordu.

Honda o gün Marunoçi Binasındaki işyerine gitmemişti, gösterilere tanık olmadı, ama radyoda dinleyip ayrıntıları da gazetede okuyunca, durumun yeterince ciddi olduğunu anladı. Savaş dönemini, fazlaca bulaşmadan atlatmıştı, ama şimdi barışta çevresinde olup bitenlere karşı kayıtsız kalamazdı. Parasını işletmek için o üç geleneksel yönteme güvenmiyordu, kendisine maddi konularda akıl veren bir dostuna danışmayı kararlaştırdı

Ertesi gün evde daha fazla kalamadı, yürüyüşe çıktı. İlkyaz güneşi pırıl pırıldı; her şey yolundaydı sanki. Hukuk kitapları gibi ciddi kitaplar satan eski dükkânı geçip dergilerin rastgele sergilendiği bir dükkâna girdi. Yıllardır ne zaman yürüyüşe çıksa mutlaka bir kitapçıya uğrardı.

Kitap başlıklarının çeşitliliği Honda'yı rahatlattı. Her

şey, kavramlar halinde sınıflandırılmıştı. İnsanca arzular, aşk, siyasal huzursuzluk, hepsi de yazıya dökülmüş ve dinginlik içinde sıralanmıştı. Üstelik insan, örgü örmekten uluslararası politikaya kadar aradığı her şeyi bulabiliyordu.

Bir kitapçıya girince, neden bu kadar rahatladığını bilmiyordu; daha çocukken edindiği bir alışkanlıktı bu. Kiyoaki ya da İsao'da böyle bir şey yoktu. Nasıl oluştu acaba, diye merak etti. Bütün dünyayı sürekli sırtında taşımadığı sürece, kendini güvensiz mi hissediyordu? Yazıya dökülmemiş olguları algılamasına engel olan şey, dikbaşlığı mıydı yoksa? Stéphane Mallarmé'ye göre her şey er ya da geç yazıyla dışa vurulurdu. Dünya büyük güzel bir kitapta son buluyorsa, kitap basıldıktan sonra, hemen bir kitapçıya koşmak için asla geç kalınmış sayılmazdı.

Evet, dünkü olaylar çoktan sona ermişti. Burada ne Molotov kokteyllerinden yükselen alevler, ne haykırışlar, ne de şiddet vardı. Dökülen kanların uzaktan uzağa yansıları bile hissedilmiyordu. Sevimli bir vatandaş, peşinde bir çocukla kitapları karıştırıyor; şişman bir kadın yüksekten bakan bir tavırla kadın dergilerinden birinin son sayısının çıkıp çıkmadığını soruyordu. Dükkânın dip tarafında bir vazoya yerleştirilmiş olan bir demet lale –dükkân sahibinin bir uğraşısı– beceriksizce yazılmış, çerçeveli bir levhanın altına yerleştirilmişti. Yazıda şöyle diyordu: "Okumak yüreğin besinidir."

Honda kalabalık dükkânda, müşterilere çarparak dolaştı. Hoşuna giden bir şey bulamayınca, çok satan dergilerin sergilendiği rafa doğru gitti. Spor bir gömlek giymiş, öğrenci olduğu belli olan bir delikanlı orada durmuş, kendini bir dergiye kaptırmıştı. Belli bir uzaklıktan bakan Honda oğlanın aynı sayfaya olağanüstü bir dikkatle bakıp durduğunu fark etti. Delikanlının sağ tarafından yaklaşıp sayfaya şöyle bir göz attı.

Kötü basılmış, donuk mavi bir foto-gravürde, iple bir iskemleye bağlanmış, yana eğilmiş, çıplak bir kadın görünüyordu. Oğlan gözlerini sol elindeki dergiden hiç ayırmıyordu.

Honda delikanlının tuhaf bir biçimde gerilmiş olduğunu ayrımsadı– boynu, profili, gözleri, bir Mısır kabartmasındaki figürler gibi, doğal olmayan bir biçimde gerilmişti. Sonra oğlanın, pantolon cebine soktuğu sağ elinin hızla ve makine gibi hareket ettiğini gördü.

Hemen kitapçıdan ayrıldı. Yürüyüşün tadı kaçmıştı.

Böyle bir şeyi herkesin gözünün önünde yapmak zorunda mıydı? Acaba dergiyi alacak parası mı yoktu? Öyleyse, parasını ödeyip dergiyi ona verebilirdim. Evet ya, neden hemen yapmadım bunu? Keşke çıkarıp parayı hemen verseydim.

Ama Honda, yolun kıyısına dikilmiş iki elektrik direğinin arasında düşüncesini değiştirdi.

Hayır, sorunun bu olduğunu sanmıyorum. Dergiyi gerçekten isteseydi, dolmakalemini filan rehine verip dergiye sahip olabilirdi. Oldukça ucuz bir dergiydi.

Aslında o dergi satın alınıp eve götürülmemeliydi. Honda'nın düş gücü şahlanmıştı. Nedense oğlanın yüzü hiç yabancı gelmemişti.

Kafası bunca meşgulken eve gidip karısıyla yüzleşmek istemiyordu; dolambaçlı bir yol seçip yürüdü, Metodist Kilisesinin köşesine gelince, geri dönmek yerine dümdüz ilerlemeyi sürdürdü.

Oğlanın dergiyi alıp eve götürmemesinin nedeni, salt ailesinin katılığından ya da dergiyi gizleyecek yeri olmamasından kaynaklanmıyordu. Honda hiç nedensiz, oğlanın tekbaşına, kiralık bir odada yaşadığı sonucuna varmıştı. Yalmzhk orada bir ev köpeği gibi, çocuk eve döner dönmez üzerine atılmaya hazır, bekliyordu. Delikanlı bağlanmış, çıplak kadının resmini açmaya, bu zevki yalnızlıkla paylaşmaya çekinmiş olmalıydı. Orada, büyük olasılıkla kendinin oluşturduğu hapisanenin mutlak özgürlüğü bekliyordu onu. Bu boş, dört köşe, daracık odada, meni kokusuyla dolu olan bu karanlık yuvada, göğüslerini ezen ipin altında kıvranan, burun delikleri bir martı kanadı gibi açılmış o çıplak mavi kadınla yüz yü-

ze gelmekten korkmuştu besbelli. Sıkıca bağlanmış bir kadına böylesine eksiksiz bir özgürlükle bakmak, cinayet işlemekten farksızdı. Bu yüzden de ne yapacaksa herkesin önünde yapmayı seçmişti. Kendini, halkın gözleriyle bağlanmış bir erkeğin yerine koymayı, tehlike ve horlanmışlık içindeki kadının karşısına dikilmeyi yeğlemişti. Seçtiği koşulların iğrençliği, bütün sevişmelerde gizlenen o ipek teller kadar kırılgan ve duyarlı bir gereklilikti.

Çok özel, olağanüstü tatlı bir terbiyesizliğin kışkırtması... Kız çok güzel bir fotomodel olsaydı belki de oğlan arzuyla yanıp tutuşmazdı. Bir fırtına gibi kenti gece gündüz kasıp kavuran cinsellik. Büyük, karanlık, aşırı bir bolluk. Molotov kokteyllerinin alevlerini geri püskürten sokaklar. Gizli cinsel tutkunun yeraltında uzanan, geniş kanalı. Honda evinin, basının zamanından kalma, etkileyici taş sütunlarını görünce, kendisinin babasının yaşlılığına oranla çok farklı bir yaşam sürebileceğini hissetti. Yan kapıyı itip yüksek dalların ucundaki, iyice açmış, beyaz manolyaları görünce yorgunluğunu olanca şiddetiyle hissetti ve keşke kalan ömrümü *haiku*[1] yazarak geçirebilseydim, dedi içinden.

35

Honda Keiko'dan, kendisi için bir kutu puro almasını rica etmişti. Puroları almak için Keiko ile buluşacaktı; kadına Katsumi'yi de görmek istediğini bildirdi. Katsumi arabayla gelip Honda'yı işyerinden aldı. Bir ilkyaz öğleden sonrasıydı; güneş yakıyordu.

Gerçek Havana purosu bulmak olanaksızdı, ama PX Mağazasında Florida'dan gelme tütün bulunabiliyordu. Keiko alışverişini, eskiden Matsuya Mağazası olan şimdiki PX'ten yaptığı için, Katsumi orada buluşacaklarını söyledi.

---

1. Japon edebiyatına özgü, üç dizelik dörtlüklerden oluşan kısa şiir. (Ç.N.)

Honda elbette PX'e giremezdi. Katsumi'ye arabayı ön tarafta durdurmasını söyledi. Oturup çıkış kapısını gözlemeye başladılar. PX'in beyaz perdeli pencerelerinin önünde pek çok karikatürcü dolanıyor, dışarıya çıkan Amerikalı askerleri avlamaya çalışıyordu. Kore'den döndükleri belli olan genç askerler biraz direndikten sonra, karikatürlerini yaptırmaya razı oluyorlardı. Aralarında, kot pantolon giymiş, büyük olasılıkla alışverişe çıkmış, genç bir kız da vardı; resmi yapılırken pencerelerden birinin pirinç pervazına oturmuştu.

Arabada vakit öldürenler için ilginç bir sahneydi bu. Ciddi yüzlü, oldukça deneyimli görünen Amerikan askerleri bunca izleyicinin önünde durup poz vermekten hiç çekinmiyorlardı. Kimin müşteri olduğunu söylemek güçtü. Çevrelerini saran izleyicilerden bıkıp geri çekilen oldu mu, hemen yerini bir başkası alıyordu. Uzun boylu Amerikalıların pembe yüzleri, bekleşen kalabalığın üstünde heykel başları gibi yükseliyordu.

Honda bacaklarını hareket ettirmek için arabadan inerken, "Gecikti," dedi Katsumi'ye.

Amerikalı kıza bakmak için kalabalığa katıldı. Pek güzel sayılmazdı; bacaklarını sallıyordu. Sırtındaki kısa kollu, kareli gömlek erkek gömleğine benziyordu. Binaların arasından süzülen ışık demeti, çilli boynunu enlemesine kesiyor, çiklet çiğnerken oynayan çenesiyle birlikte bir inip bir kalkıyordu. Soğuk ya da kibirli bir havası yoktu. Doğal duruşu meraklı bakışlardan hiç etkilenmemiş, zorla açılmışa benzeyen kıpırtısız gözleri boşluğa .dikilmişti.

Sanki havaya bakarmış gibi insanlara bakıyordu; tam Honda'nm aradığı türden biriydi. Bunu ayrımsayınca içinde ansızın bir ilgi dalgası kabardı; tıpkı alev alan saçların kıvrılı-
veren uçları gibi. O sırada, yanında duran adam konuştu. Bir süredir Honda'yı süzüyordu. "Sizinle daha önce tanışmıştık, öyle değil mi?"

Kısa boylu, kemirgen bir hayvana benzeyen, kılıksız bir adamdı. Saçları tam şakaklarında dümdüz kesilmişti; hiçbir

yerde durmayan gözlerinde uğursuz bir yaltaklanma parlıyordu. Honda hemen huzursuz oldu.

"Kimsiniz? Özür dilerim, ama çıkartamadım," dedi soğukça.

"Anımsamıyor musunuz? Parktaki ağaçların altında çiftleri dikizliyorduk," diye fısıldadı adam, Honda'nın kulağına uzanarak.

Honda ne kadar çabaladıysa da, renginin sararmasını engelleyemedi.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu, buz gibi bir sesle. "Beni başka birisiyle karıştırdınız." Küçük adamın yüzünde acı bir alaycılık belirdi. Honda bu alaycılığın, kocaman binaları yerle bir edebilecek güçteki yeraltı çatlaklarına benzediğini bilirdi. Adamın elinde geçerli bir kanıt yoktu. Üstelik Honda'nın üzerine titremesi gereken bir saygınlığı da kalmamıştı. Toplumsal konumunun artık ortadan kalktığını, bu alaycı ifadeden daha iyi hiçbir şey anlatamazdı.

Omzuyla adamı yana itti, PX'in girişine doğru yürüdü. Neyse ki tam o anda Keiko göründü.

Mor bir elbise giymiş, göğüslerini dikmişti; arkasındaki Amerikalı asker kucağındaki dağ gibi yığılmış paketlerin ardından güçlükle seçilebiliyordu. Honda, herhalde sevgilisi Jack'tir, diye düşündü; ama değildi.

Keiko kaldırımın kıyısında durup Honda ile askeri tanıştırdı; "Adını bilmiyorum, ama paketlerimi arabaya kadar taşımayı önerdi. Ne kadar incelikli bir davranış, öyle değil mi?" dedi.

Honda'nın Amerikalı bir askerle konuştuğunu gören ufak tefek adam hemen sıvışmıştı.

Keiko'nun göğsünde kocaman, pırıltılı, Liyâkat Nişanına benzeyen, altın bir iğne parlıyordu. Doğruca Katsumi'nin kızgın güneşin altında, saygıyla beklediği yere doğru yürüdü. Katsumi arabanın kapısını açıp şakacı bir tavırla eğildi.

Asker paketleri teker teker Katsumi'ye verince oğlan paketlerin ağırlığı altında sendeledi.

Görmeye değer bir sahneydi. Mağazanın önündeki kalabalık karikatürcüleri unutmuş, ağızları bir karış açık onları izliyordu.

Araba hareket edince Keiko o kibar askere el salladı, asker de karşılık verdi. Kalabalıktan birkaç kişi de öyle.

"Bu ne ilgi böyle!" dedi Honda biraz zevzekçe; az önceki sarsıcı olayın etkisinden ne kadar çabuk sıyrıldığını kendi kendine kanıtlamak için.

Keiko kendinden hoşnut, güldü. "Kibarlık her yerde bulunabilir." Çabucak Çin tarzı, işlemeli bir mendil çıkartıp bir Batılı gibi gürültüyle sümkürdü. Burnu bu işlemi zarar görmeden atlatmıştı. Her zamanki gibi kalkık ve görkemliydi.

"Gecelcri çıplak yattığın için üşüttün işte," dedi arabayı kullanan Katsumi.

"Bu ne kabalık! Sanki beni görmüşsün gibi... Bu arada, nereye gidiyoruz?"

Honda, küçük adama tekrar rastlamaktan korktuğu için Ginza Alanını dolanmak istemiyordu.

"Hadi şu yeni... neydi adı? ...hani Hibiya'nın köşesindeki yere gidelim..." dedi, anımsayamadığı için sinirlenerek.

Katsumi, "Nikkatsu Oteli mi?" diye sordu. Az sonra ırmağın çürük hardal rengi sularını, kalabalığın arasından bir görüp bir yitirerek Sukiya Köprüsünden geçtiler.

Keiko son derece kibar, üstelik akılh bir kadındı, ama incelikten yoksun olduğu da açıktı. Herhangi bir konuda -müzik, edebiyat, sanat, hatta felsefe- parfümünden ya da kolyesinden söz edermişçesine, aynı aşırı kadınsı, haz düşkünü bir coşkuyla söz ederdi. Aslında sanat ya da felsefeden söz etmesi, geniş kültürüyle gösteriş yapma isteğinden kaynaklanmıyordu; bilgi birikimi pek de iyi dengelenmiş sayılmazdı, ama bazı alanlarda gerçekten çok bilgiliydi.

Honda'nın anımsadığına göre on dokuzuncu yüzyıl sonlarıyla yirminci yüzyıl başlarında, üst sınıfa mensup kadınlar ya kibirli, üstünlük taslayan, iffetli, ya da arsız, hoppa tipler-

di. Bu yüzden Keiko'nun çok yönlülüğü şaşırtıyordu onu. Öte yandan, kocası olan adamın neler çektiğini de kestirebiliyordu. Kadın acımasız biri değildi, ama bazı küçük şeylere bakılırsa, hoşgörüsüz bir titizliği olduğu anlaşılıyordu.

Bir tür savunma olabilir miydi bu? Peki, ama neden? Silâha gereksinim duymayacak bir biçimde yetiştirildiği kesindi. Dünyayla savaşması hiç gerekmemişti ki. Tam tersine, dünya ona her zaman saygı göstermişti; insan onda, yetki alanının içinde yıkıcı olabilen, bir tür arılık hissediyordu.

Keiko doğuştan, sevgiyle iyilik arasındaki farkı ayırmaktan acizdi; iyilik yaptığı biri onun kendisini sevdiğini sanabilirdi.

Şu andaki hali de bu genellemeye pekâlâ uyuyordu. Yeni bir futbol sahasını andıran otel salonuna bakan asma katta, önünde bir kadeh likör, talimatlarını sıralamaya girişmişti. Honda çok bunalmıştı. Kendini, Ying Çan adındaki bir kümes hayvanının nasıl pişirileceğinin anlatıldığı, bir Fransız yemek kursundaki dersi dinliyormuş gibi hissetti.

"O günden sonra onu iki kez gördün. Nasıl gitti? Sence ne kadar ileri gidebilirsin?" diye sordu Katsumi'ye. Sonra büyük bir puro kutusu çıkartıp Honda'nın kucağına bıraktı; puroları yeni anımsamış gibiydi.

"Evet, nasıl gitti? Bana kalırsa tam vaktidir."

Honda kutunun üzerindeki deseni parmaklarıyla okşadı. Bu ona, küçük bir Avrupa ülkesinin kâğıt parasını çağrıştırmıştı: Altın köşeler, pembe şeritler, yeşil zemin üzerine kabarık, yaldızh harfler. Puronun kokusunu hayâlinde canlandırdı; epeydir puro içmemişti. Bir yandan da Katsumi'nin sözlerini, nefretle dinliyordu. Ama bu iğrençliğin tadını, birşeyler lânetleniyormuşçasına çıkardığını ayrımsayınca, şaşırdı.

"Kızı öpmeyi başardın mı bari?" diye sordu Keiko.

"Evet, bir kez."

"Nasıldı peki?"

"Nasıl mı?.. Onu, Yabancı Öğrenci Merkezine götürdü-

ğüm zaman, kapının az gerisinde öptüm."

"Öyle mi? Peki nasıldı?"

"Oldukça heyecanlanmışa benziyordu. Belki de ilk öpüşmesiydi."

"Sen işi o kadarla bırakacak bir adam değilsin. Daha ileriye gidemedin mi?"

"Ama o özel biri. Bir prenses."

Keiko Honda'ya döndü. "En iyisi kızı ahp Gotemba'ya götürmen. Neden bir ziyafet verdiğini söyleyip geceyi orada geçirmeye çağırmıyorsun? Ne kadar uzun kalırsa o kadar iyi. Seni kolayca geri çeviremez, çünkü bazı gecelerini dışarıda geçirdiğini biliyorsun; üstelik geçen sefer seni bekleterek yaptığı hatayı onarmak zorunda. Katsumi ile baş başa kalırsa, hemen savunmaya geçebilir, bu yüzden senin de onlarla gitmen gerek. Arabayı Katsumi kullanır. Kıza benim Gotemba'da beklediğimi söylersin. Elbette yalan, ama benim için sakıncası yok... Villaya varınca, kimseleri göremediği için şaşıracaktır. Yine de yabancı bir prenses kaçınayı göze alamaz; bundan sonrası Katsumi'ye kalıyor. Kızı o gece yeğenimin ellerine bırak ve *canard â l'orange*'ın[1] pişmesini bekle."

36

Ninooka, Gotemba'da geceyarısıydı. Honda şöminedeki ateşi söndürdükten sonra şemsiyesini aldı ve salondan geçerek terasa çıktı.

Bahçedeki yüzme havuzu şekillenmeye başlamıştı bile; yağmur sert betonu dövüyordu. Daha tamamlanmasına çok vardı, henüz merdiveni bile takılmamıştı. Terastan dökülen ışıkta ıslak beton, gri bir sıvının rengini almıştı. Yüzme havuzunu yapan işçiler Tokyo'dan geliyor, bu nedenle de inşaat işi çok yavaş ilerliyordu.

---

1. (Fr.) Portakallı ördek. (Ç.N.)

Gece karanlığında bile su boşaltma sisteminin iyi olmadığı görülebiliyordu. Honda Tokyo'ya dönünce bunu müteahhite söylemeyi kararlaştırdı. Havuzun dibindeki kirli su birikintileri yağmurla çoğalmış, uzaktaki terasın ışıklarını biçimsizce yansıtan dalgacıklar oluşturmuştu. Vadinin batı ucundan kalkan gece sisi, yeşilliğin ortasında, kıpırtısızcasına asılı kalmıştı. Hava oldukça soğuktu.

Bitmemiş havuz kocaman bir mezara, bir tümen dolusu iskeleti alacak kadar büyük bir çukura benzemeye başlamıştı. Aslında benzemeye *başlamamıştı*, baştan beri öyleydi. İskeletler atıldıkça su sıçrayacak, sonra su durgunlaşacak, kurumuş kemikler hemen suyu emerek parlak ve canlı bir görünüm alacaktı. Honda'nın yaşına gelen Japonlar, uzun ömürlülüğü kutlamak için bir hazine deposu yaptırmayı düşünürlerdi. Honda ise kalkmış, havuz yaptırıyordu! Sarkmış, yıpranmış bedenim bol, mavi sularda yüzdürmek acımasız bir girişimdi. Honda parasını yalnızca kötücül oyunlar için harcamayı alışkanlık edinmişti. Havuzun suyuna yansıyan Hakoné Tepeleri ile yaz bulutları, yaşlığım nasıl da dağıtacaktı! Peki ya havuzu sırf çıplak vücudunu yakından görmek için yaptırdığını öğrenseydi, Ying Çan'ın yüzü ne hal alırdı acaba?

Honda kapıları kilitlemek için döndü, şemsiyeyi kaldırarak ikinci kattaki ışıklara baktı. Pencerelerden dördü hâlâ aydınhktı. Bunlar, çalışma odasına bitişik olan iki konuk odasının pencereleriydi; hemen yanındaki odada Ying Çan kalıyordu. Katsumi ise ondan sonraki odadaydı.

Şemsiyeye karşın yağmur pantolonuna, sanki dizlerine bile işlemişti. Gece serinliğinde, eklemlerinde küçük, kırmızı acı çiçekleri gizliden gizliye açıyordu. Onları küçücük *higan-bana*'ya benzeyen şeyler gibi düşledi. Gençliğinde etine alçakgönüllülükle gizlenmiş olan, üstlerine düşeni yapan kemikleri şimdi varlıklarını kanıtlamaya çalışıyorlardı. Ötmeye, yakınmaya, çürüyen eti delip çıkmaya ve bedenin inatçı karanlığından kurtulmaya çabalıyorlardı. Güneşten yararlanan taze yapraklar, kayalar, ağaçlar kadar özgürce güneşlenebile-

cekleri dış dünyaya fırlamak için fırsat kolluyorlardı. Düşlerini gerçekleştirebilecekleri günün çok uzakta olmadığını biliyorlardı kuşkusuz.

Honda ikinci kattaki ışıklara bakarken, Ying Çan'ın soyunduğu aklına gelince, ansızın ısınıverdi. Kemikleri ısınmış mıydı? Yoksa eklemlerindeki kırmızı çiçekler saman nezlesine mi neden olmuşlardı? Honda çabucak kapıları kilitledi, salonun ışıklarını söndürdü ve sessizce üst kata çıktı. Farkedilmeden çalışma odasına geçebilmek için önce yatak odasına girdi, oradan da çalışma odasına süzüldü. Karanlıkta el yordamıyla kitaplığın yanına gitti. Kalın, yabancı ciltleri alırken elleri titriyordu. Sonunda gözünü rafın arkasındaki gözetleme deliğine dayadı.

Ying Çan bir şarkı mırıldanarak, zayıf ışığın oluşturduğu daireye girdi; Honda hiçbir şeyi şu ânın gelmesini beklediği kadar istekle beklememişti. İnsanın, su kabağının bir yaz gecesinin eşiğinde, çiçek açmasını beklerken duyduğu türden bir özlemdi. Yavaşça açılan bir yelpazenin, içindeki resmi gözler önüne serdiği bir andı. Honda Ying Çan'ı bugüne kadar kimsenin görmediği bir durumda görecekti. Dünyada her şeyden çok istediği şeydi bu.

Şimdi Honda'nın onu gözetlemesi bir şeye son veriyor, kızın daha önce kimse tarafından çıplak görülmemiş olduğu gerçeğini ortadan kaldırıyordu. Kimse tarafından görülmemekle, farkında olmadan biri tarafından görülmek belki benzeşiyordu, ama temelde çok farklı şeylerdi.

Ying Çan villaya gelip de ziyafet tasarılarının gerçek olmadığını öğrenince, şaşılacak kadar sakin davrandı.

Honda, yapması gereken açıklamaları düşünerek kaygılanmıştı oysa. Katsumi paçayı suçlanmadan kurtarabilmek için, işin bu yanım tamamen Honda'ya bırakmıştı. Oysa hiçbir açıklamaya gerek kalmadı. Honda şömineyi yaktıktan ve kıza bir kadeh içki verdikten sonra Ying Çan mutlu mutlu gülümsedi, hiçbir soru da sormadı. Japoncasının kıtlığı yüzünden, davet edilirken söylenenleri yanlış anladığını sanmış-

tı belli ki. Yabancı bir dilde yapılan çağrılar genellikle yanlış anlamalara, karışıklıklara yol açar. Japonya'ya ilk geldiği zaman Honda ile eski tanışıklığını canlandırmasında, Tayland'ın Japonya'daki elçisinin rolü olmuştu; Honda'nın kraliyet ailesiyle yakınlığını duyan elçi bir tanıtım mektubu yazmıştı. Prensesin dili iyice öğrenebilmesi için Honda'dan elinden geldiğince çok Japonca konuşmasını rica etmişti.

Tehlikeden habersiz görünen Ying Çan'a bakarken Honda'nın içi acımayla doldu. Yabancı bir ülkede, bir ateşin başına çömelmiş olan bu kız, sevecenlikten uzak bir cinsel komployа hiç istemeden bulaşmıştı. Alevler bronz yanaklarına vuruyor, saçları için için yanıyormuş gibi görünüyordu. Yüzünden eksilmeyen gülümseme ve güzel, beyaz dişleri Honda'nın içinde tanımlanması olanaksız bir acıma duygusu uyandırıyordu.

"Baban Japonya'dayken kışları çok üşürdü. Yazın gelmesini dört gözle beklerdi. Herhalde sen de öylesindir."

"Doğru. Soğuk havayı hiç sevmem."

"Eh, bitmesine az kaldı. İki ay sonra burası da Tayland'ın yazından farksız olur. Şimdi sana bakarken aklıma, babanın kışınki hali geldi. Tabii kendi gençliğim de," dedi Honda, purosunun külünü silkmek için şömineye doğru giderken. Yukarıdan Ying Çan'ın kucağına gizlice bir göz attı. Dizlerinin açık olan yeri şimdi duyarlı mimoza yaprakları gibi kapanmıştı.

Üçü de koltukları bir yana bırakıp ateşin önüne, halının üzerine oturmuşlardı; Honda Ying Çan'ı çeşitli konumlarda görebiliyordu. Örneğin, bir iskemlede kibar bir tavırla oturabilir, ya da rahatça arkasına yaslanıp bacak bacak üstüne atabilir ve baştan çıkartıcı, Batılı kadını oynayabilirdi. Oysa o bütün bu tavırları ansızın bir yana bırakarak Honda'yı şaşırttı; tıpkı ateşin başına ilk çömeldiğinde olduğu gibi. Soğuktan büzüşmüş, çenesini uzatıp boynunu zavallı bir biçimde kısmıştı; konuşmasında, ince bileklerini sallayışında Çinlilere özgü, belli bir sığlık vardı. Giderek ateşe yaklaşmış ve tam

karşısına, tropikal bir ülkede, güneşin gözleri kamaştırdığı bir akşamüstü pazarında, derin, yeşil bir gölgelikte meyve satan pazarcı kadınlar gibi oturmuştu: Bacakları bitişik, kalçası havaya dikili, öne doğru eğilerek. İri göğüsleriyle dolgun baldırları birbirine değiyordu. Ağırlık merkezi, tam ezilmiş göğüsleriyle baldırlarının birbirine değdiği noktadaydı; bedeni inanılmaz bir utanmazlıkla hafif hafif sallanıyordu. Böyle anlarda teninin gerginliği kalçalarında, baldırlarında, sırtında, kısacası bütün ayıp yerlerinde yoğunlaşıyordu. Honda, ormandaki çürümüş yapraklardan çıkan o keskin, yabanıl kokuyu aldı.

Katsumi sakinmiş gibi numara yapıyordu; kesme camdan yapılma konyak kadehinin deseni beyaz eline yansımıştı; oldukça heyecanlı olduğu belliydi. Oğlam ele geçiren bu cinsel isteği Honda hor görüyordu.

"Bu gece üşümeyeceksin. Odanın iyice ısınmasını sağlayacağım," dedi Honda; kızın geceyi burada geçirip geçirmeyeceği sorusunun önüne geçerek. "İki tane büyük, elektrikli ısıtıcı koydurdum. Keiko'nun sayesinde elektriğimiz, İşgal Güçlerinin karargâhındaki kadar bol."

Honda Batılıların evlerine benzeyen bu evde, neden Batı, en azından Kore ya da Çin usulü ısıtma sistemi bulunmadığını açıklamadı elbette. Herkes, bulunması çok güç olan mazot yerine kömürlü kalorifer kullanmasını önermişti. Bu öneri karısının da hoşuna gitmişti, ama Honda kabul etmedi. Merkezi ısıtma sisteminde, iki duvarın arasından sıcak su boruları geçiriliyordu, oysa duvarın yalın kat olması Honda için çok gerekliydi.

Karısına bu yolculuğu yalnız yaptığını söylemiş, rahatsız edilmeden biraz çalışmak istediğini öne sürmüştü. Tam ayrılmak üzereyken Rié'nin söyledikleri, o sıradan, sevecen sözcükler birer lânetmiş gibi beynine kazındı: "Sakın üşütme. Gotemba buz gibidir şimdi. Böyle yağmurlu havalarda tahmin edemeyeceğin kadar soğur hava. Kendine iyi bak."

Honda gözünü deliğe yapıştırdı. İçeriye kıvrılan kirpikleri ince gözkapaklarına batıyordu.

Ying Çan henüz üstünü değiştirmemişti. Gece kimonosu hâlâ yatağın üzerindeydi. Aynanın önündeki iskemleye oturmuş, dikkatle bir şeye bakıyordu. Honda önce bunun bir kitap olduğunu sandı, ama bir kitaptan daha küçük ve inceydi, daha çok bir fotoğrafa benziyordu. Kimin resmi olduğunu görmek için, bütün açıları denedi, ama görmeyi başaramadı.

Kız kendi kendine, tekdüze bir ezgi mırıldanıyordu. Herhalde bir Tayland şarkısıydı. Honda böyle çok tutulan şarkıların, bir Çin kemanının o yüksek, cızırtılı tınısıyla söylendiğini Bangkok'tayken çok sık duymuştu. Müzik aklına birden, geceleri bankaların önüne gerilen parlak metal zincirleri, ya da sabahları kanalda kurulan pazarların o şamatacı görüntüsünü getirmişti.

Ying Çan fotoğrafı çantasına koydu; yatağa, yani gözetleme deliğine doğru birkaç adım attı. Honda'nın kalbi küt küt atıyordu. Sanki kız duvardan geçip ona saldıracaktı. Oysa kız kendini iki yataktan uzakta olanına bırakıverdi; oradan da duvarın dibindeki, kendisi için hazırlanmış olan yatağa sıçradı. Honda yalnızca bacaklarını görebiliyordu.

Parlak naylonun içine hapsedilmiş, düzgün bacakları, pürüzsüz baldırları, biçimli bileklerine doğru giderek inceliyordu. Tabanlarını yatağa dayamıştı, dizlerini hafifçe kırarak zıpladı; eteği sıyrıldığı için bacakları bir an ta dizlerinin üstüne kadar ortaya çıktı. Çoraplarının daha kalın ve daha koyu renkli olan üst tarafında, bezelyelere benzeyen, açık yeşil jartiyeri göründü. Daha da yukarıda, baldırlarının çıplak esmer teni, bir çatı penceresinden görünen akşam kızıllığını andırıyordu.

Ying Çan zıpladıkça dengesini yitiriyordu sanki; bacakları gözden yiterek sağa doğru devrildi, ama kız herhangi bir aksilikle karşılaşmadan yataktan kalktı. Bu, bilmediği bir yatağı denemek için kullandığı, çocuksu bir alışkanlık olmalıy-

dı.

Sonra, Honda'nın onun için hazırlattığı gece kimonosunu inceledi. Elbisesinin üzerine koyup aynanın karşısına geçti ve kendini her açıdan süzdü. Sonra kimonoyu bıraktı, gidip aynanın karşısındaki iskemleye oturdu. İki eliyle tutup kolyesini çıkardı. Yavaş hareketleri ve yüzündeki anlam yüzünden Honda'ya, kız suyun altındaymış ya da uzaktan kumanda ile yönetiliyormuş gibi geldi.

Yüzüğü çıkartmadı, elini yukarıya, tavandaki ışığa doğru kaldırdı. Bir erkeğe ait olan, göz alıcı zümrüt yeşil yeşil ışıldadı, altın *yakşa*'ların korkunç yüzleri parladı.

Sonunda, iki elini de sırtına götürerek fermuarın üzerindeki küçük kopçayı açtı. Honda soluğunu tuttu.

Ying Çan durdu, sağ yandaki kapıya doğru döndü. Kapının kilidi, Honda'nın verdiği yedek anahtarla açılmıştı; açan da Katsumi idi. Bu kötü zamanlamaya canı sıkılan Honda, dudaklarını ısırdı, Katsumi iki ya da üç dakika sonra gelseydi, Ying Çan giysilerini çıkartmış olacaktı.

Her şeyden habersiz kızın ürkmesi, gözetleme deliğinin loş, yuvarlak çerçevesine oturtulmuş, bir endişe ânını saptayan bir resme dönüşmüştü. Kapıdan kimin gireceğini henüz bilmiyordu. Belki de büyük, beyaz bir tavuskuşu kurumla odaya dalacak ve odayı nilüfer kokusuyla dolduracaktı. Kanatlarının çırpınışı, bir makaranın gıcırtısına benzeyen tıslamaları odayı, bir akşamüstü Rozet Sarayının o sessiz salonuna dönüştürecekti...

Oysa odaya giren, fazlasıyla etkilenmiş bir sıradanlıktı. Katsumi kapıyı vurmadan açtığı için özür dilemek yerine, beceriksizce, uyuyamadığını ve onunla konuşmaya geldiğini geveledi. Yeniden gülümsemeye başlayan kız onu bir iskemleye buyur etti; uzun bir sohbete koyuldular. Katsumi akıcı bir İngilizce konuşuyordu, Ying Çan'ın da konuşkanlığı üzerindeydi. Delikten bakan Honda esnedi.

Katsumi elini kızın elinin üzerine koydu, kız da çekmedi. Honda dikkat kesilmiş, bakıyordu. Ama bu durumu fazla

sürdüremedi, yoksa boynu tutulacaktı.

Sırtını kitaplığa yasladı, olup biteni duyduğu seslerden çıkartmaya çalıştı. Karanlık, düş gücünü tutuşturmuştu; olaylar kafasında odada geçenlere oranla çok daha mantıklı bir biçimde, adım adım gelişiyordu. Hayâlinde Ying Çan çoktan soyunmaya başlamış, parıltılı çıplaklığını gözler önüne sermişti bile. Sol kolunu kaldırıp gülümsediğinde, sol böğründeki üç küçük leke, baştan çıkartıcı, tropikal bir gece göğündeki yıldızların, Honda'ya yasaklanmış olan şeylerin simgeleri göründü. Honda elleriyle gözlerini örttü, yıldızların görüntüsü bir ânda, karanlıkta paramparça oluverdi.

Yandaki odada bir kıpırdanma oldu.

Honda hemen gözünü deliğe yapıştırdı; aceleden başını kitaplığın köşesine çarpmıştı. Çıkan ses onu duyduğu acıdan daha çok kaygılandırdı, ama duvarın arkasındaki durum küçük seslerle ilgilenilmeyecek kadar karışıktı.

Katsumi, direnen Ying Çan'a sarılmıştı. Mücadele eden gövdeler Honda'nın görüş açısına bir girip, bir çıkıyordu. Kızın fermuarı açılmıştı; sutyen askılarıyla esmer, terli, gergin sırtı ortadaydı. Sağ elini kurtardı, sıkılı yumruğunu salladı. Yeşil zümrüt, uçan bir hamamböceği gibi balkıdı ve Katsumi'nin yanağına indi.

Az sonra oğlanın kapıyı açtığı, odadan çıktığı duyuldu. Ying Çan soluk soluğaydı. Çevresine bakındı, herhalde kapıya dayamak için iskemlelerden birini kaptı.

Honda paniğe kapılmıştı. Olgun erkek pozları takınan Katsumi, şımarık bir çocuktan başka bir şey değildi, her an ilkyardım çantası istemek için Honda'nın yanına gelebilirdi.

Honda hemen işe koyuldu. Kalın kitapları teker teker rafa yerleştirdi; bir suçlunun titizliğiyle başlıkların doğru olup olmadığına baktı. Çalışma odasının kapısı kilitli mi, diye baktı, ısıtıcıyı kapattı ve çıt çıkarmadan yatak odasına süzüldü. Pijamalarını giydi, çıkardıklarını komodinin üzerine fırlattı ve yatağa girdi. Katsumi kapıya vurduğunda, uykudan yeni uyanmış gibi davranacaktı.

Honda'nın, bilinmeyen 'gençliği'nden kalma bir becerisiydi bu. Kurallara karşı gelen, sonra da yatağa suçsuz bir ifadeyle süzülüveren yatılı bir öğrencinin çevikliği ve hızı. Kıpırtısız yatıyordu, ama yüreği öyle hızlı atıyordu ki, sanki yastık bir inip bir kalkıyordu. Yüreğinin çarpıntısını bir süre daha yatıştıramadı.

Katsumi herhalde onu görmeye gelip gelmemeyi tartıyordu. Önce olup biteni değerlendirmeye, düşüncesizce bir adım atmamaya çalışıyordu besbelli. Bir yandan Katsumi'yi beklerken, bir yandan da gelmeyeceğinden emin olan Honda, uyuyakaldı.

* * *

Sabah yağmur kesilmişti, güneşin altın bir brokara benzeyen ışığı, doğuya bakan pencerelerdeki perdelerin arasından süzülerek odaya doluyordu.

Honda boynuna bir fular doladı, kalın sabahlığını giyip gençlere kalıvaltı hazırlamak için aşağıya indi. Katsumi çoktan kalkmış, özenle giyinmiş, oturma odasındaki koltuklardan birine yerleşmişti.

"Demek erken kalktın?" diye seslendi Honda, basamakları inerken. Oğlanın solgun yanaklarına şöyle bir göz attı.

Katsumi şömineyi yakmıştı. Sol yanağını gizlemeye çalışır gibi bir hali yoktu; alevlerin ışığında kocaman bir yara izi göremeyince Honda düşkırıklığına uğramıştı. Herhangi basit bir yalanla geçiştirilebilecek, küçük bir çizik vardı yalnızca.

"Biraz oturmaz mısınız?" diye sordu Katsumi, ev sahibiymiş gibi.

Honda bir kez daha, "Günaydın," dedikten sonra oturdu.

"Sizinle baş başa konuşmam gerektiğini düşündüm. Bu yüzden özellikle erken kalktım," dedi Katsumi, Honda'ya büyük bir iyilik yapmışçasına.

"Peki... nasıl gitti?"

"İyi."

"İyi mi? Ne demek iyi?"

"Tam beklediğim gibiydi." Genç adam çok anlamlı birşeyleri ima edercesine gülümsedi. "Bir çocuk gibi görünüyor, oysa hiç de öyle değil."

"Onun için bu ilk miydi?"

"Evet, ben ilk erkeğiyim... Benden sonrakilerin kıskançlıktan mosmor kesileceğine eminim."

Konuyu daha fazla uzatmanın anlamı yoktu, Honda sözü değiştirdi. "Vücudunda tuhaf bir iz olup olmadığına dikkat ettin mi? Sol yanında... neredeyse yapay denebilecek kadar kusursuz, yan yana üç leke var mıydı?"

Katsumi'nin kendini beğenmiş yüzünü bir ânlık bir kararsızlık yalayıp geçti. Bu soruya pek çok yanıt verilebilirdi, ancak görünüşü kurtarması da gerekiyordu. Yalanlarını çok daha önemli bir duruma saklama kararı aldı hemen. Genç adamın aklından geçen yanıtların çeşitliliği üzerinde varsayımlarda bulunmak ilginç olabilirdi Honda için. Katsumi ansızın abartılı bir şaşkınlıkla geriye yaslandı.

"Kazandınız!" dedi biraz yüksek bir sesle. "Siz çetin bir cevizsiniz, Bay Honda! İşim hiç de kolay değil. Bunun ilk kez olduğunu söylediğinde, İngilizcesi beni yanıltmış olmalı. Siz onun gövdesini benden önce görmüşsünüz!"

Anlamlı anlamlı gülümseme sırası Honda'ya gelmişti.

"Yalnızca lekeleri görüp görmediğini sordum."

Genç adam gergin bir sesle yanıtladı. Yapay dinginliği sınavdan geçiriliyordu. "Elbette gördüm. Terden hafifçe ıslanmışlardı, her üçü de loş ışıkta kıpırdıyordu. O esmer tenin üzerinde bu üç lekenin bir tür gizemli ve unutulmaz bir güzelliği vardı."

Honda mutfağa gidip kahve ve çörekten oluşan bir kalivaltı hazırladı. Katsumi yardım önerdi, ama zoraki bir coşkuyla davrandığı belliydi. Zorunluymuş gibi bir tavırla masayı kurdu, çay kaşıklarının yerini sordu, sonra da alıp masaya yerleştirdi. Honda genç adama karşı ilk kez, acımanın sınırla-

rında gezinen, dostluğa benzer birşeyler hissetti.

Ying Çan'ın kahvaltısını kimi götüreceğini tartıştılar. Ev sahibi olmanın önceliğini kullanan Honda bir tepsi hazırladı, yavaşça üst kata çıkardı.

Ying Çan'ın kapısına vurdu. Yanıt gelmedi. Tepsiyi yere bıraktıktan sonra, yedek anahtarla kapıyı açtı. İçeriden bir şeyle sıkıştırılarak kapatıldığı için, kapıyı zorlaması gerekmişti.

Honda günışığıyla dolmuş odayı gözden geçirdi. Kız gitmişti.

37

Bayan Tsubakihara son zamanlarda sık sık İmanişi ile görüşüyordu. Tam anlamıyla kör bir kadındı. Erkeklere ilişkin zekice görüşler oluşturmayı beceremiyordu. Dış görünüşüne bakarak birini yargılaması, nasıl biri olduğunu anlaması olanaksızdı... bir domuz mu yoksa bir kurt, ya da bir ot mu? Ve böyle bir kadın kalkmış şiir yazıyordu.

Uyumluluğun bilincinde olmak onurlu bir aşk ilişkisinin göstergesiyse, hiç kimse İmanişi'nin sıkılganlığını, gözleri her tür uyuma kapalı olan bu kadın kadar gideremezdi. Kadın, kırk iki yaşındaki adamı oğlu gibi sevmeye başlamıştı.

Hiç kimse bedensel gençlik, canlılık ya da yüreklilikten İmanişi kadar uzak olamazdı. Midesi zayıf, derisi soluk ve sarkıktı; çok da çabuk üşürdü. Gelişkin kaslardan yoksun, ince uzun gövdesi, uzun, gevşek bir kuşağa benzer, yürürken iki yana sallanırdı. Bir başka deyişle, o bir aydındı.

Böyle bir adamı sevmek epeyce zor olsa gerekti, ama Bayan Tsubakihara, tıpkı kolayca kötü şiirler yazdığı gibi, İmanişi'ye de hiç zorlanmadan âşık olmuştu. Yeteneksizliği her şeyinde belirgindi. Uysallığı, kendi eliyle geliştirdiği hoşgörüsü, İmanişi'nin eleştirilerini mutlu mutlu dinlemesini sağlıyordu. Eleştirinin, gelişme için en kestirme yol olduğu-

na yürekten inanıyordu.

Aslında İmanişi ile ortak bir noktaları vardı. Kadının yatak odasında kendini kaptırmış, edebiyat ve şiirden söz ederken takındığı o genç kız hallerine kızmıyor; kendi düşünsel itiraflarını yapmak için o da aynı tutumu benimsiyordu. Yüzünü zaman zaman yalayıp geçen sağlıksız gençliğin gerisinde, hayasızlık ile hamlığın tuhaf bir karışımı yatıyordu. Bayan Tsubakihara adamın insanları incitecek şeyler söylemekten hoşlanmasının, arı bir insan oluşundan kaynaklandığına inanıyordu.

Şibuya Tepesinde, yeni açılmış, şık, küçük bir otelde buluşuyorlardı. Her oda ayrı bir binadan oluşuyor, bahçede akan küçük bir dere odaları birbirinden ayırıyordu. Ahşap kaplamalar yeni ve temizdi, insan buraya hiç görülmeden rahatça girip çıkabilirdi.

Haziranın on altısında, saat altı sularında, onları götüren taksi Şibuya İstasyonunun önünde durdu ve kalabalık yüzünden bir daha da hareket edemedi. Otel yürüyerek beş ya da altı dakikalık uzaklıktaydı; İmanişi ile Bayan Tsubakihara taksiden indiler.

'Enternasyonal'i söyleyen kalabalık koro bir anda çevrelerini sardı. Pankartlar rüzgârda dalgalanıyordu: "Yıkıcı Eylemleri Engelleme Yasasına Ölüm!" Tamagawa Hattındaki köprüden büyük bir pankart sarkıyordu: "Yankee defol!" Alanda kaynaşıp duran insanlar felâketlerine doğru hızla ilerlerken yüzleri kıpkırmızı kesilmişti; neşeli ve kaygısızdılar.

Bayan Tsubakihara korkmuştu. İmanişi'nin arkasına saklandı. Erkekse elinde olmadan, korku ve dehşetin kendisini kalabalığa doğru çektiğini hissetti.

Işık, alana doğru dalgalanan güruhun bacaklarının arasından bir ağ gibi akıyor, ayak seslerinin gümbürtüsü ani bir sağanak gibi giderek artıyordu; sonra çığlıklar yükseldi, düzensiz alkış sesleri duyuldu – her şey eşzamanlı olarak, gürültücü gece tam göstericilerin üzerine çökerken meydana gel-

mişti. Bu İmanişi'ye, sık sık yakalandığı soğukalgınlıklarına eşlik eden yüksek ateşin yol açtığı o olağanüstü, değişmez nöbetleri anımsatmıştı. Herkes korkunç bir duyguya, bir tavşan gibi derisinin yüzüldüğü, ham, kıpkırmızı etlerinin ansızın ortaya çıktığı duygusuna kapılmıştı.

"Polisler! Polisler!"

Haykırışlar yayıldı, kalabalık çil yavrusu gibi dağıldı. 'Enternasyonal'i söyleyen, yoğun bir dalga halindeki koro, yağmur sonrasındaki su birikintileri gibi, yankısı şurada burada hâlâ süren, küçük parçalara ayrıldı. İşten çıkan insan selinin gürültüsü ile şarkı söyleyenlerin şamatası ayrılmaz biçimde karışınca, bu parçalar da arada kaynayıp gitti. Beyaz polis araçları siren çalarak yaklaştı, Şibuya İstasyonunun önündeki Sâdık Köpek Haçi heykelinin yanında durdular; lacivert kasketli polisler çekirge sürüsü gibi, araçlardan dışarı fırladı.

İmanişi kadının elinden tuttu, kaçmaya uğraşan kalabalıkla birlikte, can havliyle koşmaya başladı. Alanın karşı tarafındaki dükkânlardan birinin önüne varıp da biraz soluklanınca, koşarken gösterdiği beklenmedik beceriye şaşıp kaldı. O da koşmayı başarmıştı işte! Hemen ardından, doğal olmayan çarpıntılar başladı, göğsü sancıdı.

Onun korkusuna oranla Bayan Tsubakihara'nın korkusu, tıpkı üzüntüsü gibi, bir dereceye kadar basmakalıp bir duyguydu. Çantasını göğsüne bastırmış, her an bayılıverecekmiş gibi, öylece duruyordu. Pudralı yanaklarına yansıyan mor neon ışıkları, korkusunu yanardöner bir sedefe dönüştürmüştü sanki. Ama gözlerinde en küçük bir kararsızlık okunmuyordu. İmanişi dükkânın önüsıra, sağı solu kollayarak ilerlerken, istasyonun önündeki karmakarışık alana baktı. Yükselen haykırışların, çığlıkların ortasında istasyon binasının büyük, ışıklı saati huzur içinde zamanı kaydediyordu.

Kıyamet gününe özgü bir koku yükseliyordu. Dünya, uykusu gelmiş birinin gözleri gibi kızarmıştı. İmanişi bir an, yetiştirme odalarında gözü dönmüşçesine dut yapraklarını kemiren tırtılların çıkardığı garip seslere kulak verdiğini sandı.

Sonra uzaktaki, beyaz bir polis kamyonetinden alevler yükseldi. Herhalde Molotov kokteyli atmışlardı. Kızgın kırmızı diller, çığlıklar, beyaz dumanla birlikte gökyüzüne yükseldi. İmanişi gülümsediğini fark etti.

Sonunda, olay yerinden uzaklaşmak için yürümeye başladıklarında, Bayan Tsubakihara erkeğin elinden bir şey sallandığını ayrımsadı.

"Elindeki nedir?"

"Bilmem. Yerden öylesine alıvermişim."

İmanişi bir yandan yürürken, bir yandan da koyu renkli bir paçavraya benzeyen şeyi açtı, kadına gösterdi. Siyah dantelden yapılma bir sutyendi. Bayan Tsubakihara'nın kullandıklarından farklıydı. Göğüslerine fazlasıyla güvenen bir kadına ait olmalıydı. Büyük beden, askısız modellerdendi; alttaki balinalar o bir çift kibirli ve heybetli yarımkürenin iriliğini daha bir vurguluyordu.

"Ne kadar korkunç! Nerden aldın onu?"

"Şuradan, az önce dükkâna doğru koşarken. Ayağıma bir şey takılmıştı. Üzerine bastım galiba. Baksana, çamura bulanmış."

"Pis şey! Hemen at!"

"Ama ne kadar tuhaf, değil mi? Ne kadar alışılmadık!" İmanişi yanlarından geçen meraklı yayaların ilgisinden hoşnuttu; yürürken sutyeni gururla gösteriyordu.

"Böyle bir şey nasıl yere düşebilir? Sence mümkün mü bu?"

Elbette değildi. Askısız bile olsa bir sutyen, kancalarla sıkıca tutturulmuştur. Elbisenin yakası ne kadar açık olursa olsun bir sutyeni açıp dışarı çekmek olanaksızdır. Kalabalık tarafından itilip kakılırken ya kadın, ya da başka birisi sutyeni çekip çıkarmış olmalıydı. Kadının bunu kendi isteğiyle yapmış olması akla daha yakındı.

Peki, ama neden yapmıştı bunu? İmanişi'nin aklına hiçbir neden gelmiyordu. Her ne halse; alevlerin, karanlığın, çığlıkların ortasında bir çift iri göğüs, kabuğundan sıyrılıver-

mişti işte. Saten kabuklar soyulmuş, etin güçlü, gergin dolgunluğu siyah dantel kalıplardan kurtulmuştu. Kadın bile bile, övünçle sutyenini çıkartmıştı. Ayla uzaklaştırılmış, ay ise çalkantılı karanlığın bir yerlerinden doğmuştu. İmanişi'nin aldığı yalnızca aylaydı, ama bu davranışıyla -göğüsleri değil de- onların sıcaklığını, işveli çekingenliğini ele geçirmişti sanki. Şehvetli anılar, lâmbaya üşüşen pervaneler gibi, beynine üşüştü. Hiç düşünmeden, sutyeni burnuna götürdü. Ucuz parfümün kokusu kumaşa sinmişti; çamura karşın koku hâlâ güçlüydü. Kadının Amerikalı askerlerle düşüp kalkan bir fahişe olduğunu düşündü.

"Ne iğrenç bir adamsın!"

Bayan Tsubakihara gerçekten kızmıştı. Adamın haince sözlerinde her zaman eleştirel bir yan olurdu, ama bu sefil davranışı gerçekten çok aşağılık, bağışlanamaz bir şeydi. Ustelik bu bir kınama değil, kötü niyetle yapılmış bir hakaretti. Sutyene bakarak, sahibinin göğüs ölçüsünü bir bakışta almış, Bayan Tsubakihara'nın sarkık, buruşuk göğüslerini hor gördüğünü açıkça belirtmişti.

İstasyonun önündeki alandan uzaklaşınca, Dogen Tepesinden gelip Şoto'ya giden, bombalanmış yıkıntıların üzerine aceleyle yapılmış, birbirine bitişik, küçük dükkânların sıralandığı caddede hiçbir şeyin değişmemiş olduğunu gördüler. Saatin henüz erken olmasına karşın, ortalıkta sarhoşlar dolanıyor, neon ışıkları başlarında kırmızı süs balıkları gibi oynaşıyordu.

"Yıkım için acele etmeliyim. Etmezsem cehennem geri döner," diye düşündü İmanişi. Tehlikeden uzaklaşır uzaklaşmaz, sıkıntıdan yanakları kızarmıştı. Bayan Tsubakihara sitemlerini kesmiş, İmanişi de siyah sutyeni yere, durgun havası sıcak ve nemli olan sokağa bırakmıştı.

İmanişi'nin aklı fikri, yıkımın bir an önce gerçekleşmemesi durumunda, yaşam cehennemi.in hızlanarak onu tüketeceğindeydi; yıkım hemen gelmezse, bir gün daha kasvet tarafından kemirilmek düşüncesiyle karşı karşıya kalacaktı.

Düş gücünün kanserli hücresi tarafından kemirilmektense, ani, mutlak bir felâketle karşılaşmak çok daha iyiydi. Hiç gecikmeden, kendi eliyle her şeye son vermediği sürece, ne kadar sıradan biri olduğunun ortaya çıkabileceği korkusuna bilinçsizce dönüşebilirdi bu.

İmanişi dünyanın sonunu imleyen belirtileri, en olmadık şeylerde görebiliyordu. İnsan aradığı kehanetleri ergeç bulur.

Devrimin bir an önce gerçekleşmesini diliyordu. Sağ ya da sol, hiç fark etmezdi. Devrimin onun gibi birini, babasına ait olan sigorta şirketinde çalışan bu asalağı, giyotine göndermesi kimbilir ne harika bir şey olurdu. Ancak utancını ne kadar açığa vurursa vursun, halk yığınlarında nefret uyandırıp uyandırmayacağından emin olamıyordu. Ya itiraflarını bir pişmanlık gösterisi olarak kabul ederlerse? O zaman ne yapacaktı? İstasyonun önündeki alanda bir giyotinin kurulup bu sıradanlığın ortasından bir kan selinin akmaya başladığı gün, İmanişi de ölümüyle 'anımsananlar'dan biri olmayı başarabilirdi belki. Gözünün önünde, bıçağın altındaki görüntüsü belirdi –piyango gişeleri gibi kırmızı-beyaz beze sarılı, tahta iskele alışveriş merkezindeki özel yaz indirimini duyuran afişlerle süslenmiş; giyotinin bıçağına, 'Özel' yazılı, kocaman bir fiyat etiketi yapıştırılmış. İmanişi ürperdi.

Kendini düşlere kaptırmış yürürken, Bayan Tsubakihara'nın otelin kapısına geldiklerini belirtmek için dirseğinden çektiğini hissetti. Terasta bekleyen hizmetçi öne düşüp sessizce onları her zamanki odalarına götürdü. Hâlâ dalgın olan İmanişi, ırmağın çağıltısını ancak baş başa kaldıkları zaman duyabildi.

Tavuk ve pirinç rakısından oluşan, basit bir yemek ısmarladılar. Otelin her zamanki yavaşlığıyla hazırladığı yemeği beklerken, genellikle bir tür bedensel iletişime girişirlerdi. Oysa bugün Bayan Tsubakihara onu zorla banyoya soktu, işi bitene kadar musluğu açık tutarak, ellerini iyice yıkamasını sağladı.

"Hadi, hadi devam et," dedi.

İmanişi önce kadının ellerini neden böyle üst üste yıkattığını kavrayamadı, ama yüzündeki ciddi ifadeye bakarak, yerden aldığı sutyen yüzünden olduğunu anladı.

"Yoo, daha iyi yıkamahsın." Kendinden geçmişçesine sabunu köpürttü, gürültüye ve bakır lavaboya sıçrayan sulara aldırmaksızın, musluğu sonuna kadar açtı. Sonunda İmanişi'nin elleri uyuştu.

"Ne dersin, bu kadarı yetmez mi?"

"Hayır, yetmez. Bu ellerle bana dokunursan ne olur, biliyor musun? Bana dokunmak, içimdeki oğlumun anısına dokunmak demektir. Akio'nun kutsal anısını, bir Tanrının anısını pis ellerinle kirletemezsin..." Hızla arkasını dönerek, mendilini gözlerine bastırdı.

İmanişi fışkıran suyla ellerini durularken, yan yan kadını süzdü. Ağlamaya başlarsa bu, geçenleri unuttuğuna ve ne olursa olsun her şeyi sineye çekmeye hazır olduğuna işaretti.

Daha sonra oturmuş, içkilerini yudumlarlarken, "Dilerim Tanrıya yakında ölürüm," dedi İmanişi, duygusal bir sesle.

"Ben de öyle," diye ona katıldı kadın. Parşömen kadar saydam olan cildindeki belli belirsiz kızarıklık, sarhoşluğun hızla yaklaştığını haber veriyordu.

Kapısı açık olan yan odadaki uçuk mavi, ipek yorganın yükselen, alçalan kıvrımları soluk alıp veriyormuşçasına parhyordu. Masanın üzerinde bir çanak suyun içinde, bir tür kabuklu deniz hayvanı olan, pembeye boyanmış, loş kıvrımlı *abalon*'lar yüzüyordu. Yiyecekleri ise toprak bir kapta, ağır ağır pişmekteydi.

Hiç konuşmamalarına karşın, her ikisi de bir şey beklediklerinin farkındaydılar – büyük olasılıkla aynı şeyi.

Kadın günaha girmenin heyecanıyla ve Makiko'dan gizli gerçekleşen bu buluşmaların bir gün cezalandırılacağı beklentisiyle, kendinden geçmişti. Makiko'nun odaya girdiğini, şiirlerini düzeltirken kullandığı, kırmızı mürekkebe batırıl-

mış fırçasını salladığını düşledi. "Böyle şiir yazılmaz! Sizi izleyeceğim. Şimdi bütün varlığınızla şiir yazmaya çalışın. Sizi eğitmek için buradayım, Bayan Tsubakihara."

İmanişi her zamanki gibi ilişkiyi, Makiko'nun tepeden bakan gözlerinin önünde tamamlamayı dilerdi. Gotemba'daki o ilk gece düşlerinin doruk noktasıydı; Bayan Tsubakihara ile ilişkisi yakında yine o noktaya ulaşmalıydı. Orgazmın doruğuna çıktıkları anda, Makiko'nun delici gözleri ikisinin de üzerine soğuk yıldızlar gibi çakılıp kalmıştı. Ne pahasına olursa olsun, bu bakışlar İmanişi'ye gerekliydi.

Makiko'nun gözleri olmayınca Bayan Tsubakihara ile birleşmesi hep düzmeceymiş gibi geliyordu ona; yasadışı bir çift oldukları kompleksinden asla kurtulamıyorlardı. O gözler çöpçatanların en yetkilisine, en saygınına aitti; zekâsı çok keskin olan bir Tanrıçanın, loş yatak odalarının bir köşesinde parlayan gözeri, onları hem birleştirmiş, hem de dışlamıştı; hem bağışlıyor, hem de hor görüyordu. Böylesi gözler bu dünyada bir yana atılmış, gizemli ve çekimser bir haktanırlıkla uysallığı denetlerler. Çiftin birleşmesini haklı çıkartabilecek tek şey, o gözlerdi. O gözlerden uzakken sevgililer, görüngü sularında yüzen, çürümüş yosunlardı yalnızca. Birleşmeleri kısa ömürlü bir ilişkiden ibaretti: Geri döndürülemez, düşsel bir geçmişin tutsağı olan bir kadınla, asla gelmeyecek, düşsel bir geleceğin özlemini çeken bir erkek. Tıpkı *Go*[1] taşlarının kutudayken çıkardıkları ölü tıkırtılar gibi.

İmanişi, Makiko'nun yan odadaki yerini çoktan almış, kıpırtısızca beklediğini hissetti; bu odadaki ışık orada parlamıyordu. Onun varlığını hissetmek gittikçe daha gerekliydi. İmanişi bundan mutlaka emin olmalıydı. Bakmak için yan odaya geçti; Bayan Tsubakihara hiç soru sormadı, belki o da aynı şeyleri hissediyordu. Küçük odanın köşelerindeki girintilerden birinde mor lalelerden derlenmiş, birbirine dolanmış bir çiçek demeti, uçan kırlangıçlar gibi dalgalanıyordu.

---

1. Japonya'da oynanan bir tür satranç. (Ç.N.)

* * *

Sevişmeleri bittikten sonra dinlenirlerken, her zamanki gibi iki kadın arkadaşmışçasına gevezelik etmeye başladılar. Cinsel açıdan rahatlamış olan İmanişi, en küçültücü tavrıyla Makiko'dan söz ediyordu.

"Makiko seni kullanıyor. Ondan ayrılırsan şiir yazamayacağından korkuyorsun. Bu, şu ânа kadar doğru olabilirdi, ama artık önemli bir dönüm noktasına geldiğini kabul etmelisin. Kendini onun etkisinden kurtaramazsan, asla iyi bir şair olamazsın."

"Ama bağımsız davranacak kadar burnum büyürse, şiirdeki gelişmemin de duracağını biliyorum."

"Nerden vardın bu sonuca?"

"Ben varmadım, zaten öyle. Kimbilir, belki de alınyazısıdır."

İmanişi'nin içinden, sanki şiirin herhangi bir gelişme göstermiş miydi ki, diye sormak geçti, ama kendini tuttu, aldığı terbiye böyle bir küstahlık yapmasını engelliyordu. Aslında kadını Makiko'dan kurtarmak için söylediklerinde hiç de içten değildi. Bayan Tsubakihara'nın da bunu gayet güzel anladığından kuşkulanıyordu.

Kadın çarşafı çekip boynuna doladı, gözlerini karanlık tavana dikerek son şiirlerinden birini okudu. İmanişi hemen eleştirdi.

"Hoş bir şiir, ama sıradanlığın üzerinde dururken uyandırdığı o basit, şık duygudan hoşlanmadım; evrensellikten yoksun. Nedeni belki de son dizesidir: 'Derin havuzun maviliği'. Düş gücü eksik. Fazla kavramsal. Yaşama dayanmıyor."

"Galiba haklısın. Bir şiir yazdıktan hemen sonra eleştirilmek beni yaralar, ama aradan birkaç hafta geçince zayıf yanlarını ben de görmeye başlarım. Biliyor musun, Makiko bu şiirimi çok övdü. Son dizesinin de çok iyi olduğunu söyledi; gerçi, 'mavilik, o derin havuz' demenin daha kavrayıcı oldu-

ğunu düşünüyordu, ama..."

Bayan Tsubakihara'nın sesi alçakgönüllüydü, bir uzmanı başka bir uzmanla dövüştürür gibiydi. Neşesi yerine gelmişti, tanıdıkları kişilere ilişkin duyduğu son dedikoduları ayrıntılarıyla aktarmaya başladı, İmanişi bundan her zaman hoşlanırdı.

"Geçen gün Keiko'yu gördüm. Çok ilginç bir öykü anlattı."

"Ne dedi?" İmanişi hemen meraklanmıştı. Dönüp yüzüstü yattı; sigarasının külü kadının göğüslerine sardığı çarşafa dökülmüştü.

"Bay Honda ile Taylandlı Prenses," diye başladı Bayan Tsubakihara. "Geçen gün onu ve Keiko'nun yeğenini, Prensesin erkek arkadaşı olan Katsumi'yi gizlice Ninooka'daki villasına götürmüş."

"Acaba üçü birlikte mi yattılar?"

"Bay Honda böyle bir şey asla yapmaz! O sessiz, aydın bir insandır. Herhalde iki genç âşık için verici bir çöpçatan rolü oynamak istedi. Herkes Prensese hayran olduğunu biliyor, ama aralarında bunca yaş farkı varken, doğru dürüst bir sohbeti sürdürmeyi bile beceremezler."

"Peki bu işte Keiko'nun rolü neymiş?"

"O yalnızca suçsuz bir izleyici, aslında. O da Ninooka'daki villasındaymış. Jack izinliymiş, geceyi orada geçiriyormuş. Gecenin üçünde kapı çalınmış ve Prenses koşarak içeri girmiş. Keiko ile Jack'i derin uykularından uyandırmış; ne kadar dil döktülerse de neler olup bittiğini anlattıramamışlar kıza. Şaşırıp kalmışlar. Prenses geceyi orada geçirmek için izin istemiş, onlar da vermiş. Keiko sabah olunca Bay Honda'ya danışmaya karar vermiş.

"Gece olanlar yüzünden sabah geç uyanmış, bir fincan kahve içirdikten sonra Jack'i kampına yollamış. O jipine binerken Keiko kapıda onu uğurluyormuş, bir de bakmış ki, Bay Honda, yüzü kâğıt gibi bembeyaz, karşısında duruyor. Keiko onu ilk kez bu kadar üzgün gördüğünü söylerken, gü-

lüyordu.

"Adamın Ying Çan'ı aradığını biliyormuş, biraz dalga geçmek için, neden bu kadar erken kalktığını sormuş.

"Bay Honda, Ying Çan'ın kaybolduğunu söylemiş; sesi titriyormuş. Bir süre sonra, aramaktan vazgeçen Bay Honda tam evine dönmek üzereyken, Keiko ona Ying Çan'ın geceyi orada geçirdiğini söylemiş. Bay Honda bir lise öğrencisi gibi kızarmış -hem de o yaşta! 'Gerçekten mi?' demiş. Sesinden çok mutlu olduğu anlaşılıyormuş.

"Keiko ile birlikte konuk odasına gidip de Ying Çan'ın hâlâ uyuduğunu görünce öyle rahatlamış ki, neredeyse oracığa yığılıp kalacakmış. Bunca gürültüye karşın Ying Çan uyanmamış. Siyah saçları yüzünü örtüyormuş, biçimli dudakları yarı aralık, uzun kirpikleri ise kapalıymış. Dört-beş saat önce koşarak buraya geldiğinde, yüzünü kaplayan bitkinlikten artık eser yokmuş. Yanaklarına saf bir tazelik gelmiş, soluk alışı huzurlu ve düzenliymiş. Zevkli bir düş görüyormuşçasına, yatakta işveyle dönmüş."

38

Honda bir kez daha Ying Çan'ı elinden kaçırmıştı. Aysız yağış mevsimi sürdükçe sürdü.

O sabah, uyuyan kızın yüzünü görünce, onu uyandırmaya kıyamamıştı. Keiko'dan kızla ilgilenmesini rica ettikten sonra, Tokyo'ya dönmüştü. Kendinden utanıyordu; uzun bir süre kızı ne gördü, ne de ondan bir haber aldı.

Bu görünüşte dingin, huzurlu dönemle birlikte, Rié ilk kıskançlık belirtilerini göstermeye başladı.

"Bugünlerde Taylandlı Prensesin sesi soluğu çıkmıyor," derdi arada bir yemek yerlerken, kayıtsızca. Sesinde belli bir alaycılık sezilirdi, ama gözleri ciddi ciddi Honda'yı tartardı.

Rié, hiçbir şey yansıtmayan beyaz bir duvara, hiçbir akıma bağlı olmayan resimler çizmeye başlamıştı.

Honda dişlerini düzenli olarak her sabah ve her akşam fırçalardı. Birden, diş fırçasının gereğinden çok daha sık değiştirildiğini fark etti. Galiba Rié aynı boy, renk ve sertlikte bir kutu diş fırçası almış, gerekli gördükçe kocasının fırçasını değiştiriyordu. Ama bu işlem fazlasıyla sıklaşmıştı; pek önemli değildi, ama Honda konuya değinmeden edemedi.

"Ne kadar cimrisin! Bir milyonerin böyle bir konuda tutumluluk taslaması komik kaçmıyor mu?" diye yanıtladı Rié, öfkeden neredeyse kekeleyerek.

Neden kızdığını anlayamayan Honda, konuyu kapattı. Ama daha sonra fırçaların, eve geç döndüğü gecelerin ertesi günü değiştirildiğini ayrımsadı. O yattıktan sonra Rié gizlice fırçayı değiştiriyordu besbelli. Ertesi gün de eski fırçanın parlak kıllarının köklerini, genç bir kadına ait ruj izi ya da hafif bir parfüm kokusu var mı, diye tek tek inceliyor, sonra da fırçayı kaldırıp atıyordu.

Honda'nın dişetleri şu ya da bu nedenle, arada bir kanardı; henüz takma dişe gereksinimi yoktu, ama zaman zaman dişeti çekilmesinden yakınırdı. Kılların rengini arada bir değiştiren bu pembe lekeleri Rié nasıl yorumluyordu acaba?

Bunların hepsi de varsayımdı, ama Rié bazan kendini havadaki oksijenle nitrojenden yeni bir bileşim yaratmaya adamış, bir tür sabit fikirli bilimadamını andırıyordu. Öyle çok boş zamanı vardı ki, sıkılmışa benziyordu, gözleri ve duyuları hâlâ çok keskindi. Sürekli baş ağrılarından yakınmasına karşın, eski evin koridorlarını sinirli adımlarla arşınlayıp duruyordu.

Bir keresinde villa konusu açıldığında Honda, orayı Rié'nin böbreklerine iyi geleceğini düşünerek yaptırdığını söyledi.

"O mezarlığa tekbaşıma mı gömülmemi istiyorsun?" dedi kadın, gözyaşları içinde. Yanlış anlamıştı.

Honda'nın Ying Çan'a duyduğu ve Gotemba'ya tekbaşına gittiği zaman başlayan aşkı sezmişti; bu sonuca, kocasının

kızdan hiç söz etmemesi üzerine varmıştı. O günden sonra da Honda'nın kızla hiç görüşmediğine inanmıyordu. Gizlice buluştuklarını, Honda'nın bu yüzden ona kızın adını unuttur-maya çalıştığını sanıyordu.

Böylesi bir dinginlik, tekin olamazdı. Bu dinginlikte, pe-şindekilerden korkan, kaçak bir duygunun gizlendiği yere öz-gü o yapay sessizlik vardı. Rié sezgileriyle, kendisinin asla çağrılmayacağı, özel, gizli bir şölen düzenlendiğini hissediyor-du.

Neler oluyordu?

Ortada birşeylerin döndüğüne inanmakta haklıydı; Hon-da'ya kalırsa her şey sona ermişti.

Rié sokağa çıkmaya kesinkes son verdiğinden beri, Hon-da hiçbir amacı olmamasına karşın dışarıya daha sık çıkar ol-muştu. Sürekli hastalık numarası yapan karısının varlığından boğulacakmış gibi oluyordu.

Honda evden ayrılır ayrılmaz Rié canlanıveriyordu. Ko-casının hiçbir açıklama yapmadan evden çıkmasının onu kay-gılandırması gerekirdi, ama kadın bu bildik korkularla uzlaş-mayı becerebiliyordu artık. Sonunda kıskançlığı, özgürlüğü-nün kaynağı olup çıktı.

Tıpkı aşk gibiydi; yüreği sürekli tuzağa düşüyor, engelle-niyordu. Değişiklik olsun diye güzel yazı sanatım öğrenmeyi denedi, ama eli hiç istemeden ayla ilintili sözcüklere kayıyor-du...'ayın gölgeleri'...'ayışığındaki dağ'.

Ying Çan kadar genç bir kızın böylesine dolgun göğüsle-ri olması, Rié'ye göre tiksindirici bir şeydi. 'Ayışığındaki dağ,' diye yazarken, bir çift dağı elinde olmadan ayışığıyla yı-kanan bir çift göğüs gibi resmetmişti. Bunda, Kyoto'daki İkiz Tepelere ilişkin anısının da etkisi vardı. Rié, ne kadar masum olursa olsun, anıları hortlatan her şeyden korkardı. İkiz Tepeleri bir okul gezisi sırasında görmüştü, beyaz yazlık formasının içinde terleyen kendi küçük göğüslerinin salınışı-nı anımsayınca, kendisini ortadan ikiye katlanmış gibi hisset-

ti.

Rié'nin dayanıksızlığını bilen Honda ona birkaç yardımcı tutmayı önermiş, Rié ise bunca insana göz kulak olmanın kaygılarını daha çok arttıracağını öne sürerek, yalnızca iki mutfak hizmetçisi tutulmasına izin vermişti. Yıllardır severek yaptığı mutfak işi artık iyice azalmıştı; zaten serin bir zeminde uzun süre ayakta kalması bacakları için hiç de iyi değildi. Artık odasında kalmaktan başka seçeneği yoktu. Dikiş dikmeye başladı. Salonun perdeleri yıpranmıştı, Kyoto'daki Tatsumara Mağazasına yeni ipek brokar kumaş ısmarladı. Desenleri, Nara'daki Şoso-in'den kopya edilmiş olan kumaştan yeni perdeler dikti.

Işığı engellemek için kumaşı kalın, siyah bir astarla özenle kapladı. Honda'nın dikkatini çekmişti bu.

"Hâlâ savaşta olduğumuzu sanıyorsun galiba," diye kadına takıldı. Bunun üzerine kadın, başladığı işi bitirmek için daha da büyük bir inatla işe sarıldı. Onun derdi, içeriden dışarıya sızacak olan ışıkla değil, dışarıdan içeri süzülecek olan ayışığıyla ilgiliydi.

Rié, kocası dışarıdayken sinsice güncesini okuyor, içinde Ying Çan'a ilişkin bir şey bulamayınca da öfkeden köpürüyordu. Honda her zamanki sıkı ağızlılığıyla güncesine duygusal hiçbir şey yazmamaya özen gösterirdi.

Kocasının belgelerini karıştırırken, üzerinde 'Düş Güncesi' yazan, yıpranmış bir defter buldu. Üstünde, *Kiyoaki Matsugae* yazıyordu. Bu ad tanıdıktı, çünkü Honda sık sık sözünü ederdi. Oysa günceden hiç söz etmemişti; Rié defteri ilk kez görüyordu.

Karıştırınca, içindeki saçmasapan düşlemlere şaştı kaldı. Defteri dikkatle aldığı yere koydu. Rié'nin peşinde olduğu şey düşlemler değildi. Onu yalnızca gerçeğin iyileştirebileceğine inanıyordu.

Bazan bir çekmeceyi kapatırken, kimononun yeni sıkışır; insan uzaklaşırken kol, dikişleriyle birlikte sökülür. Aynı şey Rié'nin de başına gelmiş, yüreği parçalara ayrılmıştı. Bir

şey tarafından tutsak edilmişti, ama yüreği bomboş ve kayıtsızdı.

Yağmur gece gündüz sürdü. Camdan, ıslak ortancaları görebiliyordu. Çiçeklerin iç karartıcı havada sallanan uçuk eflatun topları, Rié'nin yolunu şaşırmış ruhunu andırıyordu.

Prenses Ayışığının bu dünyada varolduğu düşüncesinden daha katlanılmaz bir şey olamazdı. Onun yüzünden dünya paramparça olmuştu.

Rié ömrünce şiddetli duygular tatmadan yaşamıştı. Bu yüzden de içindeki isyancı yalnızlık duygusunun patlaması şaşkına çevirmişti onu. Kısır kadın ilk kez doğurmuştu, ama doğurduğu şey bir canavardı.

Böylece Rié, kendisinin de bir düş gücü olduğunu öğrendi. Hiç kullanılmamış, uzun ve dingin ömrü boyunca bir köşede paslanmaya bırakılmış olan bu şey, ansızın ve zorla yeryüzüne çıkmış, cilalanmış, bilenmişti. Zorunluluktan doğan her şey beraberinde acılığı getirir; Rié'nin düşlere duyduğu eğilim de hiçbir tatlılık taşımıyordu.

Gerçeğe dayalı düş gücü, insanın zihnini genişletebilir, özgürleştirebilir; oysa gerçeğe fazlasıyla yaklaşma girişiminde bulunan düş gücüyse küçülür, kurur gider. Üstelik gerçeklik, gerçekten yoksa her şey bir anda yararsızlığa dönüşür.

İçinde birazcık gerçeklik bulunan bir suç düşlemenin hiçbir zararı olmaz. Rié'nin düş gücü iki ucu keskin bıçaktı. Bir yerlerde bir gerçek bulunduğunu biliyor, bulunmamasını diliyordu. Kıskanç düş gücü kendi kendini yadsıma tuzağına düşmüştü, öte yandan kendi varlığına katlanamıyordu. Mide cidarlarını yavaş yavaş eriten, aşırı mide asitleri gibi Rié'nin düş gücü de kendi yaratıcılığının kökünü kemiriyor, aynı zamanda da kurtarılmak için yalvarıyordu; bu bir imdat çığlığıydı. Gerçek. Gerçek diye bir şey varsa, Rié kurtarılacaktı! Bu tek yanlı, tutsak edici araştırmanın sonunda beliren isteğin kendi kendini cezalandırma dürtüsüne dönüşmesi kaçınılmaz. O gerçek –gerçekten varsa– Rié'yi ezip yok edecekti.

Ama arzulanan ve elde edilen cezanın, bir haksızlığa uğramışlık duygusu barındırması da doğaldır. Bir avukat neden cezalandırılmalıdır ki? O zaman, bir karar bozulmuş demektir. Rié'nin özlemle beklediği şey sonunda gerçekleştiğinde, doyuma ulaşma zevkinin yerine bir tatminsizlik ve öfke alevi parlayacaktı. Daha şimdiden yanan odunların sıcaklığını hissedebiliyordu. Böyle bir adaletsizliğe izin vermemeliydi. Kendini böylesine şiddetli, hiçbir şeyle kıyaslanamayan bir acıya teslim etmeyecekti. Kuşku duyarak acı çekmek yeterliydi; bir de kabullenmenin acısını bunun üzerine yığmak zorunda mı kalacaktı?

Gerçeği öğrenme isteğiyle kıvranmak; ama bir yandan onu yadsımaya, yok saymaya çalışmak, bir yandan da tek kurtuluşu yine onda aramak. Böylesi bir duygu sonsuza kadar döngüler içinde döner durur, tıpkı bir dağ yolunda ileriye gitmek isteyip de her nedense hep başladığı noktaya dönen bir gezgin gibi.

Ayrıntıların yalnızca belli bir bölgede, gizemli bir biçimde açık seçik görülebildiği bir sise gömülmekten farksızdı bu. İnsan ışık selini izler ve sonunda görür ki ay orada yoktur, birinin sırtmdadır, önünde gördüğü şey aslında ayın bir yansısıdır.

Ancak Rié, kendi kendini inceleme duyusunu büsbütün yitirmemişti. Bazan kendinden nefret ediyor, yüzünü utançla örtmek istiyordu. Öte yandan, çirkin, sevilmeyen bir insana dönüşmesinde kendisinin hiçbir suçu olmadığına inanıyordu. Kocası onu sevmediği için, acınacak bir yaratığa dönüştürmüştü. Bunun ayırdına varınca nefret, taşkın bir pınar gibi göğsünden fışkırdı.

Oysa bu gerçeği görmezden geliyordu: Böylesine tatsız tuzsuz bir hale gelmesinin tek nedeni kıskançlık değildi; hiç değişmeden kalsaydı bile, yine de sevilen biri olmayacaktı. Kocası onun büyüsünden uzak durabilmek gereksinimiyle, onu sevilmeyen bir yaratığa dönüştürmek zorunda kalmıştı.

Rié sık sık gözünü dikip uzun süre aynaya bakar olmuş-

tu. Yüzüne düşen saçları, yanaklarının sevimsizliğini vurguluyordu. Ona ait olan her şey, yüzünün şişliği bile yapay görünüyordu.

Yıllar önce ne kadar şişmanladığını fark edince, çok fazla boyanmaya başlamıştı. Gözlerinin patlak patlak görünmesinden hoşlanmıyor, kaşlarına siyah kalem çekip yüzüne bol bol pudra sürüyordu. Gençken Honda ona, 'Ay yüzlüm' diye takılırdı. Rié hastalığıyla alay edilmesine üzülmüştü, ama ona 'Ay yüzlü' dediği gece kocası öyle sıcak bir sevecenlikle doluydu ki, belki de hastalığım bana duyduğu sevgiyi arttırmıştır, diye düşünerek yüzüyle gururlanmaya başlamıştı. Öte yandan, yüzündeki şişlikten esinlenen bu cinsel tutku, ince bir acımasızlık içeriyordu. Böylesi gecelerde kocası tutkuyla sevişirdi, ama Rié'ye tam anlamıyla edilgin kalmasını tembih-lediğine bakılırsa, bu şiş yüzlü kadınla sevişirken kendini öleli epeyce olmuş bir cesetle sevişiyormuş gibi kandırıyor da olabilirdi.

Aynadaki yansı, yaşayan bir enkaza aitti. Cansız saçlarının altındaki, yuvarlak bir vantilatörün kanatlarına benzeyen, ablak yüz çizgilerine güçlü bir kötücüllük sinmişti. Yüzü gitgide bir kadın yüzü olmaktan çıkmıştı, geriye kalan o kadınsı yuvarlaklık ise bir şişlikten başka bir şey değildi. Üstelik o şişlikte bile günbatımından önceki ayın o soğuk, belirsiz, sıkıcı yuvarlaklığı vardı.

Güzelleşmek için bolca makyaj yapmak, artık yalnızca bozgunu vurguluyordu. Ama çirkin olmak da bir yenilgiydi. Yüzündeki kusurları onarma isteğini çoktan yitirmişti; çökün-tüler çöküntü, çirkinlikler de çirkinlik olarak kaldı ve her şey tıpkı yükselip alçalan kum tepeleri gibi biteviye sürüp gitti. Rié kıskançlıkla kıvranmasının kocasının suçu olmadığını, bu-na belki de onu kalın bir nevresim gibi saran o müthiş can sı-kıntısının neden olduğunu düşünüyordu. Kıskançlığı defet-mek için büyük bir güce gereksinimi vardı, oysa kılını bile kı-pırdatamıyordu. Peki, ama madem bu kadar tembeldi, ne-den bir an olsun huzur bulamıyordu?

Rié ansızın Fuji Dağının kışınki güzelliğini anımsadı; evlendikten hemen sonra evin ikinci katından görebilmişti onu. Kaynanası, yılbaşı kutlamaları için özel yemek takımını aşağıya getirmesini söylemiş, Rié de uysallıkla evin ikinci katındaki, depo olarak kullanılan odaya çıkmıştı. İşte Fuji'yi oradan görmüştü. Yeni gelinlerin yaptığı gibi kolları sarkık kalsın diye, giysisinin dirseklerine kırmızı bir kuşak bağlardı o sıralar.

Rié yağmurun dindiğini, gece havasının durulduğunu ayrımsadı. Fuji'yi seyredersem, belki biraz avunurum, diye düşünerek yıllardır ilk kez ikinci kattaki sandık odasına çıktı. Konuklar için üst üste yığılmış olan yatak takımlarının üzerine tırmandı ve buzlu camı açtı. Savaş sonrasının göğü eski günlerdeki gibi değildi, duruydu, ama mikayı andıran bulutlar her yanını sarmıştı. Fuji görünmüyordu.

39

Honda tuvalete gitme gereksinimiyle uyandı.
Yarım kalan düşlerin o paramparça sonları.
Düşünde canı, Tokyo'nun minicik, çitle çevrili bahçelerin sıralandığı, küçük bir yerleşim bölgesinde gezinmek istemişti. Evler küçücüktü, avlularındaki raflara *bonsai*'ler[1] dizilmişti; kimi avluda ise deniz kabuklarıyla çevrilmiş, küçük çiçek tarhları vardı. Bahçeler nemliydi, sümüklüböcekle kaynıyordu. İki çocuk terasın kenarına, karşı karşıya oturmuş, ılık şıra içiyor ve köşeleri kırık kurabiyeler yiyordu. Tokyo'nun artık bu tür sahnelerin büsbütün yok olduğu mahallelerinden biriydi. Honda çitlerle çevrili, çıkmaz bir sokağa gelmişti. Sokağın karşı ucunda döküntü, büyük bir tahta kapı vardı.

Kapıyı itip içeri girince, kapının eski tip bir otelin önün-

---

1. Çeşitli yöntemlerle büyümesi engellenmiş olan küçük ağaçlar; bu biçimde ağaç yetiştirme sanatı. (Ç.N.)

deki ferah bahçeye açıldığını gördü; bahçede bir parti veriliyordu. Ronald Colman'vari bir bıyığı olan müdür, öne doğru ilerledi ve saygıyla eğildi.

Tam o anda, büfenin kurulduğu çadırdan, boruların tiz, acıklı sesleri yükseldi, toprak ansızın ikiye ayrıldı, altından yapılma bir elbise giymiş olan Prenses Ayışığı, altın bir tavuskuşunun kanatları üzerinde yeryüzüne çıktı. Tavuskuşu kanatlarıyla çan sesine benzer bir ses çıkartarak başlarının üstünde uçarken, bahçede toplananlar alkışladı.

Altın tavuskuşuna binmiş olan Prensesin parlak, esmer kalçaları gözler önündeydi; kız hiç zorlanmadan, izleyicilerin yukarıya dönük yüzlerine kokulu bir çiş sağanağı boşaltıverdi.

Neden tuvalete gitmedi acaba, diye sordu Honda kendi kendine. Bu tür tuhaf davranışları yüzünden kızı azarlamahydı. Banyoyu aramak için otele girdi.

Binanın içi tam anlamıyla sessizdi, dışarıdaki gürültüyle büyük bir karşıtlık oluşturuyordu.

Odaların kapıları kilitli değildi; kapılar yarı aralıktı. Honda hepsini teker teker açtı, odaların boş olduğunu gördü; yalnızca her yatağın üzerinde bir tabut duruyordu.

Bir ses, aradığı tuvaletin bu olduğunu söyledi.

Artık kendini daha fazla tutamayacaktı, odalardan birine girdi ve tabuta işemeye çalıştı, ama günaha girme korkusu yüzünden bir türlü başaramadı.

Aynı anda uyandı.

Bu tür düşler, işeme gereksiniminin giderek sıklaştığı yaşlılığa özgü acınası işaretlerdi. İyice ayılmış ve kafasını toparlamış olarak tuvaletten dönünce, düşün kopmuş tellerini yeniden birleştirmeyi denedi. Orada, yadsınamaz bir mutluluk bulunduğundan emindi.

Düşü sürdürmenin o ışıltılı sevincine yeniden kavuşmayı isterdi. Pırıl pırıl bir arılıkla, sınırsız bir zevk vardı onda. Ve sevinç gerçekti. Honda yaşamının yinelenmesi olanaksız bir bölümünü ele geçirmenin zevkine düşünde bile inanamazsa,

başka ne gerçek olabilirdi? Gökyüzüne bakınca, Tavuskuşu Bilgelik Kralının eğilim ile anlayışın o kusursuz uyumu içinde, altın bir tavusa dönüşmüş olduğunu gördü. Ying Çan, onundu.

Mutluluğu, ertesi sabah uyandıktan sonra da sürdü. Honda'nın keyfi yerindeydi.

İkinci kez uyurken gördüğü düş, öyle belirsiz, öyle biçimsizdi ki, anımsaması olanaksızdı. Anımsayabildiği tek şey, onda ilk düşteki mutluluktan eser olmadığıydı. Ama birinci düşün parlak ışığı, bir kar kümesine benzeyen ikinci düşe işlemiş ve Honda'nın belleğinde sabaha kadar capcanlı kalmıştı.

Kızın yokluğu Honda'nın içindeki özlemi depreştirmişti, bütün gün Ying Çan'ı düşündü. Hiç tatmadığı, gençliğe özgü ilk aşk tutkusunun elli yedi yıllık bedenine aktığını fark edince, şaşırdı kaldı.

Öte yandan, âşık olmak Honda için salt alışılmadık bir şey değil, komikti de. Kiyoaki Matsugae'yi yakından gözlemlemiş biri olarak, ne tür insanların âşık olması gerektiğini çok iyi biliyordu.

Âşık olmak, çekiciliği, cahilliği, düzensizliği ve kavrama yoksunluğunun başkalarıyla ilgili düşlemler oluşturmasına izin verdiği kişilere tanınmış bir tür ayrıcalıktı. Yontulmamış bir ayrıcalıktı bu. Honda çocukluğundan beri, böyle birinin tam karşıtı olduğunun bilincindeydi.

Alınyazısı bazan salt bilgisizliğinden ötürü, birinin tarihin içinde yer almasına, bir başkasının ise bunu istediği için yer alamamasına yol açıyordu. Honda bu karşıtlığı öyle sık gözlemlemişti ki. Giderek, insanın istediğini elde edememesinin gerçek nedeninin, elde etme isteğinde yattığına inanır olmuştu. Honda hiçbir zaman para istememiş, milyonlar gelip avucuna konmuştu.

İşte böyle düşünüyordu. Herhangi bir şeyi elde edememesi, onun kabahati değildi, ne doğuştan gelen bir kusurdu bu, ne de şanssızlığından kaynaklanıyordu. Honda her şeyi

kurallar biçiminde kalıplaştırmak, evrenselleştirmek alışkanlığındaydı. Bu konuyu da geçiştirmeye çalışmasına hiç şaşmamalı. Her şeyi bir başına çözümlemeye alışmıştı; hem yasa koyucu hem de yasa çiğneyici rolünü kolaylıkla oynayabiliyordu. Bir başka deyişle, asla elde edemeyeceği şeylere duyduğu özleme gem vurmuştu. İstediği bir şeye şans eseri ne zaman sahip olduysa, bunun değersiz bir şey olduğu anlaşılmıştı. Böylece bu nesneye ulaşılmaz gözüyle bakmaya, onunla arasına elinden geldiğince büyük bir uzaklık koymaya çaba harcadı. Bir başka deyişle, o şeye karşı yüreğinde ateşli bir kayıtsızhk beslcdi.

Ying Çan'a gelince; bu bol yapraklı Tayland gülünün gizeme bürünmesi o gece Gotemba'daki olaydan sonra gerçekleşti denilebilir. Kızı ulaşılmaz bir yere, algı yeteneğinin asla işlemeyeceği bir yere sürgün etmişti. (Kolunun uzunluğu ile algı yeteneğininki aynıydı.) Görülmesi olanaksız bir evren olmalı ki insan görmekten zevk alsın. Honda Hindistan'da dünyanın ucunu gördüğünü hissetmişti.

Tembel bir hayvanın güneşin altında uzanmış, yağlı tüylerini yalarken, avım algı pençelerinin uzanamayacağı bir yere gönderirken neler hissettiğini bilmek istiyordu. Böyle bir hayvana öykünmeye çalışırken, Tanrıya öykünmeye çalışmıyor muydu?

Cinsel isteklerinin algılama isteğiyle tam anlamıyla örtüşmesi Honda için dayanılmaz bir şeydi; ikisini birbirinden ayırmadığı sürece aşkın içinde filizlenemeyeceğini çok iyi biliyordu. Bir gül bir çift kocaman, dolaşık ve çirkin sütunun arasında nasıl açabilirdi? Aşk, asalak bir orkide gibi utanmazca sarkan kökleriyle, ne o yavan algılama isteğinde, ne de kötü kokulu, elli yedi yıllık şehvetinde açmalıydı. Ying Çan, Honda'nın algısının ulaşabileceği noktanın çok ötesinde varolmalı, Honda ise yalnızca gerçekleştirilmesi olanaksız isteğiyle boğuşmalıydı.

Bunun için en iyisi, kızın ortalarda görünmemesiydi. Gerçekten gerekliydi bu. Aşkı için gereken katıksız, kusur-

suz tek malzeme buydu. Kızın yokluğu olmasaydı, geceleri ortaya çıkan algı canavarı hemen ateş püskürtmeye başlar, az sonra da keskin pençeleriyle önüne geleni parçalardı. Bilinmeyeni ısırmak, her şeyi bildik cesetlere dönüştürmek, algı morguna atmak – bu korkunç, sıkıcı hastalık bir zamanlar Hindistan tarafından sağaltılmamış mıydı? Hindistan ile Benares'in Honda'ya öğrettiği şey işte buydu. Ying Çan algının uzanabildiği o son noktayı atlatıp yeryüzünde kalan son gülmüş gibi tozlu, abanoz bir çekmecenin en dibine atılmalı, çekmece kilitlenmeliydi; Honda bunu çoktan beri biliyormuş gibi yapar, böylece kendi bilincinin gözlerinden bile kaçmasını sağlayabilirdi. Evet, Honda bunu başarmıştı. Çekmeceyi kendi elleriyle kilitlemişti, istemediği için de açmıyordu.

Yıllar önce büsbütün olanaksız olanın büyüsüne kapılan Kiyoaki, hata yapmıştı. Oysa Honda olanaksızı kendi eliyle yaratmıştı ki, ona karşı bir suç işlemesin. Bir suç işlediği andan başlayarak, güzellik artık bu dünyada var olamazdı.

Ying Çan'ın ortadan kaybolduğu gün, sabah havasının ne kadar taze olduğu geldi aklına. Honda'nın bir parçası korkmuş, bir parçası ise durumun tadını çıkartmıştı. Kızın odasında olmadığını anladıktan sonra bile paniğe kapılmamış, hemen Katsumi'ye seslenmemişti. Kızın odada hâlâ hissedilen, o hiç kaybolmayan kokusunu içine çekerek kendinden geçmişti.

Çok güzel, güneşli bir sabahtı. Yatak dağınıktı. Kızın huzursuz gövdesinin bir yandan bir yana dönüp durduğunu, sıkıntıyla kıvrandığını kanıtlayan buruşuklukları çarşafta kolayca saptadı Honda. Örtünün kabarık yerlerinin altına, küçük, güzel bir hayvanın acı çektiği bir yuvaya benzeyen yere gizlenmiş bir tutam kıvırcık saç buldu. Ying Çan'ın saydam tükürüğünden iz olup olmadığını anlamak için, hâlâ çukur olan yastığı inceledi.

Ancak ondan sonra Katsumi'ye haber vermek için aşağıya indi.

Katsumi haberi duyunca bembeyaz kesilmişti. Ama ger-

çekten şaşırmadığını anlamak Honda için hiç de zor olmadı.

Kızı aramak için güç birliği yapmayı kararlaştırdılar.

O sırada Ying Çan'ın ölmüş olabileceği düşüncesiyle avunduğunu Honda yadsıyamazdı. Aslında kızın öldüğüne inanmıyordu, ama yağış mevsiminin izin verdiği bu güneşli saatlerde ölüm, sabah kahvesinin uçup gitmiş kokusunda bile hissediliyordu. Acıklı bir şey ince, gümüş bir kıyı şeridi gibi çepeçevre sarmıştı sabahı. Honda'nın düşlediği Tanrı bağışının bir kanıtıydı bu.

Aslında hiç de niyeti olmamasına karşın, Katsumi'ye polise haber vermenin yerinde olacağını söyledi ve oğlanın yüzünde beliren korku ve telâş ifadesini zevkle izledi.

Honda ürpererek, Ying Çan'ın göğün mavisini yansıtan havuzda yüzen cesedini gözünün önüne getirdi. Terasa çıkıp, kazılmış çukurdaki yağmur birikintilerine baktı. Gerçekle gerçek olmayanı ayıran camın o an paramparça olduğunu, bilinmeyenin dünyasına artık kolayca girebileceğini duyumsadı. O sabah evren, herhangi bir şey olabilirdi. Her şey olasıydı: Ölüm, cinayet, intihar, hatta bu parlak, taze görüntünün tam ortasında, evrensel bir yıkım bile.

Fuji Dağı günlerdir ilk kez bahçenin ötesinde görünüyordu. O artık yazlık bir dağdı. Karlı etekleri hiç beklenmedik bir biçimde yukarıya sıyrılmış, sabah güneşi toprağı yağmurla ıslanmış bir tuğla gibi kızartmıştı.

Irmağa baktılar, servi ağaçlarının altını araştırdılar.

Araziden ayrılınca Katsumi'ye, Keiko'nun evine gidip kızın orada olup olmadığına bakmasını söyledi. Oğlan şiddetle karşı çıktı, onun yerine arabayla istasyona kadar gidip yola bakmayı önerdi. Teyzesiyle karşılaşmaktan ödü kopuyordu.

Honda bu kadar erken bir saatte Keiko'yu rahatsız etmeye çekiniyordu, ama onu mutlaka görmek zorundaydı. Zili çaldı. Keiko pür makyaj, zümrüt yeşili bir elbise, üzerine de bir hırka giymiş olarak karşısında belirdi.

"Günaydın," dedi, oldukça doğal bir sesle. "Ying Çan'ı mı arıyorsun? Ortalık henüz aydınlanmamıştı ki buraya gel-

di. Jack'in yatağında uyuyor. Neyse ki Jack burada değildi, yoksa büyük şamata kopardı. Kız üzgün görünüyordu, biraz likör verdim, sonra da yatırdım. Ama bir daha da uyuyamadım. Ne korkunç adamsın! Neler olup bittiğini ona sormadım. Uyurken o güzel yüzünü seyretmek ister misin?"

Hâlâ inanılmayacak kadar sabırlı davranan Honda, Ying Çan'ı görme isteğini bastırdı. Ne kız ne de Keiko ona haber verme zahmetinde bulunmuşlardı.

Çılgınlığın kendisini büsbütün ele geçirmesini bekliyordu.

Akıl müthiş bir korku tarafından tehdit edilmişti; tıpkı *Tilki Avı* adlı farsta, tuzak tehlikesini bile bile avının üzerine atılan yaşlı tilki gibi Honda da onca deneyimi, bilgisi, başarısı, yeteneği, sağduyusu ve nesnelliğine karşın, kendi yıkımına doğru körü körüne sürüklenmeyi bekliyordu –daha doğrusu hepsinin üst üste yığılarak onu oraya sürükleyeceği ânı.

Bir çocuğun olgunlaşmayı beklemesi gibi, elli yedi yaşındaki biri de olgunlaşmayı bekliyordu; bu, felâkete giden bir olgunlaşmaydı. Kasım ayında, kurumuş bir koruluktaki bütün ağaçlar yapraklarını döküp çalılar sararınca, kış güneşi her yana *An Ülke*'deki gibi bembeyaz, kupkuru bir görünüm verince, yılan gibi uzun bir su kabağı, ölü sarmaşıkların arasındaki o tek kırmızı nokta gibi Honda da felâketle son bulacak olgunlaşmayı coşkuyla bekliyordu.

Yaşı, özlemle beklediği şeyin bir alev gibi ansızın parlayan bir kavrayış mı, yoksa ölüm mü olduğunu anlamasını güçleştiriyordu. Nerede olduğunu bilmiyordu, ama bir yerde bir şey yavaşça ve özenle hazırlanmaktaydı. Artık gelecceğe ilişkin tek kesin şeyse, ölümdü.

Marunoçi Binasındaki işyerinde, özel bir görüşme yaparken amirlerinin anlamaması için telefon almacını eliyle kapatan genç memuru görünce, Honda'nın içini yoğun bir yalnızlık duygusu kapladı. Arayanın bir kadın olduğu belliydi; çevresindeki insanların yargısına önem veren genç adam gönülsüzmüş gibi davranmıştı; Honda uzaktan uzağa genç kadının

duru, çekici sesini duyabiliyordu.

Herhalde gizli bir dil kullanıyor, birbirleriyle iş söylemini kullanarak iletişim kuruyorlardı. Saçlarını özenle taramış, duygulu bakışları ve kibirli dudaklarıyla bir hukuk bürosuna hiç yakışmayan bu genç adamı kovmak geçti Honda'nın aklından.

Günlerini yemek davetleri, kokteyl partileri ve resmi şölenlerde geçiren Keiko'yu yakalamak için en uygun zaman, sabahın on biriydi. Genç memurun konuşmasına kulak misafiri olan Honda, kadını o gür sesiyle bu küçük ofisten aramayı göze alamadı. Biraz alışveriş yapacağını söyleyerek dışarıya çıktı.

Marunoçi Binasındaki alışveriş merkezi, Tokyo'nun savaş öncesindeki halini hâlâ koruyan birkaç yerden biriydi. Honda tuhafiyecilerin vitrinlerine bakmaktan, güzel yazı için kâğıt seçmekten hoşlanırdı. Savaş öncesinden kalma birkaç beyefendi, bütçelerini zorlamayacak, makul alışverişler yapmak için aranıyor, yağmurdan sonra özellikle kayganlaşan mozaik zeminde kaymamak için dikkatle yürüyorlardı.

Honda, paralı bir telefondan Keiko'yu aradı.

Her zamanki gibi kadın hemen yanıtlamadı, ama Honda onun evde olduğundan emindi. Gözünde kadının geniş, görkemli kalçaları canlandı; herhalde üstünde külodu, aynanın karşısına geçmiş, makyaj yapıyordu, şölende giyeceği gösterişli giysiyi seçmişti, telefonun ziline aldırdığı yoktu.

"Beklettiğim için özür dilerim," dedi o dolgun, acelesiz sesiyle. "Aramamakla düşüncesizlik ettim. İyi misin?"

"Çok iyiyim, teşekkür ederim. Bugünlerde, birlikte öğle yemeği yiyip yiyemeyeceğimizi soracaktım."

"Ah, ne kadar kibarsın! Ama aslında Ying Çan'ı görmek istiyorsun sen, beni değil."

Honda'nın aklına söyleyecek bir şey gelmedi, en iyisi önce Keiko'nun konuşmasını beklemekti. "Seni tedirgin ettiysem özür dilerim. O geceden sonra Ying Çan beni hiç aramadı. Ya sen, gördün mü onu?"

"Hayır, o zamandan beri görmedim. Acaba neler yapıyor? Sınavları filan vardı galiba."

"Fazla ders çalıştığını sanmam."

Honda konuşmayı böylesine sakince sürdürebilme yeteneğine kendisi de şaşmıştı.

"Ama ne olursa olsun, onu görmek istiyorsun," diye söze başladı Keiko. Sonra bir an durup düşündü. Ağır, ya da önemli bir sessizlik değildi. Beyaz pudra yatak odasının camlarından süzülen ışık hüzmesinde uçuşuyordu herhalde. Honda onun gizemli tavırlar takınan bir kadın olmadığını bilirdi; her şeyi ona bırakarak bekledi.

"Galiba bir şeyi açıklığa kavuşturmam gerekiyor," dedi Keiko.

"Nedir o?"

"Ying Çan evime sığındı; bana tam anlamıyla güveniyor. Yani yemeğe benim de katılacağımı söylersem, çağrını hemen geri çevirmeyecektir. Sence de uygun mu?"

"'Sence de uygun mu' da ne demek? Ben de senden tıpatıp böyle davranmanı isteyecektim."

"Onunla baş başa görüşmeni gerçekten istiyorum, ama bir süre... Yanıtını bildirmek için seni nereden arayayım?"

Honda, "İşyerimden. Bundan sonra her sabah oraya uğramaya karar verdim," dedikten sonra telefonu kapadı.

O andan sonra dünya biçim değiştirdi. Bir saat sonrasını, bir sonraki günü nasıl bekleyecekti? Kendi kendisiyle küçük bir bahse tutuştu: Buluştuklarında Ying Çan yüzüğü takmışsa, onu bağışlamış demekti; takmaması ise bunun tersine işaretti.

40

Keiko'nun evi Azabu'nun yüksekçe bir yerine kurulmuştu; araba yolu kıvrıla kıvrıla evin kapısına kadar çıkıyordu. Keiko'nun babası, evin ön yüzünü, gençliğini geçirdiği Brigh-

ton'ın anısına, yarım kemerli Regency tarzında yaptırmıştı. Haziranın sonlarına doğru ılık bir akşamüstü Honda aldığı çay davetini kabul ederek, içinde savaş öncesinin Japonya'sına dönermiş gibi bir duyguyla, Keiko'nun evine yollandı.

Tayfun, fırtına ve yağmurun ardından, yağış mevsimi için alışılmadık olan yaz güneşinde, ön bahçedeki suskun ağaçlar, bütün bir dönemin andaçlarını kendilerinde toplamış gibiydiler. Honda geçmişe özlemle dolu o müziğe döndüğünü düşündü. Yanık yıkıntılar arasında, ayakta kalabilmiş neredeyse tek yapı olan bu malikâne yalnızlığı yüzünden daha da ayrıcalıklı, günahkâr ve kasvetli görünüyordu. Zamandan geriye kalan andaçların etkisi, yıllar geçtikçe giderek artmıştı sanki.

Honda'nın aldığı resmi davetiyede, Keiko'nun evinin Amerikan İşgal Güçlerince boşaltıldığı, bu olayı kutlamak için de bir çay toplantısının yapılacağı yazılıydı. Kadın, Ying Çan konusuna değinmemişti. Honda bir buket çiçek yaptırdı. Eve el konmuş durumdayken annesi ile birlikte, eskiden hizmetkârlara ayrılmış olan ayrı bir evde oturan Keiko, bu süre boyunca Tokyo'daki evine bir tek konuk bile çağırmamıştı.

Honda'yı kapıda beyaz eldivenli bir uşak karşıladı. Yuvarlak holün tavanı yüksekti. Kapıların bir yüzüne turna resimleri yapılmıştı, öteki yüzleri ise ikinci kata çıkan bir merdivene bakıyordu. Merdivenin ortasındaki karanlık bir girintiye, gözlerini uysallıkla yere eğmiş, bronz bir Venüs heykeli konmuştu.

Kano tarzındaki turnalı kapılar aralıktı; salona açılıyordu. İçeride kimse yoktu.

Yan yana sıralanmış pencerelerden giren ışık salonu aydınlatıyor, camların eski tarzdaki kristal yüzeyleri gökkuşağının renklerini yansıtıyordu. Daha ileride, salonun bir yanı geniş bir girinti oluşturuyordu.

Duvarlara boydan boya bulutlar resmedilmiş, duvarlardan birine güzel yazılı, dar bir parşömen asılmıştı. Monoya-

ma tarzındaki kafesli tavandan bir avize sarkıyordu. Bütün küçük sehpalar ve koltuklar On Beşinci Louis tarzındaydı – *d'époque*. Her koltuğun döşemesi farklıydı; hep birlikte Watteau'nun açıkhava eğlencelerini çağrıştıran bir sahne oluşturuyorlardı.

Honda koltukları incelerken, burnuna tanıdık bir koku geldi; arkasına dönünce Keiko'nun modaya uygun, hardal rengi Çin ipeğinden, çift etekli bir öğleden sonra giysisiyle dikildiğini gördü.

"Nasıl, beğendin mi? Tufandan önceki devre ait şeyler, öyle değil mi?"

"Doğuyla Batının kusursuz, nefis bir uyumu!"

"Babamın zevki her şeyde bu yöndeydi. Ama eşyalar ne kadar iyi korunmuş, değil mi? Eve el konulması kaçınılmazdı, ama koşuşturup durdum ve görmemişlerin herhangi bir şeye zarar vermelerini engellemek için elimden geleni yaptım. Burayı ordunun ileri gelenleri için kullandıklarından, senin de gördüğün gibi oldukça iyi durumda teslim ettiler. Bu evin her köşesinde çocukluğuma ait bir anım var. Ohio'lu ahmak köylülerin buranın altını üstüne getirmemiş olmaları büyük şans. Burayı bu haliyle görmeni istedim."

"Öteki konuklar nerdeler peki?"

"Bahçedeler. Hava sıcak, ama tatlı bir esinti var. Sen de dışarıya gelmez misin?"

Keiko, Ying Çan'dan hiç söz etmemişti.

Odanın bir köşesindeki kapıdan geçip bahçeye açılan terasa çıktılar. Uzun ağaçların gölgesine bambu koltuklar, küçük masalar yerleştirilmişti. Bulutlar inanılmayacak kadar güzeldi, çimenin yeşili kadınların giysilerindeki renk bolluğunu daha da vurguluyordu. Çiçeğe benzeyen şapkalar öne arkaya dalgalanıyordu.

Kalabalığa yaklaşan Honda çoğunluğu yaşlı kadınların oluşturduğunu, dahası buradaki tek erkek olduğunu ayrımsadı. Tanıştırılırken kendini rahatsız hissetti. Kahverengi benekli, kırışık, pembe elleri sıkıp sıkmamakta duraksıyordu;

peş peşe uzanan ellerden bunalmıştı; eller yüreğini bir geminin ambarındaki kurumuş meyveler gibi karartıyordu.

Sırtlarındaki fermuarların açılmış olduğundan habersiz, Batılı kadınlar geniş kalçalarını sallıyor, gıdaklar gibi gülüyorlardı. Kahverengi ya da mavi, çökük gözleri Honda'nın saptayamadığı birşeylere dikilmişti. Bazı sözcükleri telaffuz ederken karanlık ağızlarını öyle çok açıyorlardı ki, bademcikleri görünüyordu. Kendilerini kaba bir coşkuyla sohbete kaptırmışlardı. İki ya da üç tane, incecik sandviçi kırmızı ojeli tırnaklarıyla sımsıkı tutan biri, ansızın Honda'ya döndü ve üç kez boşandığını açıkladı; acaba Japonlar da sık sık boşanıyorlar mıydı?

Rengârenk giysili konuklar sıcaktan kaçınmak için korudа geziniyor, ağaçların altında bir görünüp bir kayboluyorlardı. İki ya da üç tancsi korunun girişinde göründü; iki Batılı kadınla Ying Çan'dı bunlar.

Honda'nın yüreği, tökezlemişçesine çarpmaya başladı. İşte buydu; bu çarpıntı çok önemliydi. Onun sayesinde yaşam katı, ölü bir cisim olmaktan çıkıyor, akıcı, hatta uçucu bir şeye dönüşüyordu. Kızı yalnızca görmek bile iyi gelmişti Honda'ya. Bu çarpıntı ânında çaydaki şeker erimiş, yapılar sallanmaya başlamış, köprüler şekerden yapılmışçasına bükülmüş, yaşam yıldırımla, rüzgârda sallanan gelincikle, ya da bir perdenin kıpırdanışıyla özdeşleşmişti. Akşamdan kalmalıkta olduğu gibi son derecede benmerkezli bir hoşnutlukla tatsız bir utangaçlık birbirine karışmış, Honda'yı bir tek dirsek darbesiyle bir düş dünyasına itelemişti.

Yanında uzun boylu iki kadın olan Ying Çan, birdenbire koruluktan çıktı. Kolsuz, somon pembesi bir elbise giymiş, simsiyah saçlarını omuzlarına salmıştı. Prensesin iki yaşlı nedimeyle birlikte Bang Pa İn'de düzenlediği pikniği anımsamak Honda'ya iki kat zevk verdi.

Keiko'nun yanında durduğunu neden sonra ayrımsadı.

"Buna ne dersin?" diye fısıldadı, erkeğin kulağına. "Verdiğim sözü her zaman tutarım."

Honda'yı, çocuksu bir güvensizlik duygusu sarmıştı. Keiko'nun yardımı olmaksızın bu sahneyi yüz akıyla atlatamamaktan korkuyordu. Ying Çan gülümseyerek, adım adım bu kavranamaz korkuya doğru yaklaştı. Kız ona ulaşmadan önce duygularını denetleme telâşına kapılmıştı, ama kız yaklaştıkça Honda'nın korkusu artıyordu. Daha ağzını bile açamadan, dili tutulmuştu.

"Hiçbir şey olmamış gibi davran. En iyisi Gotemba'dan hiç söz etme," diye fısıldadı Keiko.

Neyse ki Ying Çan tam çimenliğin ortasına geldiğinde, gevezelik etmek isteyen bir kadın tarafından durduruldu. Henüz Honda'yı fark etmemişe benziyordu. On, on beş metre ileride, zamanın dalında sallanan, birkaç saniyede ulaşılabilecek, olgun, ağır kokulu ve sulu bir portakal gibiydi. Honda onu baştan başa inceledi: Göğüslerini, bacaklarını, gülümsemesini, beyaz dişlerini. Her şeyi yakıcı yaz güneşinin altında beslenip olgunlaşmıştı, ama yüreği nüfuz edilemeyecek kadar soğuktu.

Ying Çan sonunda, daire biçiminde dizilmiş olan iskemlelerde oturanlara katıldığında, Honda'yı fark edip etmediği hâlâ belli değildi. Belki de fark etmemiş gibi yapıyordu?

Keiko yüreklendirircesine, "Bak, Bay Honda da burada," dedi.

"Ya?" dedi Ying Çan, o sakin gülümsemesiyle. Yaz güneşi yüzüne can vermişti; gülümseyen dudakları eskisinden de huzurluydu. Kaşları kalkık, iri siyah gözleri esmer yüzünde ışıl ışıldı. Yüzü, mevsimin tadını doyasıya çıkarıyordu. Yaz onu, geniş bir banyoda salt kendi keyfi için geriniyormuşçasına rahatlatmıştı. Duruşu tam anlamıyla doğaldı. Honda, sutyeninin altında bir saunadaymış gibi terleyen göğüs ayrımını düşleyince, kızın gövdesinin derinliklerine gizlenmiş olan yazı duyumsadı.

Prenses elini uzattı; yüzü ifadesizdi. Honda bu eli nedense titrek bir biçimde tuttu. Kız zümrüt yüzüğü takmamıştı. Gerçi iddiaya kendi kendisiyle girmişti, ama içten içe iddi-

ayı kaybetmek, soğukça geri çevrilmek istiyordu. Geri çevrilmenin hoş bir heyecan verdiğini, o küstah hayâllerini hiç mi hiç bozmadığını anlayınca, çok şaşırdı.

Ying Çan boş bir çay fincanı aldı; Honda uzanıp gümüş çaydanlığı kulpundan tuttu. Maden öyle ısınmıştı ki, Honda duraladı. Belki de güvensizlik sisinin onu engelleyeceğinden korkmuştu; elinin titreyeceği, korkunç bir sakarlık yapacağı kesindi. Aynı anda, bir uşağın beyaz eldivenli eli imdadına yetişti. Honda'yı kaygılarından kurtardı.

Sonunda, "Çok iyi görünüyorsun. Yaz sana yaramış," diyebildi. Farkında değildi, ama konuşması her zamankinden daha kibardı.

Ying Çan, bir ders kitabından okurcasına, "Evet, yaz mevsimini severim," dedi. Gülümsüyordu.

Çevresindeki yaşlı kadınlar ilgilenmişti, sözlerini çevirmesini istediler. Masadaki limondan, yaşlı gövdelerden yayılan koku, parfüm kokusu Honda'nın sinirlerini germişti; yine de konuşmayı çevirdi. Yaşlı kadınlar anlamsız anlamsız güldüler; yaz sözcüğünün Japoncasının içlerini ısıttığını, sözcüğün tropikal bir kökten türetilmiş olabileceğini söylediler.

Honda Ying Çan'ın sıkıldığını hissetti. Çevresine bakınınca, Keiko'nun çoktan gitmiş olduğunu gördü. Can sıkıntısı Ying Çan'ın içinde, nemli çimenlere uzanmış, dertli dertli kaşınan, suskun bir hayvan gibi çoğalmaktaydı. Bu sezgi, kızla arasındaki tek bağdı. Prenses ağırbaşlılıkla hareket ediyor, gülümsüyor, İngilizce konuşuyordu, ama Honda aslında can sıkıntısından söz etmek istediğini biliyordu. Dolgun göğüslerinden güzel, ince bacaklarına kadar bütün etini kaplayan yaz hüznünün üst üste yığılmasından oluşmuş bir müzikti bu. Müzik kulaklarından gitmiyordu; bir yüksek bir alçak; tıpkı yaz göğünde uçuşan böceklerin hafif vızıltısı gibi.

Ancak bu, kızın çay toplantısından sıkıldığı anlamına gelmeyebilirdi de.

Belki de gövdesini dolduran can sıkıntısı, her yaz canlanan doğal haliydi. Bu sıkıntıyı hiç yadırgamadığı belliydi.

Elinde çay fincanı, yavaşça bir ağacın gölgesine çekildi; çevresini saran, ona Prenses Hazretleri diye seslenen yaşlı kadınlarla cıvıl cıvıl konuşmaya başladı. Birden ayakkabılarından birini çıkardı, sivri, çoraplı parmağıyla öteki baldırını kayıtsızca kaşıdı; bir flamingonun o nefis dengesini korumuştu. Bu arada elindeki fincanı hiç kıpırdatmadan tutuyordu, tabağa tek bir damla bile sıçratmadı.

Honda o an, henüz bağışlanmamış bile olsa, Ying Çan'ın yüreğine dosdoğru, kayarcasına girebileceğinden emindi.

Konuşma sırasındaki bir anlık suskunluktan yararlanarak, Japonca, "Bu, gerçek bir başarıydı," dedi.

"Ne?"

Ying Çan soru dolu gözlerini kaldırdı. Bir bilmece sorulduğu zaman çözmek için hiç uğraşmadan, hemen, "Ne?" diyen ve suda yüzen bir baloncuğa benzeyen bu dudaklardan daha çekici bir şey olamazdı. Cahillik umurunda bile değildi, keşke Honda da onun kadar yürekli olabilseydi. Honda küçük bir not defterinden koparttığı bir sayfaya kurşunkalemle bir not yazmıştı.

"Lütfen benimle baş başa görüş," diye yazmıştı. "Günün herhangi bir saatinde olabilir. Bir saat yeter. Bugüne ne dersin? Buraya gelebilir misin?" Altına günü ve saati yazarak kıza uzattı.

Ying Çan kadınların araştıran bakışlarını ustaca görmezden gelerek, kâğıda baktı. Bir anlık tedirginliği, Honda'nın hoşuna gitmişti.

"Boş musun?"

"Evet."

"Gelecek misin?"

"Evet."

Ying Çan'ın 'evet'i neredeyse fazla kesindi, ama yüzündeki gülümseme yanıtın katılığını yumuşatıverdi. Aklından hiçbir şey geçirmediği belliydi.

Aşk ve nefret nereye giderdi? Tropikal bulut kümeleri,

toprağa taş gibi düşen yağmur damlaları, nerede gözden yiterdi? Honda'nın acı çekmenin yararsızlığını fark etmesi, anlık mutlulukların yararsızlığını fark etmesinden çok daha güçlü bir etki bırakmıştı, üzerinde.

Epeydir ortalarda görünmeyen Keiko tam o sırada ortaya çıktı; tıpkı Honda'ya yaptığı gibi iki kadının önüne düşmüş, onları salondan bahçeye çıkartıyordu. Yaşlı bir kadın, biri açık öteki koyu mavi, son derece güzel kimonolar giymiş bu iki kişiyi görünce, dilini şaklatarak, papağanın sesine benzeyen çatlak, sert, hayranlık çığlıkları attı. Honda dönüp baktı. Gelenler Makiko ile Bayan Tsubakihara idi.

Honda Ying Çan'ın rüzgârda tıpkı bir yelken gibi uçuşuveren simsiyah saçlarından gözlerini alamıyordu; yeni gelenler çok yanlış bir zaman seçmişlerdi. İki kadın yaklaşıp önce Honda'yı selâmladılar. "Bugün ne kadar da şanslısınız," dedi Makiko, soğuk soğuk çevresindeki yaşlı kadınları süzerek. "Bir buket güldeki tek diken!"

İki kadın Batılı kadınlarla tanıştırıldılar, karşılıklı iltifatlardan sonra hemen Japonca konuşabildikleri Honda'ya döndüler.

Bulutlar dağılıp saçlarındaki gölgeler koyulaştığında, Makiko, "Haziranın yirmi beşindeki gösteriyi gördünüz mü?" diye sordu.

"Hayır. Gazetelerden okudum."

"Ben de öyle. Şinjuku'da kan gövdeyi götürmüş, her yana Molotov kokteyli atmışlar, bazı polis noktalarını da yakmışlar. Duyduğuma göre korkunç bir ayaklanmaymış. Bu aşamada komünistlerin yönetimi ele geçirip geçirmeyeceklerini merak ediyorum."

"Hiç sanmam."

"Bu kadar gamsız biri olduğunuza göre, çok yaşayacaksınız demektir," dedi Makiko. "Bugünlerde dünyanın haline baktıkça, İsao yaşasaydı acaba ne olurdu, diyorum. 'Yirmi Beş Haziran' adlı birtakım şiirler yazmaya başladım. Şiiri en alt düzeyde yazmak niyetindeyim; üzerine şiir yazmanın ola-

naksız olduğu bir düzeyde. Asla şiire dönüştürülemeyecek bir malzeme arıyordum ki, bu olayla karşılaştım."

"Karşılaştım, diyorsunuz, oysa gidip gözlerinizle görmemişsiniz."

"Bir şair uzağı görebilir, sizlerden farklıdır."

Makiko'nun kendi şiirinden böylesine dingince söz etmesi, alışılmadık bir şeydi. Aslında bu tavrı bir tür kışkırtmaydı. Çevresine bakındı, sonra gülümseyerek gözlerini Honda'ya dikti.

"Geçen gün Gotemba'da canınızın epeyce sıkıldığını duydum."

"Kimden duydunuz?" diye sordu Honda, kılı kıpırdamaksızın.

"Keiko'dan," diye yanıtladı Makiko, heyecansız.

"Bir düşünün," diye sürdürdü sonra, "acil bir durum olabilir, ama Ying Çan geceyarısı birinin evine dalıp iki âşığın yattığı odanın kapısını yumruklayabildiğine göre oldukça soğukkanlı biri olmalı. Neyse ki Jack çok tatlı bir çocuk, ona son derece kibar davranmış. Gerçekten iyi yetişmiş, çekici bir Amerikalı o."

Honda'nın aklı karışmıştı. Keiko'nun o sabah şöyle dediğinden emindi: "Neyse ki Jack burada yoktu. Olsaydı, büyük şamata kopardı." Oysa Makiko, Jack geceyi orada geçirmiş gibi konuşuyordu. Ya Makiko yanlış anlamıştı, ya da Keiko yalan söylemişti. Keiko'nun bu anlamsız, küçük yalanını yakalamak Honda'ya, Makiko ile paylaşmaktan kaçındığı, gizli bir üstünlük duygusu vermişti. Kadınların dedikodusuna bulaşarak saçmalamak niyetinde değildi. Üstelik Makiko, İsao'nun duruşmasında yalancı tanıklık etmekten hiç çekinmemişti. Honda asla yalan söylemezdi, yalnızca bazan bazı önemsiz gerçeklerin gözünün önünden, küçük bir hendekte yüzen süprüntüler gibi kayıp gitmesini görmezden gelirdi, o kadar. Yargıçlık günlerinden kalma kötü, ama önemsiz bir alışkanlıktı bu.

Tam konuyu değiştirmeye hazırlanırken, Bayan Tsubaki-

hara'nın sanki Makiko'nun kanadının altına sığınmak istermiş gibi yanlarına sokulduğunu gördü. Honda onu son görüşünden bu yana, bu kadar kısa bir sürede, yüzünün nasıl bu kadar bitkin bir görünüm alabildiğine şaşırmıştı. Yüzündeki o her zamanki anlamın yerini, bir bitkinlik ifadesi almıştı, gözleri içeri kaçmış, cafcaflı bir turuncuya boyadığı dudaklarıysa onu tam bir soytarıya çevirmişti.

Makiko gülümseyen gözlerle çömezine baktı, yuvarlak, beyaz çenesini tek parmağıyla tutup ansızın yukarı kaldırdı ve Honda'ya gösterdi.

"İntihar etmekle tehdit ederek bana öyle güç anlar yaşatıyor ki."

Bayan Tsubakihara sonsuza kadar öyle kalmasını istercesine, çenesini Makiko'nun parmağına yasladı, ama Makiko elini hemen çekti. Akşamüstü yeli esmeye başlamıştı; çimenliğin karşısına bakan Bayan Tsubakihara kalın bir sesle Honda'ya, "Peki, ama bir insan yeteneği olmadan yaşamını nasıl sürdürebilir?" diye sordu.

"Yeteneksizlerin ölmesi gerekseydi, Japonya'da bir tek canlı insan kalmazdı," diye yanıtladı Makiko, alaylı.

Honda bu konuşmayı ürpererek izlemişti.

41

İki gün sonra, saat dörtte, yani kararlaştırılan saatte Honda Kaikan Otelinin salonundaydı. Niyeti Ying Çan'ı alıp otelin yazın açılmış olan, çatıdaki, üstü açık lokantasına götürmekti.

Salon, hiç kuşku uyandırmadan birini beklemek için çok uygun bir yerdi. Deri kaplı, rahat koltuklar aralarında boş yer kalacak biçimde yerleştirilmişti; yüzünü açık duran gazetesinin gerisine de gizleyebilirdi. İç ceplerinden birinde, uzunca bir süre bekledikten sonra ele geçirebildiği, elle sarılmış, üç tane Monte Cristo marka Havana purosu vardı. Üçü-

nü de içip bitirıneden önce Ying Çan burada olurdu herhalde. Tam kendini bir koltuğa bırakınıştı ki, pencereler karardı; tek kaygısı, yağmurun çatıdaki yemeği engellemesiydi.

İşte elli yedi yaşında, zengin bir adam oturmuş, Tayland-h bir kızı bekliyordu. Gerçeği kavrayınca korkusundan sıyrılmıştı; artık sıradan, gündelik yaşantısına dönebilcceğini hissediyordu. Honda bir limandı, bir gemi değil. Varoluşu tek doğal durumuna, yani Ying Çan'ı bekleme durumuna, yeniden kavuşmuştu. Neredeyse bütün ruhunun aldığı biçim işte buydu.

En basit erkekçe zevklerin peşinde olmayan, varlıklı, yaşlıca bir adam. Can sıkıcı biriydi o; yeryüzünü can sıkıntısıyla değiştokuş etme kararını kolayca almıştı. Oysa yüzeyde alçakgönüllülüğün ete kemiğe bürünmüş biçimi, sınırsız, bomboş bir alanda gizlenmeyi seçmiş olan bir ruhtu o. Tarihe, çağlara, mucizelere ve devrime yaklaşımı da aynıydı. Tıpkı bir tuvaletteymiş gibi, kapalı bir uçurumda oturmuş, purosunu tüttürüyor ve bekliyordu. Bir karara varıp varmayacağı, karşısındakinin isteğine bağlıydı. Düşü yalnızca bu koşullarda ilk kez belirgin bir biçim alabilirdi. Sonra yalnızca bir gözetleme deliğinden bile olsa mutlak mutluluğun o belirsiz biçimini görmüştü. Ölümün onu bu koşullarda aşırı mutluluğa götürebilmesi olası mıydı? Öyleyse, ölüm Ying Çan olmalıydı.

Honda elindeki kaygı ya da umutsuzluk kartlarını oynamaya hazırdı. Bu umutlu bekleyiş süresi, sayısız kuşku sedefiyle bezenmiş, vernikli, siyah bir tahtaya benziyordu.

Bekleme salonuyla aynı katta olan, bir bodruma benzeyen Rossini Lokantasında akşam yemeği için hazırlık yapılıyor, gümüşlerin şıngırtısı buraya kadar geliyordu. Garsonların elindeki, henüz birbirinden ayrılmamış olan çatallarla bıçaklar gibi, duyguyla mantık da Honda'nın içinde birbirine karışmıştı; henüz bir plan (aklın kötülükçü eğilimi) yapılmamıştı – iradesi işe hâlâ karışmamıştı. Yaşamının sonunda keşfettiği zevk, insanın iradesini tembelce bir yana bırakması-

nı gerektiriyordu. İradesinden vazgeçince, Honda'yı gençliğinden beri avucuna almış olan, tarihte yer almaya karşı duyduğu kararlılık da boşlukta gevşekçe sarkar olmuştu, tarih ise havada, bir yerlerde, tekbaşına asılıydı.

Bir sirkte çalışan trapezci kız, zaman dışı, karanlık saatlerin kör edici yüksekliğinden süzülüyor, tenine yapışmış tüniğinin beyaz eteği dalgalanıyor... Ying Çan.

Dışarıda hava kararmıştı. Honda'nın yanında oturan iki aile, bitmek bilmez selâmlaşmalarını sürdürüyordu; bu işlem o kadar uzun sürdü ki, Honda'nın içine fenalıklar geldi. Nişanlı oldukları belli, genç bir çift, iki ruh hastası gibi donmuşçasına suskundu. Camdan bakınca, caddenin kıyısına dizilmiş ağaçların dallarının kıpırdadığını görebiliyordu, ama anlaşılan yağmur henüz başlamamıştı. Gazetenin kenarına takılmış olan tahta çubuk Honda'ya inanılmayacak kadar uzun bir incik kemiği gibi göründü. Üç puroyu da içip bitirdi. Ying Çan görünmedi.

Sonunda gönülsüz gönülsüz yemeğini yedi ve Yabancı Öğrenci Merkezine yollandı. Davranışı tam anlamıyla mantıksızdı.

Azabu'daki dört katlı, yalın binaya girdi. Girişteki holde, kısa kollu, geniş kareli gömlekler giymiş, esmer, çekik gözlü, iki-üç genç oturmuş, Uzakdoğu Asya'dan gelme, kötü basılmış dergileri okuyordu. Honda danışmaya gidip Ying Çan'ı sordu.

Memur hemen, "Dışarıda," diye yanıtladı. Yanıt o kadar hızlıydı ki, doğru olamazdı. Honda birkaç soru daha sorunca, çekik gözlü gençler dönüp hep birlikte ona baktılar. Boğucu gece havası yüzünden kendini tropikal bir ülkedeki havalimanının bekleme salonundaymış gibi hissetti.

"Oda numarasını söyleyebilir misiniz?"

"Kurallara aykırı bu. Öğrencilerle yalnızca bekleme salonunda ve ancak onların rızasıyla görüşebilirsiniz."

Honda vazgeçip oradan ayrılırken, delikanlılar da dergi-

lerine döndüler. Bacak bacak üstüne atmışlardı, kahverengi dizleri diken gibi fırlaktı.

Honda bahçeyi özgürce araştırdı, ama kimseye rastlamadı. Üçüncü kattaki, ışıkları yanan odadan bir gitar sesi geldi; pencereler ardına kadar açıktı. Tiz sesli, sararmış bir asmaya benzeyen telleriyle bir Çin kemanından çıkıyora benzeyen, yüksek, ama yumuşak bir ses, bir ezgi söylüyordu. Bu hüzünlü sesi dinlerken, savaştan hemen önce Bangkok'ta geçirdiği o unutulmaz geceleri anımsadı.

Bir içeri girebilseydi, bütün odalara teker teker bakardı, çünkü Ying Çan'ın dışarıda olduğuna inanmıyordu. O, bu yağış mevsiminin nemli akşam karanlığının her yanındaydı. Yabancı öğrencilerin yetiştirdiği çiçeklerin hafif kokusunda, açık seçik görülen sarı kılıç çiçeklerinde, ya da Roger'ın uçuk eflatun renkteki, karanlığa karışmış bronz yapraklarında... Ying Çan'ın dört bir yanda uçuşan küçücük zerreleri giderek yekvücut olmuş, katılaşarak kızı meydana getirmişlerdi. Kızın varlığını, sivrisineklerin kanatlarından çıkan o hafif vızıltıda bile hissedebiliyordu.

Pencerelerin çoğu karanlıktı. Yalnızca üçüncü katın köşesindeki odada kıpırdayan dantel perdelerin arasından parlak bir ışık süzülüyordu. Honda gözlerini merakla o pencereye dikti. İçeride biri durmuş, aşağıya, bahçeye bakıyordu. Rüzgâr perdeleri havalandırınca, Honda onu kısacık bir an görebildi. Üzerinde yalnızca bir külot olan Ying Çan'dı bu. Honda elinde olmaksızın pencereye doğru koştu ve kendini bir sokak lâmbasının altında buldu. Onu tanıyan Ying Çan donup kalmıştı sanki. Işık hemen söndürüldü, pencere kapatıldı.

Honda binanın köşesine yaslanıp uzun süre bekledi. Dakikalar ağır ağır geçiyor, şakakları zonkluyordu. Zaman, kan damlaları gibi akıyordu. Alev alev yanan yaşlı yanaklarını serinletmek için betonda büyümüş olan ince, mavi yosunlara bastırdı.

Bir süre sonra üçüncü kattaki camda yılan sesini andı-

ran bir tıslama duyuldu. Pencere yavaşça açıldı, yumuşak ve beyaz bir şey Honda'nın ayaklarının dibine düştü. Eğilip aldı, buruşmuş beyaz kâğıdı açtı. İçinde, avucunu dolduracak büyüklükte bir pamuk parçası vardı. İyice sıkıştırılmış olmalıydı, çünkü açtıkça, canlı bir şeymişçesine kabardı. Honda kat kat pamuğu beceriksizce araladı. İçinde, altın *yakşa*'ların koruduğu zümrüt yüzük vardı.

Yeniden pencereye baktı, ama sıkıca kapatılmıştı, en küçük bir ışık sızmıyordu.

Yabancı Öğrenci Merkezinden ayrılıp aklı başına gelince, Keiko'nun evine çok yakın bir yerde olduğunu ayrımsadı. Bir taksiye binebilirdi, ama sırtındaki, kalçasındaki ağrılara karşın yürüyerek kendini cezalandırmaya karar verdi. Kadın evde yoksa bile, önce onun kapısını çalmalıydı, doğruca kendi evine gitmesi olanaksızdı.

Genç olsaydı, bir yandan yürürken bir yandan da bağıra bağıra ağlardı. Genç olsaydı! Ama gençken hiç ağlamamıştı ki! O, gözyaşı dökerek zaman yitireceğine, başarıya ulaşmak için aklını kullanmayı ilke edinmiş, geleceği parlak bir gençti. Ne tatlı bir acı, ne coşkun bir umutsuzluk! Kendine böylesi bir duygusallığa kapılma iznini hiç vermemişti. Böyle davranarak, şimdiki coşkusunun olanca içtenliğini de silip atmıştı. Keşke ömrünün bir yılını tatlı bir duygusallıkla doldurabilseydi. Ama ne şimdi, ne de gençliğinde, yüzündeki maske herhangi bir duygunun içeri sızmasına izin vermişti. Elinden gelen tek şey, geçmişteki halinin ne kadar farklı olduğunu düşleyerek kendini kandırmaktı. Farklı mı? Bir Kiyoaki, ya da bir İsao olması kesinlikle olanaksızdı.

Düşgücü, gençken nasıl biri olduğuna ilişkin hayâller kurmasına izin veriyordu; kişiliği yıllardır her tehlikeli, duygusal dönemeçte korumuştu onu. Şu anda kendini kapıp koyvermemekte açıkça duraksamasının nedeni de herhalde gençliğinde duygularım yadsıyıp durmuş olmasından kaynaklanıyordu. Ne olursa olsun, yürürken yüksek yüksek sesle ağla-

ması olanaksızdı –ne gençken ne de şimdi. Herhangi birinin gözünde, Burberry yağmurluğu ve Borsalino şapkasıyla bu yaşlı beyefendi gece yürüyüşüne çıkmış, tuhaf ve yalnız biriydi.

Bütün duygulara ancak dolaylı bir biçimde yaklaşmasına yol açan o itici sıkılganlık sonunda Honda'yı öyle sakıngan biri haline getirmişti ki, artık sıkılganlığını bile dert etmesine gerek kalmamıştı. Utanmazca bile olsa herhangi bir dürtüye ya da arzusuna uyarak davranması artık olasıydı. Onun her hareketini izleyen biri yanılıp salt dürtüleriyle davranan bir insan olduğu sonucuna varabilirdi. Keiko'nun evine doğru yaptığı, her an boşalacak bir yağmurun tehdidi altındaki bu beklenmedik gece yolculuğu da aptalca dürtülerinden biriydi. Yürürken elini boğazına bastırmak ve göğüs cebinden saatini çıkartır gibi yüreğini söküp çıkartmak isteğiyle dolup taştı.

Keiko'nun bu saatte evde olması olanaksızdı, ama evdeydi işte.

Honda'yı hemen o görkemli salona aldılar. Düz arkalıklı, On Beşinci Louis stili koltuklar onu rahatlatmadı; bir an yorgunluktan bayılacakmış gibi oldu.

Kapılar, tıpkı geçen gün olduğu gibi yine aralıktı. Avizenin her şeyi bastıran parıltısı, salondaki gece yalnızlığını daha da arttırıyordu. Camdan, bahçedeki korunun uzak bir köşesinde titreşen kent ışıklarını gördü, ama pencereye kadar gidip bakma gücünü kendinde bulamadı. İnsanın içini karartan, boğucu havaya katlanmak, parça parça olup tere karışmak daha iyiydi.

Girişteki hole inen mermer basamaklarda Keiko'nun ayak sesleri yankılandı. Kadının sırtında uzun kuyruklu, renkli bir giysi vardı. Salona girip kapıyı kapadı. Siyah saçları fırtınaya tutulmuşçasma dimdik, havada uçuşuyordu; tel tel kabarmıştı. Saçlar, hafif makyajlı yüzüne alışılmadık bir küçüklük, solgunluk vermişti. Koltukların arasından dolanarak yaklaştı, altın rengi bulutlu duvar resminin bulunduğu nişin

önüne, Honda'nın karşısına oturdu. Aralarındaki sehpanın üzerinde bir şişe konyak duruyordu. Eteğinin altından, kurumuş tropikal meyvelerle süslü terlikleri görünüyordu. Ayak tırnaklarının kırmızı cilası, sırtındaki siyah giysinin iri amber çiçekleriyle aynı renkti. Ancak, bulutların önündeki başını çevreleyen gür, siyah saçları odadaki kasveti ölçülemeyecek kadar arttırıyordu.

"Lütfen kusuruma bakma. Saçlarımın deli gibi göründüğünün farkındayım. Beklenmedik ziyaretin saçlarımı bile şaşırttı. Az önce yıkamıştım, yarın hale yola sokacaktım. Siz erkeklerin bu tür dertleri yoktur. Peki, ama bir şey mi oldu? Solgun görünüyorsun."

Honda olanları kısaca anlattı; bir savunma avukatı gibi konuştuğu için kendinden iğreniyordu. Böylesine can alıcı bir konuyu bile mantıklı, tümevarımsal bir biçimde tanımlamadan edememişti. Sözcüklerden yalnızca olayı bir sıraya dizmek için yararlanıyordu. Oysa sessiz, anlamsız imdat çığlıklarıyla kadına yalvarmak istemişti. Niyeti, en azından bu eve adım atıncaya kadar buydu.

"Bu öyküden çıkan sonuç, acele etmememiz gerektiği," dedi Keiko. "Her şeyi bana bırakmanı söylemiştim. Artık ne yapılması gerektiğini ben de bilmiyorum, ya. Ama Ying Çan büyük, çok büyük bir kabalık yapmış. Acaba geldiği yerde, Güneyde böyle mi davranıyorlar; öte yandan, onun bu kararsız davranışlarından senin hoşlandığını biliyorum." Konyak ikram ettikten sonra, "Benden istediğin nedir, peki?" diye sordu.

Canı sıkılmışa benzemiyordu; kendine özgü, hüzünlü bir coşku yansıtıyordu, o kadar.

Honda, yüzüğü serçe parmağına bir takıp bir çıkartıyordu. "Bunu Ying Çan'a geri vermeni ve kabul etmesi için ısrar etmeni istiyorum. Bu yüzüğün onun gövdesinden ayrılması, onunla geçmişim arasmdaki ilişkinin sonsuza kadar koparılması gibi geliyor bana."

Keiko susuyordu. Honda, acaba bana mı kızdı, diye te-

lâşlandı. Kadın konyak kadehini gözlerinin hizasına kadar kaldırmış, bir zamanlar hafif dalgacıklı olan sıvının sonunda yatışıp kadehin içbükey yüzeyinde kaymasını, yapışkan, saydam bulut desenleri oluşturmasını izliyordu. Kara saç yığınının altındaki iri gözleri neredeyse ürkütücüydü. Yüzündeki ciddi ifade, alaycı bir tebessümü bastırmaya çalışan biri için fazla doğaldı. Honda bu gözlerin, bir karıncanın ezilişini seyreden bir çocuğun gözlerine benzediğini düşündü. "İşte senden istediğim şey bu," dedi yüreklendirircesine. "Hepsi bu."

İnanılmayacak kadar saçma bir abartıyla kumar oynuyordu. Gülünç olanı yok saymak türünden, ahlâksal bir ilkesi vardı; öyleyse zevki nerede bulacaktı peki? Ying Çan'ı dünya denen bu çöplükten almış, ona sahip olmak için kıvranmasına karşın, şu âna kadar elini bile sürmemişti. Öylesine almaktı ki, şehvetini, yıldızlarla yörüngelerinin kesiştiği noktaya kadar tırmandırmaya çalışıyordu.

"Neden şu kızı unutmuyorsun," dedi Keiko sonunda. "Daha geçen gün, Mimatsu'daki danslı bir çayda, pespâye bir öğrenciyle yanak yanağa dans ettiğini duydum."

"Onu unutmak mı? Asla. Yapamam bunu. Onu rahat bırakmak, olgunlaşmasına izin vermek, demektir."

"Olgunlaşmasını engelleme hakkını kendinde görüyorsun, yani? Peki, ya artık bakire olmasını istemediğin zamanki duygularından ne haber?"

"Bir gecede tamamen farklı bir kadına dönüşeceğini sanmıştım. Ama salak yeğenin her şeyi eline yüzüne bulaştırdı."

"Gerçekten çok salak, değil mi?" dedi Keiko, kahkahalarla gülerek. Avizenin ışığında, kadehin gerisindeki uzun tırnaklarını inceledi. Kıpkırmızı cilalı tırnaklar, küçük, gizemli bir şafak gibi parlıyordu.

"Bak, güneş doğuyor," dedi Keiko, kadehini göstererek. Sarhoştu.

"Acımasız bir gündoğumu," diye mırıldandı Honda. Haksızlık ve mantıksızhk sisinin bu fazla aydınlık odayı büsbütün, göz gözü görmeyecek biçimde kaplamasını öyle çok

isterdi ki.

"Ya isteğini geri çevirirsem?"

"Geleceğim tam anlamıyla kararır."

"Amma abarttın!" Keiko kadehini sehpanın üzerine bıraktı, biraz düşündü. "Neden hep başkalarına yardım etmek zorunda kalıyorum," gibisinden birşeyler mırıldandı. Sonra, şöyle dedi: "Sorunun kökenine inildiğinde, her seferinde çokça bir şey olduğu ortaya çıkar. Bir erkek kafasına koydu mu, yanlış basılmış bir damga için, kalkıp bir Afrika seferine çıkabilir."

"Galiba Ying Çan'a âşığım."

"Aman Tanrım!" Keiko yüksek sesle güldü; bu işe aklı kesinlikle yatmamıştı.

Yeniden konuştuğunda, sesine keskin bir tını gelmişti. "Şimdi anlıyorum. Şu anda basit ve aptalca bir şey yapma gereksinimiyle kıvranıyorsun, öyle değil mi? Örneğin-" Eteğinin ucunu hafifçe kaldırdı. "Örneğin, ayaklarımı bile öpebilirsin. Ne dersin? Bu seni neşelendirir... âşık olmadığın bir kadının ayağını ellemek... Merak etme, daha yeni yıkandım, iyice keselendim. Korkma, canın yanmaz."

"İsteğimin karşılığı buysa, hemen yerine getirmeye hazırım."

"İyi ya, yap o halde. Böyle bir şeyi, bir kez olsun denemek iyi gelecektir sana... yani şu ünlü gururun açısından. Saygınlığın daha da artacaktır."

Keiko'nun üstün durumda olmamn keyfiyle kendinden geçtiği belliydi. Gelip görkemli avizenin tam altında durdu ve iki eliyle gür saçlarını geriye attı; saçlarınm uçları bir filin kulakları gibi dalgalanmıştı.

Honda güçbelâ gülümsemeye çalıştı. Çevresine bakındıktan sonra, ağır ağır eğildi. Kalçasındaki sancı öyle şiddetlenmişti ki, büyük bir çaba harcayarak halıya diz çökebildi. Yere uzandı, uzandığı yerden bakınca, Keiko'nun terlikleri, düzgün, hafif kaslı ayaklarını koruyan dinsel eşyalara benziyordu. Kırmızı tırnakların üzerinde kahverengi, bej, mor, be-

yaz, kurumuş meyve salkımları asılıydı. Honda tam uzanırken ayaklar ustalıkla geri çekiliverdi. Keiko çiçekli eteği kaldırdı; başını eteğin altına sokmadığı sürece ayaklara erişmesi olanaksızdı. Başını sokunca, burnuna kadının parfümünün o ılık, hafif kokusu doldu. Kendini ansızın bilinmedik bir ülkede bulmuştu. Keiko'nun ayağını öptükten sonra başını kaldırınca, çiçek desenlerinin arasından kıpkırmızı bir ışığın süzüldüğünü, bir çift soluk damarlı, güzel, beyaz sütunun tam önünde dikildiğini gördü. Uzaklardaki gökyüzünde darmadağınık, siyah ışınlar gönderen küçük, kara bir güneş asılıydı.

Honda başını salladı, güçlükle doğruldu.

"Tamam, ben payıma düşeni yaptım."

"Ben de kendi payıma düşeni yapacağım," dedi Keiko. Yüzüğü yaşına yakışan, ağırbaşlı bir gülümsemeyle aldı.

42

"Ne yapıyorsun?" diye seslendi Rié, bir türlü eve dönmeyen kocasına.

Honda terastan, "Fuji'yi seyrediyorum," diye yanıtladı. Yanıt, odadan çok bahçenin batı ucundaki çardağın gerisinde yükselen dağa yönelikti.

Bir yaz sabahıydı, saat altıydı; Fuji şarap rengine boyanmıştı. Dış çizgileri belirsizdi. Kar, yaz şenliğine hazırlanan bir çocuğun burnuna sürülen pudra gibi, sekizinci istasyonun çevresine fırçayla sürülmüşe benziyordu.

Honda kahvaltıdan sonra yeniden dışarıya çıktı; yalnızca şort ve polo bir gömlek giymişti, yüzme havuzunun kenarına, parlak sabah güneşinin altına uzandı. Havuzdan aldığı suyla oynuyordu.

"Ne yapıyorsun?" diye seslendi Rié, bir kez daha. Kahvaltı masasını topluyordu. Honda bu sefer yanıtlamadı.

Rié camdan, elli yedi yaşındaki kocasının, aklını kaçırdığını kanıtlayan davranışlarına baktı. Bir kere giyim tarzından

hiç hoşlanmamıştı. Hukukla ilgili birisi asla şort giymemeliydi. Şortun altından dik, bir deri bir kemik kalmış beyaz bacakları görünüyordu. Rié kocasının gömleğinden de hoşlanmamıştı. Gençliğin o güçlü dolgunluğundan yoksun olmasına karşın polo gömlek giydiği için cezalandırılıyormuş gibi, gömleğin kolları ve sırtı gevşek gevşek sarkıyordu. Rié kocasının çılgınlığı daha nerelere vardıracağım merakla bekler olmuştu. Bu merak, ağrıyan bir dişi sıkmaktan alınan o sapıkça zevki andırıyordu.

Honda arkasına bile dönmeden, karısının onunla uğraşmaktan vazgeçtiğini ve odasına döndüğünü hissetti; sabahın havuza yansıyan güzelliğini hoşnutlukla seyretti.

Servi korusundaki ağustosböcekleri ötmeye başlamıştı. Gözlerini kaldırdı. Daha önce bir alkolik gibi kızarmış olan Fuji, şimdi koyu bir mora dönüşmüştü. Saat sekizdi; bayırların değişik tonlardaki yeşil rengi, ormanların, köylerin belli belirsiz dış çizgilerini hayâl meyal dalgalandırıyordu. Fuji'nin yazın aldığı derin mavi renge bakan Honda, salt kendisinin oynayabileceği küçük bir oyun icat etti. Bu, yaz ortasındaki bir dağın kışın alacağı görüntüyü gözünde canlandırma oyunuydu. Koyu mavi Fuji'ye bir süre baktıktan sonra, bakışlarını ansızın mavi göğe çeviriyordu; retinasında kalan görüntü bembeyaz kesiliyor, Honda bir an mavi göğe karşı, süt beyazı bir dağ görebiliyordu.

Bu yanılsamayı keşfettikten sonra, ortada iki dağ olduğuna inanmaya başladı. Yaz Fuji'sinin yanışıra bir de kış Fuji'si vardı; gerçek görüntüye ek olarak, dağın saf, beyaz bir özü.

Bakışlarını yüzme havuzuna çevirince, Hakoné'nin sudaki yansısının Fuji'nin yansısma oranla daha geniş bir alanı kapladığını gördü. Yemyeşil dağ kütlesi sıcak ve boğucuydu. Gökyüzünde uçan kuşlar suya yansıyordu; tanıdık bir bülbül yem kutusunun başına geldi.

Evet, dün çardağın yanında bir yılan öldürmüştü. Yaklaşık yarım metre boyundaki çizgili yılanı, bugün beklediği ko-

nukları korkutmaması için, başmı taşla ezerek öldürmüştü. Bu küçük katliam bütün gün aklından çıkmadı. Mavi-siyah, çelik bir yay gibi kıvrılmış, kaygan, ölüme karşı direnen kıvrak gövdesi aklından çıkmıyordu. Kendisinin de bir canlıyı öldürebileceğini öğrenmek, tatsız bir güçlülük duygusu vermişti Honda'ya.

Yüzme havuzu. Bir kez daha elini uzatıp suyun yüzeyini dalgalandırdı. Yaz bulutlarının yansısı, buzlu cam kırıkları gibi parçalanıverdi. Havuz altı gün önce tamamlanmış, ama henüz hiç kullanılmamıştı. Honda Rié ile birlikte üç gündür buradaydı, suyun soğukluğunu öne sürerek havuza girmemişti.

Havuzu yaptırmasının tek nedeni, Ying Çan'ı çıplak görmekti; bunun dışında hiçbir şeyin önemi yoktu.

Kulağına çekiç sesleri geldi. Keiko'nun evi yenileniyordu. Tokyo'daki evi İşgal Güçlerince boşaltıldığından beri, Gotemba'ya daha seyrek gelir olmuştu; Jack'le arası da nedense soğumuştu. Honda'nın yeni evi kadının yarışma duygularını kamçılamış, o da evini büyük çapta yenilemeye, neredeyse baştan yaptırmaya girişmişti. Yazm burada kalamayacağını ileri sürüyordu; yazı herhalde Karuizawa'da geçirecekti.

Honda giderek kızan güneşten kaçınmak için, yüzme havuzunun başından ayrıldı, masalardan birinin ortasına takılmış olan güneş şemsiyesini güçlükle açtı. Gölgedeki iskemlelerden birine oturdu, gözlerini yeniden suya dikti.

Sabah içtiği kahvenin verdiği uyuşukluğu üzerinden hâlâ atamamıştı. Sekiz metreye on sekiz metre olan havuzun zemininde, mavi boya kabarcıklarının arasından görünen ve Honda'ya kireçten işaretler ile nane kokulu sarometil merhemini anımsatan beyaz çizgiler, uzaklarda kalan gençliğindeki atletizm yarışmalarını çağrıştırıyordu. Temiz, beyaz bir çizgi, her şeyin üzerine çekilmişti; onda bir şey başlıyor, başka bir şey de son buluyordu. Oysa belleği yanıltıyordu Honda'yı.

Gençliğinde atletizm yarışmalarıyla hiçbir ilişkisi olma-

mıştı.

Beyaz çizgi daha çok, geceleyin bir otoyoldan aşağıya uzanan yol şeridini çağrıştırıyordu. Birden aklına, gece yürüyüşleri sırasında sürekli bir baston taşıyan, ufak tefek, yaşlı adam geldi. Ona ilk kez, gözü alan farların yaladığı bir kaldırımda rastlamıştı; yaşlı adam göğsünü ileri uzatmış, fildişi saplı bastonunu koluna asmış, yürüyordu. Doğal bir biçimde yürüseydi, bastonun ucu yere değerdi, ama o kıvrık kolunu öyle yüksekte tutuyordu ki, olduğundan da uzun boylu görünüyordu. Yolun bir tarafına kokulu mayıs ağaçları sıralanmıştı. Küçük adam artık değeri kalmayan madalyalarını iç cebine özenle gizlemiş, emekli bir subaya benziyordu.

Ona ikinci kez, karanlık koruda rastladığında, bastonun ne işe yaradığını anladı.

İki âşık ormanda buluştuğu zaman, genellikle erkek kadını bir ağaca dayar ve okşardı. Bunun tersi pek seyrek görülürdü. Genç bir çift sevişmeye başlar başlamaz, yaşlı adam hemen ağacın öteki yanındaki yerini alıyordu.

Honda, bulunduğu yerden fazla uzakta olmayan karanlık yerde, bastonun U biçimindeki fildişi sapının, ağacın gövdesini yavaş yavaş dolandığını gördü. Hemen karanlığa gizlenip kıvrılan beyaz cismi izledi. Fildişi sapı görünce, bastonun kime ait olduğunu anlamıştı. Kadın, kollarını erkeğin ensesinde kavuşturmuş, erkekse kadının beline sarılmıştı. Genç adamın ensesindeki yağlı saçlar, yoldan geçen arabaların farlarından dökülen ışıkta parlıyordu. Beyaz sap karanlıkta bir süre boş boş gezindikten sonra yönünü saptamışçasına, kadının etek ucuna süründü. Etek kancaya takılınca, baston eteği ustaca ve hızlı, tek bir hareketle ta beline kadar sıyırdı. Kadının bembeyaz baldırları ortaya çıkmıştı, ama adam soğuk fildişiyle bu baldırlara dokunma hatasına düşmedi.

Sonra kadın fısıldadı: "Hayır, hayır." Sonra da, "Üşüdüm." Ama çoktan göğün yedinci katına yükselmiş olan erkek onu duymadı bile. Kadın kendisine sarılmış olan erkeğin iki elinin de meşgul olduğunu ayrımsamamıştı galiba.

Honda bu alaycı, alçaltıcı yaramazlığı her anımsayışında gülümserdi. Yine gülümsedi. Ama sonra aklına, gündüz vakti PX Mağazasının önünde kendisiyle konuşan adam gelince, olayın gülünç yanı kalmadı, yerini ürpertici bir korkuya bıraktı. Tattığı bu gizli zevkin başkalarını iğrendirmesi korkunç bir şeydi; Honda sonu gelmez bir nefrete hedef olabilir, bu nefret bir gün büyüyerek aldığı zevkin zorunlu bir ögesi olup çıkabilirdi.

Tatlı bir çekicilikle kaynaşmış o ürpertici kendinden iğrenme duygusu... yadsınan varoluş, ölümsüzlük kavramıyla bir kez birleşti mi, artık sağaltılamaz. Sağaltılamayan varoluş ise ölümsüzlüğün biricik özüdür.

Honda yeniden havuzun yanına döndü, diz çöküp ellerinde titreşen suya baktı. Yaşamının sonunda ele geçirebildiği zenginliğe dokunuyordu şu an. Yaz güneşinin, ensesine gönderdiği okları duyumsadı; yaşamının elli yedi yazı boyunca birikmiş olan iğnelemelerin, alayların hedefiydi sanki. Bahtsız bir yaşam sürdüğü söylenemezdi. Hep aklının küreğiyle yol almış, yıkım kayalıklarını ustaca atlatmıştı. Yaşamım boyunca bir tek mutlu anım olmadı, derse abartmış olurdu. Öte yandan, ne kadar da sıkıcı bir yolculuk olmuştu bu! Abartmayı göze alıp yaşamını tam bir karanlıkta geçirdiğini söyleyebilseydi, gerçek duygularına daha yakın düşmüş olurdu.

Yaşamının tekdüze bir karanlıkta geçmiş olduğunu itiraf etmekle, yaşamını çok iyi anladığını da dile getirmiş oluyordu sanki. (Seninle ilişkimde ne bir denge, ne de neşe vardı. Senden bir kez olsun istemediğim halde, sen inatçı dostluğunu bana zorla kabul ettirdin ve beni yaşam denen şu tuhaf ipte yürümeye zorladın. Beni delice tutkularımı kısıtlamaya zorladın, bana saçmasapan bir bollukta mal mülk verdin, adaleti çöpe atılacak kâğıda dönüştürdün, aklı gereksiz mobilyaya çevirdin ve bütün güzellikleri sınırladın.) Yaşam, bağnazlığı sürgüne göndermek, sapkın düşünceleri yerleştirmek ve insanı sevginin aptallık tuzağına düşürmek için vargücüyle

çalışıyordu. Yaşam, yürekteki sargı bezlerinin her gün değiştirilmesiydi ve bu işlem, genç yaşlı ayırdetmeksizin bütün umarsız hastaları acıdan bağırtıyordu.

Bu dağlık bölgenin üstündeki parlak mavi göğün bir yerlerinde, yararsız, günlük tedavilerle ve zorunlu angaryalarla uğraşan, yüce gönüllü bir hastabakıcının kocaman, esnek, beyaz elleri gizliydi. Eller Honda'ya sevecenlikle dokunuyor, yaşaması için onu yüreklendiriyordu. Otomé Geçidinin üstünde yüzen bulutlar göz kamaştıracak kadar beyazdı: Çevreye saçılmış, inanılmayacak kadar temiz, beyaz sargı bezleri.

Honda, kendisine karşı yeterince nesnel davrandığını biliyordu. Başkalarının gözünde, Japonya'nın en zengin avukatlarından biriydi o; kalan ömrünü gönlünce geçirebilirdi. Bu, yansız adalet dağıtmış olmanın ödülüydü; ne yargıç ne de avukat olarak, uzun yaşamını lekeleyecek hiçbir yolsuzluk yapmamıştı. Saygı görüyordu; belki biraz kıskançlık içeren, ama kınamadan yoksun bir saygı. Toplumun, kararlı bir vatandaşa bağışladığı, o gecikmiş armağanlardan biriydi bu. Şu anda, o küçük ayıbı ortaya çıksaydı bile, insanlar bunu bir gülümsemeyle geçiştirir, herkeste bulunan o zararsız, insanca zaaflardan biri olarak görürdü. Kısacası, belki çocuklar dışında, bütün dünyanın arzuladığı her şeye sahipti Honda.

Rié ile bir çocuğu evlât edinmeyi tartışmışlar, başkaları da onları bu konuda yüreklendirmişti, ama Rié artık bu konuya değinmekten kaçınıyordu. Honda da bunca servete konduktan sonra, konuya duyduğu ilgiyi yitirmişti. İnsanların, salt parasının peşinde olduklarından kuşkulanıyordu.

Evden bazı sesler geldi.

Kulak verdi; yoksa sabahın bu erken saatinde bir konuk mu gelmişti?

Hayır, konuşan Rié'ydi. Az sonra Matsudo ile birlikte terasa çıkıp dalgalı görünen çimenliğe baktılar.

"Bak," dedi Rié. "Şuradaki çimenler bir boyda değil. Fuji'ye bakarken, çardağın yanındaki bayır insanın gözünü alıyor. Bu düzensiz çimler bizi utandıracaktır. Biliyorsun, ko-

nuklarımızm arasında bir de prens var."

"Peki, bayan. Yeniden biçeyim mi?"

"Çok iyi olur."

Honda'dan bir yaş büyük olan şoför, bahçe aletlerinin durduğu depodan çim biçme makinesini almak için terasın öteki ucuna doğru gitti. Honda Matsudo'yu ondan hoşlandığı için işe almamıştı; adam savaş boyunca, hatta savaştan sonra da hep resmi araç kullandığı için epeyce deneyimli bir şofördü.

İnanılmayacak kadar tembel oluşu, konuşurken sesinde belli belirsiz sezilen küstahlığı ve yaşamı tam anlamıyla güvenli araba kullanmasına bağlı olan birine özgü soğukkanlılığı – bunlar Honda'yı sinirlendiriyordu. (Her şeye, araba sürerken gösterdiğin sakınınla yaklaşırsan, hayatta da başarıya ulaşacağım sanıyorsun, öyle mi? Hayır efendim, yanılıyorsun!) Yaşlı şoföre bakarken aklına adamın işverenini de kendisi gibi sakınımh bir insan sanabileceği geldi. Sanki şoför kabasaba bir karikatür çizmişti; Honda kendini hakarete uğramış gibi hissetti.

Rié'ye, "Gelip otursana," diye seslendi. "Daha çok zamanımız var."

"Evet, ama aşçıyla garsonlar az sonra burada olurlar."

"Her zamanki gibi gecikirler, merak etme."

Rié biraz durakladıktan sonra, suda çözülen bir iplik gibi boyun eğdi, minder almak için eve girdi. Demir sandalyenin böbreklerini üşütmesinden korkuyordu.

"Aşçılar, garsonlar, ve... bütün o insanların evi altüst etmelerine katlanamıyorum," dedi, Honda'nın yanındaki iskemleye otururken.

"Ben Bayan Kinkin gibi olsaydım ve debdebeden hoşlansaydım, şu andaki yaşantımızdan kimbilir ne büyük bir zevk alırdım!"

"Böyle eski şeyleri de nereden bulup çıkarırsın, bilmem ki."

Bayan Kinkin, yüzyılın başlarında, Japonya'nın en tanın-

mış avukatının karısıydı. Eskiden geyşa olan kadın güzelliği ve sürdüğü masraflı yaşantıyla ünlüydü. Sık sık, beyaz bir atla gezerken görülürdü. Cenaze törenlerine, uzun geyşa kimonoları ile katılarak herkesi şaşırtırdı. Kocası ölünce, alıştığı lüks yaşamı daha fazla sürdürcmeyeceği korkusuyla intihar etmişti.

"Bayan Kinkin'in evde yılan beslediğini, çantasında dahna küçük bir yılan taşıdığını söylerlerdi. Ah, unutmuşum. Dün bir yılan öldürdüğünü söylemiştin. Prens buradayken ortaya bir yılanın çıkması, kimbilir ne korkunç olurdu." Çim biçme makinesini almış, uzaklaşan Matsudo'ya seslendi: "Matsudo! Yılan görürsen hemen yok et, ama lütfen bana gösterme."

Bağırırken gırtlağı bir inip bir çıkıyordu; havuzdan yansıyan ışık yaşlanmış boynunu acımasızca aydınlatıyordu. Honda'nın aklına birden, savaş sırasında Şibuya'daki yıkıntılarda karşılaştığı Tadeşina geldi. Kadının verdiği *Tavuskuşu Bilgelik Kralının Sutrası*'nı anımsadı.

"Yılan tarafından sokulunca, hemen şu büyüyü söylemek gerekir: *ma yu kitsu ra tei şa ka*."

"Gerçekten mi?" Rié en küçük bir ilgi göstermeksizin, iskemlesinde geriye yaslandı. Hemen ardından çalışmaya başlayan çim biçme makinesinin sesi imdada yetişti. Sustular.

Honda, geçmişe bağlı olan karısının Prensin ziyaretinden zevk alacağına emindi, ama Ying Çan'ın da geleceğini öğrendiği zamanki sakinliğine şaşmıştı. Rié'ye gelince; Ying Çan'ı kocasının yanında görünce, uzun zamandır çektiği acının sona ereceğini umuyordu.

Honda aldırmaz bir tavırla, "Keiko Ying Çan'ı havuzun açılışına getirecek, geceyi herhalde burada geçirirler," demişti. Rié'nin içine bir tür sızılı hoşnutluk yayılmıştı. Kıskançlığı kuşkuyla öyle yüklüydü ki, geçen her saniyenin dağıttığı kederi, tıpkı bir şimşeğin çaktığını görünce fırtınayı beklemeye benziyordu. Korktuğu şey, sabırsızca beklediği şeyle kaynaş-

mıştı; beklemek zorunda olduğunu bilmek artık onu neşelendirmiyordu.

Rié'nin yüreği, geniş ve ıssız bir düzlükte, kıyılarını aşındırarak, ağır ağır akan bir ırmağa benziyordu. Su, bilinmeyen denize tam ulaşmak üzereyken çamurlu çökeltilerini rahatlamış bir halde ırmağın ağzına bırakıyordu. Tam bu noktada tatlı su olmaktan çıkıp acı, tuzlu deniz suyuna dönüşecekti. Bir insan bir duygunun hacmini, son sınırına kadar genişletmişse, duygu kendiliğinden değişir; Rié'yi için için yiyip bitiriyormuş gibi görünen keder, ansızın bir yaşama gücüne dönüşmüştü –fazlasıyla acı, fazlasıyla haşin, ama birdenbire enginleşen, masmavi bir güç– yani okyanus.

Honda karısının nasıl tanınmayacak kadar acı, katı bir kadına dönüştüğünü fark edememişti. Sağlıksız, suskun sorgulamalarla kocasına işkence eden Rié aslında, kozanın içindeki böcekten başka bir şey değildi artık.

Rié bu aydınlık sabahta, yakasını bırakmayan böbrek hastalığının bile çok daha iyi olduğunu hissediyordu.

Çim biçme makinesinin uzaktan uzağa duyulan, tekdüze sesi suskun çiftin kulaklarında titreşimler oluşturuyordu. Artık konuşmaya gereksinim duymayan, tuhaf, yaşlı bir çiftin suskunluğuna hiç de benzemeyen bir suskunluktu bu. Honda biraz da abartarak, durumu şöyle yorumladı: Onlar birbirine yaslanan, böylelikle madeni bir çatırtıyla yere çökmekten kurtulan bir sinir yumağıydılar. İkisi de güçlükle ve sessizce durumlarını kabulleniyorlardı sanki. Honda gösterişli bir suç işlemiş olsaydı, hiç olmazsa kendisini karısına oranla biraz daha yüksekteymiş gibi hissedebilirdi. Oysa karısının çektiği acıyla kendi neşesinin aynı hamurdan yoğrulmuş olduğunu ayrımsayınca, gururu derin bir yara almıştı.

İkinci kattaki konuk odasının suya yansıyan camları, odayı havalandırmak için, ardına kadar açılmıştı; beyaz dantel perdeler uçuşuyordu. Ying Çan bu gece o pencerenin arkasında olacaktı; bir geceyarısı bu pencereden çıkıp çatıya

tırmanmış, sonra da hızla yere atlamıştı. Bunu yapabilmek için kollarını bir çift kanada dönüştürmüş olmalıydı. Honda'nın bakmadığı bir sırada, gerçekten de uçup gitmemiş miydi? İnsan Ying Çan'ın bir tavuskuşuna binmediğine, Honda'ya çaktırmadan tutsaklığından kurtulmadığına, zamanı ve uzamı aşan bir varlığa dönüşmediğine nasıl emin olabilirdi ki? Kızın böyle yapmadığını kanıtlayan herhangi bir şey bulunmadığını, gerçekten yapıp yapmadığını araştırmanın olanaksız olduğunu düşündükçe, kendinden geçiyordu Honda. Bu sonuca varınca, kıza duyduğu aşkın ne kadar gizemli bir yanı olduğunu algıladı.

Sanki balıkçının biri havuzun yüzeyine ışıktan bir ağ atmış gibiydi. Karısı suskundu; bir Japon bebeğininkine benzeyen küçük, şiş ellerini güneş şemsiyesinin yarı yarıya gölgelediği masanın kenarına dayamıştı.

Honda düşüncelerine gömülebilirdi.

Ying Çan'ın gerçekliği, ancak Honda'nın gözlemleyebildiği Ying Çan ile sınırlıydı. Çok güzel siyah saçları, sürekli bir gülümsemesi olan, sözünde durmayan bir kızdı, aynı zamanda duygularını belli etmeyen, son derece kararlı bir genç kadındı da. Ying Çan'da görünenden çok daha fazlasının bulunduğu kesindi. Göremediği Ying Çan'ın özlemini çeken Honda için aşk, bilinmeyene bağlı bir şeydi; algılama ise elbette ki bilinenle ilintiliydi. Algı yeteneğini zorlayıp bilinmeyeni ele geçirirse, böylece bildiği şeylerin alanını genişletse, aşkına ulaşabilir miydi acaba? Hayır, böyle olmayacaktı; çünkü duyduğu aşk, Ying Çan'ı algı yeteneğinin pençelerinden mümkün olduğunca uzakta tutmaya çabalıyordu.

Gençliğinden beri algı yeteneği, inanılmayacak kadar kurnaz bir av köpeği gibiydi. Salt görerek tanıdığı Ying Çan, Honda'nın algı köpeğini harekete geçiriyordu. Kızın varlığını mümkün kılan tek şey, Honda'nın algı yeteneğiydi.

Bu yüzden Ying Çan'ı çırılçıplak, daha önce kimsenin görmediği bir durumda görme isteği, zekâ ile aşk arasında aykırı bir biçimde bölünmüş olan, gerçekleşmeyecek bir tut-

ku halini almıştı. Görmek, algı alanının içindeydi zaten; Ying Çan farkında değildi, ama kitaplıktaki o gözetleme deliğinden baktığı andan beri Honda'nın algısının yarattığı dünyanın bir üyesiydi artık. Honda'nın gözleri değer değmez lekelediği bu dünya, yani kızın dünyası, artık Honda'ya asıl görmek istediği şeyi asla göstermeyecekti. Honda'nın aşkı karşılık göremezdi. Öte yandan, görmediği sürece aşk sonsuza kadar engellenecekti.

Ying Çan'ın gökte süzülerek uçtuğunu görmek istiyordu, oysa kendisinin sezgileriyle eli kolu bağlanmış olan Ying Çan uçmuyordu. Kız, onun sezgilerinin yarattığı bir şey olarak kaldıkça, bu sezgileri yöneten fiziksel yasalara karşı gelemezdi. Belki de düşlerin dışında, Ying Çan'ın çırılçıplak bindiği tavuskuşu ile birlikte uçtuğu dünya bir adım ötedeydi, ama Honda'nın algısı kusurlu, bölünemeyecek kadar küçük parçalara ayrılmış bir engel oluşturduğu için, içine bir türlü girilemiyordu. Peki, bu engelden kurtulup durumu değiştirseydi ne olurdu acaba? Bu, Honda'nın Ying Çan'la paylaştığı dünyadan uzaklaşması, bir başka deyişle, ölmesi demekti.

Artık Honda'nın istediği son şeyin, gerçekten, gerçekten görmek istediği şeyin, yalnızca kendisinin bulunmadığı bir dünyada varolabileceği anlaşılıyordu. Bütün benliğiyle görmek istediği şeyi görebilmesi için, ölmesi gerekiyordu. Bu işe bir son vermenin tek yolunun, gözetleme eylemindcn vazgeçmek olduğunu anlayan bir röntgenci gibi Honda'nın da ölmesi gerekiyordu.

Honda yaşamında ilk kez, algı yeteneği olan biri için intiharın ne kadar önemli olduğunu kavrıyordu.

Aşkı sezgilerine dayandığı, bir yandan da onlardan kaçmaya çalıştığı için, sezgilerini yadsımaya, Ying Çan'ı algısının ulaşamayacağı bir yere göndermeye kalkışır, algısı da buna direnirse, bu intihar olurdu. Honda'nın sezgilerle kirlenmiş bir dünyadan ayrılması ve Ying Çan'ı geride bırakması demekti.

Ancak, tam Honda'nın ayrılma ânında Ying Çan pırıl

pırıl parlayarak önüne dikilecekti; Honda hiçbir şeyden bu kadar emin değildi.

İçinde bulunduğu dünya, Honda'nın sezgilerinden yaratılmış bir dünyaydı, Ying Çan'ın burada bulunma nedeni de buydu. Yuişiki Okulunun ahlâk kurallarına göre bu, Honda'nın *alaya* bilinciyle yarattığı bir dünyaydı. Ama kendini bu öğretiye tam anlamıyla veremiyordu, çünkü sezgilerine bağımlıydı ve sezgilerin köklerinin, hiç pişmanlık duymadan, dünyayı bir anda yok eden, bir an sonra da yeniden yaratan sonsuz *alaya* bilinci olduğunu kabullenemiyordu.

Honda ölümü, daha çok bir oyun gibi görür, onun tatlılığıyla sarhoş olurdu. Sezgileriyle kışkırtılmış bir halde intihar ederken duyacağı o yüce sevinci, Ying Çan'ın o ışıltılı, esmer çıplaklığıyla göz alıcı bir ay gibi doğacağı ânı düşledi.

'Tavuskuşunun ermesi' denilen şey de bu değil miydi zaten? *Tavuskuşu Bilgelik Kralının Tanımlanmasına İlişkin Kurallar*'a göre, *sammaya-gyo*, ya da tanrısallığı temsil eden, onu her şeyden ayıran simge, Tavuskuşunun kuyruğundaki bir yarımayla gösterilmiş, onun üzerine de bir dolunay resmedilmişti. Tıpkı yarımayın giderek dolunaya dönüşmesi gibi, Kurallar da zamanla, baştan sona öğreniliyordu.

Honda'nın asıl istediği şey, Tavuskuşunun ermesi olabilirdi. Dünyadaki bütün aşklar tıpkı yarımay gibi eksikse, tavuskuşunun kuyruğundan yükselen dolunayı kim düşlemezdi?

Çim biçme makinesinin sesi kesildi, uzaktan bir ses duyuldu: "Bu kadarı yeter mi?"

Tüneklerinde sıkıntıdan patlayan bir çift papağan gibi Honda'lar, sese doğru beceriksizce döndüler. Hâki renkli tulumuyla Matsudo karşılarındaydı; arkasındaki bulutlar Fuji'yi yarı yarıya örtmüştü bile.

"Eh, yeter herhalde. Ne dersin?" dedi Rié, kocasına alçak sesle.

"Galiba yeter. Yaşlı adamı daha fazla yormayahm," diye

yanıtladı Honda.

İki eliyle onayladığını belirten bir işaret yaptı; Matsudo anladı, ağırdan alarak makineyi geri götürdü. Hakoné'ye bakan kapının oradan bir motor sesi duyuldu; Tokyo'dan gelen, aşçıyı, üç garsonu ve bol miktarda yiyeceği taşıyan arabaydı.

43

Honda, Ninooka'daki Fuji manzaralı villalara son taşınan kişi olmasına karşın, eskiden beri orada oturan komşularını henüz evine davet etmemişti. Gotemba'da Amerikalı askerler için açılan barların toplumun ahlâkını bozacağından korkan eski sakinler, villalarından uzak durmaya başlamışlardı. Bu barlar yanları sıra yosmaları, pezevenkleri, eğitim alanlarında, ordu battaniyelerine sarınmış bir halde dolaşan, ucuz fahişeleri getirmişti. Bu yaz villa sahipleri teker teker dönmeye başlamış, Honda da bunlardan kimisini yüzme havuzunun açılışı için verdiği davete çağırmıştı.

Yörede ilk ev yaptıranlar Prens ve Prenses Kaori ile Maşiba Bankasının kurucusu olan Kanzaemon Maşiba'nın yaşlı, dul eşiydi. Bayan Maşiba yanında üç torununu getireceğini bildirmişti. Başka konuklar da vardı. Keiko ile Ying Çan'dan başka, Tokyo'dan İmanişi ile Bayan Tsubakihara da gelecekti. Makiko yolculuğa çıkacağı için, gelemeyeceğini önceden bildirmişti. Makiko'yı yolculuklarında Bayan Tsubakihara hiç yalnız bırakmazdı, ama bu kez Makiko yanına başka bir çömezini almıştı.

Evde sürekli çalışan hizmetkârlara Rié'nin oldukça acımasız davrandığını görmek, Honda'yı şaşırtırdı. Oysa aşçı ya da garson gibi, günü birliğine çalışmaya gelenlere karşı çok daha sevecendi. Rié, herkes tarafından sevildiğini hem kendisine, hem de başkalarına kanıtlamak için çok kibar konuşur, her şeyle yakından ilgilenirdi.

"Bayan, çardağı da hazırlayacak mıyız? Oraya da içki koyalım mı?" diye sordu garsonlardan biri; beyaz üniformasını giymişti bile.

"Evet, lütfen koyun."

"Ancak bu kadar geniş bir arazide servis yapmak bizi biraz zorlayabilir. Termoslu buzluğa buz doldurup konuklardan içkilerini kendilerinin almalarını istesek?"

"İyi fikir. Zaten çardağa kadar uzananlar, büyük olasılıkla genç çiftler olacaktır. Onları rahatsız etmeyelim. Hava kararmaya başlayınca, sivrisinek ilacı kullanmayı sakın unutmayın."

Karısının söyledikleri Honda'yı gerçekten şaşırtmıştı. Sesi doğal olmayan bir biçimde tizleşmişti; sözcükleri havada yüzüyordu. Daha önce dünyada her şeyden çok nefret ettiği hoppalık şimdi sesine, sözcüklerine öyle bir sinmişti ki Honda, acaba alay mı ediyor, diye kuşkulandı.

Beyaz üniformalı garsonların hızlı devinimleri evi doldurmuş gibiydi. İyi kolalanmış ceketleri, hareketlerindeki canlılık, saygılı tutumları, ne yaptığını bilen tavırları eve tuhaf ve taze bir hava katmıştı. Özel sorunlar bir yana atılmıştı; düzenlemeler, öneriler, komutlar, emirler havada uçuşuyordu; tıpkı kıvrılmış beyaz peçetelerin anıştırdığı kelebekler gibi.

Konuklar yemeklerini mayolarını çıkartmadan yesinler diye, yüzme havuzunun yanına bir büfe hazırlanmıştı. Evin bildik görüntüsü bir anda değişmişti. Honda'nın değerli masası şimdi beyaz bir örtüyle kaplanmış, bir açıkhava barı olarak hizmet veriyordu. Değişiklikleri kendisinin yönlendirmesine karşın, işler yolun bir yerinde denetiminden çıkmış, zorlama bir dönüşüme uğramışlardı.

Giderek güçlenen güneşten kaçmak için gölgeye sığınmış, olup biteni şaşkınlıkla izlemeye başlamıştı. Bütün bunları kim tasarlamıştı acaba? Ve ne amaçla? Para harcamak için mi? Önemli konukları ağırlamak için mi? Kendinden hoşnut kentsoylu rolü oynamak için mi? Yoksa yüzme havu-

zunun bitişini kutlamak için mi? Aslına bakılırsa, Ninooka' daki ilk yüzme havuzuydu bu. Dünyada, bir başkasının zenginliğini bağışlayacak pek çok cömert insan vardı; yeter ki bu eve davet edilsinler.

"Canım, lütfen şunları giy," dedi Rié, koyu kahverengi yazlık pantolonu, beyaz gömleği ve küçük benekli, kahverengi papyonu göstererek. Giysileri masanın üzerine, güneş şemsiyesinin altına koydu.

"Burada mı giyineyim?"

"Neden olmasın? Etrafta garsonlardan başka kimse yok. Onlara gidip yemek yemelerini söyleyeceğim zaten."

Honda papyonu aldı; uçları su kabağına benziyordu. Papyonun bir ucunu iki parmağının arasına kıstırarak, oyun oynarcasına yüzme havuzundan yansıyan ışığa doğru kaldırdı. Ciddilikten uzak, acınası, gevşek bir kumaş parçasıydı. Honda'ya bir polis mahkemesinin 'acele muhakeme' usulünü ammsatmıştı. 'Acele muhakeme usulüne ve sanığın itirazına ilişkin ihbar." Yaklaşan davetten en çok nefret eden kişi, Honda'nın kendisiydi... yalnızca son bir özün, kıvılcımlar saçan bir umutsuzluk noktasının dışında...

İlk gelen, üç torunuyla birlikte yaşlı Bayan Maşiba oldu. Torunları, evlenmemiş bir kızla, inanılmayacak kadar sıradan, gözlüklü ve çalışkan görünüşlü iki erkek kardeşiydi. Biri lisenin son, öteki ise ikinci sınıfındaydı. Üç kardeş hemen soyunma odasına gidip mayolarını giydiler. Bir kimono giymiş olan büyükanneleri şemsiyenin altına oturdu.

"Kocam sağken, özellikle savaştan sonra her seçimde kavga ederdik. Sırf onu kızdırmak için ben oyumu hep komünistlere verirdim. O sıralar Kyuiçi Tokuda'nın en büyük hayranıydım."

Yaşlı dul sürekli kimonosunun yakasını düzeltiyor, ya da kafasını kaşıyan, kanatlarını sıvazlayan bir çekirge gibi, sinirli sinirli kollarını çekiştiriyordu. Geleneklere uymayan, eğlendirici bir insan olarak ünlenmişti; leylâk rengi gözlükleri-

nin ardında kıvılcımlar saçan meraklı gözleriyle sürekli insanların parasal durumlarını kestirmeye çalışırdı. Buz gibi bakışlarına hedef olan herkes, kendini onun yardımına gerek duyan biri gibi hissederdi.

Mayolarını giymiş olarak geri dönen üç gencin gövdesi de, iyi aile çocuklarının gövdesi gibiydi, kol ve bacakları ufarak ve besiliydi. Art arda suya atladılar, rahat hareketlerle yüzmeye başladılar. Havuzundaki suya ilk giren kişinin Ying Çan olmaması, Honda'yı çok üzmüştü.

Az sonra Rié, çoktan mayolarını giymiş olan Prens ve Prenses Kaori'yi bahçeye getirdi. Honda gelişlerini fark etmediği ve onları kapıda karşılamadığı için özür diledi. Kendisini uyarmadığı için Rié'yı payladı; olanları görmezden gelen Prens, Honda'nın elini şöyle bir sıktıktan sonra hemen suya girdi. Bayan Maşiba bu sahneyi, sonradan görmeleri izlermişçesine, alaycı bakışlarla izlemişti. Havuzda bir boy gidip geldikten sonra kıyıya tırmanan Prense bakarak, oturduğu yerden, tiz sesiyle seslendi: "Ne kadar genç ve erkeksisiniz, Prens Hazretleri! On yıl önce olsaydı sizi bir yarışa davet ederdim."

"Şimdi bile sizinle yarışamam, bayan. Yalnızca elli metre yüzdüm, ama gördüğünüz gibi soluk soluğa kaldım. Her neyse, su serince olsa bile Gotemba'da yüzebilmek harika bir şey!"

Üzerindeki gösterişi silkip atmak istercesine, vücudundaki su damlalarını silkeledi. Betonda koyu renk benekler oluşmuştu.

Prens savaştan sonra yaygınlaşan o kayıtsız, senli benli tavırları çabuk benimsemişti, sürekli böyle davranmak için harcadığı çaba yüzünden kimilerinin onu soğuk bulduklarının farkında değildi. Artık ağırbaşlılığını sürdürmek zorunda olmadığı için, insan ilişkilerinde aklı iyice karışmıştı. Seçkin konumu nedeniyle, geleneklere sırt çevirmeye herkesten çok kendisinin hakkı olduğuna inanıyor, geleneklere bugün ve bu çağda hâlâ saygı duyanları küçümsüyordu. Kendini geliştir-

mediği için bugün bir insanı suçlamakla, bir zamanlar iyi bir aileden gelmediği için yargılamanın aynı şey olmadığını belirtseydi, mesele yoktu. Prens kendisi de içinde olmak üzere bütün ilericileri, 'gelenek prangalarında acı çekenler' diye tanımlıyordu. Bir sonraki adımı da, kendisini halktan biri olarak görmeye başlamak olacaktı, herhalde.

Prens yüzmeden önce gözlüğünü çıkarınca, Honda onu ilk kez gözlüksüz görmüş oldu. Gözlüğü Prens için, dünyaya uzanan önemli bir köprüydü. Köprü yıkılınca, gösterişsiz yüzünde, kısmen bakışlarından kaynaklanan, belli belirsiz bir hüzün belirmişti. Çoktan yitirilmiş bir soylulukla şimdinin arasındaki boşluğun nasılsa birbirine karıştığı, bulanıklaştığı bir hüzündü bu.

Buna karşılık, mayosunun içinde hafifçe tombul görünen Prenses doğal bir incelikle davranıyordu. Sırtüstü yüzerken tek kolunu kaldırıp gülümseyince, Hakoné'yi arkasına almış, mutlulukla yüzen masum, sevimli bir su kuşuna benzedi. Onun mutluluk nedir bilen, o ender insanlardan biri olduğu anlaşılıyordu.

Maşiba'nın artık sudan çıkmış, büyükannelerinin çevresini almış, Prens ve Prenses ile kibar kibar sohbet eden torunları, Honda'yı sinirlendiriyordu. Konuştukları tek konu, Amerika'ydı. En büyükleri olan kız, kibarların gittiği özel okuldan, küçük kardeşleri ise okudukları Japon Lisesinden mezun olur olmaz, kapağı Amerikan üniversitelerine atacaklardı. Onlar için Amerika her şey demekti. Televizyon orada çoktan yaygınlaşmıştı... Japonya'da da öyle olsaydı, ne iyi olurdu... ama gidişata bakılırsa, burada televizyon izleyebilmeleri için en az on yıl beklemeleri gerekecekti... falan... falan...

Bayan Maşiba geleceğe yönelik konuşmalardan hoşlanmazdı. Hemen araya girdi.

"Hepiniz bana gülüyor, o günleri göremeyeceğimi sanıyorsunuz. Pekâlâ, ben de bir ruh olur, her gece izlediğiniz ekranlarda boy gösteririm."

Gençlerin konuşmasını böyle acımasızca denetlemesi çok garipti; o ağzını açar açmaz gençlerin sus pus olup onu dinlemeleri de öyle. Honda onları üç zeki tavşana benzetti.

Ev sahibi, mayolarını giymiş, birbiri ardınca terasta boy gösteren konuklarını giderek daha ustaca karşılamaya başlamıştı. Havuzun karşı tarafında, komşu villalarda oturan iki çiftle birlikte, sokak giysilerine bürünmüş İmanişi ile Bayan Tsubakihara göründü; Honda'yı selâmlamak için el salladılar. İmanişi kişiliğine hiç uymayan, iri desenli bir Hawai gömleği, Bayan Tsubakihara ise bir yas giysisine benzeyen, siyah ipekten kimonosunu giymişti. Etki yaratmaya çalışıyordu: Yüzme havuzunun parıltısına oturtulmuş uğursuz, bir tek siyah kristal. Honda kadının niyetini hemen anladı ve İmanişi'nin bu cafcaflı gömleği, kendisine hiç uymayan rolleri oynamakta direten, basit metresiyle alay etmek için giydiğini varsaydı.

Hayat dolu, mayolu konukların ardında kalan çift havuzun kıyısını izleyerek ağır ağır ilerlerken, siyah ve sarı yansıları suda bir o yana, bir bu yana sallanıyordu.

Prensle Prenses, İmanişi ile Bayan Tsubakihara'yı iyi tanırlardı. Prens savaştan sonra hiç zaman yitirmeden, 'kültür seçkinleri' denen bir topluluğun toplantılarına katılmaya başlamış, İmanişi ile aralarında, senli benli bir dostluk gelişmişti.

Prens Honda'ya, "Şu eğlendirici dostumuz geldi," dedi, İmanişi'yi göstererek.

İmanişi oturur oturmaz, ithal sigarasının paketini buruşturup attı, yeni bir paket çıkardı. Jelatini açtıktan sonra, paketin dibine vurdu ve ustaca bir hareketle bir sigara çıkardı. "Son günlerde, geceleri hiç uyuyamıyorum," dedi, lâf olsun diye sigarayı dudaklarına yerleştirirken.

"Canın bir şeye mi sıkılıyor?" diye sordu Prens, elindeki tabağı masaya bırakarak.

"Belli bir şeye değil. Ama geceyarısı birisiyle konuşma gereksinimi duyuyorum. Sabaha kadar konuşuyoruz, sonra

güneş doğuyor ve canımız intihar etmek istiyor. Kalkıp bir törendeymişçesine uyku hapı alıyoruz. Ama sonra uyanıp bakıyoruz ki hiçbir şey olmamış. Her zamanki gibi sabah olmuş."

"Her gece neler konuşuyorsunuz?"

"Bunun son gecen olduğunu bilirsen, konuşacak o kadar çok şey buluyorsun ki. İnsanın aklına gelebilecek her şeyden söz ediyoruz. Neler yaptığımızdan, başkalarının yaptıklarından, dünyanın görüp geçirdiklerinden, insanoğlunun başına gelenlerden, ya da unutulmuş bir kıtanın binlerce yıldır düşlediği şeylerden. Artık ne olursa. Dünya bu gece sona erecekse, konuşulması gereken öyle çok konu var ki."

Prens çok ilgilenmişti, biraz daha soruşturdu.

"Ama ertesi gün sağ kaldığınıza göre, konuşacak başka bir şey bulabiliyor musunuz? Her şeyi konuşup tüketmiştiniz, ya?"

"Hiç sorun değil. Her şeyi, sil baştan konuşuyoruz."

Honda kenarda durmuş, dinliyordu. İmanişi'nin ciddi olup olmadığından emin değildi. Bir zamanlar dinlediği o tuhaf öykü aklına gelince, "Peki, Nar Ülkesinden ne haber?" diye sordu.

"Ah..." dedi İmanişi, soğuk bakışlarını ona çevirerek. Bugünlerde yüzü her zamankinden de bitik görünüyordu; bu yüz renkli Hawai gömleği ve ithal sigaralarıyla garip bir çelişki oluşturuyor, Honda'ya kalırsa adamı İşgal Güçleri için çalışan çevirmenlere benzetiyordu. "Yok edildi o! Artık öyle bir yer yok!"

Tam ona özgü bir konuşma biçimiydi, yaptığı açıklama Honda'yı şaşırtmadı. Ama bir zamanlar Nar Ülkesi denen, cinselliğin doyasıya yaşandığı o ülke İmanişi'nin düşlerinden silinmişse, düşlemlerden nefret eden Honda'nın da aklından çıkmalıydı. O artık yoktu. İmanişi bir düşlemi katletmekten suçluydu; kendi yarattığı krallığın ortadan kaldırılışı sırasında dökülen düşsel kanların onu nasıl sarhoş ettiğini, Honda kestirebiliyordu. O geceki sinir bozucu salıneyi gözünde canlandırabiliyordu. İmanişi sözcüklerle yaratmış, sözcüklerle

yok etmişti. Hiçbir gerçeklik barındırmamasına karşın İmanişi krallığını bir yerlerde ilan etmiş, şimdiyse saçmasapan bir maymun iştahlılıkla yok etmişti. İmanişi'nin ilaçlardan sertleşmiş, sarımsı diliyle dudaklarını yaladığını görünce Honda'nın gözünün önünde düşsel ceset dağları ve kan gölleri olanca canlılığıyla belirdi.

Bu solgun, cılız varlığın istekleriyle karşılaştırıldığında kendi istekleri çok daha gösterişsiz ve alçakgönüllü kalıyordu. Ancak onlarm da gerçekleşmesi olanaksızdı. İmanişi'nin en küçük bir duygusallık göstermeden, Nar Ülkesinin yıkıldığını her zamanki kayıtsızlığı ile dile getirdiğini görünce, her şeyin ne kadar değersiz olduğunu anladı.

Bayan Tsubakihara eğilip kulağına birşeyler fısıldayınca, Honda'nın düşünceleri dağılıverdi. Kadının özellikle alçak sesle fısıldaması, söyleyecek önemli bir sözünün olmadığına işaretti.

"Aramızda kalsın; Makiko'nun Avrupa'da olduğunu biliyor muydunuz?"

"Duymuştum."

"Yolculuktan söz etmiyorum. Söylemek istediğim şey, bu sefer onunla gitmem için beni davet etmemiş olması. Yanında, kabasaba ve yeteneksiz bir öğrencisini götürdü. Elbette ki eleştirdiğim bu değil. Ama gideceğinden hiç söz etmedi bana. Aklınız alıyor mu? Onu geçirmek için havalimanına gittim, ama öyle kırılmıştım ki, ağzımdan tek sözcük çıkmadı."

"Sizden neden sakladı acaba? İkiniz ayrılmaz bir çiftti-niz."

"Yalnızca ayrılmaz bir çift değildik; o benim tanrıçamdı. Tanrıçam beni terk etti.

"Uzun bir öyküdür bu; ailesi savaştan sonra büyük sıkıntıya düştüğü zaman –subay olan babası da şairdi– onun yardımına herkesten önce ben koştum. Her şey için ona akıl danıştım. Ondan hiçbir şeyimi gizlemedim. Galiba da yalnız onun istediği gibi yaşadım, şiir yazdım. Onun bedenle ruhu

birleştirmiş bir Tanrıça olduğuna inanmam, hayatta kalmamı sağladı; yoksa oğlumun ölümünden sonra boş bir kabuktan başka bir şey değildim. Bunca ün kazandıktan sonra bile, ona karşı duygularım hiç değişmedi, ancak işin tek kötü yanı, onun yeteneğiyle benim yeteneğim arasındaki uçurumun çok geniş oluşuydu. Şöyle de söyleyebilirim: Yüzüstü bırakıldıktan sonra bende en küçük bir yetenek kırıntısı bulunmadığını çok daha iyi anladım."

"Bu doğru değil," dedi Honda, sırf kibarlık olsun diye.

"Hayır, artık çok iyi biliyorum. Yüzleşmenin zararı olmaz. Bana kalırsa, Makiko bunu baştan beri biliyordu. Bundan daha büyük bir acımasızlık düşünebiliyor musunuz? Yeteneksiz olduğumu bile bile, yularımdan tutup beni sürükledi, emirlerine boyun eğmeye zorladı, bazan da sırtımı sıvazladı, beni canının istediği gibi kullandı. Sonra da eskimiş bir ayakkabı gibi fırlatıp attı ve zengin, dalkavuk çömeziyle Avrupa'ya gitti."

"Yeteneğiniz olup olmadığını bir yana bırakalım. Makiko'nun olağanüstü bir zekâsı vardır; bunun her zaman acımasızlıkla bir arada bulunduğunu bilirsiniz."

"Tıpkı bir Tanrıçanın acımasız olması gibi... Ama Bay Honda, bir Tanrıça tarafından yüzüstü bırakılmış bir halde nasıl yaşarım? Aklımdan her geçeni, her davranışımı bilen biri olmaksızın ne yaparım ben?"

"Peki ya din?"

"Din mi? Hiçbir ihanet tehlikesi taşımayan, görünmez bir Tanrıya inanmanın ne yararı var? Bana göz kulak olmayan, şunu yap, bunu yapma demeyen, elimden tutup bana yol göstermeyen, kendisinden hiçbir şey gizlemediğim, yanındayken tam anlamıyla arındığım ve utanç hissetmediğim biri olmadan yaşayamam."

"Hep bir çocuk... ve bir anne olarak kalacaksınız."

"Evet, Bay Honda. Gerçekten de öyle."

Bayan Tsubakihara'nın gözlerine yaş dolmaya başlamıştı bile.

O sırada Bayan Maşiba'nın torunlarıyla yeni gelen iki çift havuzdaydılar. Prens Kaori de onlara katıldı; yeşil-beyaz çizgili, kocaman, lastik bir topla oynuyorlardı. Sıçrayan suyun sesi, haykırışlar, neşeli kahkahalar, havuzdan yayılan ışığa parıltı katıyordu. Suyun sallanan mavi yüzeyi karışmış, kıpır kıpır, köpüklü dalgalara dönüşmüştü. Havuzun kıyısını usul usul yalayan suyun pırıltılı yüzeyinde şimdi yüzücülerin kash sırtları derin yaralar açıyordu. Bu yarıklar bir an için kapandı. Ve havuzdakileri yutan, titrek kabartılara dönüştü. Bir yanda haykırışları bastırarak püsküren su, öteki yanda sayısız yağlı ışık halkası vardı; halkalar birer birer kasıldı, daraldı, sonra yeniden genişledi.

Yeşil-beyaz çizgili top yüzücülerin arasında uçarken, bu ışık ve gölge oyununa katıldı. Suyun rengi, mayoların değişik tonlardaki renkleri, hatta suda oynayan insanların bile küçük bir derinliği olan insanca duygularla bir ilgisi yoktu. Yine de, suyun bolluğu ve devinimi, insanların kahkahaları ve çığlıkları, hepsi de nedense Honda'nın zihninde bir felâket duygusu uyandırıyordu. Nedenini merak etti.

Acaba güneş yüzünden miydi? Mavisinin derinliği yüzünden ışığı biçiminden yoksunmuş gibi görünen gökyüzüne baktı ve hapşırmaya başladı. Tam o sırada Bayan Tsubakihara o bildik, ağlamaklı, yüzüne bastırdığı mendilin boğduğu sesiyle Honda'ya seslendi:

"Ne güzel eğleniyorlar! Savaş sırasında, bir gün böyle eğlenebileceğimize kim inanırdı? Akio'nun da bunu yaşamasını... hiç olmazsa bir kez tatmasım ne kadar isterdim."

Rié'nin eşlik ettiği, mayolarını giymiş olan Keiko ile Ying Çan terasta göründüklerinde, saat ikiyi geçmişti. Böylesine sabırsızlıkla ve bu kadar uzun zaman bekledikten sonra, Ying Çan'ın ortaya çıkışı Honda'ya çok sıradan bir şeymiş gibi geldi.

Siyah-beyaz, dikey çizgili bir mayo giymiş olan Keiko, havuzun bu yanından bakıldığında, son derece şehvetli görü-

nüyordu. Neredeyse elli yaşında olduğuna inanmak zordu. Çocukluğundan beri sürdüğü Batılı yaşam tarzı sayesinde, öteki Japon kadınlarının bacaklarına hiç benzemeyen, uzun, biçimli bacakları vardı. Duruşu kusursuzdu, Rié ile konuşurken yandan görünen yuvarlak çizgileri heykellere yaraşan bir görkemle doluydu; etinin kanlı canlı görüntüsü ise göğüsleriyle kalçalarının uyumunda iyice belirginleşiyordu.

Ying Çan onunla tam bir karşıtlık oluşturuyordu. Beyaz bir mayo giymişti; bir elinde beyaz, lastik bir bone tutuyordu, öteki eliyle rahatlamış bir tavırla saçlarını geriye attı; bir bacağını öne uzatmıştı. Bacağını hafifçe öne çıkarışında, uzaktan bile görülebilen, tropikal ülke insanlarına özgü, insanları heyecanlandıran bir bakışımsızlık vardı. Gelişkin kalçalarını taşıyan güçlü, ama ince, uzun baldırları her nedense insanda bir güvensizlik duygusu uyandırıyordu. Bu açıdan, Keiko'dan öyle farklıydı ki. Üstelik beyaz mayosu, teninin esmerliğini daha da belirginleştirmişti. Mayonun örttüğü esmer, dolgun göğüsleri Honda'ya Ajanta'daki kaya tapınağında gördüğü, ölmekte olan dansçıyı betimleyen duvar resmini anımsattı. Havuzun bu yanından bakarken bile, dişlerinin mayosunun beyaz rengini bastıracak kadar parlak, ışıltılı olduğu görülebiliyordu.

Kız yaklaşırken, Honda büyük bir coşkuyla beklediği konuğunu selâmlamak içir doğruldu.

"Böylece herkes gelmiş oldu," dedi Rié hızlanarak; ama Honda onu yanıtlamadı.

Keiko Prenses Kaori'yi selâmladı, havuzdaki Prense el salladı.

"Bu yolculuk beni yorgunluktan bitirdi," dedi dolgun, yumuşak sesiyle, oysa hiç de yorgun görünmüyordu. "Ta Karuizawa'dan Tokyo'ya gidecek, Ying Çan'ı alıp Gotemba'ya getirecek kadar iyi bir sürücü değilim. Buraya sağ salim varabildiğimiz için şükretmeliyiz. Ben yaklaşınca bütün arabaların neden sağa sola kaçıştığını doğrusu merak ediyorum. Issız bir arazide araba sürmekten farksızdı."

"Anlaşılan, haşmetinden etkilenmişler," dedi Honda. Rié nedense sinirli sinirli güldü.

Ying Çan onlarla ilgilenmiyordu; sırtını masaya dayamış, beyaz bonesiyle oynuyor, ışık saçarak sıçrayan sulardan büyülenmişçesine öylece duruyordu. Beyaz lastik bonenin içi, kız oynadıkça, yağlanmış gibi arada bir parlıyordu. Gövdesi Honda'nın aklını başından almıştı; parmağında parlayan yeşil şeyi neden sonra ayrımsayabildi: Altın Tanrıların koruduğu zümrüt yüzüktü.

Yüzüğü görür görmez Honda'nın içi sevinçle dolup taştı. Demek onu bağışlamış, yeniden eski Ying Çan olmuştu? Honda'nın gençken gittiği Soylular Okulunun hışırtılı ormanı, Siyamlı prenslerin gözlerindeki hüzün, Prenses Çantrapa'nın yaz bitiminde, güneydeki villada öğrendikleri ölümü, zamanın uzun akışı, küçük Prenses Ayışığı ile Bangkok'taki görüşme, Bang Pa İn'deki piknik, savaş sonrasında Japonya'da yeniden ortaya çıkan zümrüt yüzük –geçmiş, Honda'nın tropikal ülkelere duyduğu özlemle birleşen, altın bir zincir gibiydi. Ying Çan yüzüğü takınca, Honda'nın karmakarışık anılarının arasında hiç durmaksızın yinelenen, parlak, hüzünlü bir anamotif oluşturmuştu.

Kulağının dibinden geçen arıların vızıltısını duydu; kızarmış buğdayı çağrıştıran kokularla yüklü yelin, yaz mevsiminin başka bir şeyle karıştırılması olanaksız kokusunu içine çekti. Honda ailesi çiçeğe fazla düşkün değildi; bahçelerinde, Fuji'nin karanfille, kantaronla dolu düzlüklerinin güzelliğinden eser yoktu. Yine de, oralardan gelen kokulu yel ile Amerikan ordusunun manevralar sırasında kaldırdığı, bazan gökyüzünü sarıya boyayan toz, nefis bir uyumla birbirine karışırdı.

Ying Çan'ın gövdesi Honda'nın yanıbaşmda soluk alıp veriyordu. Bu gövde, o bulaşıcı yaza karşı aşırı duyarlıymış gibi, yazı hoşnutlukla kabulleniyordu; yaz ona tepeden tırnağa bulaşmıştı. Teni pazar yerinde, mimozaların gölgesinde satılan garip bir Tayland yemişi gibi kıpkırmızı parhyordu.

Zamanla olgunlaşmış, gelişimini tamamladığını, ya da sözünü tuttuğunu dışa vuran, çıplak bir gövdeydi bu.

Honda'nın aklına, onu en son on iki yıl önce, kız henüz yedi yaşındayken çıplak olarak görmüş olduğu geldi. Capcanlı anımsadığı o çocuksu, hafif tombul göbeği şimdi dümdüzdü; o zamanlar küçük, düz olan göğüsleriyse oldukça irileşmişlerdi. Havuzdan gelen sesler kızın ilgisini çekmişti; sırtı masaya dönük olduğu için, Honda boynunda bir düğüm yaptıktan sonra iki yandan inerek kalçalarında birleşen askıları, iki askının arasında kalan bölgeyi ve kalça çizgisine kadar dümdüz inen çıplak, güzel sırtını rahat rahat seyredebiliyordu. Aşağı inen kıvrımın, kuyruk sokumunun hemen üstünde, küçük bir çağlayanın döküldüğü, durgun bir havuzcuk gibi, kısacık bir an duraladığı yeri görebiliyordu. Mayonun örttüğü kalçaları, yeni doğan bir dolunayın yuvarlaklığına ve zarafetine sahipti. Görünürdeki etleri, gecenin serinliğini koruyor, gizlenmiş etinden sanki ışık yayılıyordu. Şemsiye, cildinde ışık ve gölge çizgileri oluşturuyordu; gölgede kalan kolu bronz renkte, güneşteki koluysa Çin'e özgü ayva ağaçlarının cilalanmış ahşabı gibiydi. Öte yandan, hem havayı hem de suyu yansıtan teni kaygan değildi; bir orkidenin kehribar renkli yaprakları gibi nemliydi. Kusursuz kemik yapısı biraz ufak tefek olsa da, güçlü ve orantılıydı.

"Havuza girelim mi?" dedi Keiko.

"Hadi girelim." Ying Çan neşeyle geriye baktı, gülümsedi. Bu öneriyi bekliyordu.

Sonra beyaz boneyi masanın üzerine bıraktı, güzel siyah saçlarını toplamak için kollarını kaldırdı. Bu hızlı, kayıtsız hareketi Honda'ya kızın kolunun altını, göğsüne doğru inen kısmı görme şansı vermişti. Mayonun üst kesimi, bir önlük gibiydi; göğüslerinin arasından ve boynundan geçen ip ensesinde düğümleniyor, sonra da sırttaki ilmeklerle birleşiyordu. Yakası, göğüslerin kabardığı yeri gösterecek kadar derindi, göğüslerinin iki yanını örten tek şey, dar bir kuşağa benzeyen ipin uçlarıydı yalnızca. Bu yüzden, kollarını kaldırdığı

zaman, mayonun dar şeritleri yerinden oynamış, daha önce görünmeyen kısımları da gözler önüne sermişti. Her yanı gibi burası da gergin, pürüzsüzdü. Ne bir kusur vardı, ne de bir leke. Cildini güneş bile bozamamıştı; pürüzsüzdü. Honda iyice neşelendi.

Ying Çan topladığı saç yığınını bonenin içine tıktı ve Keiko ile birlikte havuza doğru ilerledi. Sigarasının hâlâ elinde olduğunu ayrımsayan Keiko masaya döndü; Ying Çan onu beklemeden suya atladı. Rié'nin ortalarda görünmediğinden emin olan Honda, sigarasını kül tablasına bastıran Keiko'nun kulağına eğildi:

"Yüzüğü takmış."

Keiko bir şey demedi, ama anladığını belirtmek için göz kırptı. Gözlerinin kıyısında, genellikle görünmeyen, küçük kırışıklıklar belirdi.

Honda kendinden geçmiş, iki yüzücüyü izlerken, Rié gelip yanına oturdu. Pırıltılı suda bir yunus balığı gibi sıçrayan, sonra yeniden dalan Ying Çan'ı dikkatle süzüyordu; gülümseyerek, gıcırtılı bir sesle dedi:

"Böyle gövdesi olan bir kadın, bir sürü çocuk doğurmalı."

44

O gece çalışma odasına çekilen Honda, her zaman okuduğu kitaplara el sürmedi. Masasının çok seyrek açılan bir çekmecesinde, *Mahkeme Tutanakları*'nın bir kopyasını buldu. Yapacak daha iyi bir şeyi olmadığı için, okumaya koyuldu. Tutanaklar, 1950 yılının ocak ayında, Honda'yı şu andaki topraklarının yasal sahibi olarak atayan kararla ilgiliydi.

Siyah bir şeritle bağlanmış olan kalın dosyayı, derin kaplı, İngiliz yazı masasının üzerine koyup açtı:

Asal hüküm: *Tarım Ticaret ve Orman Bakanlığının 9065 sa-*

yıh, 15 Mart 1902 tarihli, ulusal arazilerin geri verilmesine ilişkin karan. Davalı, aşağıda ayrıntılı bir liste halinde sunulan ulusal ormanlan davacıya iade edecektir. Mahkeme giderleri, davalı tarafından karşılanacaktır.

Fukuşima yöresinde bulunan, Honda ile hiçbir bağlantısı olmayan ormanların ve dağların şimdi Honda'nın servetinin büyük bir bölümünü oluşturması, bu yaşlılık günlerinde onu rahat ettirmesi bir mucizeydi. Sonunda zafere ulaşmıştı, ama bunun, 1900 yıhnda açılan, 1902'de reddedilen, sonra da yarım yüzyıl boyunca inatla görmezden gelinen o ilk davayla ilgisi yoktu. İnsanların geceleri asla girmediği kriptomerya ormanları ile nemli bitki örtüsü, Honda'nın bugün sürdüğü lüks yaşamı sağlayabilmek için, doğal yaşam döngülerini yineleyip duruyorlardı. Yüzyıhn başında, ormandan geçen bir yabancı, mavi göğe yükselen bu soylu ağaçların tek varolma nedeninin, elli yıl sonra bir adamın çılgınlıklarını gerçekleştirmek olduğunu öğrenseydi, neler hissederdi acaba?

Honda kulak kabarttı. Tek tük böcek sesleri duyuluyordu. Karısı, bitişikteki odaya yatmaya gitmişti. Gecenin çökmesiyle hava ansızın serinlemişti.

Havuzun açılışını kutlamak için verilen ziyafet beş sularında bitmişti; Keiko ile Ying Çan'ın dışında bütün konuklar evlerine döneceklerdi. Ama İmanişi ile Bayan Tsubakihara buradan ayrılmak istemediler. Geceyi burada geçirmek niyetiyle gelmişlerdi. Bunun üzerine, hem akşam yemeği, hem de konukları yatırmak için yeni düzenlemeler yapıldı. Bayan Tsubakihara ev sahiplerine bunca zahmet vermiş olmayı hiç umursamıyordu.

Honda'lar, Keiko, Ying Çan, İmanişi ve Bayan Tsubakihara çardağa gidip bir süre oturdular.

Honda'nm ilk niyeti, Keiko'ya ikinci yatak odasını vermek, çalışma odasına bitişik olan odayı da Ying Çan'a ayırmaktı, ama durum değişince, ikinci odayı İmanişi'ye vermek, Keiko ile Ying Çan'ı da aynı odada yatırmak zorunda

kaldı. Böylece Ying Çan'ı uyurken gözetleme şansı da ortadan kalkıyordu. Yanında Keiko olduğu için kız çok daha dikkatli davranacaktı elbette.

Tutanaklardaki sözcükler, deyimler Honda için hiçbir anlam taşımıyordu:

Altıncı bölümdeki, dört numaralı talimatın, 'Tokugawa hükümetinin yasaları gereğince araziye bilfiil sahip olanlar ile zeamet sahipleri'ne ilişkin, on dördüncü maddesi, birinci ile on dördüncü madde arasında belirtilen ve mal sahipliği kabul edilmiş olanların açtıkları davalara eklenenleri tanımlamaktadır; mal sahipliğinin tahkik edilemediği durumlarda mal, onaylanmış sahibine geri verilecektir. 'Genel onay'ın anlamı...

Saate bakınca, on ikiyi beş ya da altı geçtiğini gördü. Birdenbire yüreği, karanlıkta bir şeye çarpmışçasına duruverdi. Ardından sıcak, tanımlanamayacak kadar tatlı bir çarpıntı başladı.

Bu çarpıntılara yabancı değildi Honda. Geceleri parkta gizli gizli dolaşırken, umutla beklediği şey gözlerinin önünde tam gerçekleşmek üzereyken yüreği kızıl karınca sürüsünün saldırısına uğramış gibi çarpmaya başlardı.

Bir çığdı bu. Yoğun, önüne çıkan her şeye tatlılık bulaştıran, aklın sütunlarını devirip geçen, baldan oluşmuş bir çığ; bu tekdüze, hızlı çarpıntılar bütün duygularını ele geçirmişti. Her şey eriyip gitti. Bu çarpıntılara direnmenin yararı yoktu.

Nereden geliyordu bu çığ? Bir yerlerde, cinsel isteğin gizli ini vardı, oradan yolladığı emirler, anten ne kadar güçsüz olursa olsun, tam yerine ulaşıyor, insan her şeyi bir yana bırakıp hemen bu emirlere uyuyordu. Zevkin ve ölümün çıkardığı sesler nasıl da birbirine benziyordu! insan çağrıldığı anda, her şey nasıl önemini yitiriveriyordu! Yaşam, tayfaların yüzüstü bıraktığı bir hayalet gemiye dönüşüyordu; seyir defterindeki eksik kayıtlar, yenmemiş yiyecekler, yarısı cilalanmış ayakkabılar, aynanın önüne bırakılıvermiş tarak, hatta yarısına kadar düğümlenmiş ipler – her şey, gizemli bir

biçimde çekip giden erkeklerden bir iz taşır; her şey o telâşla olduğu gibi bırakılmıştır.

Çarpıntılar, içinde kabaran cinsel isteğin işaretiydi. Doğruyu söylemek gerekirse, depoda yalnızca çirkinlik ve utanç vardı, ama bu çarpıntılar yine de bir gökkuşağının zenginliğine, parlaklığına sahipti; yücelikten ayırdedilemeyen bir şey sıyrılmış, ileri fırlamıştı.

Yücelikten ayırdedilemeyen bir şey! Yani, kötücüllük. İnsanı en soylu olana, ya da zorunlu olduğu şeye yönelten güçle, en iğrenç zevkleri ya da en çirkin düşleri esinlendiren güç aynı kaynaktan fışkırıyordu; ikisine de aynı yürek çarpıntılarının eşlik etmesi ise gerçekten çok itici bir şeydi. Büyük istekler, her zaman büyük gölgeler oluşturmazlar; eğer yücelik bu ilk çarpıntılarla alev alıp baştan çıkmamışsa, bir erkeğin onurunu koruma şansı hâlâ var demektir.

Belki de insanı asıl baştan çıkaran şey, bedensel istek değildi; gümüş gibi parlayan yücelik gösterişçi yalanıyla, bulutların üstüne kadar yükselen belirsiz, gizemli, yarı örtük doruğuyla yapıyordu bunu. Bir erkeği tuzağa ilk düşüren, içini o engin ışığa kavuşma isteğiyle dolduran şey de işte bu 'yücelik' öksesiydi.

Daha fazla dayanamayan Honda ayağa kalktı. Karısının uyuduğundan emin olmak için bitişikteki odaya bir göz attı. İşte yine çalışma odasında yalnızdı. Tarihin başlangıcından beri bu odada yalnızdı. Tarih sona erdiğinde de yine burada, bir başına olacaktı.

Işığı söndürdü. Ay çıkmıştı, mobilyaların dış çizgileri bulanıklaşmıştı; tek parça zelkova ağacından yapılma masa, üzerine su dökülmüşçesine parlıyordu.

Çalışma odasını yandaki odadan ayıran duvardaki kitaplığa doğru eğilip, yan odada hareket olup olmadığını anlamak için kulak kabarttı. Kulağına birşeyler çalınıyordu, ama konuşma sesine pek benzemiyordu. Belki de uyuyamamış sohbet ediyorlardı; ancak Honda tek bir sözcüğü bile çıkartamadı.

Gözetleme deliğini ortaya çıkarmak için, on kadar yabancı kitabı raftan indirmeye başladı. Kitapların sayısı ve başlıkları hiç değişmezdi. Hepsi de babasından kalma, eski, deri ciltli, yaldız baskılı, Almanca hukuk kitaplarıydı. Parmaklarıyla dokunarak, teker teker hepsinin adını sayabilirdi. Kitapları hep aynı sırayı izleyerek yerlerinden çıkartıyordu. Her birinin ağırlığını tam olarak biliyor, üzerlerinde birikmiş olan tozun kokusunu tanıyordu. Bu ciddi, etkileyici ciltlere dokunmak, ağırlıklarını hissetmek, özenle sıralamak, gözetleme zevkinin ayrılmaz parçalarıydı. Kavramların oluşturduğu taş duvarları saygıyla itelemek, onları okurken alacağı tadı bu sefil tutkuya dönüştürmek dinsel bir törendi Honda için. Dikkatle, hiç ses çıkarmadan ciltleri teker teker yere koydu. Aldığı her kitap, yüreğinin atışını hızlandırıyordu. Sekizinci kitap oldukça kalındı. Kitabı çekerken eli, içini dolduran coşkunun tozlu, altın ağırlığıyla uyuştu.

Görevini hatasız tamamladı, sonra da gözünü, başını bir yerlere çarpmadan, deliğe yerleştirdi. Ustaca, incelikle davranması çok önemliydi. Bu küçük ayrıntılar o kadar önemliydi ki! Öteki parlak dünyaya bir göz atabilmesi için bu töreni, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tamamlamalıydı. Karanlıkta bırakılmış, yalnız bir keşişti o. Kafasında defalarca prova ettiği bu törensel işlemleri hatasız bitirmek zorundaydı -ayinin herhangi bir bölümünü atlarsa, bütün yapının çökeceğine inanıyordu. Sağ gözünü özenle deliğe yapıştırdı.

Anlaşılan, başucu lâmbalarından biri yanıyordu; loş bir ışık odayı yer yer aydınlatmaktaydı. Daha önce Matsudo'ya, duvara bitişik olan yatağın yerini değiştirtmesi iyi olmuştu; şimdi her iki yatağı da rahatça görebiliyordu.

Loş ışıkta, hemen önündeki yatakta ayrılmazcasına birleşmiş iki gövdenin debelendiğini gördü. Beyaz, topluca bir gövdeyle esmer bir gövde, başları ters yönlerde yatıyor, şehvet ateşlerini söndürmeye çalışıyordu. Akıl ete kilitlendiğinde ve aşkı doğuran şey, yani beyin bu aşkla mayalanmış olan şarabı tatmak için her şeyi göze aldığında, insanlar doğal ola-

rak bu duruş biçimini alırlardı. Siyah gölgeli saçlı iki kafa, gene siyah gölgeli, tüylü, iki tümseğe gizlice gömülmüştü. Yanaklara yayılmış, karışmış, sinir bozucu kıl tutamları, aşkın işaretleri olup çıkmıştı. Pürüzsüz, alev alev yanan baldırlar, pürüzsüz, alev alev yanan yanaklara değiyor, yumuşacık göbekler ayışığmın aydınlattığı koylardaki deniz gibi kabarıyordu. Honda sesleri ayırdedemiyordu, ama ne zevk ne de acı belirten bir inilti kalçalar boyunca titreşmekteydi. Karşı tarafın özgür bıraktığı göğüslerin ışığa safça uzanmış uçları, arada bir elektrik çarpmışçasına titriyordu. Gece, göğüs uçlarını çevreleyen aylalarda derinleşiyor, göğüsleri ürperten zevkin hâlâ uzaklarda olduğunu, gövdelerdeki her hücrenin çıldırtıcı bir yalnızlığa tutsak olduğunu kanıtlıyordu. Daha, daha yakın olmak, daha büyük bir gizliliğe erişmek, ötekinin içinde erimek için canla başla çabalıyorlardı, ama boşuna. Uzakta, Keiko'nun kırmızı cilalı ayak tırnakları kızgın demirin üzerinde dans ediyormuşçasma kasıldı; oysa loş, alacakaranlık havaya bile zar zor değebildiler.

Honda odanın serin dağ havasıyla dolduğunu hissetti, öte yandan, deliğin tam arkasında yanan bir ocak varmış gibi geliyordu ona. Pırıl pırıl bir ocak. Gündüz havuzda büyük bir dikkatle incelediği Ying Çan'ın terli sırtı, ne yazık ki Honda'ya dönüktü. Az sonra, omurgası boyunca sızan ter esmer böğrüne, oradan da yatağa damladı. Honda burnuna, az önce kesilmiş, olgun, sulu bir tropikal meyvenin kokusunun dolduğunu sandı.

Keiko üste çıkmak için bedenini hafifçe kaldırdı; Ying Çan boynunu yana eğerek, başını Keiko'nun parlak uyluklarının arasına sokmuştu. Kızın göğüsleri ortaya çıktı. Sağ kolunu Keiko'nun kalçasına dolamış, sol eliyle de yavaş yavaş kadının göbeğini okşuyordu. Zaman zaman, rıhtımı yalayan dalgaların küçük şıpırtıları duyuluyordu.

Ying Çan'ın içtenliği öyle güzeldi ki, buna ilk kez tanık olan Honda aşkının böyle sırtından bıçaklarcasına bitişine şaşırıp kalmayı bile unuttu.

Kızın tavana dönük gözleri kapalıydı, alnının yarısı, Keiko'nun arada bir sarsılan kalçalarının altında kalmıştı. Keiko'nun mimozaya benzeyen saçları, artık soğuk ya da kısık olmayan, düzgün, huzurlu burun deliklerini neredeyse tamamen kaplamıştı. Ying Çan'ın yay biçimindeki üst dudağı aralık, nemliydi, hızlı bir emme hareketi duyarlı cildinden geçip esmer esmer parlayan yanaklarına ulaşıyordu. Honda, bir gözyaşı damlasının sımsıkı yumulmuş gözlerini çevreleyen uzun kirpiklerinin gölgesinden, canlı bir hayvan gibi çıkıp yanağından yuvarlandığını gördü.

Dalgaların sınırsız devinimi içinde her şey, henüz bilinmeyen bir doruğa doğru tırmanıyordu. İki kadın da, düşlemedikleri, ummadıkları o son sınırlara ulaşmak için umutsuzca çırpınıyorlardı. Honda'ya, hiç görmediği bir kule, karanlık odanın boşluğunda, pırıl pırıl bir taçmışçasına yükseliyormuş gibi geldi. Belki de bu Tayland'ın, kıvranan iki kadının üstünde yükselen, dolunay biçimindeki tacıydı; onu yalnızca Honda'nın gözleri görebilirdi.

Kadınların gövdeleri sırayla kalkıyor, kasılıyor, sonra da inlemelere, terlere gömülerek yeniden yığılıp kalıyordu. Gerilmiş parmaklarını uzatsalardı, taca dokunabilirlerdi; taç boşlukta kaygısızca yüzüyordu. Düşlenen doruk, o henüz ayak basılmamış, altın sınır gözle görünür hale gelince, sahne büsbütün değişti; Honda sarmaş dolaş olmuş kadınların yalnızca acı ve işkence çektiklerini görebiliyordu. Etleri doyumsuzluk darbelerini yemiş, çatılmış kaşları acıyla dolmuştu; kızışmış organları onları dağlayan şeyden kaçmaya çalışır gibi kıvranıyordu. Kanatları yoktu. Zincirlerinden, acılarından kurtulmak için boşu boşuna didiniyorlardı, oysa etleri onları sımsıkı tutuyordu. Bundan kurtulmanın tek yolu, kendinden geçmekti.

Ying Çan'ın güzel, esmer göğüsleri tere batmıştı; Keiko'nun altında kalan sağ göğsü ezilmiş, biçimi bozulmuştu, hızlı hızlı inip kalkan sol göğsü ise Keiko'nun karmm okşayan sol kolunun üzerine yayılmıştı. Sürekli titreyen tümseğin

üzerindeki göğüs ucu uyukluyor, yağmurdan ıslanmışçasına parlıyordu.

Belki de Keiko'nun uyluklarının serbestçe devinmesini kıskanan Ying Çan sol kolunu yukarı kaldırdı ve onun kendisine ait olduğunu ima edercesine, Keiko'nun uyluğunu sıkıca kavradı. Alıp başının üzerine yerleştirdi; sanki soluk almasa da olurdu. Keiko'nun beyaz, görkemli uyluğu kızın yüzünü tamamen kaplamıştı.

Honda Ying Çan'ı yandan görüyordu. Çıplak göğsünün sol yanında, daha önce kolunun altında kalan yerde, üç tane, küçücük leke göründü: Giderek ölen akşam kızıllığını andıran esmer teninin loş göğündeki Ülker yıldızları.

Honda donakalmıştı. Gözlerine binlerce ok saplanıyordu sanki.

Tam başını çekmiş, kitaplıktan uzaklaşmaya hazırlanıyordu ki, sırtına hafifçe vurulduğunu hissetti. Başını çevirince, gecelikli, yüzü insanı korkutacak kadar solmuş Rié'yi gördü.

"Ne yapıyorsun? Bu kadarını beklemezdim!"

Honda terli alnını karısına doğru çevirirken hiçbir suçluluk hissetmiyordu. Lekeleri görmüştü.

"Bak, şu lekelere baksana..."

"Yani delikten gizlice gözetlememi mi söylüyorsun?"

"Hadi, bak! Tam tahmin ettiğim gibi."

Terbiye ile merak arasında bocalayan Rié bir süre duraladı. Honda ona boşvererek cumbalı pencerenin önüne gitti, cumbadaki sekiye oturdu. Rié gözünü deliğe yapıştırdı. Aynı şeyi yaparken nasıl göründüğünden habersiz olan Honda, karısının bu alçaltıcı görüntüsünü izlemeye katlanamadı. Şimdi bir şeyi paylaşıyorlardı.

Camdan, bir bulutun gizlediği ayı görmeye çalıştı. Bulutun arkasında ışıkla çevrilmiş ay, dört bir yana ışın yayıyor, bulut kümeleri ise ayınkine eş bir görkemle, ayın ardı sıra sürükleniyordu. Tek tük yıldız vardı, aralarından yalnızca biri,

servilerin ucuna zar zor değeni pırıl pırıl parlıyordu.

Rié gözetlemeyi bitirince, odadaki lâmbayı yaktı. Yüzü sevinçten ışıl ışıldı. Gelip sekiye oturdu. Artık iyileşmişti.

"Dondum kaldım... Bu işten haberin var mıydı senin?" diye sordu sıcak, alçak bir sesle.

"Hayır. Ben de az önce öğrendim."

"Ama tam tahmin ettiğim gibi, demiştin."

"Ben ondan söz etmedim. Lekelerden söz ediyordum. Bir süre önce Tokyo'daki çalışma odamı karıştırdın ve Matsugae'nin güncesini okudun, öyle değil mi?"

"Çalışma odanı mı *karıştırdım*?"

"Neyse, önemi yok. Benim öğrenmek istediğim, Matsugae'nin güncesini okuyup okumadığındı."

"Pek... pek anımsamıyorum. Başkalarının günceleri beni ilgilendirmez."

Honda yatak odasından bir puro getirmesini isteyince, emre uysallıkla uydu. Hatta, pencereden gelen yelden korumak için elini siper ederek, yaktı bile.

"Ruh göçünün anahtarı, Matsugae'nin güncesindeydi. Onları sen de gördün, değil mi? Kızın sol böğründeki üç küçük lekeyi, yani? Bu lekeler Matsugae'de de vardı."

Başka şeyler düşünen Rié, Honda'nın söylediklerine karşı kayıtsızdı. Kocasının bir özür bulmaya çalıştığını sanıyordu herhalde. Honda bu anı karısıyla paylaşma isteğiyle, onu anımsamaya zorladı.

"Lekeleri gördün, değil mi?"

"Bilemiyorum. Gördüğüm sahne öyle korkunçtu ki. İnsanları asla tanıyamıyoruz, öyle değil mi?"

"İşte bu yüzden, Ying Çan, Kiyoaki Matsugae'nin yeniden doğmuş biçimidir, diyorum."

Rié kocasına acıyarak baktı. Artık iyileştiğine inanan bir kadının böyle davranması çok doğaldı. Gerçekliği acımasızca doğrulamış olan bu kadın şimdi, tenini tuzlu su gibi yakan sertliği kocasına bulaştırma hazırdı. Rié artık o eski Rié değildi. Bir zamanlar gerçekliği dönüştürmek istemişti, ama

bilgece davranarak onu olduğu gibi kabullenmeyi öğrenmişti artık. Kendini değiştirmeksizin, gözlem yoluyla dünyanın dönüştürülebileceğini anlamıştı. Kocası gibi gizlice gözetlemiş, aslında onunla suçortağı olmuştu, ama buna hiç aldırmıyor, kocasının dünyasına tepeden bakıyordu.

"Bu yeniden doğma meselesi de nedir? Ne saçma! Ben günce filan okumadım: Neyse, önemli olan, sonunda yatışabilmiş olmam. Senin de gözlerin açılmıştır artık; ortada olmayan bir şey için acı çekip durmuşum. Bir yanılsamayla boğuşuyormuşum. Şimdi anladım artık; kendimi birden çok bitkin hissettim. Neyse, her şeyin sonu iyiye vardı. Artık kaygılanılacak hiçbir şey yok."

Sekinin iki ucunda oturuyorlardı, aralarında bir kül tablası vardı. Rié'nin üşümesinden korkan Honda pencereyi kapattı; purosunun dumanı ışıkta kıvrıla kıvrıla yükseldi. Susuyorlardı, ama sessizlik sabahki gibi ağır değildi.

Tanık oldukları sahnenin iğrençliği, yüreklerini birleştirmişti; Honda, dünyadaki pek çok çift gibi olabilsek, günahsız, ahlâkçı dürüstlüğümüzü lekesiz beyaz önlükler gibi göğsümüze takabilsek, günde üç kez masanın başına geçip karnımızı doyursak ve dünyadaki öteki şeyleri hor görme hakkına sahip olabilsek ne iyi olurdu, diye düşündü. Oysa tek yapabildikleri, bir çift röntgenciye dönüşmekti.

Ancak, ikisi de aynı şeyi görmemişlerdi. Honda'nın gerçekliği keşfettiği yerde, Rié yanılsamalarıyla yüz yüze gelmişti. Bu ortak noktaya ulaşmalarını aynı işleme borçluydular; bu noktada henüz bitkinliklerinden kurtulamamışlardı, çabalarıysa boşa gitmişti. Geriye kalan tek şey, ortak avuntuydu.

Bir süre sonra Rié esnedi, ağzını öyle geniş açmıştı ki, gırtlağı göründü.

"Sence, bir çocuk evlât edinmeyi düşünmenin zamanı gelmedi mi?" diye sordu Rié, karışmış saçlarını geriye atarak.

Keiko ile Ying Çan'ı birlikte gördüğü anda ölüm, Honda'nın yüreğinden uçup gitmişti. Şimdi, ölümsüz olduğuna

inanması için bir nedeni vardı. "Hayır," dedi, kararlı bir sesle. Dudağına yapışmış olan bir parça tütünü alarak, "Baş başa yaşamamız daha iyi. Mirasçım olmamasını yeğlerim."

Honda ile Rié kapının vurulmasıyla uyandıkları anda, duman kokusunu aldılar.

"Yangın! Yangın!" diye bağırıyordu bir kadın. El ele tutuşmuş çift kapıdan fırladığında, ikinci katın koridoru girdap gibi dönen dumanla çoktan dolmuş, onları uyandıran kişi de gitmişti. Kollarıyla ağızlarını kapatarak, öksürüp tıksırarak basamaklardan indiler. Honda'nın aklına havuzun suyu geldi. Hiç gecikmeden havuza ulaşabilirlerse, güvende olacaklardı.

Terasa fırlayıp havuza bakınca, Ying Çan'ın koluna girmiş, uzaktan onlara seslenen Keiko'yu gördüler. Yangının evi çoktan sardığı belliydi, çünkü ışıkların yanmamasına karşın iki kadının yansısı suyun yüzeyinde açıkça görülebiliyordu. Honda, Kciko ile Ying Çan'ı karşısında görünce afallamıştı. İkisinin de saçları dağınıktı, ama sabahhklarını giymişlerdi. Honda'nın sırtında yalnızca pijaması vardı, Rié ise gece kimonosunu giymişti.

"Duman yüzünden öksürerek uyandım. Galiba Bay İmanişi'nin odasından geliyordu," dedi Keiko.

"Bizim kapıyı kim çaldı?"

"Ben. Bay İmanişi'nin kapısına da vurdum, ama hâlâ aşağıya inmedi. Ne yapsak acaba?"

"Matsudo! Matsudo!" diye seslendi Honda. Şoför havuzun kıyısından koşarak geldi.

"Bay İmanişi ile Bayan Tsubakihara içerideler. Onlara yardım edebilir misin?"

Hep birlikte üst kata baktılar; ikinci kattaki camlardan alevler, yoğun, beyaz bir duman fışkırıyordu.

"Bu olanaksız, Bay Honda," dedi şoför, durumu iyice düşünüp taşınarak. "Artık çok geç. Neden dışarı çıkmadılar acaba?"

"Çok fazla uyku hapı almış olmalılar," dedi Keiko. Ying Çan yüzünü Keiko'nun göğsüne gömerek ağlamaya başladı.

Anlaşılan çatı çökmüştü; alevler, uçuşan kıvılcımların doldurduğu gökyüzüne yükseliyordu.

"Havuzun suyunu kullansak?" dedi Honda, çaresizce. Su, yansıyan alevlerden ve kıvılcımlardan öyle kızarınıştı ki, insana elini değdirse yanacakmış gibi geliyordu.

"Evet, bence yangını söndürmek için artık çok geç, ama salondaki değerli eşyaların üzerine su dökebiliriz. Gidip bir kova getireyim mi?" diye sordu Matsudo, yerinden kıpırdamaksızın.

Honda'nın aklına başka bir şey gelmişti.

"Peki ya itfaiye? Saat kaç acaba?"

Kimsede saat yoktu. Hepsi içeride bırakmışlardı saatlerini.

"Dördü üç geçiyor. Güneş az sonra doğar," dedi Matsudo.

"Saatini yanında getirmekle ne iyi yapmışsın," dedi Honda alaya alarak. Bu koşullarda bile alaycılığını sürdürebildiğine göre, kendini toplamaya başladığı anlaşılıyordu.

"Eski bir alışkanlık. Yatarken saatimi çıkartmam," dedi Matsudo sakin sakin. Üstü başı her zamanki gibi düzgündü.

Rié yarı bilinçsiz, kendini şemsiyenin yanındaki koltuğa bıraktı.

Honda, Ying Çan'ın yüzünü Keiko'nun göğsünden uzaklaştırdığını, telâşla sabahlığının ceplerini karıştırdığını ve cebinden bir fotoğraf çıkardığını gördü. Resmin parlak yüzeyi, alevlerin etkisiyle daha da parlaklaşmıştı. Dalgın dalgın resme bakınca, bir iskemleye doğru eğilmiş olan, çırılçıplak Keiko'yu gördü.

"Yanmadığına sevindim," dedi Ying Çan gülümseyerek. Başını kaldırıp Keiko'ya bakınca, bembeyaz dişleri alevlerin ışığında parladı. Kafası allak bullak olan Honda, Ying Çan'm, Katsumi odasına dalmadan önceki halini anımsadı. Ying Çan'ın baktığı o değerli fotoğraf buydu demek?

"Deli kız," dedi Keiko, bir kolunu şefkatle kızın omzuna dolayarak. "Yüzüğü ne yaptın?"

"Yüzük mü? Tanrım! Onu odada bıraktım," dediğini duydu Honda. Birden içini, ikinci kattaki odanın camlarına bakarsa, delişetle bağıran iki dostunun alevler içindeki karaltılarını görme korkusu doldurmuştu. Şu anda orada ölmekteydiler. Belki de çoktan ölmüşlerdi bile. Yangının, onca gıcırtıya, onca kükremeye karşın insana, ortalık çok sessizmiş gibi bir duygu vermesinin nedeni de bu olabilirdi pekâlâ.

İtfaiye arabası hâlâ gelmemişti. Honda'nın aklına, Keiko'nun yenilenen evindeki telefon geldi; Matsudo'yu Gotemba İtfaiyesini araması için Keiko'nun evine gönderdi.

Yangın ikinci katı büsbütün sarmıştı, birinci kat ise dumanla doluydu. Rüzgâr Fuji'den gelip kuzeybatıya doğru estiği için duman havuza doğru yayılmıyordu, ama şafak serinliği yangını seyredenlerin bellerine doğru sinsice tırmanıyordu.

Yangın, her an biçim değiştiriyordu. Alevlerin ortasında, korkunç ayak seslerine benzeyen gürültülere karışan, aralıklı patlamalar duyuluyordu. Honda, gürültüleri yanan nesnelerle birleştiriyordu; şimdi bir kitap, şimdi de masa. Gözünün önünde dönen, güller gibi kabaran sayfalar belirdi.

Duman arttıkça, yangın büyüyordu. Sıcaklık ta buradan bile hissediliyordu; yükselen sıcak hava közleri, kıvılcımları taşıyordu. Közler, küle dönüşmeden önceki kısacık sürede altın bir renk alıyor, yuvadan ayrılan yavru kuşların altın kanatlarının çırpmışını andırıyordu. Sanki birşeyler, başını almış gidiyordu. Gökyüzünün, yükselen alevlerin aydınlattığı belli bir bölümde, tan kızıllığına gizlenmiş bulut kümeleri görünüyordu.

Evden müthiş bir kükreme geldi; ikinci kattaki kirişler çökmüş olmalıydı. Sonra, duvarın bir yanım alevler sardı; alev almış bir çerçeve yerinden kopup havuza düştü. Sinsi, süslü alevler düşen nesneyi bir an için, Siyam'daki Mermer Tapmağa ait bir pencereye dönüştürdüler. Çerçeve suya gö-

mülürken, ortalığa bir cızırtı yayıldı. Havuzun başındakiler geriye kaçıştılar.

Duvarlarını yavaş yavaş yitiren ev, alev alev yanan, kocaman bir kuş kafesine benzemişti. Zarif alevlerden kopan parçalar, yarıklarda, çatlaklarda çırpınıyordu. Ev soluk alıp veriyordu. Alevlerin arasında, derin ve canlı bir yaşamın sürdüğü bir kaynak vardı sanki. Zaman zaman tanıdık bir mobilyanın karaltısı, yaşamı çağrıştıran, eski bir gölge alevlerin ortasında beliriveriyor, aynı anda da parlayarak çöküyor ve neşeyle dans eden alevlere dönüşüyordu. Birden yükselen alevler, bir yılanın dili gibi uzanıveriyor, sonra da hemen duman tarafından yutuluyordu. Yoğun, kapkara dumanların şurasında burasında kıpkırmızı alevler beliriyordu. Her şey, akıl almaz bir hızla olup bitmekteydi; alevler el ele tutuşuyor, dumanlar birbirine sarılıyor, hepsi de aynı zirveye ulaşmak için çabalıyordu. Yanmış, yıkılmış ev havuza alevden toplar fırlatıyor, alevin parmak uçlarının arasından saydam tan yeri görünüyordu.

Rüzgâr yön değiştirmişti; havuza doğru savrulan duman, durmuş yangını seyredenleri sudan uzaklaştırdı. Kesin olarak saptayamıyorlardı, kimse de sözünü etmiyordu, ama dumanın taşıdığı yanık et kokusunu aldılar; iki elleriyle burun deliklerini tıkadılar.

Rié, sabah çiğinden korunmak için çardağa gitmelerini önerdi. Kadınlar yangına sırtlarını dönerek, bir gün önce biçilmiş olan çimin üzerinden, çardağa doğru ilerlediler. Honda yalnız kalmıştı.

Nedense, bu sahneyi daha önce gördüğü duygusundan kurtulamıyordu.

Suya yansıyan alevler ...yanan cesetler... Benares! O kutsal topraklarda gördüğü sonu, bir kez daha görmeyi başarmıştı işte!

Ev alev almış, yaşam bir ateşe dönüşmüştü. Bütün saçmalıklar yanıp kül olmuştu; en gerekli olanın dışında hiçbir şeyin önemi kalmamıştı; o dev boyutlu yüz, başını ansızın

alevlerden yukarı kaldırmıştı. Alevlerin yaygarası, tahtaların çatırtısı, çarpılmış pencere camları ve mafsalların gıcırtısı, kahkahaları, çığlıkları, hıçkırıkları yutmuştu – sesin kendisini bile mutlak bir sessizlik sarmıştı. Kor kesilmiş kiremitler çatlayıp düştü, prangalar birer birer kırıldı, ev şimdiye kadar hiç görülmemiş, parıltılı bir çıplaklığa büründü. Henüz yanmamış olan birinci katın, açık krem rengindeki dış duvarı ansızın buruştu, kahverengi bir renk aldı; aynı anda alevler ince bir duman lekesinden hızla dışarıya fırladılar. Her şeyin yumuşacık bir hızla alevlere dönüşmesi ve alevlerin bir kaçış yolu bulabilmek için yer değiştirmeleri, düşlenemeyecek kadar güzel bir görüntüydü.

Honda, omzundaki, kollarındaki külleri silkeledi. Havuzun yüzeyi, mercimek gibi kıpır kıpır kaynaşan közlerle, küllerle kaplanmıştı. Yangının parıltısı her şeye işlemişti; Mani Karnika Tapınağı bütün arılığıyla bu küçük, sınırlı suya, Ying Çan'ın yıkanması için yaptırılmış olan bu kutsal havuza yansıyordu. Ganj Irmağına yansıyan cenaze ateşlerinden ne farkı vardı ki bunun? Burada da ateş ve odun vardı, yanması oldukça zaman alan iki insan gövdesinin alevlerin arasında kıvrandığı, harman gibi dövüldüğü kuşkusuzdu. Artık acı duymuyorlardı; yok oluşa direnen et yalnızca acı çekme taklidi yapıyor, acı çekme biçimlerini yineliyordu. O akşam kızıllığında, suyun üzerinde yüzen tapınaktaki duru yangının tıpatıp aynısıydı. Her şey, kendisini oluşturan ögelere hızla bölünüyordu. Duman gökyüzüne yükseliyordu.

Eksik olan tek şey, alevlerin karşısından doğruca Honda'nın yüzüne bakan kutsal ineğin beyaz yüzüydü.

İtfaiye arabası geldiğinde, yangın çoktan sönmüştü. İtfaiyeciler yine de üstlerine düşeni yapıp eve su sıktılar. Evdekileri kurtarmayı denediler, ama buldukları iki ceset büsbütün yanıp kül olmuştu bile. Polis geldi; Honda'dan cesetleri teşhis etmesini istedi. Ancak merdiven çöktüğü için üst kata ulaşmak olanaksızdı, Honda vazgeçti. İmanişi ile Bayan Tsu-

bakihara'nın alışkanlıklarını öğrenen polis memuru, yangına yatakta içtikleri sigaranın yol açmış olabileceğini söyledi. Üç sularında uyku hapı almışlarsa, ilacın etkisini en çok gösterdiği zamanla, çarşafa düşen sigaranın neden olduğu yangının başlama zamanı çakışıyordu kuşkusuz. Honda, intihar olasılığını kabul etmedi. Polis, 'ikili intihar'dan söz edince, kenarda durmuş dinleyen Keiko, dizginleyemediği bir kahkaha patlattı.

Etraf biraz yatışınca Honda ifade vermek için karakola gidecekti. Bugün çok meşgul olacağı kesindi. Matsudo'yu kahvaltılık aldırmak için alışverişe göndermesi gerekiyordu, ama daha dükkânların açılmasına epeyce zaman vardı.

Gidecek başka bir yerleri olmadığı için çardakta toplandılar. Ying Çan, bozuk Japoncası ile yangından kaçarken gördüğü yılandan söz etti. Yılan çimenlikte ortaya çıkmış, inanılmaz bir hızla kayarak uzaklaşırken alevlerin yansısı kaygan, kahverengi derisinde bir an parlayıp sönmüştü. Onu dinleyenler, özellikle kadınlar, insanın içine işleyen sabah serinliğini daha bir derinden hissettiler.

Tam o sırada Fuji karşılarında belirdi; gündoğumunda rengi kiremit kırmızısına dönüşen zirvesine, bir fırça darbesiyle sürülmüş olan kar ışıl ışıldı. Honda gözlerini, bu koşullarda bile, elinde olmaksızın kırmızı dağdan hemen sabah göğüne çevirdi. Bilinçsizce yinelenen bir alışkanlık halini almıştı bu. Fuji'nin kışın alacağı o farklı görünümü açıkça görebiliyordu.

45

1967'de Honda, Tokyo'daki Amerikan Elçiliğinde verilen bir akşam yemeğine çağrıldı. Orada, Bangkok'taki Amerikan Kültür Merkezinin başkanı olan adamla tanıştı. Adamın, otuzun üzerinde gösteren karısı Taylandlıydı, herkes onun bir Prenses olduğunu söylüyordu. Honda onun Ying

Çan olduğundan emindi.

Ying Çan, Gotemba'daki yangından kısa bir süre sonra, 1952 yılında ülkesine dönmüştü, Honda o günden beri ondan hiç haber alamamıştı. Bir an, kızın on beş yıl sonra, bir Amerikalının eşi olarak, hiç beklenmedik bir biçimde Tokyo'ya döndüğüne inandı. Olanaksız değildi bu; üstelik Ying Çan'ın tanıştırılırken Honda'yı hiç tanımıyormuş gibi yapması, tam ona göre bir davranıştı.

Yemek sırasında sık sık kadına baktı, ama o tek sözcük olsun Japonca konuşmamakta direniyordu. İngilizceyi, ülkeye yerleşmiş olan Amerikalılara özgü bir aksanla konuşuyordu. Aklı fikri Ying Çan'da olan Honda, yanında oturan kadının sorularına ilgisiz yanıtlar verip duruyordu.

Yemekten sonra başka bir salona geçilmiş, konuklara likör ikram edilmişti. Honda, Tayland ipeğinden, gül pembesi bir elbise giymiş olan kadına yaklaştı; ilk kez onunla baş başa kalabilmişti.

Kadına, Ying Çan'ı tanıyıp tanımadığını sordu.

"Elbette tanıyorum! Benim ikiz kardeşimdi. Ama öldü," dedi, canlı bir sesle. İngilizce konuşuyorlardı. Honda hemen, nasıl ve ne zaman öldüğünü sordu.

Ying Çan Japonya'daki eğitimini tamamlayıp ülkesine dönünce, kızın bu yolculuktan fazla bir şey kazanamadığını anlayan babası onu eğitimini sürdürmesi için Amerika'ya göndermeye çalışmıştı. Ama Ying Çan bunu kabul etmemiş ve Bangkok'taki çiçeklerle çevrili evinde yaşamayı yeğlemişti. Yirmi yaşındayken, bir bahar günü ansızın ölüvermişti.

Nedimesinin anlattığına göre, Ying Çan bahçede yalnızmış; dumanlı, kızıl çiçekleri olan bir ağacın altında duruyormuş. Çevrede kimseler yokmuş, ama nedimenin kulağına gülüşme sesleri gelmiş. Onun kendi kendine gülmesini nedime çok yadırgamış. Güneşli, mavi göğe yükselen duru, masum kahkahalar. Kahkahalar azalmış, bir anda tiz çığlıklara dönüşmüş. Nedime koşarak gidip bakınca, baldırı bir yılan tarafından sokulmuş olan Ying Çan'ın yerde yattığını görmüş.

Doktor gelinceye kadar, bir saat geçmiş. Bu arada kızın kasları gevşemiş, kız gövdesinin denetimini yitirmiş. Uykusu gelmiş; her şeyi çift görmekten yakınıyormuş. Bel kemiğine inme inmiş, ağzından salyalar akmaya başlamış. Nabzı hızlanırken soluğu zayıflamış, nabız giderek düzensizleşmiş. Bedeni son bir kez kasılmış ve kız doktorun yetişmesine kalmadan ölmüş.

* * *